

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	udgivne ved den danske historiske Forening af C. Molbech.
Titel Title:	<u>Historiske Aarbøger til Oplysning og Veiledning i Nordens, særdeles Danmarks Historie</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kiøbenhavn : Jens Hostrup Schultz, 1845-51
Fysiske størrelse Physical extent:	3 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

15,-17

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020875004

Historiske Aarbøger,

til Oplysning og Veiledning i Nordens,
særdeles Danmarks Historie.

Udgivne

ved den danske historiske Forening,

af

C. Molbech.

Første Deel.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1845.

Historiske Aarbøger,

til Oplysning og Veiledning i Nordens,
særdeles Danmarks Historie.

Udgivne

ved den danske historiske Forening,

af

C. Molbech.

1815 2141

Første Deel.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Høstrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1845.

Historiske Aarsberetning

til Oplysning og Vejledning i Hovedsagen
for de danske Kirker.

1848

af den danske Kirkehistoriske Selskab

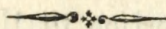
C. Almqvist

København

Printet hos J. Neumann, Copenhagen

Fortale.

Det er nærmest de af Selskabet for Frankriges Historie (Société de l'histoire de France) under Titelen "Annuaire historique", fra A. 1837 aarlig udgivne Samlinger af chronologiske, litteraire og kritiske Hielpemidler, Afhandlinger og Dplysninger til dette Lands Historie, som have givet Anledning til det her begyndte Foretagende. Dets Formaal skulde være et lignende, med Hensyn til Norden, og til vort Fædreland i Særdeleshed. Det skulde søge at tilveiebringe en Række af omhyggeligt udarbejdede Veiledninger, chronologiske og genealogiske Tavler, alphabetisk ordnede Fortegnelser (s. Ex. over Stæder, Slotte og Herregaarde, Kloostere, navnkundige Slægter og Personer, m. v.), Bidrag til den historiske Geographie og Statistik, til Historiens Litteratur, til Dplysning af Videnskabernes og Konstens Historie: hvorved saavel en grundigere Indsigt i vore historiske Forhold overhovedet kunde fremmes; som ogsaa det derhen hørende Studium af Kilderne, Læsningen af originale, ældre og nyere Skrifter og Bidrag til Nordens og Danmarks Historie kunde lettes og blive mere tilgængelig for Mange, der ikke altid ere i Stand til at søge eller selv at sanke fornødne Dplysninger og Efterretninger i store historiske Bøger og Samlinger. Ofte er denne Søgen saa

møjsommelig, at den affstrækker endeel; mangengang vilde den endog være reent forgieves, fordi vedkommende Noticer endnu slet ikke ere samlede af Kilderne, eller bearbejdede. Man tør derfor haabe, at et saadant Foretagendes Grundtanke vil vinde Bifald hos den historiske Forenings Medlemmer, ligesom den allerede for fire Aar siden vandt et saadant hos Selskabets Bestyrelse, der bifalddt Planen, og overlod til Undertegnede at begynde dens Udførelse.

Det er naturligt, at den ovenfor berørte Overeensstemmelse med det franske Selskabs Aarbog ikke kan blive nogen fuldkommen Liighed. Endeel historiske og litteraire Forhold, som gielde og kræve en vis Art af Bearbejdelse i Frankrige, finde ikke Sted, eller maa behandles anderledes i Danmark. En ikke uvigtig Forstiellighed fra det franske Værk vil desuden indtræde og blive at overholde i disse danske Aarbøger, hvis de, som man tør haabe, komme til at fortsættes. Det franske Selskabs *Annuaire historique*, skjøndt trykt i liden Format, og tillige bestemt til et Slags historisk Calendar, optager, foruden den Deel af Indholdet, hvis Bestemmelse er at udgiøre "ligesom et Repertorium over den franske Historie", tillige specielle Afhandlinger og kritiske Undersøgelser. Saadanne ville derimod hos os snarere og naturligere søges i de Tidsskrifter, eller andre Samlinger, som den danske historiske Forening allerede har bragt for Lyset, eller i Fremtiden vil lade udgaae. Forstiellige maa disse Aarbøger ogsaa deri blive fra de franske, at de ikke aarligen kunne ventes; men ikkun saa ofte som man vil være i Stand til at meddele et omhyggeligt forbedet og udarbejdet Stof.

Af de to Bidrag, som udgiøre dette Binds Indhold, er det første grundet paa et Udkast, som Hr. Cand. C. E. Langberg for nogle Aar siden paatog sig at udarbejde. Dette har ikke været uden Nytte og Hielp for denne Bogs Udgiver; men det behøvede baade en ny Bearbejdelse, og en kritisk Undersøgelse af alle Beviissteder og Oplysninger; ligesom disse behøvede mangen herhen hørende Udvidelse og Berigelse, ved Siden af Indskrænkning til det efter Planen for Arbejdet fornødne. Saavidt mueligt maatte, især i de ældre Tider, alle vigtige Beviissteder i Kilderne baade sammenlignes og ansøres; særdeles hvor noget Slags Tvivl eller Uvisshed blev tilbage. Hr. Professor Velschow har havt den Godhed, ved at giennemlæse Correctur-Arkene, at bidrage til at oplyse og berigtige flere Steder og Tilfælde. Man vil maaskee, uagtet al anvendt Omhu, dog finde enkelte Savn; og at undgaae disse var i nogle, baade ældre og nyere Tilfælde, ved Kildernes Mangel, for Diebliffet ikke mueligt; dog tør Udgiveren haabe, at egentlige Feil ville være faa; og intet lignende Arbejde kan rose sig af, aldeles at have undgaaet dem.

I øvrigt var Hensigten kun, at meddele de vigtigste Data af de danske Kongers Levnet, for saavidt saadanne nærmest kom under den biographiske Betragtning, eller vedrørte Kongernes personlige Forhold; altsaa Angivelse af deres Fødselstid, Balg eller Hylding, Thronbestigelse, Giftermaal, betydelige Reiser i fremmede Lande, Afkom i første Led, Regieringstid og Alder, Dødstid, Gravsted, m. m. Andre Oplysninger af mere specielle Forhold ere kun tilfældigviis optagne i Anmærkningerne. Ligesom et saadant, hos os hidtil ganste

favnet Arbeide uden Tvivl vil afshielpen en Trang, der hyppigen og ved mange Leiligheder føltes: saaledes tør Udgiveren i Arbeidets mojsommelige Seenhed vente nogen Undskyldning for den lange Tid, som er medgaaet inden det kunde komme for Lyset.

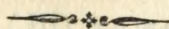
Det andet Bidrag, som denne Deel indeholder, vil lette Brugen af den største og vigtigste Kildesamling for det danske Riges Historie. Det er mangengang ikke let eller hurtigt at finde, hvad man søger blandt meer end halvtredie hundrede Artikler, som ere aftrykte i de hidtil udfomne 8 Bind af *Scriptores Rerum danicarum*. Med denne lille Bog ved Haanden vil man ofte kunne undgaae at lede i flere Bind af Værket; og man vil bl. a. have et lettet Oversyn af de gamle latinske Annaler — for Historien og Chronologien noget af det vigtigste og mest uomstøttelige af Værkets hele Indhold — ved den Følge, hvori de her ere ordnede, efter deres Alder, eller efter Aarstallene, hvormed enhver Annal slutter.

I næste Bind af Aarbogen haaber man bl. a. at kunne levere en dansk Chronologie, eller en efter Aarsfølgen ordnet Optegnelse af de vigtigste og betydeligste Begivenheder i den danske Historie.

Kjøbenhavn, den 2den Decbr. 1845.

C. Molbech.

I n d h o l d.

I. Den danske Kongerække fra Gorm den Gamle til Christian den Ottende.

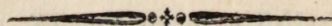
I.	Gorm den Gamle.....	S. 3.
II.	Harald Blaatand.....	— 5.
III.	Svend Tveskiæg (991?)..	— 7.
IV.	Harald (1014).....	— 10.
V.	Knud den Store (1018)....	— 11.
VI.	Hardeknud (1035).....	— 15.
VII.	Magnus den Gode (1042)	— 16.
VIII.	Svend Estrithsen (1047)	— 18.
IX.	Harald Hein (1076).....	— 23.
X.	Knud den Hellige (1080)	— 25.
XI.	Oluf Hunger (1086).....	— 28.
XII.	Erik Giegod (1095).....	— 29.
XIII.	Niels (1104).....	— 35.
XIV.	Erik Emun (1134).....	— 38.
XV.	Erik Lam (Hagensen) 1137..	— 40.
XVI.	Svend (Eriksen) Grathe (1147)	— 42.
XVII.	Knud (V) Magnussen (K. i Sjælland 1147).....	— 45.
XVIII.	Baldemar I. (Knudsen) 1157	— 47.
XIX.*	Knud VI. (1182).....	— 51.
XX.	Baldemar II. (1202).....	— 53.
XXI.	Erik Plogpenning (1241)	— 61.
XXII.	Abel (1250).....	— 65.
XXIII.	Christoffer I. (1252).....	— 69.
XXIV.	Erik Glipping (1259)...	— 73.

*) Har ved en Trykfejl i Bogen Nr. XX.

VIII

XXV.	Erik Menved (1286)	Ⓒ.	77.
XXVI.	Christoffer II. (1320) . . .	—	81.
XXVII.	Baldemar (III.) Utterdag (1340)	—	88.
XXVIII.	Oluf Hagensen (1376) . . .	—	96.
XXIX.	Margrethe Baldemars= datter (1387)	—	98.
XXX.	Erik af Pommern (1397. 1412)	—	102.
XXXI.	Christoffer (III) af Baiern (1440)	—	107.
XXXII.	Christian I. (1448)	—	109.
XXXIII.	Hans (1481)	—	114.
XXXIV.	Christian II. (1513)	—	119.
XXXV.	Frederik I. (1523)	—	125.
XXXVI.	Christian III. (1534)	—	131.
XXXVII.	Frederik II. (1559)	—	136.
XXXVIII.	Christian IV. (1588)	—	143.
XXXIX.	Frederik III. (1648)	—	151.
XL.	Christian V. (1670)	—	158.
XLI.	Frederik IV. (1699)	—	161.
XLII.	Christian VI. (1730)	—	166.
XLIII.	Frederik V. (1746)	—	168.
XLIV.	Christian VII. (1766)	—	171.
XLV.	Frederik VI. (1808)	—	173.
XLVI.	Christian VIII. (1839)	—	175.

2. **Conspectus Scriptorum Rerum Danicarum, Opere, a Jacobo Langebek condito, comprehensorum.** — 177.

1.

Den danske Kongerække

fra

Gorm den Gamle

til

Christian den Ottende.

Den Gütlichen Angehörigen

der Stadt

Christen der Dittgen

I. Gorm Den Gamle,¹

(Hardeknuds Søn?), født henved 835 (?), regerede ved Arv eller Balg over en Deel af Landet, og blev, ved i Krig at vinde det øvrige, Gnekonge over Danmark (henved 880?)²; død i en meget høj Alder (95 Aar?) henved 940³; begravet, tilligemed sin Dronning, efter Sønnen R. Haralds Anordning, i Høiene ved Jellinge,⁴ hvor de to berømte Mindestene med Runer endnu findes.

Dronning.

Thyra Danebod (895)⁵, en Datter af Harald Klak⁶, (født 875), synes at have overlevet Gorm⁷, død 945, 70 Aar gammel.

Börn.

- 1) **Knud Danaast**, født 896 (?); døbt 934, omkom paa et Tog i Irland kort før Faderens Død⁸. Fader til Guldharald, der blev dræbt i Slaget mod den norske Jarl Hakon, ved Hals i Limfjorden, 977 om Sommeren.⁹
- 2) **Harald Blaatand**, født 911. Medregent 929. Konge 941. Død 988—991.

¹) Han kaldes af Svend Nagesen: Gorm Løghæ (den Løse, Løde), "Vir deses" (S. R. Dan. I. 48), "Vermis crudelissimus" (Ad. Brem. I. c. 47), Gormr hinn heimski, o: den Taabelige, den Dorste. (Jomsv. Saga. Jvf. B. Ginarssons Gienfvar til R. Klak. 1831. S. 14—20). Tilnavnet "den Gamle", ("Gorm gamele") gives ham i Chron. Erici. S. R. D. I. 158; og af Thom. Gheysmer. ib. II. 345.

²) Suhm (D. H. II. 366) lader ham 883 blive Leirefonge og (l. c. 399) omtr. 888 Konge over det hele Rige.

3) Alle Angivelser om Gorm den Gamles Fødsels- og Døds-
aar ere kun Gietninger: Königsfeldt (Tab. 4) sætter hans Fødsel
til 846; Regiering som Leirefonge fra 883; Død 941. Peter-
sen, Danm. Hist. II. Tab. til Side 5, har følgende Aar: Gorms
Fødsel 835. Regiering fra 840 til 935. (Rigets Samling
imellem 860-868.) Thyra født 868, død 938. Knud Danaast
født 889, død 935. Harald Blaatand født 895. Regierede
fra 935 til 985. Guldharald født 925, død 963. — Jvf.
Dahlmann I, 73, 78. [See Anm. 5) til Harald Blaatand.]

4) Sv. Agesen. ("Juxta ritum *gentilium*, in tumulis ge-
mellis et paribus." S. R. D. I. 51. (Jvf. Langebeks Anm. g.)
"Mortui sunt *pagani*" siges om ham og Thyra, i Chron. Eriici.
S. R. D. I. 158. Saxo Lib. 10, 184. Edit. Steph. (Baade Saro
og Sv. Agesen omtale Høiene, men Ingen af dem Runeste-
nene). Om Jellinge-Monumenterne s. Literaturen hos Nyerup,
Mindesm. fra Oldt. S. 125 o. flg. Om Opgravningen af Thy-
ras Høi 1820, s. Beretn. af Finn Magnussen og C. Thomsen.
Antiquar. Ann. IV. 75-139. (Om Runestenene og deres nyeste
Aftegning ved A. Müller: Molbech i Nord. Tidsskr. IV. 456.)

5) Regni Decus, Decus Daciae. Svend Ag. *Danmark-
arbot*, hos Snorre Sturl. og paa Jellingestenen; jvf. Peter-
sens Danm. Hist. II. 566.

6) Jvf. Petersens Danm. Hist. II. 564, 65. (Efter
Saxo. Lib. 9, 179. Ed. Steph.: Datter af en Konge Ethelred
i England. Jvf. Suhm II. 438.)

7) Efter Saro, Steph. p. 180. 184. Om hendes Alder:
Suhm II. 438. Königsfeldt. Tab. 4.

8) Islændernes forskellige Beretninger om hans Død: Olaf
Trygvæf. Saga c. 64, og Sagaen om Regners Sønner c. 4.
Jvf. Suhm. II. 598.

9) Dahlmann (Gesch. v. Dännemark I. p. 78) efter en
heel anden Tidregning: omtr. 960.

II. Harald Blaatand,

Gorm den Gamles Søn; født 911¹. Konge 941. Døbes 972². Indtager Norge 978. Dræbes af Palnatøke d. 1. Novbr. (Alle Helgens Dag) 988-991³. Begraven i den Hellig. Trefoldigheds Kirke i Roskilde.⁴ Regierede i 50 Aar⁵.

Dronninger.

- 1) **Thora**, uidentificeret beslægtet med Hakon Adelssteens-fostre.
- 2) **Gunhild**⁶; død omtrent 977.
- 3) **Gyrithe**⁷, en Datter af Kong Olaf i Sverrige, og en Søster til Styrbiørn; gift omtrent 978.

Börn.

- 1) **Hakon** (en Søn af Thora), Konge i Samland, død ung, omtrent 977.⁸
- 2) **Svend (Iveskiæg)**, en Søn af Gunhild, født 963. Konge 991 (?). Død 1014.
- 3) **Thyra** (Datter af Gunhild), fød 960, gift 1) 975 med den svenske Prinds Styrbiørn (død 983)⁹, 2) 998 med Boleslaus af Polen (skilt fra ham efter 12 Dages Forløb). 3) 998 med Kong Oluf Trygvesson (død d. 8. Septbr. 1000).¹⁰
- 4) **Gunhild** (en Datter af Gunhild), født 970, gift med Jarlen Paleig¹¹. Begge dræbtes i Blodbadet i England d. 13. Nov. (St. Brice's Dag) 1002.
- 5) **Ering**, 949 Konge i Northumberland; affat og dræbt 950.¹²

1) Ifølge Dahlmann (Gesch. v. Dännemark I. p. 73) født 910, da han allerede 949 havde en krigslyndig Søn Hring. Denne Forfatter sætter hans Dødsaar til 1. Novbr. 986 eller 987. Beviset herfor henter han fra, at hans Død er samtidig med Erkebiskop Adaldags sidste Dage, og denne døde i April 988. (Ad. Brem. II. c. 18. 19.)

2) Dahlmann hensætter hans Daab til 965 om Høsten. Gesch. v. Dännem. I. 81.

3) Suhm III. 204. S. R. D. I. 45. See endvidere Ad. Brem. II. 2. Encom. Emma i S. R. D. II. 474. Petersens Danm. Hist. II. 149: imellem 980 og 988.

4) Hans Been indmuredes i en af Pillerne i Roeskilde Domkirkes Chor. Suhm III. 238 sq.

5) Knytl. Saga c. 4. Næsten alle Kronikerne i S. R. D. Ad. Brem. lib. 2. c. 19. Regner man 50 Aar tilbage fra det af Dahlmann som Harald Blaatands Dødsaar antagne Aarstal, 986, vilde altsaa Gorm den Gamles Dødsaar blive 936.

6) Bedel Simonson, Udsigt over Nationalhist. 2 D. I. S. p. 85 sq. Suhm III. 85. Nogle kalde hende Gyrithe; to forskjellige Personer; see Gram in Meurs. 158. Gunhild var maaskee en Datter af den jydske Konge Svend Langsod. Suhm III. p. 110.

7) Suhm III. 166.

8) Voigts Geschichte Preussens I. 234-238. Suhm III. 86.

9) Suhm III. 165. 166. Ifølge Langebek (S. R. D. III. 282. I. 51-53) var deres Søn Trugill (Thorkell) Sprakaleg, der var Farfader til Svend Estridsen. Efter Suhm var denne født 976 og Ulf Jarl 994.

10) Olaf Trygv. Saga c. 257.

11) Vilh. af Malmesbury (Savile's Udg.) p. 69. Suhm III. 350 og flg. Hendes Drab betvivles af Dahlmann I. 94, Anm. 2.

12) S. R. D. II. 148 "Gryngr". Ad. Brem. II. c. 15 kalder ham Hring. Dahlmann, Gesch. Dännem. 1, 76 citerer Joh. Wallingford (Gale p. 541), der nævner ham "Hericum nomine, filium Haroldi." Jvf. Lappenbergs Geschichte v. Engl. I. 392 sqq.

III. Svend Tveskiæg,¹

Harald Blaatands Søn. Født 963. Blev Konge 991 (?). Hersker over en Deel af Norge efter Slaget ved Svolder 1000, og Erobrer af den største Deel af England. Regierede i Danmark i 23 (?) Aar. Døde (51 Aar gammel?) i Gainsborough (ved Trent) i England d. 2. Febr. 1014²; begravet i Roeskilde³ i den hellige Trefoldigheds Kirke.

Dronninger.

- 1) 993. **Gunhild**⁴, en polsk Kongedatter (født 970). Forfærdt af Svend, levede hun siden i Benden eller Polen, indtil hendes Søner 1014 hentede hende til Danmark; (død 1015.)⁵
- 2) 998. **Sigrød Storraade** af Sverrige, Datter af den svenske Viking Skoglar Toste; først gift med Upsala-Kongen Erik Seiersæl, som skilte sig ved hende.

Børn.

- 1) **Gyde** (med en Frille) gift med Erik Jarl 995. Deres Søn Hakon Jarl (f. 997) var gift med Thyras Datter Gunhild (s. nedens.) og fra dem nedstammede Erik Riegods Dronning Bothilde (ell. Bodild).
- 2) **Thyre** (med Gunhild) f. 994. Gift med Wortigern, en vendisk Fyrste⁶. — Deres Datter Gunhild, gift 1) med Hakon Jarl (?), d. 1029; 2) med Harald Jarl, d. 13. Nov. 1042.⁷
- 3) **Knud** (med Gunhild)⁸ f. 995. Konge i England (1014); i Danmark (1018); i Norge 1030. Død d. 12. Novbr. 1035.

- 4) **Harald** (med Gunhild) f. 996. Konge i Danmark efter Svend 1014. Død i Slutningen af 1018.
- 5) **Estrid**⁹ f. 997. Gift 1) 1018 eller 1019 med **Ulf Jarl**, kaldet Sprakaleg o: den Hurtige (som Knud den Store lod dræbe i Roeskilde Domkirke d. 29. Sept. 1027¹⁰; og 2) 1031 med Hertug Robert af Normandie, som forskød hende 1032. Med Ulf havde hun 3 Sønner: Svend (som blev Konge), Biørn og Asbiørn¹¹.
- 6) En Datter, født 998, gift med Hertug Godwin¹².
- 7) **Ingrid** (med en Frille), Stammoder til den norske Inge Baardsen (d. 1217) og til Margrethe, som var gift med Hakon Hakonsen.

1) Om hans Fødsel af en Trælqvinde f. Dahlmann, Gesch. v. Dännem. I. 86. Encom. Emmæ (S. R. D. II. 474) siger udtryffeligt: *a nobilissimis duxit originem. Dithmar. Merseb. VII. ed. Leibnitzii. I. p. 409*, mener, at Svend var af Had bleven givet Navn af Træl. Hans Navn har maaskee snarest givet Anledning til det sildigere Rygte, ligesom med Servius Tullius i Rom. Om hans Tilnavn (af Huga, en Lyve, hvoraf endnu Høthyve) f. Petersens Danm. Hist. 2, 241. S. R. D. II, 156 (*furcata barba*). Dahlmann har villet udtrykke det paa Tydsk ved "Gabelbart".

2) Efter engelske Beretninger, af Larmvrid og hastigen. Efter Vilh. af Malmesb. (Saviles Udg.) p. 71 dræbt (af St. Edmund). En udførlig Beretning om hans Død, f. Encom. Emmæ. S. R. D. II. 477 sq. Knytl. Saga c. 6. Oluf Trygv. Saga c. 265. — Suhms D. Hist. III. 414. Suhm om Svend Tveskæggs Dødsaar. Vid. S. Sfr. VIII. S. 101-120.

³) *Dithmar* (Wagners Udg.) p. 222-234. *Chron. Erixi*, S. R. D. I. 159. *Encom. Emmæ* i S. R. D. II. 477 og 480; samt *Langebeks not.* p. *ibid.* 480.

⁴) *Suhm* III. 305. *Dahlmann* I. 100 antager, at Kong *Svend* først ægtede *Gunhild* af Polen omtr. Aar 1000. *Knud* skulde da ved *Faderens* Død kun have været 13 Aar. *Islænderne* henføre hans Fødsel til 998. cf. *Suhm* III. 290.

⁵) Om *Gunhild* jvf. *Dithm. Merseb.* lib. VII. ed. *Leibnitzii* I. p. 409. (Han kalder hendes Fader *Miseco*.) Jvf. *Langebeks not.* k til *Encom. Emmæ*. S. R. D. II. 479. *Grams not.* a til *Meursius*. p. 173. *Suhm* III. 443 mener, at hun er død kort efter *Knuds* Tog til England. *Jfr. Petersens Danm. Hist.* 2, 211.

⁶) *Suhm* III. 518. 660.

⁷) Angaaende Tiden for *Harald Jarls* Drab, s. *Wederkinds Not.* S. 55 sq. *Not.* XXXII. Jvf. *Suhm* IV. 83.

⁸) At *Knud* var *Gunhilds*, ikke *Sigrids* Søn, beviser *Suhm* (III. 744) deraf, at han kaldte sin egen Datter *Gunhild*. At han var *Svends* ældre eller førstefødte Søn, siges udtrykkeligt i en af de ældste Kilder. ("*Cnutone, filio suo majore*"). *Encom. Emmæ*. S. R. D. II. p. 475. *Primogenitum* kaldes han p. 476.)

⁹) Efter *Knytl. Saga* var hun Datter af *Sigrid Storraade*. *Æstrid* findes ogsaa under Navnet *Margrethe*, hvilket hun maaskee (*Suhm* III. 502) har faaet ved at lade sig indskrive i et geistligt Søsterskab. Hun var maaskee 1017 forlovet med *Emmas* Broder, Hertug *Richard* d. 2^{den}. cf. *Ad. Brem.* II. 37. *Saxo. Lib.* 10, p. 193. 200. ed. *Steph.* De normanniske Kroniker tie herom. *Lappenberg* (*Gesch. v. Engl.* I. 479) antager hellere: *Robert le Diable*. (Jvf. *Suhm* III. 501. 695.)

¹⁰) *Snorre. Folioudg.* II. 275 sq. *Saxo*, ed. *Müller.* I. 524, har derimod urigtigen: i Julen.

¹¹) Om *Biørn* og *Asbiørn* vid. *Ad. Brem.* III. 14. *Lappenberg* I. 500 sqq. — *Suhm* IV. 393. 404. *Lappenberg* II. 87.

¹²) *Suhm* III. 518.

IV. Harald,

Svend Tveskiægs yngre Søn ¹, efter Faderens Død
Konge i Danmark 1014. Regierede henved 5 Aar. Døde
i Slutningen af 1018 ².

¹) Jvf. Langebek, Ser. R. D. II. 476. Not. o.

²) Suhm III. 500. 514 sq. (Saxo forbigaaer Harald
ganske.) Jvf. Chron. Erics. Ser. R. D. I. 159 ("fuit effemi-
natus & totus libidini deditus": gientages af Petr. Olai, ib. I.
117.) og Langebeks Not. c; Chron. Dan. 936-1317, ib. II.
169 (Haraldus ad tempus regnat); Chron. Dan. 980-1286,
ib. II. 434 (inutilis filius Suenonis); Encom. Emmæ, ib. II.
478. 79. *Meursii* H. Dan. p. 174. 75 og Grams Note a.

V. Knud (Den Store)¹,

Evend Tveskiægs ældre Søn, født 995. Konge i England 1014 (Enefonge efter **Edmunds** Død d. 30. November 1016²; kronet i London i Begyndelsen af 1017³.) Konge i Danmark, efter Broderen **Haralds** Død 1018; i Norge efter **Oluf d. Helliges** Fald i Slaget ved Stiklestad d. 31. Aug. (hans Fæst er forlagt til 29. Julius) 1030⁴. Giorde sin Romerreise 1026-27. Døde i Shaftesbury efter langvarig Svaghed⁵ d. 12. Nov. 1035⁶, omtrent 40 Aar gammel; begravet hos de gamle angelsachsiske Konger i St. Peders Klosterkirke i Winchester⁷. Regierede i England 21 Aar, i Danmark 17, og i Norge 5 Aar.

Dronninger.

- 1) **Alfifa**⁸ eller **Algiva** (Elgive), Jarl Uthreds Enke, en Datter af Grey Elshelm, Aar 1016.
- 2) **Emma**⁹, Kong Ethelreds Enke, en Datter af Hertug Richard af Normandiet, ægtede Knud Aar 1017, stift i Julius. Hun var født 982 (over 12 Aar ældre end Knud), døde den 6. Marts 1052 i Winchester; begravet sammesteds i St. Martins Kirke.

Børn.

A. med **Algiva**:

- 1) **Evend**¹⁰, født 1016. Stattholder i Norge 1030. Fordreven 1035. Død 1036.
- 2) **Harald Harefod**¹¹, født 1017. Underfonge over en Deel af Skotland før Faderens Død.¹²

Konge i England efter Faderen, 1035. Død pludselig i Oxford d. 17. Marts 1040¹³.

B. med **Emma**:

3) **Hardeknud**, født 1017. Konge i Danmark tilligemed Faderen 1027. Enefonge i Danm. efter Faderen 1035. Konge i England 1040. Døde 1042.

4) **Gunhild**. Forlovet d. 18. Mai 1035 i Bamberg med den tydske Keiser Conrad d. 2dens Søn, Henrik den 3die. Brylluppet stod d. 29. Jun. 1036 i Nimwegen¹⁴. Død i Obre-Italien d. 18. Juli 1038. Begraven i Lintburg eller Limburg (imellem Speier og Worms)¹⁵. (Hun havde en Datter **Beatrice**, der døde som Abbedisse i Gandesheim¹⁶).

¹) I Valdemarernes Tid kaldte de Danse ham Gamle Knut 2: den Ældre, i Modsetning til Sønnen Hardeknud (S. R. D. III. 140. not. e. Jvf. Anon. Roskild. S. R. D. I. 377. Chron. Erici. I. 159.) Suhm III. 755. Om Carø, der eengang i Svend Estridsens Hist. (Ed. Müller. p. 548) hævner ham Canutus maior, herved forstaaer den Store, eller den Ældre, kan være uvis. Islænderne kalde ham den Rige (*Knut riki*) 2: den Mægtige. Necrol. Island. Norv. S. R. D. II, 517. ibid. 426. "*Knútr hinn riki eda Knútr gamli*." Knytl. S. c. 17. I Daaben skal han have faaet Navnet Lambert ell. Lambricht (Lambertus). Jvf. S. R. D. II, 426. Ad. Brem. II, 36. Suhm III, 756. — Om hans Personlighed og udvortes Skikkelse, s. Knytl. S. c. 20. Suhm III. 757-758.

²) Suhm D. H. III, 747 og 753.

³) Lappenberg Gesch. v. Engl. I, 462.

⁴) Samlinger til det norske Folks Sprog og Hist. I, 452 sqq. II, 157 sqq.

⁵) Efter Knytl. Saga c. 18 begyndte Sygdommen med Gulsot, og han var svag den hele foregaaende Sommer.

6) Suhm D. H. III. 747-753, hvor alle Beviserne for dette Aar udførligen ere samlede. Jvf. S. R. D. II, 517-18. 434. Flere gode engelske Kroniker, som paa førstiterede Sted i S. R. D. anføres, have alle d. 12. Novbr. (Hvitfeldt I, 74 ogsaa d. 12 Novbr. 1035.) Islænderne (Snorre, Knyttl. Saga, Annal. Island. Vet.) derimod den 13. Novbr., og nogle Englændere 1036 (hvilket Aar Suhm tilforn havde antaget, f. Ex. i hans Afhandl. om Sv. Tveskæggs Dødsaar. Vid. S. Skr. 8. D. S. 108). Turner, Hist. of the Anglos. III. p. 301, oplyser derimod ogsaa af et gammelt Diplom, at Dødsdagen var 12. Nov. 1035. jvf. Lappenberg Gesch. von Engl. I. 481.

7) S. R. D. II, 495. Om Knuds Grav, der med de gamle sachsiske Kongegrave blev ødelagt 1642, under Opstanden mod Carl d. 1ste, ved en af Parlamentets Generaler, f. J. Rays Itinerary 1662. (Select Remains of J. R.) Lond. 1760. p. 308. og Suhm III, 751 sqq.

8) Algiva kaldes af Englænderne ogsaa Alvina, Albina og Elgiva. see Suhm III, 455. Not. og 491. S. R. D. II, 490. Naastee hun kun var Knuds Frille (Suhm III, 490). Hun var med Svend i Norge fra 1030 til 1035. Suhm, D. H. IV, 76, mener, at Algiva, der endnu var i Live ved Sardedknuds Død (see Anm. til Sardedknud), er bleven dræbt af de Norske, og at hun er den samme som Elena Regina, der i Necrol. Lund. S. R. D. III, 465 siges at være død d. 31. Decbr. [At Knud den St. skulde have havt en Datter med Algiva ved Navn Marina, der ægtede Udo, den slaviske Fyrste Gotfalks Fader, er et nyere Sagn (hos Nic. Mar. Thurius, b. 1525) der allerede forkastes af Suhm, III, 785, ligesom af nyere kritiske Historieforfattere. f. Werlauff, i Histor. Tidsskr. III. S. 5. Not. 1.]

9) Encom. Emmæ. S. R. D. II, 490. not. h. og 495. not. c. Suhm III, 492. Hos Angelsaxerne ogsaa Ælsgiva (Elgiva), ligesom Knuds første Gemalinde, og derfor forverlet saa ofte med hende. Francke, genealog. Taf. zur skandin. Gesch. Tab. D. Suhm IV, 130. 220.

10) S. R. D. II, 169. Suhm III, 456.

¹¹⁾ Om et i England opfundet Sagn, at begge Sønnerne, Svend og Harald, vare underkudte Børn, s. Lappenberg Gesch. v. Engl. I, 482-83. Suhm, IV, 3. Dahlmann Gesch. v. Dännem. I, 113. — Francke Geneal. Taf. zur skand. Gesch., Tab. D. jvf. S. R. D. II, 169. "Haraldum spurium — Suenonem spurium" — "A Concubina geniti erant", Ad. Brem. II, 54. Men saadanne havde i de Tider lige Rettigheder med de ægtefødte. "Qui, ut mos est barbaris, æquam tunc inter liberos Knut sortiti sunt partem hæreditatis": Ad. Brem. I. c.

¹²⁾ Knytlunga S. c. 17. (Jvf. Suhm III, 746).

¹³⁾ Alle gode engelske Kroniker have 1040. Kun den sachsiske Kronike 1039. Hardeknud lod hans Liig optage og faste i Themsen. En Fister begrov det paa de Danstes Kirkegaard, der var indviet til St. Clemens, i Londons vestlige Forstad. Derfra forflyttedes det siden til St. Clemens Kirke.

¹⁴⁾ Jvf. den samtidige Wippo's Chron. Conr. Salici. Struve Ser. Rer. Germ. 1726. III, 480. Hun benævnes Kunigunde af Tydskerne (et Navn, som hun fik i Salvingen; jvf. Chron. Hildesheim. Duchesne Ser. Franc. III 524; Suhm IV, 15 mener efter Keiser Henrik d. 2^{dens} dalevende Enke). Jvf. ogsaa Stenzels Gesch. Deutschl. unt. d. Fränk. Kaisern. 2. Bd. Tabell. Hendes Forlovelse med Henrik d. 3^{die} blev rimeligvis besluttet, da Knud den Store var i Rom og nærværende ved Keiser Conrad II. Kroning 26 Mart. 1027. I et Ms. fra 14 Aarh. (Consuetudinarium Abb. St. Edmunds Bury. Harl. Ms. 3977) nævnes hun "pulcherrima feminarum — de qua celebris fama usque ad presens habeatur". Ellis Introduct. II. 138.

¹⁵⁾ Pistorii Script. Germ. I. 1138. En fabelagtig Beretning angiver hende (paa Grund af en urigtig Inscription i St. Donati Kirke i Brügge), at være død der d. 21. Aug. 1042, "post acceptam gravissimam a marito injuriam". S. Ellis Introd. to Doomsdaybook II, 137; men især Beltz observations on the Coffin-Plate and History of Gunhilda, Sister of the Saxon King, Harold II. Archæol. Brit. XXV. p. 401-10, hvor den hele Forvirring er oplyst. Den første, som har udbragt Bildfarelsen er J. Meyer, Commentar. Rer. Flandricar. Antw. 1561. Fol. p. 209. Siden er den gientaget af Pontanus (Hist. Dan. 1631. p. 157) og Andre. Hun er nemlig bleven forverlet med Gunhild, Datter af Hertug Godwin og Gyda (Ulf Jarls Søster) og Søster til Kong Harald Godwinfen. Denne Gunnild d. ugift i et Kloster i Brügge, d. 18. Jul. 1038. (s. Beltz Archæol. I. c. p. 398. Jvf. Lappenberg Gesch. v. Engl. I, 482. Ann. Orig. Guelph. IV, 315. Suhm IV, 23 og 127.)

¹⁶⁾ S. L'art de vérifier les dates. Par. 1784. Fol. II. p. 16. Suhm IV. 23.

VI. Hardeknud¹,

Søn af Knud den Store, født 1017 i Danmark².
Konge i Danmark 1035, i England 1040 (d. 30. Mai³).
Død af Slagflod d. 8 Junius (Tirsdag) 1042⁴ omtr.
25 Aar gammel. Begraven i Winchester⁵. Regierede
7 Aar i Danmark og 2 Aar i England⁶.

¹) Om Navnet Hardeknud (hos Isl. Haurda-Knut) jvf. Svend Aagesen, S. R. D. I, 55 og Langebeks Not. p. Grams Meursf. p. 132. Suhm IV, 55. — Sv Aagesen, S. R. D. I, 56, forbigaaer Hardeknud, og vil, at Knud d. St. indfatte sin Søsteren Svend til Konge: "Defuncto Kanuto rege, nepos ejus *Sueno*, ab avunculo antea inauguratus, regni gubernacula suscepit". (see under Sv. Estridsen.)

²) Langebek l. c. not. p.

³) Enten den Dag, da de Engelse udvalgte ham, eller da han i Brügge modtog Kronen. Suhm IV, 53.

⁴) I Lambeth, i Nærheden af London, ved Tove hiin Prudes Bryllup, netop som han med Bageret i Haanden drak Brudeparrets Skaal. (Han var i øvrigt meget hyggelig. Suhm IV, 52. Vita Guilielmi Ducis p. 179.) Hans Dødsdag var d. 8. Junius, som Langebek har beviist, S. R. D. II, 505. not. x, til Necrol. Island. Norv. vet., der har d. 13. Febr. Morkinskinna og Magnus d. Godes Saga i Flatoebogen have begge det digtede Sagn, at Hardeknud døde i Danmark, forgivet af Algiva ved en Feiltagelse i Stedet for Magnus d. Gode, der var i Besøg hos ham. (Jvf. Suhm IV, 54.) Suhm (IV, 68 og 77 Not. 15) mener, at den engelske *Hokeday* (Høitidsdag?), som holdtes om Sommeren paa en Tirsdag, paa hvilken Dag Hardeknud døde, kan være indstiftet til Grindring om Englands Befrielse fra det danske Herredømme. Dette har han efter Rossus p. 105, der kalder den Hoxtuistday og er af samme Mening Spelman (Gloss. p. 294. v. *Hocday*) antager at den baade er indstiftet til Grindring om Blobbadet 1002, og om Englands Befrielse fra de Danske.

⁵) I det nye Kloster hos hans Fader. 1662 d. 15 Juli var hans Ligstien endnu at see i Winchester (s. under Knud den Store).

⁶) De engelske Historiefrivere, der om hans Regieringstid ere enige med Saxo og Islænderne, Snorre og Knytlinga S., ansætte denne Tid i England med større Bestemthed, nemlig til to Aar mindre end 10 Dage.

VII. Magnus Den Gode,

Søn af Oluf d. Gellige, født 1023 (?). Konge i Norge 1035, i Danmark 1042 (Julius) ¹. Død ²⁴/₂₅ Octbr. 1047 ², omtr. 24 Aar gammel; begravet i Christ-Kirken i Trondhiem ³. Regierede 12 Aar i Norge og 5 Aar i Danmark.

Man har ingen Efterretning om, at Magnus var gift.

Dog efterlod han sig en Datter ved Navn **Magnbild**, hvis Moder maaskee var **Margrethe**, en Datter af Lehnsmanden **Thrandur** i Vigen.

¹) Ifølge Forliget ved Gøtha-Elven med Jardeknuud 1036. Nogle Kroniker (Chr. Erics, S. R. D. I, 160; Annal. Esrom. ibid. 237; og fl.) lade Svend Estridsen strax giere ham Thronen stribig, og optage saaledes iffe Magnus i de danske Kongers Række. (Svf. ogsaa Anon. Roskild. S. R. D. I. 377.)

²) Om Magnus' Død ere Beretningerne meget forskiellige. Snorre, Harald Haardr. Saga c. 28, 29, fortæller, at han blev slyng og døde i Sudathorp (Suderup ved Liimfjorden i Jylland. Suhm). Knytlinga S. c. 22 ligeledes: at han døde af Sygdom i Jylland. Saxo, lib. X (p. 545. ed. Müller.), at han ved at forfølge Svend, styrtede med Hesten ved Alsted (Alexstadia) i Siælland, og stødte sig paa en spids Bul af et Træ. (Dette vil Suhm IV, 150 sqq. henseere til Slaget paa Laurentii Aften, d. 9. Aug. 1046, som Magnus vandt over Svend Estridsen, og antager da paa en tvungen Maade, for at kunne forene Saxos Beretning med de islandske, at Faldet blev Ursagen til hans

næste Aar paafølgende Død, der enten stæete ombord paa et Skib ved Sudathorp i Jylland, eller, som han hellere antager, i Oresund.) Nogle engelske Kilder omtale, at et Slag gif umiddelbart forud for Kongens Død; iblandt disse den sachsiske Krønike hos Lye, der har Aaret 1048, fordi den altid er et Aar bag efter i sine Angivelser. Andre engelske Annaler berette, at han faldt over Bord og druknede, da han vilde gjøre et Tog til England; Chron. Erics (S. R. D. I, 160), at han druknede i Oresund, da han vilde springe over fra et Skib til et andet. Den samme Beretning har Petrus Olai optaget. (ib. I. 118.) Hamsfort (S. R. D. I, p. 38) lader Magnus falde af Hesten ved Halmstad (formodentlig kun en Feiltagelse for Alexstadia). ('In navibus obiit' har baade den gamle Aarbog S. R. D. I, p. 17, og Adam fra Bremen II, c. 12.) Roger af Hoveden (Ed. Francof. p. 440) har Slaget under Aaret 1047, hvortil ogsaa nordiske Annaler henføre Kongens Død. (Jvf. den Chronolog. Tavle i Folioudg. af Snorre, III. p. XXXVII.) Dahlmann, I. 127, forkaster ganske de islandske Beretninger.

³⁾ Dertil flyttedes han fra den nærliggende, siden med Domkirken Chor forenede St. Clemens Kirke, bygget under Oluf den Hellige, hvor Magnus først var begravet, som Snorre beretter. Schönings Beskrivelse over Trondhiems Domkirke, S. 35. Suhm IV, 174 fg. Jvf. Snorre, Harald Haardr. S. c. 29.

VIII. Svend Estridsen¹,

Søn af **Ulf Jarl** og Datter søn af **Svend Tveskiæg**, Stamfader til den følgende danske Kongeslægt indtil Kong **Oluf** og **Margrethe**, født 1019. Jarl i Danmark 1042, og antager samme Navn Kongenavn. Konge 1047. (Valgt om Vinteren paa Viborg Ting.) Død, 57 Aar gammel, Natten imellem den 28. og 29.² April 1074 eller 1076³ i Sudatorp⁴ (Soderup i Sønderjylland, Riissherred). Begravet først i Ringsted (d. 11. Mai); et Aar Aar derefter forflyttet til Roeskilde i St. Lucii Kirke⁵. Regierede i 29 Aar.

Dronninger.

- 1) **Sunhild**, en Datter af den norske Svend Jarl, Hakon Glade-Jarls Søn, og Enke efter den svenske Kong Anund, 1052 eller 1053. Død 1054⁶.
- 2) **Gyda** eller **Juta**, Sunhilds Stibdatter, 1054. Skilt ved hende 1055⁷.

Af hans mange Friller kendes kun een ved Navn **Thora**, og en anden, der maaskee siden ægtede **Carl** Bonde af Halland⁸.

Børn.

A. Sønner⁹:

- 1) **Svend**, født omtr. 1053; rimeligvis død som Barn. (Kong Svends eneste ægtefødte Søn.)
- 2) **Knud Magnus** (med Thora) født omtr. 1038. Døde ung, omtrent 1051.¹⁰

- 3) **Harald Sein**, født omtr. 1040.¹¹ Konge 1076. Død 1080.
- 4) **Knud den Hellige**, født 1052.^{11 b} Konge 1080. Dræbt 1086.
- 5) **Oluf Hunger**, født (efter Suhms Mening IV. 464) 1052. Konge 1086. Død 1095.
- 6) **Grik Siegod**, født omtr. 1056. Konge 1095. Død 1103.
- 7) **Thorgils**, født omtr. 1057. Død i Rusland, hvorfra hans Moder nedstammede¹².
- 8) **Svend**, født omtr. 1058. Død paa sin Rejse til Viborg Ting for at hyldes 1104¹³. Fader til Henrik Skatelar († 1134)¹⁴.
- 9) **Sigurd**, født 1059. Faldt i Krigen mod Venderne¹⁵.
- 10) **Benedict**, dræbt i St. Albani Kirke d. 10. Juli 1086.
- 11) **Biørn** (der af Knud d. Hellige skal have været indsat til Hertug i Slesvig) blev dræbt 1100 paa Tinget.¹⁶
- 12) **Guttorm** (hos Saxo S. 208 Gorm)¹⁷.
- 13) **Gymund** (hos Saxo l. c. Omund).
- 14) **Ulf** eller **Ubbo** (med Sunniva, en Datter af Hakon Iversen Jarl).
- 15) **Niels**, født 1063. Konge 1104. Dræbt 1134.

B. Døttre:

- 1) **Sigrid**, (rimeligvis den ældste af Svend Estridsens Børn) født omtr. 1040. Gift (omtr. 1058) med Gotskalk, Fyrste i Venden (Princeps Slavorum), der havde tient under Kong Knud d. Store (dræbt 1066)¹⁸.

Deres Søn var den **Henrik** af Benden, der 1105 og 1106 frigede med Kong Niels om sin Modrene=Arv, og som omkom d. 19. Febr. 1125 ¹⁹.

- 2) **Ingrid** født 1050. Gift med den norske Konge Oluf Kyrre 1067 ²⁰.
- 3) **Magnhild** (gift med en Normand Svend).
- 4) **Selena** eller **Gunhild** ²¹, født 1054.
- 5) **Bothilde** ²².

¹⁾ Af Folket kaldet "Kongernes Fader" (Regum pater) for hans mange Børns Skyld. Sv. Nag. S. R. D. I, 56. "Senex" S. R. D. I, 14. De Svenske og Norske kalde ham sædvanligen **Ulfson**; de Danske efter Moderen, fordi han fra hendes Side var nærmest til Thronen. I Sverrige var det i øvrigt Skik, ogsaa at opfalde efter Moderen; en Skik, der først ophørte under **Carl d. 9de**. Suhm, IV, 49. I Diplomer og paa Mynter kaldes han **Magnus**. S. R. D. I, 425. III, 332. not. k. (Maaskee antog han dette Tilnavn af Erkiendtlighed, da **Magnus d. Gode** indsatte ham til Statholder. Hans Søn **Knud** skrev sig: **Knud Magnusson**. "Cnuto Magni Regis filius". 1085. Thorkelin Dipl. I, 1.)

²⁾ Knytl. Saga l. 25 har d. 29. April.

³⁾ Historiefkr. og Annalisterne afvekle imellem 1074 og 1076. Suhm antager 1076. Langebek 1074. De vigtigste Beviser, Suhm (IV, 440. Not. a. 447. Not. a. 453 fg. Not. b. og 457. Not. a) anfører for 1076 ere: 1) **Knud Svendsens** Tog til England. Han og **Earl Hakon** kom først hjem fra Toget mod Høsten 1075, og efter deres Hjemkomst jog **Svend Hakon** i Landflygtighed. 2) Kong **Svends** Udrustninger mod **Sachserne** til Keiser **Henrik d. 4des** Understøttelse 1075; og 3) **Pave Gregor d. 7des** Breve til Kong **S. E.** af 25. Jan. og 17. April 1075. Hos Langebek S. R. D. III, 339. not. l. opregnes udførligen de Kilder, der have 1076. Iblandt disse især Knytl. Saga c. 25, der siger, at **Svend** havde været Konge i 29 Aar, siden **Magnus** døde: "han døde 10 Aar efter **Saralbernes** Fald". De

mange og gamle Kilder, der have 1074 ere især følgende: Ælnothi Vita Canuti Sancti S. R. D. III, 339. (Jvf. Langebek Not. I. til dette Sted. Suhm IV, 461. antager 1074 for en Skrivfeil.) Hamsfort S. R. D. I, 38 (som lægger til, at Kong Svend døde af Feber). Petr. Olai Chron. ibid. 119. Chron. Erixi ib. 160. Petr. Olai Annal. ib. 174. Annal. Esrom. ib. 239. Hamsfort Chron. sec. ib. 270. Anon. Nestved. Chr. ib. 369. Anon. Roskild. Chr. ib. 378. Chron. ab 827 ad 1171. ib. 425. Annal. Lund. S. R. D. II, 174. Petri Olai Excerpt. ex hist. d. ib. 209. Chron. 980-1286 ib. 434. Chron. Siæll. ib. 606. Chron. 1074-1219. III, 260. Lib. dat. Roskild. III. 266. Necrol. Lund. III. 432.

4) Langebek i S. R. D. III, 337. not. d.

5) Suhm IV, 467.

6) Ægtede Svend Estridsen omtrent i hendes 40de Aar. Suhm IV, 217. Hun sagdes at være forgiven af Kongens Frille Thora. Suhm IV, 236. (Ad. Brem. I. 3, c. 12. Schol. 53. 58. tillægger uden Anledning Juta denne Dødsmaade.)

7) See den genealog. Table hos Langebek i S. R. D. III, 336. — Efter Skilsmisfen levede hun et fromt Liv paa sine Godser i Vester-Gothland, og opnaaede en høi Alder.

8) Saxo lib. XI. p. 207. 208. S. R. D. I, 56. Suhm IV, 244. — At en af Svend Estridsens Friller ægtede Carl Bonde vil Suhm (IV, 292) bevise deraf, at Kong Niels havde en Halvbroder ved Navn Carl. Jvf. V, 238, hvor han nævner denne som en Broder til Niels, og siger, at han kaldes saaledes i et Gavebrev A. 1121.

9) S. R. D. 3, 335 not. a. — Knytl. Saga c. 23 og Vilh. af Malmesbury, ed. Savile S. 60 tillægge ham 14 Sønner.

10) Suhm. IV, 205. Han døde paa en Reise til Rom, hvor han af Paven skulde indvies til Konge. Schol. til Ad. Brem. kalder ham Magnus; Knytl. S. c. 23 derimod Knud. Bartholin antager feilagtig, at han først døde 1074 (Suhm IV, 432).

11) Suhm. IV. 392. Not. a).

11 b) Suhm. IV, 206 og 392 fg. Not. a).

¹²⁾ S. R. D. III, 336. (Han drog efter paa til Garderige, hvor han havde anseelig Modrene=Slægt, blev der opfødt og kom ikke mere tilbage til Danmark. Knytl. S. c. 23.) Suhm. IV, 465. V, 2.

¹³⁾ Den bekiendte danske Prinds Svend, der i det første Korstog blev overfaldet og dræbt i en Skov i Nærheden af Nicæa, 1097, antager Langebek (S. R. D. III, 631 sqq.) for en Søn af denne Svend. Suhm V, 39 sqq.

¹⁴⁾ Gift med Ingrid, Datter af den svenske Jarl Rognvald. Deres Søn var Kronprætendenten Buris, fængslet 1167. (see under Valdemar I.)

¹⁵⁾ Knytl. Saga c. 23.

¹⁶⁾ Saxo p. 225. Th. Gheysmer S. R. D. II, 362. Suhm V, 58. 62. — Indsat til Hertug, da Knud d. Hellige affatte og fængslede sin Broder Oluf. Han skal have anlagt Rendsborg.

¹⁷⁾ Suhm IV, 761-762. Langebek (ifølge Suhm IV, 631) antager, at han var den samme som Ogerus, der omtr. 1083 var Canonicus i St. Lamberti Kirke i Lüttich.

¹⁸⁾ Saxo, ed. Müller. I. p. 557. 618. Suhm IV, 259. jvf. S. 342 og V, 57. — Ad. Brem. Hist. eccl. III. 21. IV. 12 taler kun om en dansk Kongedatter, uden at nævne hende. Historien tier om hende efter Gotkalks Døds. (Suhm l. c. mener, at hun tog til Danmark og V, 131, at hun har ægtet Thorgaut, Ulf Galicefarers Søn, og ved ham blev Moder til Bothilde, Erik Liegods Dronning.) Hun nævnes ikke i Knytl. Saga c. 23, hvor Kong Svends Søner og Døttre opregnes. Jvf. Werlauff, i Histor. Tidsskr. III. S. 5.

¹⁹⁾ Suhm V, 286.

²⁰⁾ Knytl. Saga c. 23.

²¹⁾ Hende tillægges et til vor Tid bevaret Elfenbeens=Crucefix. (Suhm IV. 466, hvor det er aftegnet.) Af Navnet Gunhild slutter Suhm l. c., at hun har været en ægte Datter af Dronning Gunhild.

²²⁾ Suhm. V, (653) i Tillæget til 4de Tome.

IX. Harald Hein¹,

Søn af Svend Estridsen, født omtr. 1040. Konge 1076². Død d. 17. April 1080³, 40 Aar gammel; begravet i Dalby⁴ i Skaane. Regierede i 4 Aar.

Dronning.

Margrethe, Datter af Asbjørn Jarl⁵.

¹) Om dette Tilnavn, s. Sv. Aagesen, S. R. D. I. 56 og Langebeks not. z til Stedet: "Hein, i det gamle nordiske Sprog en blød Steen." Saxo, ed. Müller, p. 573 not. 1. (Snorre Sturl. T. II. p. 190.) At den danske Almue "belønne hans Godmodighed og Mildhed med at kalde ham til Spot Harald Hein" læses i Knytl. Saga c. 28.

²) Suhm D. H. IV, 587. Maaskee fiddt i 1076 eller først i 1077.

³) Hans Dødsaar anføres af Annalisterne i Forhold til det Aar, de lade Svend Estridsen døe. Alle Islænderne, bl. a. Fragmentet om de danske Konger i S. R. D. II. 428, og Snorre i Oluf Kyrrer's Saga, ligesom vore gode og ældre Aarbøger, tillægge ham en Regiering af fire Aar. (Jvf. Noten a) hos Suhm IV, 601. og S. 594.) Kun Saxo (p. 214 ed. Steph.) har ved en Feil to Aar. De afgjørende Beviser for Aaret 1080 findes hos Langebek i Anmærkningerne til Stedet om R. Harald, i Wlnoth's Hist. S. Canuti. S. R. D. III. 341, not. f. Den 17. April have Necrol. Lund. S. R. D. III, 443, og Lib. dat. Lund. ib. 506.

⁴) At han er begravet i Dalby kan efter den bestemte Fortælling hos Wlnoth ikke betvivles, og bestrykes tillige af Anna-Lerne. Jvf. bl. a. Gamsfort S. R. D. I, 38. Petr. Dlat

Chron. ibid. 119. — Hamsfort Chron. sec. ibid. 270. Hvitfeldt. I. 90. 143, Rhyzelius Monasteriol. Sviogoth. p. 336-337, og Dalin Sv. Hist. II. 42, 149, lade, men uden Grund, baade Harald Hein og Harald Stræng blive begravede i Dalby. Messenius Scandia. II. 12, XII. 106. anfører det ligeledes om Harald Stræng. (Jvf. Lagerbring Sv. Hist. II. 201.) [Om Gravmindet paa Kirkegaarden, som tillægges Harald, see Suhm IV, 600, hvor en Aftegning findes. Ligeledes i Åkermans Beskrifn. öfver Hellestads Pastorat. Lund 1828. S. 140. Jvf. Brunius, i Historisk Tidsskrift I. 158-159.]

⁵⁾ Hendes Dødsdag var d. 9. Mai; Dødsaaet er uvist. Suhm IV, 600. Lib. dat. Roskild. S. R. D. III, 266. — Om en Formodning af Langebek, at Harald Hein skulde have en Datter med Margrethe, som var gift med Skialm Hvide, og altsaa Moder til Åsker Kyg, s. Suhms Tillæg og Ret-telser i 5te Tome til D. Hist. V, p. 126.

X. Knud (Den IV^{de})¹ Den Hellige,

Søn af **Svend Estridsen**, født 1052. Konge 1080².
 Dræbt i St. Albani Kirke i Odense d. 10. Julii (Fredag) 1086³. Efter Mordet begravet i St. Albani Kirke; derefter (1095) nedlagt i en Steenliste og hensat i en Crypta i den nye Kirke, der siden fik Navn efter ham; den 19. April 1101, efter Canonisationen, optaget og høitideligen sfruinlagt⁴. Regierede i 6 Aar, og blev 34 Aar gammel.

Dronning.

Ethla, Ethela, (Adele)⁵, Datter af Grev Robert den Første af Flandern, 1083⁶.

Børn⁷.

- 1) **Carl den Danske**, Greve af Flandern, født 1084. Regierede i Flandern fra 1119 til 1127. Dræbt i Donatians-Kirken i Brügge d. 2. Marts (Onsdag) 1127. Siden canoniseret⁸.
- 2) **Cæcilia**, født 1085⁹, gift med Erik Jarl i Gotland, efter 1131 Statholder over Falster¹⁰.
- 3) **Inger**, født 1086¹¹, gift med Folke Jarl i Sverrige, Stamfader til Folkungerne¹².

¹) Paa hvad Grund han kaldes den Fjerde, er ikke tydeligt. Vel benævnes han i et Diplom af 1085: Cnuto quartus Magni regis filius; men uden Tvivl forstaaes herved, at han har været **Svend Estridsens** fjerde Søn efter Alderen; saaledes at **Gunnhilds** Søn **Svend** har været den ældste; **Thomas** Søn, som døde paa Reisen til Rom, den anden, og **Sarald** sein den

trede. — Suhm derimod IV, 647 tæller af de foregaaende Konger *Hardeknud*, *Sigurd Snogoies Søn*, for den første, *Knud d. Store* og *Hardeknud* som den anden og tredje Knud.

²⁾ Valgt i Mellemtiden fra 21. Mai 1080 til 21. Mai 1081; see Suhm IV, 602, i Anmærningen.

³⁾ Necrol. Lund. S. R. D. III, 443. Chron. Erics S. R. D. I, 160. S. R. D. III, 341. not. f. Knytl. Saga c. 63 har Løverdagen d. 10. Juli. Jvf. Suhm IV, 703.

⁴⁾ Helgenkrinet blev 1582 fundet ved Nedbrudelsen af et Capel i dettes Alter, og Krinet, som da var heelt og uskadt, meentes at være bortrøvet og forsvundet. (Jvf. Bircherod, t Westphalens Mon. Cimbr. IV, p. 1439.) Om Bircherods Undersøgelse 1696 og om Opdagelsen af Kongens Reliquier i Kirkens østlige Muur, Syd for Alteret, 1833, see Nord. Tidsskrift for Oldkyndighed, II. Bd. S. 201-220. S. 363-68; og Tab. II. (jvf. Mummé om St. Knuds Kirke. 1844. S. 258—263.)

⁵⁾ Wlnoth. S. R. D. III, 344. not. b. (Æthela). Geneal. Reg. D. II. 162. (Adela). Det er uvisst, om der ved Dronning Adhelendis i Necrol. Lundens. menes Æthela, eller Svend Grathes Gemalinde Adelheid. — Knytl. Saga gjør hende urigtigt til Balduin af Flanderns Datter. At hun først blev gift med Knud 1083, synes rimeligt efter Suhm IV, 630.

⁶⁾ Saxo, ed. Müller. I. 574. Suhm. IV. 630. Efter Knuds Død forlod hun med sin unge Søn Danmark. (Geneal. Reg. D. S. R. D. II, 162.) 1090 blev hun gift med Hertug Roger af Apulien. Suhm IV, 755. Hendes Dødsaar er ubekendt. Dog er hun uden tvivl død før end Roger, 1112. Suhm V, 160. 192.

⁷⁾ Chron. Skibyense. S. R. D. II, 556. Saxo, ed. Steph. p. 221. Knytl. Saga c. 30. S. R. D. III, 276. Tab. genealog.

⁸⁾ Om denne Fyrstes Levnet, i Særd. de ældre Biographier af Gualter og Galbert, f. S. R. D. IV, 68 sqq. Nyere: Hist. du Regne de Charles le Bon, précédée d'un resumée de l'hist. de Flandres, par J. O. Delpierre & J. Perneel. Bruxelles

1831. 8. — Om Carl Danske, Greve af Flandern, af C. F. Wegener. Kbhvn. 1839. (Vj. Hist. Tidsskrift I. S. 520-540.)

⁹⁾ Suhm IV, 671.

¹⁰⁾ Da Knud Lavard blev dræbt (1131) boede hun og Erik i en Gaard ved Harrested Skov. Langebek S. R. D. IV, 244. not. z. Saxo, ed. Müller. I. 638. — Erik kaldes af Saxo ed. Müller. I. p. 592, "Gothorum præfectus" og p. 638, "Falstræ præfecturæ vir". Deres Datter Edel (eller Adela) var Bedstemoder til R. Erik den Hellige i Sverrige. — Om deres Slægt see Suhm V, 126. 130. 374. Vj. Num. i Tillæg og Rettelser til V, 126. Langebek (S. R. D. III, 630) antager, at Inge, Absalons Moder, kan have været en Datter af Erik og Cæcilia, da Saxo (p. 349) kalder Absalon en Frænde af hendes Brødre Carl og Knud. (3 Chron. Siæll. S. R. D. II, 611 gøres hun til Knud Lavards Søster. see Langebek Note v til samme Sted.)

¹¹⁾ Chron. Skibyense. S. R. D. II, 556. "Ingrid, junior filia".

¹²⁾ Th. Ghesmer, Comp. S. R. D. II, 360. Suhm V, 127.

XI. Oluf Hunger,¹

Svend Estridsens Søn, født 1052. Konge 1086. Død d. 18 Aug. 1095²; 43 Aar gammel. Regierede i 9 Aar.

Dronning.

Ingrid (Inger), Datter af Harald Haardraade, Kong Oluf Kyrres Søster, født 1050. Ægtede Oluf 1087³.

Børn.

En meget usikker Hypothese har antaget, at **Kilif** eller **Oluf**, Kong Niels's Statholder i Slesvig, kan have været en Søn af **Oluf Hunger**.

¹) Series Run. altera. S. R. D. I, 33. Chron. Erics ibid. 160. Petri Olai Chron. ibid. I, 119. (Zunger.) Chron. Siælland. ibid. II, 606. (Fames.) Saxo, ed. Müller. I. 599. Sv. Nag. S. R. D. I, 58. (Famelicus.) Dette Tilnavn af en stor Hungersnød (der efter Sagnet skulde have været 7, 9 eller 10 Aar). Saxo, l. c. Hamsfort, S. R. D. I, 38. Wlnoth, ibid. III, 375. not. q. Jvf. Suhm IV, 731.

²) Dødsaaet og Dødsdagen (Necrol. Lund. S. R. D. III, 454. Lib. dat. Lund. ibid. 542. S. R. D. II, 361. I, 119) har Langebek Tom. III, 372. 378 not. b til Wlnoth c. 32 bevist at være de ovenanførte.

³) *Ingiridi*: Knytl. Saga c. 69. *Ingigerda*: Snorre, Ol. Kyrres Saga. c. 5. ed. in Fol. III. 183. Suhm IV, 737. Hun ægtede efter Kong Olufs Død den svenske Kong Philip. Suhm, V, 778.

XII. Erik Eiegod¹,

Svend Estridsens Søn, født 1056 i Slangerup²; Konge 1095³; gjorde (i Anledning af et Drab) en Pilegrimsreise med sin Dronning til det hell. Land, og døde af en Febersygdom⁴, 47 Aar gammel, i Bassa paa Cypern, den 10. Jul. 1103⁵. Regierede i 8 Aar⁶.

Dronning.

Bodild⁷, Datter af Svend Estridsens Hird = Jarl Thorgut eller Thrund, med Tilnavn Sagskinna⁸. Hun døde (ikke længe efter Kongen) paa Oliebierget ved Jerusalem, og blev begravet i St. Mariakirken i Josaphats Dal, 1103⁹.

Børn.

a. Med Dronning **Bodild**:

- 1) **Knud Lavard**, født d. 12. Marts (St. Gregorii Dag) 1091 i Roskilde.¹⁰ Hertug i Jylland 1115¹¹. Gift 1118 med Ingeborg (som Saxo kalder en Søsterdatter af Kong Niels's Dronning Margrethe), en Datter af den russiske Fyrste Mistislaw og Kong Inges Datter Christina, født omtr. 1100¹². Obotriternes Konge 1129¹³. Dræbt i Haraldsted (Harrested) Skov i Sjælland, Onsdagen den 7. Jan. 1131, i sit 40de Aar¹⁴; begravet i Ringsted i St. Benedicts Kirke¹⁵; canoniseret af Pave Alexander III. og ffrünslagt d. 25. Jun. 1170.

Knud Lavards og Ingeborgs Børn:

- 1) **Christine**, f. 1119; begravet i Sorøe Kloster. (S u h m VIII, 521.) Gift 1) med Kong Magnus d. Blinde i Norge 1133; men forskudt samme Aar; 2) maaskee med Stig (Sønnesøn af Skialm Hvide)¹⁶.
- 2) **Margrethe**, f. 1120 eller 1121; gift 1141 med Stig Hvitaleder af Skaane¹⁷. (Deres Børn vare: Niels og Christine, gift med Carl Sverkersøn.)
- 3) **Cathrine**, f. omtrent 1125; gift med Priglaw, Tyrste af Benden.¹⁸ Hun havde to Sønner: Knud,¹⁹ der fik Lolland i Forlening af sin Morbroder, K. Valdemar den Iste, og Valdemar²⁰.
- 4) **Valdemar**, f. d. 15. Jan. 1131. Enkefonge 1157. Død 1182.

Endvidere nævnes som Knud Lavards Børn: 1) **Jutta**, f. omtrent 1130 (S u h m S D. Gift. V. 381. 386), som dog S u h m, der meget vakler i sin Mening om hende, andensteds (f. Ex. V. 401) hellere vil have anseet for den Datter af Knud V., som var gift med Hertug Bernhard af Saren, af det Anhaltiske Huus (f. nedenfor, under Knud V). 2) **Ida** (f. omtr. 1110?), maaskee en uægte Datter af Hertug Knud; g. med Wratislaw af Pomern. (S u h m V. 302. 379. 386). 3) **Magnus**, maaskee en uægte Søn. (Necrol. Lund. S. R. D. III. 453.) Han blev dræbt samme Dag som Knud V.

b. Uagte Børn:

2) **Harald Kefia**, f. 1080; g. med **Ragnhild**, en Datter af **K. Magnus Barfod** i Norge (f. 1093, død 1135); Rigsforstander 1103; halsbugget i en Opstand 1135, efter Befaling af hans Broder **Erik Emun**, i Byen **Skibet** i Jylland (Lyriid Herred); begravet paa **Skibet Kirkegaard** ²¹.

Hans Børn: 1) **Magnus**, f. omtr. 1109; faldt i Slaget ved **Vodevig** d. 4. Jul. 1134. (Suhm. V. 438). 2) **Oluf**, f. omtr. 1110 (var Fader til **Harald Skræng**) tiltager sig omtr. 1139 Kongenavn paa **Arne Ting** i Skaane; sat i Band af **Paven** 1140, for at have dræbt **Biskop Ricco** i **Roskilde** d. 18. Oct. 1139; omkom 1141 i Slaget ved **Tiutaa** i Skaane. 3) **Knud**, f. omtr. 1111 ²². 4) **Harald**, f. omtr. 1112. 5) **Erik**, druknet i **Ellen** af **Erik Emun** 1134. 6) **Biørn Jernside**, f. 1100 ell. 1104, omtales i Slaget ved **Dnfeld** 1132; gift med **Cathrine**, Datter af **K. Inge** i **Sverrige**, Søster til **K. Niels's Dronning Margrethe** ²³; og endnu 6 andre Sønner, hvis Navne opregnes (S. R. D. I, 384), og som **Erik Emun** alle lod halsbugge i **August** 1135.

3) **Erik Emun**, f. omtr. 1087 (1090, efter Suhm V. 100); Konge 1134; dræbt d. 18. Sept. 1137.

4) **Bendt**, eller **Benedict**, ellers ubekjendt; død d. 1. Mai. (Maret ubist.) ²⁴

5) **Magnhild**, gift med **Hagen Ubbesøn** (efter Suhm), **Svend Estridsens Sønnesøn** ²⁵.

Deres Søn var **Ærif Lam**, f. omtr. 1101;
Konge 1137; død 1147.

¹⁾ "Quo evenit, ut non solum ex morum, sed etiam temporum placidissimo usu *Boni* cognomen acciperet". Saxo, ed. Müller. I. XII. p. 601. Knytl. Saga c. 71. Langfedga-Tal. S. R. D. I. 12. Om Marsfagerne til dette Tilnavn f. Chron. Erici. S. R. D. I. 160. (Jvf. S. R. D. II. 170.) Worms Series Run. altera (S. R. D. I. 34) giver ham derimod Tilnavnet *Argothe*, *Arsæle* o: under hvem gode Aar eller Tider indtræffe.

²⁾ Saxo, ed. Müller, I. pag. 612. Længebet S. R. D. III. 506. not. i.

³⁾ *Ælnoth*, Hist. S. Canuti. S. R. D. III. 387. not. p.

⁴⁾ "Febri implicatus". Saxo, L. XII. ed. Müller. I. p. 613.

⁵⁾ Jvf. Knytl. Saga c. 81. Chron. Siæll. (S. R. D. II. 606) er den eneste, som lader ham døe paa Rhodus; men flere Skribenter, saasom *Helmold*. I. c. 49. *Albert*. Stad. p. 266. *Ev. Aagesen*, S. R. D. I. 58. *Geneal. Reg. Dan.* S. R. D. II. 159. *Cornerus*. p. 486. 634 lade Kongen døe paa Hiemsreisen fra Jerusalem. *Hamsfort* (S. R. D. I. 39) beretter urigtigt om hans Begravelse i *Famagusta*. — Dødsdagen (VI. Id. Jul.) findes i *Ann. Esrom*. S. R. D. I. 239. *Chron. Siæll.* II. 606. *Necrol. Lund.* III. 430. 451. *Lib. dat. Lund.* IV. 533.

⁶⁾ Om *Æriks* Dødsaar og Regieringstid ere Beretningerne forskiellige. Følgende gamle Kilder lade ham regiere i 8 Aar: *Langfedgatal*. S. R. D. I. 12. *Anon. Roskild.* I. 379. *Nomina Reg. Dan.* I. 425. *Fragmenta duo Island.* II. 429. *Ann. Isl. Reg.* III. 47 sq. *Necrol. Lund.* III. 432. (Jvf. Længebets not. u.) *Knytl.* S. c. 81. (Jvf. *Suhms D. H.* V. 110. not. b). *Hamsfort Chron. sec.* S. R. D. I. 270, siger, at *Æriks* Regieringstid angives til 9, 8 og 7 Aar.

⁷⁾ Jvf. Saxo, ed. Müller. I. p. 597. not. 2. *Anon. Hist. S. Canuti.* S. R. D. IV. 231. not. d. *Suhm D. Hist.* IV. 723. V. 57. 131. *Lagerbring* sv. *Hist.* II. S. 71. —

Abbed Wilhelm kalder Bodild "ex nobilissima Danorum pro-
sapia orta." Ep. l. II. 23. (S. R. D. II. 159.) Dronningens
Fødselsaar angives forskielligt: 1070, 1075, 1076 (s. Suhm
D. H. V. 57. 131. IV. 723). — Knytl. S. (c. 75, 78) har
en vildfarende Efterretning om Dronning Bodild, som den gier
til en Halvsøster paa Mødrene Side af en Keiser Henrik
(IV. eller V?) og saaledes til en Stivdatter af Henrik III.
eller IV.; men kalder hendes virkelige Fader Thorgaut, en dansk
Mand. (Jvf. herom særdeles Gram in Meurs. p. 230. Lan-
gebek S. R. D. IV. 231. not. d.)

8) Han havde, i første Ægteskab, omtrent 1060, havt en
Datter af den vendiske Fyrste Gotskalk. (Gram in Meurs.
not. b. 2. col. 229. 230.)

9) S. Rer. Dan. IV. 257. Hamsfort Chron. sec. ib.
I. 270. K. von Raumer Palæstina. 2te Aufl. S. 300. 303.

10) Lavard: efter det Angelsaxiske Hlaford (Lord) o: Herre.
Deraf hos Saxo, l. XIII. p. 237, ed. Steph. "Herum me mei,
non regem appellat." Om hans Fødselsdag: Rob. Elgens.
vita S. Canuti Ducis. S. R. D. IV. 258.

11) S. R. D. I. 161. 369. (Chron. Erici, og Chronologia
Nestvedensis) cf. IV. 258. not. e.

12) Om Ingeborgs Fader Mstislaw (født 1076, Stor-
fyrste i Nowogrod, eller Holmgard fra 1095—1117; † 14. Apr.
1132) og om hendes Slægtskab, s. i Særdeleshed Wedekinds
Noten I. Bd. Nr. XXXI. § 17. 18. a. pag 22. 25. 54, og den til-
føiede Stamtavle. Hun var vist nok en Søsterdatter af Dronn.
Margrethe; men hendes Moder Christina var ikke gift med
den russiske Fyrste Wladimir (Wolodor's Søn), men med
Mstislaw; og det er saaledes ikke efter Bedstefaderen, at K.
Valdemar I. blev opkaldt; men efter hans Moders Bedste-
fader Wladimir II. (Wedekind p. 34—36.) — Ingeborg
levede, efter Suhm, endnu 1137. D. Hist. V. 530.

13) Helmold. l. I. c. 52. Suhm. V. 348. 49.

14) S. R. Dan. II. 610. not. n. IV. 260. Jvf. Lange-
bek Not. b til Tab. Ringstad. S. R. D. IV. 278. (Om Stedet
i Skoven, hvor en Kilde endnu vises, Suhm D. Hist. V. 382.
Molbech Ungdemsvandr. 1811. S. 346.)

¹⁵⁾ Hans Grav blev aabnet 1513 i Jul. Maaned. Suhm D. 5. V. 384.

¹⁶⁾ Jvf. Suhm D. Hist. V. 385. 574. 580.

¹⁷⁾ Denne Stig Hvitaleder stiftede under Erik Lam Abbediet Gssenbek i Aarhus Stift. (Pontoppidan d. Atl. IV. 280. 320. Suhm D. Hist. V. 573. 585. Daugaard om d. Klostere. S. 406.)

¹⁸⁾ Jvf. især Werlauffs Dplysninger om Prislaw: Hist. Tidsskr. III. S. 11. — Disse 3 Børn af Knud Lavard (Christine, Margrethe og Cathrine) forekomme ogsaa i et Gavebrev af Erik Lam til St. Knuds Kirke i Odense (7. Dec. 1141). Thorkelin Diplomatar. I. 246. Suhm. V. 679.

¹⁹⁾ Han skal have anlagt Nyborg Slot, eller maastee rettere en Borg paa det saakaldte Knuds-Hoved (omtr. 1170. Gram in Meurs. 323. Suhm D. Hist. VII. 353.) Denne Hertug Knud klostergav sig i St. Knuds Kloster i Odense, hvilket han skienkede sine Godser paa Als, og valgte sit Gravsted i Klosterkirken (Gavebrev 20. Nov. 1183. Suhm. VIII. 37. 38.) Kort efter døde han af Læring. (Jvf. Werlauff ovenanf. St.)

²⁰⁾ Han døde i Paris (1184?) og blev begravet i St. Genovevas Kloster. (Suhm. VIII. 59.)

²¹⁾ Anonymus Roskild. S. R. D. I. 384.

²²⁾ Jvf. S. R. D. I. 383. 84. 85. (Anon. Roskild.) III. 460. (Necrol. Lund.) Knytl. S. c. 106.

²³⁾ Knytl. S. cap. 83.

²⁴⁾ Necrol. Lund. S. R. D. IV. 445. Suhm V. 99.

²⁵⁾ Suhms D. Hist. V. 63 og 530. Efter Dahlmann (Dän. Gesch. I. 250) var Sagen derimod en Normand. Dahlmann antager, at Suhms Angivelse saameget mere er urigtig, da Egteskabet, ifølge denne, maatte have været langt indenfor de forbudne Grader. Ogsaa Saxo's Ord tale derimod: *Ericum superioris Erici (boni) ex filia nepotem — maternumque genus ex Regibus duceret.* l. XIV. p. 250. Ed. Steph. (Jvf. ogsaa Knytl. S. cap. 78. Langebek til Svend Aagesen S. R. D. I. 59. not. n. IV. 239. not. b.)

XIII. Niels¹,

Svend Estridsens Søn, født 1063. Konge 1104. Dræbt i et Dpløb af Knudsbrødre i Slesvig, d. 25 Junius 1134². Begravet i Slesvig. Blev noget over 70 Aar gammel; regierede i 30 Aar.

Dronninger.

- 1) 1105. **Margrethe**, kaldet **Fridkulla**, Datter af den svenske Kong Inge og Enke efter Magnus Barfod; død d. 4. Novbr. 1130³ (af Watersot); begrabet i Roeskilde Domkirke.
- 2) 1131. **Ulvilde** eller **Ulfhilde** fra Norge, Datter af Hakon, Sønneson af Harek paa Thiotøe⁴.

Børn.

(Med Margrethe.)

- 1) **Ingo**, f. 1106⁵. Omkom ved ulykkelig Hændelse 1120 eller 1121.
- 2) **Magnus**, f. 1107⁶, blev Konge over Vestgotherne i Sverrige; faldt d. 4. Junius, (2den Pintsedag) 1134 i Slaget ved Fodvig⁷, 27 Aar gammel; gift 1128⁸ med Richiza eller Richsa (Suentoslava), (en Datter af Hertug Boleslaw III. i Polen), født 12. April 1106⁹; Enke efter Magnus 1134¹⁰.

Børn:

- 1) **Knud (V)**, f. henved 1128 eller 29. (Efter S u h m. V. 303. Underledes VI. 6.) Kronprætendent og Konge. Dræbt i Roeskilde 9 Aug. 1157.

- 2) Niels (maaskee en Søn af Biskop Eskilds Datter ¹¹).
- 3) Jnger (Jngertha), uægte født, gift med Ubbe Jarl, ¹²) som Erik Emun 1133 lod hænge i Lolland.¹³

1) Skrev sig: Dei Gratia Rex. I et Gavebrev til St. Knuds Kirke i Odense. Thorkelin Dipl. Arn. Magn. I, 2. Af sin Alder benævnes han med Tilnavn: Den Gamle, og Grandævus. (Svend Mag. S. R. D. I, 58.)

2) Necrol. Lundens. III. 450. Chron. Erixi S. R. D. I, 161. Suhm antog det for uvist, om han blev begravet i Slesvigs Domkirke, eller i Breklum, i hvis Kirke et Billede af en Konge er blevet antaget (af S. Abildgaard) for Nicolaus R. D. (V. 448, 459.) At dette Sidste grunder sig paa en Misforstaaelse, s. Antiquar. Annaler, III. 1. S. 105.

3) Necrol. Lundens. og Lib. daticus Lundens. S. R. D. III. 462. 567. Dahlmann. I. 224. (Efter Langebek, paa eet Sted, S. R. D. IV. 251, not. o, den 8. Mai 1130. Men jvf. III. 462. not. k.) (Anonym. Nestvedens. S. R. D. I, 369 ansætter hendes Dødsaar urigtigt til 1117.) Jvf. Langebek S. R. D. IV, 251. not. o, hvor Beviset for 1130 findes; og Lib. dat. Roskild. III. 256. not. g. — Om hendes Begravelse i Roeskilde, s. Behrmann Grundrids af Roeskilde Domkirkes Befr. 1832. S. 78. Om hendes personlige Charakter, Anon. Hist. S. Canuti. S. R. D. IV. pag. 257.

4) Hun forlod Niels og ægtede Kong Sverker i Sverrige 1132; ifald hun overhovedet virkelig har været gift med K. Niels. Jvf. Langebeks not. o. S. R. D. IV. p. 251 og Ulfhildes Stamtable pag. 252. Suhm V, 363. 449. (Sverkers og Ulfhildes Datter var muligen Sophie (?), som ægtede Knud V.)

5) Suhm V, 157, 237. Han blev traadt ihjel af en Hest. Caro l. XIII. p. 230. Ed. Steph.

6) Magnus gives Tilnavnet "Malignus". Anon. Hist. Seti Canuti S. R. D. IV, 246. Dgsaa "den Stærke" (fordi

han havde stor Legemsstyrke, og var et Hoved høiere end de fleste Fornemme i Landet). Knytl. Saga c. 89. Snorre. Sig. Jorsfalaf. S. c. 27. III. Pag. 269. Suhm V, 304.

⁷⁾ Necrol. Lund. S. R. D. III, 448. Begraven i Wreta Kloster i Östergöthland. Suhm V, 449-450 (Not.). Saro XIII. 246. 247.

⁸⁾ Efter Wedekinds Noten. XXXI. (2. Th.) p. 43. § 21 b. (Paa Riberhuns eller i Ribe. Saro, ed. Steph. p. 235.) Efter Suhm 1127. (D. Hist. V. 213. 297.) Efter Dahlmann (Dän. Gesch. I. 223. not.) først 1130, fordi Magnus, da han ægtede Richza, var Konge over Vestgotherne (Saro. p. 235), hvilket han først blev efterat den Stenilfske Slægt paa Sværdssiden var uddød (1129). s. Geijer Sverriges Hist. I. p. 154. 155.

⁹⁾ Wedekind l. c. p. 8. og § 21. a. p. 42 (efter Dlugos's Ann. p. 360 ad Ann. 1106.) Han beviser tillige at Richza og Suentoslava var een Person, da Hertug Boleslaw ingen anden Datter havde.

¹⁰⁾ Knytl. Saga c. 89. Siden blev hun gift med Vladimir, Wolodors Søn, Fyrste i Halicz (1142-52; efter Wedekind anf. Sted p. 43.) Tredie Gang, da hun efter Wladimirs Død var kommen tilbage til Danmark, med den svenske Kong Sverker. (1153. Wedekind.) Suhm har tildeels andre Aarstal. (D. Hist. V. 297. 465. 608. 609.)

¹¹⁾ Suhm V. 304. S. R. D. IV, 244. not. y. Jvf. III, 445.

¹²⁾ Efter Suhm, en Søn af Esbern eller Asbjørn Jarl, Sv. Estridsens Broder. Diplom fra 1117. Thorkefin, Diplom. Arn. Magn. I. 3. Suhm V, 219. (Jvf. VIII. 190. 257. 258.)

¹³⁾ Suhm D. H. V, 422.

XIV. Erik Emun¹,

en Søn af **Erik Siegod**, født omtr. 1087²; Konge 1134; dræbt af Sorte = Plog paa Urnehoved = Tingden 18. Septbr. 1137³; begravet i Ribe Domkirke⁴. Regierede fra den Tid, han tog Kongenavn, i 7 Aar; efter **Niels's** Død paa 4de Aar⁵; blev omtr. 50 Aar gammel.

Dronning.

Malfred⁶, Datter af den russiske Storfyrst **Mstislav**, og Søster til **Ingeborg**, **Knud Lavards** Gemalinde; første Gang gift (1110) med den norske Kong **Sigurd** (**Jorsalafar**), som døde 26. Marts 1130; anden Gang (1132) med **Erik Emun**⁷.

Søn.

(Med Trillen **Chunna**.⁸)

Svend (**Grathe**), født omtr. 1125. Konge 1147. Dræbt 1157.

¹) *Eymuni* (Snorre Sturl. og Knytl. Saga c. 99). "*Emun, hoc est memorabilis*" (Helmold I. 51 og en anden tydsk Krønike hos Leibniz. jfr. Suhm V. 525.) Svend Nagesen forklarar Tilnavnet ved "*æterna dignus memoria*"; men benævner ham ogsaa "den Grumme" (*crudelis*), cap. VII. *Emun, Eymun*, af *ey*, bestandig og *muna*, mindes (Langebek S. R. D. I. 61. not. v.) Dahlmann Gesch. v. Dänem. I, 245 mener, at Spottene have forandret Navnet til *Emunnr* (af *munnr*, *Mund*), for derved at tilkiendegive hans Lyst til at prale. (Jvf. Hvitfeldt.) Necrol. Lund. S. R. D. III, 422 kalder ham i Ordenen "den Anden"; hans Efterfølger "den Tredie". Ligeledes Anonym. Roskild. S. R. D. I, 385. Man regner da

iffe de hedenste Konger af dette Navn; men tæller fra Erik Liegod.

2) Suhm D. Hist. V. 522.

3) Dødsdagen anføres i Necrol. Lund. S. R. D. III, 457, og Lib. dat. Lundens. III. 552. Knytl. Saga c. 103. Stedet angive Nogle ved Hviddinge i Nærheden af Ribe. S. R. D. I, 385. Hvitf. I, 102. Jvf. Suhm. V, 513.

4) Efter Tørpager i Muren paa den venstre Side af den nordlige Indgang. Ripæ Cimbr. p. 324. (Graven meentes at have været halv inde i Kirken, halv udenfor.) Suhm V. 518. 519. P. L. Hansen (Program om Ribe Domkirke. 1831. S. 20) antager, at Kongens formeentlige Grav, der 1830 blev aabnet, ikke har været Erik Emuns; og at denne snarere maa søges paa den modsatte Side af den nordre Indgang.

5) Suhm V, 520, hvor Undersøgelsen om hans Regjerings Tid udførlig er behandlet.

6) Om hende s. de af Langebæk anførte Steder. S. R. D. IV, 250. not. g.

7) Jvf. Bedekinds Noter. XXXI. (2. Th.) p. 49. § 23. Følgende Stamtafle kan (ifølge Bedekinds genealogiske Undersøgelser) oplyse Malfreds, hendes Søster Ingeborgs og deres Frændes, den russiske Sophies (Valdemar I. Dronnings) Slægtskab:

Inge Stenkilsen, K. i Sverrige.

Margrethe Christina**** Mstislaw (Wladimir II. Søn),
g. m. K. Riets. Storfyrste i Nowgorod.

Boleslaw III. Malfred. Ingeborg**** Knud Lavard.
(af Polen)

Magnus. Richsa. Wladimir (Wolodors Søn)
(anden S.) (der nedstammede fra
Mstislaws Forfædre.

Knud V. Sophia***** Valdemar I.

Kong Inges tredje Datter var Catharine, gift med den danske Prinds Biørn Tjernside (jvf. S. 31.)

8) Albericus Mon. p. 320. Formodentlig intet Døbenavn, men en latinisk Udtale af Kona, Qvenna (snarere end af Hion, som Suhm meente. VI. 5.)

XV. Erik Lam¹ (Hagensen),

Dattersøn af Erik Siegod, (en Søn af Hagen² (Abbesøn) og Erik Siegods Datter Magnhild), født i Jyen omtrent 1101; vælges til Konge i December 1137³; død i Odense⁴ d. 27. Aug.⁵ 1147; begravet i St. Knuds Kirke; regierede 10 Aar.

Dronning.

Outgard eller **Guiccarda**⁶, en Datter af Rudolph d. 1te, Markgreve i Soltwedel og Greve i Ditmarsken; gift med Erik Lam 1144.

Søn.

Magnus (med en Frille), forekommer i Diplomer fra 1138, 1140, 1148 og 1152⁷ og levede til 1190⁸.

¹) *Eiríkr Lamb*. Knytl. Saga c. 78. Der tilføies c. 104: "Eiríkr Lamb . . . hann var kalladr Eiríkr hinn spaki". — "Ericus, cognomine Spak". *Helmold I.* 67. "Ericus, quem ob suavissimos mores *Agnum* cognominabant". *Sv. Hagesen. S. R. D. I.* 62. "Ericus, Haquini filius, cui ex patientia cognomen obvenit". *Saxo* ed. Müller. I. p. 665. (Stephanus har foran cognomen tilsat *Agni*.) Baade *Saxo* og Knytl. Saga tillægge ham desuagtet stor personlig Tapperhed; men den første tilføier, "at det var den eneste Gave, han havde faaet af Naturen, da han hverken havde Forstand eller Veltalenhed". *Saxo* udmærker i øvrigt ogsaa Erik Lam ved at kalde ham *junior* og *posterior*. (Ed. Müller 717. 735.)

²) *S.* under Erik Siegod, 5. *S.* 31.

³) Efter *Saxo*, p. 666 og Knytl. Saga c. 104, som Formyndet for den unge Valdemar Knudsen; efter *Helmold* (*lib. I.*

c. 67) "til Forsvar for Riget og Kongeslægten" (nemlig de tre Brødre: Svend, Knud og Valdemar).

4) Hvor han fort tilforn havde ladet sig indvie til Munk blandt Knudsbrødrene, efterat have nedlagt Kronen. (Saxo ed. Müller. I. p. 672. Knytl. Saga c. 106. Anon. Rosk. S. R. D. I. 386.)

5) Necrol. Lundens. S. R. D. III. 433. Lib. datie. Lund. ibid. 545. Suhm V. 642. 643. (Om Aaret s. S. R. D. I. 386. not. m. og Suhm V, 642.)

6) "Af høi Byrd, men mere anseelig ved hendes Slægtskab, end berømt for Kyndighed." Saxo ed. Müller I. 671. Hendes Fader døde 1124. Hun var Søster til Erkebiskop Hartvig i Bremen og til Rudolph II., Greve i Ditmarsken og Stade. Om hendes Slægtskab see Suhm V, 603. Hun havde først været gift med den saxiske Pfalzgreve Frederik af Sommerseburg, fra hvem hun formedelt for nært Slægtskab blev skilt. — Efter Eriks Død giftede hun sig tredie Gang med den saxiske Greve Hermann V. af Winzenburg (Hildesheim), og blev dræbt (frugtformelig) tilligemed ham d. 29. Jan. 1152 paa Winzenburg. (Jvf. Suhm. VI. 645. 47.)

7) "Magnus, Regis filius", 1138. Thorkelin, Diplom. I. pag. 7. 11. 12. "Magnus, posterioris Erixi ex pellice filius". Saxo ed. Müller. I. p. 735.

8) Hamsfort Scr. R. D. I. 282. Han var uden Tvivl den Magnus, som under Valdemar I. deeltog i Sammensværgelser imod Kongen, der benaadede ham (1157. 1177). Langesbeck handler udførligt om hans Slægtskab i sin Ann. (s.) til Kroniken fra 1095-1194. S. R. D. III. 630 (hvor han urigtig kaldes Magnus Oluffson).

XVI. Svend (Eriksen) Grathe¹,

en Søn af **Grik Emun**, født omtr. 1125. Konge 1147; kronet 1152 ved den tydske Keisers Hof i Merseburg; dræbt i en Mose, paa Flugten efter Slaget paa Grathe-Hede², d. 23. Octbr. (St. Severini Dag) 1157,³ omtr. 32 Aar gammel; Konge i 10 Aar.

Dronning.

Gdele, Adela eller **Adelheid**, en Datter af den saksiske Markgreve **Conrad** af Meissen og Lausitz; ægtede **Svend** 1152.⁴

Børn.

- 1) En Søn **Grik** (?), født 1153.⁵
- 2) **Quccardis** eller **Liutgard**, født 1154.⁶ Gift (efter 1176) med den bairiske Grev **Berthold II.** af Andechs, Markgreve af Istrien, med hvem hun havde to Børn. Døde 1188.

¹) Kalles ogsaa **Peter**. (Dahlmann Gesch. v. Dänem. I, 275.) **Verlauff** (Nord. Tidskr. IV. 172) mener, at han har antaget dette Navn ved sin Kroning i Tydskland, efter flere byzantiniske Keiserses Skik. **Suhm** VI, 119 antager, at han fik det ved sit første Ophold i Tydskland, ved at indgaae i et eller andet Broderskab. — Tilnavnet **Grathe** eller **Grade** (efter **Grathe** eller **Graa-Hede**) findes ikke brugt førend i det 16de Aarh. (**Suhm** VI, 288). Islænderne give ham Tilnavnet: den Sviende ("Svein svidandi") S. R. D. III. p. 58. Torfæi Hist. Norv. III. 549. **Suhm** VI, 127 (fordi han var haard og streng imod Folket.) **Svend Grathe** var (efter **Saxo** og

Albericus Mon.) ældre end Knud og Valdemar. (Suhm VI. 5.)

2) Graa=Hede i Torning Sogn. Hedens Navn i ældre Tider var Grathæ eller Grade=Hede. (*Gradar-heidi*. Ann. Isl. S. R. D. III. 58. Knytlinga S. c. 117.) "Campus qui Grathæ hethæ dicitur", S. R. D. I. 163. "Swen victus in Grathæ heeth, fugit in Grathæmosæ & ibi interfectus est", I. 241 (Ann. Esrom.). jvf. I. 386 (Anon. Roesk.). "In campo Grathæhethæ". II. 171. "Occiditur in Grathæmossæ". (Annal. 1020—1323.) II. 523. m. fl. Jvf. Griefs Krøn. Ny D. Mag. V. 183.

3) Dødsdagen f. Necrol. Lundens. S. R. D. III. 461. og Lib. dat. Lund. ibid. 563. — Mæret 1157. f. S. R. D. II. 166. 171. 615. m. fl. (samme Efteraar, som Kongemordet i Roeskilde skeete: Saxo og Knytlinga.) Jvf. Suhm VI. 270. — 1156 have Ann. Isl. Reg. S. R. D. I. 58. Ann. Minor. Visb. I. 252. 1158: Ann. Esrom. I. 241. Anon. Nestv. I, 369. — Om Svends Gravsted ere Beretningerne ikke ganske sikre eller overeensstemmende. At han blev jordet uden al kongelig Hæder ("nullis funeris impensis honoratum — corpus ignobili sepulturæ mandat") er Saxos Vidnesbyrd (ed. Steph. p. 280.) Efter Anon. Roeskild. (S. R. D. I. 386) blev han begravet i en lille Landsby-Kirke, eller et Capel ("in ecclesia villulæ". "In capella Grathæ sepelitur." Chron. Erici.) I den danske saakaldte Griefs Krønike benævnes det "Grathæ Kirke". Nyere Sagn ville derimod, at han først blev jordet paa Steedet, hvor han blev ihjelslaaet (imellem to eenlige Gaarde, Graagaard og Ravnholt i Torning S.); og at man siden her opførte et Capel af Graasteen, hvoraf Levninger endnu i det 18de Aarhundrede skulle have været synlige. (D. Atl. IV. 487.) Jvf. Mølbach D. Hist. II. S. 295. 298. Efter et andet nyere Sagn, optegnet af H. Gerner, skulde hans Liig siden være ført til Viborg, og begravet i et lidet Capel (St. Kields) paa Nordsiden af Domkirken. (S. R. D. IV. 435 og Langebeks Ann. f.)

⁴⁾ *S u h m VI. 128.* Hun giftede sig siden med Albert, Greve af Ballenstedt, en Søn af Markgreve Albert (Ursus.) *App. Chron. Montis sereni. Menken. Scr. R. G. II. 309. Schoettgens Leben Conrads d. Großen. 1745. 8. S. 89.*

⁵⁾ *S u h m VI. 287.* Han maa være død i en spæd Alder, førend 1157; thi da erklærede Svend selv, "at han var uden Sønner".

⁶⁾ Hun var opkaldt efter Adelheds Moder (Datter af en svabisk Greve, Albert af Ravenstein. *Schoettgen l. c. S. 85*) og blev opfostret hos Thorbiørn i Nærheden af Roeskilde. Hun var Greve Bertholds anden Hustru, og blev skilt fra ham for Utroskab ("propter notam adulterii.") *Menken. Scr. Rer. Saxon. T. II. 309. L. N. Gebhardi geneal. Gesch. der Reichsstände. III. 481.*

XVII. Knud (Magnusen) Den 5te,

en Søn af **Magnus Nielsen**, Gothernes Konge født omtr. 1128 eller 1129 (ovenf. S. 35). I Successionsstriden først hylket 1147 i Septbr. i Viborg; 1152 Lehnkongen under **Svend Grathe**; lader sig 1154 med **Baldemar** atter hylde paa Viborg Thing. 1157 det danske Riges Deling imellem tre Konger (i Odense). **Knud** dræbes i Roeskilde d. 9. Aug. (St. Laurentii Aften) 1157;¹ var Konge omtr. 10 Aar; blev 28—29 Aar gammel.

Dronning.

En Datter af den svenske Kong **Sverker**; ægtede **Knud Magnusen** 1156²).

Børn.

(Sønnerne uægte.)

- 1) **Niels**, død 1180³; blev 1260 canoniseret⁴.
- 2) **Baldemar**, født 1157⁵; Biskop i Slesvig 1178; Erkebiskop i Bremen 1192; fanges og fængsles først paa Norborg, siden paa Søeborg Slot 1194; løsladt 1206; dør 1236 i Klosteret Lockum i det Hannoverske⁶.
- 3) **Jutha**, en (maaskee efter **Knuds** Død) ægtefødt Datter tillægges ham af **Suhm**, ifølge den (usikre) Formodning, at hun kan være den **Judith** eller **Jutta**, som var gift med den saksiske Hertug **Bernhard** af det Anhaltiske (Ascaniske) Huus, Søn af **Albert (Ursus)**, og levede endnu 1198 og 1201.⁷

4) **Silbegard**, gift med **Termar**, Fyrste i Rhgen, antages (af **Gram**) at have været **Knud V. Datter**.⁸

¹) Chron. Roskild. S. R. D. I. 386. Necrol. Lund. S. R. D. III. 453, og fl. (see **Suhm** VI, 252.)

²) **Saxo** ed. Müller I. 703. Knytl. S. c. 111. Hendes Navn er ubekendt; maaskee **Sophia**, som **Langebek** har meent (**Suhm**. VI. 223). Se ovenfor S. 36 Not. 4.

³) S. R. D. I. p. 163. II. 171. III. 306. 629. Begravet i **Marhuns** paa **St. Olai Kirkegaard**. (Vsf. om denne **Niels**, som var en nægte Søn, hvis Moder var fra **Haderslev**, Legendens i S. R. D. V. 264—310. **Suhm** D. Hist. VI. 254. **Hertels** Indl. til **Domkirken**s Beskrivelse. II. 2. Hefte. S. I—XXXVII.

⁴) S. R. D. VI. 390—93. **Hertel** anf. St. S. XX. XXI.

⁵) Uden Tvivl heller ikke ægtefødt. Moderen siges at have været norsk. Han er rimeligviis født efter **Faderens** Død, og efter Moderens Udsagn i **Roeskilde**.

⁶) S. R. D. I. 167. **Suhm**. IX. S. 659. **Staphorst** Hamb. Kirchengesch. I. 640. 41. **Weidemann** Gesch. des Klosters **Loccum**. Goett. 1822. 4. p. 13.

⁷) **Suhm** VI. 223. 256. VIII. 41; og særdeles V. 401. (Not. 47). Alle tydste Forfattere gjøre derimod **Hertug Bernhards** (f. omtr. 1140, † 1211) Ægtefælle **Juditta** eller **Jutta**, til **Knud Lavards** Datter (f. ovenf. S. 30), med hvem **Hertug Bernhard** havde to Sønner, **Albrecht** og **Henrik**, og to Døtre. **Suhm** (V. 386 og 401) har fremhævet nogle chronologiske Vanskeligheder herved. (Vsf. bl. a. **Bothos** platt. Krøn. af **Brunsvig**. **Leibnitz** Scriptt. Brunsv. III. p. 353. **Beckmann** Hist. von **Anhalt**. III. p. 396. V. p. 40. **Lenz** das Haus **Anhalt**. 1757. Fol. p. 147. 48. **Michaellis** u. **Hamburger** Gesch. der fürstl. Häuser in **Teutschland**. III. S. 501—502. **Bertram** u. **Krause** Gesch. des Hauses **Anhalt**. 1780. I. S. 559—63.) — **Jutta** levede i **Julen** 1198; (**Suhm**. VIII. 496) og 1201. (**Lenz**. l. c. p. 147.)

⁸) **Gram** in **Meurs**. col. 312. (vsf. **Micraëlii** **Altes** **Pommerl.** 2. Buch, p. 255, og **Stamtavlen** ved 3. Buch). **Suhm**. VIII. 41.

XVIII. Valdemar Den 1ste (den Store)¹,

Knud Lavards Søn, født d. 14 Jan. 1131; Hertug i Jylland 1150; hyltet som Konge i Viborg 1154; Konge over hele Danmark 1157; kronet i Roskilde af Erkeb. **Gfild** i Slutningen af Aaret; regierede som Enekinge i 25 Aar. Død, efter en kort Sygdom, (Onsdagen) d. 12. Mai 1182² i Bordingborg; 51 Aar og henved 4 Maaneder gammel; begravet i Ringsted i St. Maria eller St. Benedicti Klosterkirke.

Dronning.

Sophie,³ en Datter af den russiske Fyrste **Wladimir** i Galicz [og af **Richiza** (**Richza**), Datter af Hertug **Boleslav III.** i Polen]⁴, født omtrent 1140 eller 1141,⁵ gift i Viborg 1157; død 1198 d. 5. Mai; begravet i Ringsted paa høire Side af K. Valdemar.

Børn.

(Med en Frille **Love**⁶)

Christoffer, f. omtr. 1150. Hertug i Sønder-Jylland⁷; bekjendt i Krigene mod Venderne. Død den 11. April 1173. Begrabet i Ringsted Kirke⁸.

(Med Dronningen:)

A. Sønner:

- 1) **Knud**, født 1163⁹. Konge 1182. Død d. 12. Novbr. 1202.

- 2) **Baldemar**, f. den 29. Mai 1170; Hertug i Slesvig 1188; Konge 1202; død d. 27. Marts 1241.

B. Døttre¹⁰:

- 3) **Sophie**¹¹, f. 1159. Gift i Sverrig 1181 med Siegfried, Brødre af Drlamünde, en Sønneson af Markgreve Albrecht (Ursus) af Brandenburg.
- 4) **Margrethe**, f. 1160, og
- 5) **Marie**, eller **Magdalene**, Nonner i Marie-Kloster i Roeskilde 1188¹².
- 6) **Richiza**, f. 1174; gift med den svenske Konge Erik Knudsen 1210. Richiza døde d. 8. Mai 1220¹³; begravet i Ringsted¹⁴.
- 7) **Ingeborg**, f. 1175; gift med Kong Philip II. August af Frankrige d. 14. Aug. 1193 i Amiens. Død i Corbeil d. 29. Jul. 1236¹⁵
- 8) **Selena**¹⁶, f. 1176; gift 1200 eller 1202¹⁷ med Vilhelm (den Tjette, eller Longospatha) Hertug af Lüneborg, Henrik Loves yngste Søn († 1212).

¹⁾ Saaledes først kaldet i det 16de Aarhundrede, som det synes af Magnus Matthiæ, i hans Series Reg. Dan. Ms. (Suhm. VII. 665.) Samtidige og Ældre give ham Tilnavnet *gloriosus*. S. R. Dan. I. 242 (Ann. Esrom.), I. 369 (Anon. Nestved.), I. 386 (Anon. Roeskild.), II. 161 (Wilhelm Abb.); jvf. III. 515 (Lib. dat. Lund. "*gloriosissimus*").

²⁾ S. R. D. Liber. dat. Lund. III. 515. Chron. Erics, I. 164. Annal. Esrom. I. 242. Necrolog. St. Mich. Lüneburg. Mencken. Scr. Rer. Germ. III. 113. m. fl. Suhm VII. 662.

164. Hans Sygdom synes at have været en hidstig Feber. (Saxo l. XV. ed. Müller. I. 955. 956. jvf. Lh. Bartholin de Med. Danor. domestica. p. 419—21.) Om den almindelige Landesorg ved hans Død: Saxo. l. c. p. 957. "Ok var miök harmdaudi alþýda um alla Danmörk." Knytl. S. c. 127. Samtidige og gamle Aarbøger, som karakterisere Valdemar og hans Regiering, anføres hos Suhm VII. 668. 669. (Jvf. M o l b e c h Danm. Hist. II. 421—24.)

³⁾ Hun var berømt for sin Skønhed. "Cuius eximiae pulchritudinis formam omni venustatis artificio natura elaboravit." Sv. M a g e s e n (der selv oftere havde seet hende). S. R. D. I. 63. Efter hendes Forlovelse 1153 blev hun opfostret hos en Fru Bodild i Danmark. Hun ægtede 1186, fire Aar efter Valdemars Død, (rimeligviis i hendes 45de eller 46de Aar) Landgr. Ludvig af Thüringen, der Aaret efter sendte hende tilbage ("sine honore"). Om hendes Dødsdaa og Aaret, s. Suhm VIII. 426, 427. (S. R. D. III. 512 IV. 40.) Hos Suhm, VIII. 60 ansættes hendes Giftermaal med Ludvig til 1184.

⁴⁾ W e d e k i n d s Noten zu einigen Geschichtschreibern des Mittelalters. II. (5 Hest.) p. 8. (jvf. Stamtavlen ovenfor S. 39.) Suhm, VII. 242.

⁵⁾ Suhm, V. 575. VI. 150.

⁶⁾ T o f a. Knytl. S. c. 109. 127. Hendes Navn ("Toueperegrina") findes uidentivt (ved 3 Marts) i Necrol. St Mich. Luneb., hvor ligeledes Valdemar I., Hertug Christoffers og Dronn. Sophias Navne ere indtegnede. (W e d e k i n d s Noten. II. Bd. p. 402.)

⁷⁾ "Dux Jutiæ" (Chron. Siæll. S. R. D. II. 619). "Regulus Cimbrorum" (H a m s f o r t. S. R. Dan. I. 279). Jvf. Suhm, VIII. 418—421.

⁸⁾ Paa høire Side af Valdemar og Sophie. — Hans Døbsaar 1173 findes i de ældste og bedste Krøniker (s. Gr. Chron. Siæll. og mange flere. Suhm, VII. 418. Not. a.) I et Gavebrev af 21 Decbr. 1194 (Thorkelin Dipl. I, p. 67) findes en Underkrift af en "Christophorus Frater Kanuti regis," som bringer en betydelig Forvirring ind i de genealogiske Forhold, da Hertug Christopher var død for flere Aar siden. Navnet staaer

foran **Valdemars** (den Andens). See nærmere herom hos **Suhm**, VIII. 324.

⁹⁾ Chron. Erics og Chron. Sjæll. S. R. Dan. I 163. II. 616. **Suhm**, VII. 135. har 1162 Hans Fødsel har rimeligvis været enten i Slutningen af 1162 eller i Begynd. af 1163. Han blev døbt af Biskop **Absalon**. Den svenske Jarl **Guttorm** stod Fadder til ham.

¹⁰⁾ **Suhm** ansætter paa Stamtaavlen T. VII. p. 3. (jvf. p. 710) deres Fødsel i en anden, vilkaarlig Orden, som ikke svarer til de antagne Fødselsaar, og som her ikke er fulgt.

¹¹⁾ Kaldes ogsaa **Inger**. Deres Søn var **Albert af Orlamunde**, der 1204 blev Statholder i Nordalbingien.

¹²⁾ **Gram in Meurs.** p. 338, f. og 356, d. Et Brev til dem af Abbed **Vilhelm** S. R. D. VI. 23 sq.

¹³⁾ Er rimeligen den samme Brindsese, der 1181 blev forlovet med **Frederik Barbarossas** Søn, **Frederik**, Hertua af Schwaben, frøndt denne af vore Historiekrivere kaldes **Christine**. 1182 sendtes hun til Tyskland. Han slog siden op med hende 1186, da hun sendtes tilbaae til Danmark. Hans fort, S. R. Dan. I, 282 **Suhm** VIII. 148. Om hendes Børn med **Erik**, see **Suhm** IX. 283.

¹⁴⁾ Ved venstre Side af **Knud VI.** (Tab. Ringstad. S. R. D. IV. 280.

¹⁵⁾ Dagen efter **Bielsen** forlod **Philip** hende; hun bragtes til Abbediet **St. Maur** ved Vincennes; siden til Nonneklostret **Belrepaire** i Arras; og **Philip** indgif 1196 et nyt **Ugteskab**. D. 7. Sept. 1200 maatte han atter erkende **Ingeborg** for sin retmæssige **Ugtefælle**; men hun førtes til **Estampes**, hvor hun holdtes i streng Forvaring. 1212 lod han hende komme tilbage til sit Hof, og beholdt hende der til sin Død d. 14. Jul 1223. (Om hendes **Navn** hos forskjellige Forfattere [f. Ex. **Isbergis** og **Asambor** i **Philips** Testamente], jvf. **Suhm**, VIII. 801. 542.)

¹⁶⁾ Jvf. **Hübners** gen. Tab. I. 151. 185. Hun benævnes ogsaa **Alip**. — Brylluppet holdtes i Hamburg (**Albert af Stade** ad a. 1202. **Suhm**, VIII. 632.) — Fra **Selenas** Søn **Otto** (Puer) (født 1204) nedstammer det brunsvigiske og lüneborgiske Huus, og saaledes det regierende engelske Kongehuus. Efter 1233 har man ingen Efterretning om **Selena**. Af S. R. D. V. 384 veed man, at hun er død d. 23 Oct., uvist hvad Aar

¹⁷⁾ **Pfeffinger** Hist. d. Braunsch. Lüneb. Häuser I. S. 100.

XX. Knud den 6te¹,

en Søn af **Baldemar d. 1ste**, født 1163; sit Kongenavn 1164; hyltet i sit 8de Aar paa Landstinget i Ringsted, og kronet af Erkeb. **Ekild** d. 25 Junii 1170, i Klosterkirken²; Konge 1182; antager først Titel af de Danskes og Slavernes (Vendernes) Konge³; død, 40 Aar gammel, (Tirsdagen) d. 12 Novbr. 1202⁴; begravet i Ringsted i Choret af Vor Frue Klosterkirke, Østen for hans Faders og Moders Gravsted.⁵ Regierede i 20 Aar og 6 Maaneder⁶.

Dronning.⁷

Gertrude, **Henrik Løves** ældre Datter, gift med **Knud** 1177. Hun døde d. 1. Juli 1196, og blev begravet i Byen Bø i Skaane.⁸

Med sin Dronning havde **Knud** ingen Børn.⁹

¹) I et af hans Diplomer kaldes han den Fierde; i andre den Femte. Thorkelin Diplomat. I. 55. 56. Suhm, VIII. 33. 37. 647.

²) Suhm, VII, 324.

³) Imellem 1187 og 1193. (jvf. Thorkelin Dipl. I. p. 58. 285. Dahlmann Gesch. I. 333. Not. 1). Det ældste Diplom i denne Henseende er af 1194. Suhm, VIII. 111. 125. 326. S. R. Dan. V. 241 og 242. Paa den Ringstedske Tavle i S. R. D. IV, 279: "Rex Danorum ac Slavorum, Pomeranorum ac totius Holtzatiæ, sed & Dux Estonie." (Om Uvissheden af den sidste Titel, s. Langebeks Not. p. S. R. D. I. c. I de Sorøiske Annaler 1202—1347) benævnes han: "Kanutus Rex Danorum, Sclauorumque ac totius Holsacie". S. R. Dan. V. 456.

4) Lib. dat. Lund. S. R. D. III, 568. IV. 61. Chron. Erics ibid. I, 164. Ann. Soran. ibid. V, 456.

5) Om hans Død og forskjellige Angivelser af hans Dødsmaade, *Su h m* VIII, 644. Efter *H a m s f o r t* (S. R. D. I. 40) døde han i Byen Slesvig. Han var svagelig og gjorde allerede 1197 ell. 1198 sit Testamente (*Su h m* VIII. 399). Om hans Gravsted VIII. 646. Hans Epitavhium, S. R. Dan. V, 421.

6) Efter *H a m s f o r t*, S. R. Dan. I, 181, 20 Mar, 7 Maaneder og 3 Dage.

7) Knud var i sin spæde Alder (1164) bleven trolovet med en (yngre) Datter af *Henrik Love*, hvis Navn er ubekendt (jvf. *Su h m* VII. 157). Efter hendes Død blev han trolovet med *Gertrude* 1167. (*Su h m* VIII. 238—39; men jvf. især *B e l s c h o w s* Note i *Müllers Saxo*, I. p. 816. 817.) Hun var 1166 bleven forlovet eller gift med Hertug *Frederik* af *Rothenburg*, en Sen af *Keiser Conrad III.*; men han døde Aaret efter. Forlovelsen med *Knud* blev paa ny sluttet 1171. (*Su h m* VIII. 376.) Samme Aar kom hun til Danmark (jvf. *Knyttl.* S. c. 125), men *Knud* var endnu for ung; og Brylluppet holdtes først 1177 i Lund. (*Su h m*, VII. 482. Not. a.)

8) S. R. Dan. I. 164 (Chron. Erics.) 180. 369. *Su h m* antager (efter *H v i t f e l d t*) Aaret 1197; men jvf. *A. Kall's* Ann. til *D. Hist.* VIII. 369 og 397. Dødsdagen angiver *Lib. dat. Lund. S. R. D. III. 530. IV. 49.* Hun lod bygge et St. *Gertrud* helliget Capel i Byen *Væ*, som hun synes at have yndet; og i Byens meget gamle Kirke saae man endnu i Slutn. af det 16. Aarh. hendes Liigsteen. (*H v i t f e l d t* I. 163.)

9) *Knud* havde en Frille, hvis Navn ikke vides. Paa sit Øverste Kjentede han hende "*Smaheng*" (*S m i n g e*) og "*Wole*" i *Tvilum* Sogn i *Jylland*. (*Klosterkrøn. af Cara Insula.* S. R. D. V, 246. Jvf. p 236. not. c.) Med hende havde han rimeligviis en Datter (*Iliane?*).

XX. Valdemar II, Seier¹,

en Søn af **Valdemar I.**, født d. 29. Mai 1170; slaaet til Ridder af Kong **Knud** i Roeskilde, d. 26. Dec. 1187² (eller 1188); Hertug i Sønderjylland 1188; hyltet som Konge 1202; kronet og salvet af Erkebisk. **Andreas** i Lund d. 25 Dec.³; skrev sig⁴: "de Danskes og Slavernes (Vendernes) Konge, Hertug til Jylland, Herre til Nordalbingien"; fangen Natten imellem d. 6. og 7. Mai 1223 paa Lys; løsladt efter halvtredie Mars Fængsel d. 21. Dec. 1225; regierede i 39 Aar, og døde Skærtorsdag, 28 Mars⁵ 1241⁶ i Bordingborg, 71 Aar gammel; begravet i Ringsted imellem begge sine

Dronninger.⁷

- 1) **Margrethe** (Dagmar)⁸, en Datter af den Bøhmiske Konge **Primislaw** (Przemysl Ottokar, død 1230) og **Adela**, Datter af **Otto den Rige**, Markgreve i Meissen. Hun er rimeligvis f. omtr. 1186; gift 1205; død d. 24. Mai 1212 i Ribe⁹; begravet i Ringsted Klosterkirke, paa venstre Side af **Valdemar**.
- 2) **Berengaria** (Berngierd, Beengierd), Datter af **R. Sancho I.** af Portugal, og Søster til **Greb Ferdinand** af Blandern; gift i Efteraaret 1214¹⁰; døde (i Barselseng)¹¹ d. 27. Mars 1221¹² (eller 1220); begravet i Ringsted Kirke paa høire Side af **Valdemar**.

Børn.

(Med Margrethe.)

- 1) **Baldemar**,¹³ f. 1209; først kaaret til Faderens Efterfølger paa Samsø, og Valget stadfæstet paa et Danehof i Viborg 1215; heitideligen kronet i Slesvig St. Hansdag 1218, i sit 9de Aar. (I Fangenskab med Faderen, fra 7 Mai 1223 til Paaske 1226.) Gift 1229 (den 24. Jun.) i Ribe med **Eleonore** af Portugal, eneste Datter af **Alphons II.** og **Urraca** af Castilien, og Broderdatter til Dronning **Berengaria** (f. 1211, død 1231).¹⁴ Saaret ved et Vaadesskud paa Jagten, paa Refsnæs ved Kallundborg, døde han d. 28. Nov. 1231;¹⁵ begravet i Ringsted Kirke, paa den østre Side, Norden for sine Forældre.¹⁶

(Med Berengaria)

- 2) **Erif**, f. 1216; udnævnt til Hertug af Sylland 1218;¹⁷ Konge 1241; myrdet 10. Aug. 1250.
- 3) **Sophie** (rimeligvis f. omtrent 1217), gift¹⁸ (1232?) med Markgreve **Johan** af Brandenburg, døde i Barselseng d. 3 Nov. 1248 i Flensborg¹⁹, tilligemed sin nyfødte Son; begravet i Graabrødrenes Kirke i Flensborg.²⁰
- 4) **Abel**, født 1218; Hertug i Sønderjylland 1232; Konge 1250; ihjelslaet 1252.
- 5) **Christoffer**, f. 1219, "Herre til Lolland og Falster";²¹ Konge 1252; død 1259.

Slegfred sønner.

- 1) **Niels**: blev 1216 (eller 1218) Greve af Haldland; ²² gift 1218 med **Ida** af Schwerin, ²³ en Datter af Greb Gunzelin II. Død omtrent 1219. ²⁴
- 2) **Knud** (formodentlig med Esbern Snares tredje Hustru og efterladte Enke, Helena, Hertug Guttorms Datter) ²⁵, Hertug af Lolland (omtr. 1222) og af Neval (omtr. 1227 ell. 1230); efter Nevals Afald Hertug i Bleking (1232). Siden, under Christoffer I. forlehnet med Lolland ²⁶. Gift ²⁷ 1) med Hedevig af Brandenburg († 1238). 2) med Ingerd (eller Margrethe), Datter af Hertug Svantopolk af Pommern. Knud døde 15. Oct. 1260 ²⁸, og blev begravet i Ringsted-Kirke, paa venstre Haand, Norden for hans Halbroder Valdemar og Eleonore. ²⁹

¹⁾ Dette Tilnavn gives ham allerede i gamle Viser. (Nye rups Udg. II. S. 102. 105.) Hos Hamsfort (S. R. D. I. 40. 284) "Victor"; og hos Silbigere "victoriosus", Suhm. IX. 820. "W. secundus" i et usikkert Diplom, 1257. Thorkelin, Dipl. I. p. 127.

²⁾ Suhm. VIII. 153. S. R. D. III. 261. Flere andre Krønifer have 1188.

³⁾ Formodentlig samme Aar, som hans Hylbing foregif. Jvf. Arnold fra Lybeck, VI. 5. 3. Petr. Olai (S. R. D. I. 180) sætter Krøningen til 1203. "Sein Neujahr ist Weihnachten": Dahlmann I. 355. Not. 3.

⁴⁾ Fra 1204, og maaskee allerede fra 1203: "Dei gratia Danorum Sclauorumque rex, Dux Jutiæ, Dominus Nordalbingiæ". (Thorkelin Dipl. I. 80. 83. 286. jvf. Regesta Dipl. Dan. Nr. 511. 512. 529. 530. 542. 543. 556.)

5) Annalerne variere imellem d. 27de og 28de. Maaskee, mener Suhm, er han død Natten imellem disse Dage. (Suhm D. S. IX. 719, og om Dødsaaet det her anførte Brev af Gram til Lachmann.)

6) At han ikke før i dette Aar lod den jydskke Lov udgaae, har Larsen bevist: Drsted jurid. Tidskr. XIII. 2. S. 231.

7) Først var Valdemar 1202 trolovet med Pfalzgreve Henriks (Henrik Loves ældste Søn) Datter Marie. (Urigtigheden hos Hvitfeldt Ingeborg.) Jvf. Gram in Meurs. p. 371. Schmidt til Orig. Guelph. III. 173. Hun døde rimeligvis 1204 (Suhm. VIII. 633. IX. 56).

8) Hendes Tilnavn, fiendt forskielligt skrevet (Dagmor hos Hvitfeldt), er snarere af dansk Oprindelse, end Fordreielse af et bøhmisk Navn (Suhm D. S. IX. 208); da hendes Døbenavn var Margrethe. "*Margareta* wor hænnae rætæ navn, *Dagmar* heet hun for hennæ vänheet." Griks Krøn. Ny D. Mag. V. p. 186. (Jvf. Gebhardi geneal. Gesch. der Reichsstände. III. 64. Suhm. IX. 70, og A. Kall's Anm.). *Dagmor*, Morgenrøde, Gram in Meurs. p. 374. *Dagmey*, *Dagmø*. Navnet *Margrethe* kunde iøvrigt ogsaa foranledige Tilnavnet. — "*Margareta*, quæ propter præcipuam formæ pulchritudinem dicta fuit *Daghmar*:" Chron. Er. S. R. D. I. 165. II. 172. — "*Margareta*, er Daner kalladu *Dagmey*." Ann. Isl. S. R. D. III. 74. "*Dagmar* Dana Drottning." ib. p. 78, m. fl. Jvf. Langebek, i S. R. D. IV. p. 280. Not. u.

9) Om hendes Dødsaar. S. R. D. I. 243. II. 433. 624. 385. 172. 263. o. fl. Kun Tab. Ringstad. (S. R. D. IV. 280) og et Par andre yngre Annaler (I. 370. V. 456) have 1213. — Til de ældste Kilder, hvor hun nævnes, hører Suppl. Chron. Montis Ser. Mencken. Script. Germ. II. 309. Chron. Slav. i Lindenbrog's Scriptt. p. 209. jvf. Tylichius i Schannats Collect. Vet. Mon. ad Germ. S. II. p. 78. — I ældre bøhmiske Krøniker og Historier findes hun knap navngiven. Endog den nyeste og bedste bøhm. Historieskriver (F. Palacky Gesch. v. Böhmen. 1839. II. 1 Abth. S. 60) siger om Faderen, i An-

ledning af hans Giftermaal med Adela: "Die Kinder dieser Ehe sind uns weder der Zahl, noch den Namen nach bekannt."

¹⁰) Chron. Er. S. R. D. I. 165 (hvor hun ogsaa nævnes **Beengierd**) cf. I. 172. 254. 285. II. 433. IV. 227. (jvf. **Suhm IX. 238.**) Hendes Navn er i Danmark maaskee først blevet omgiort til **Berngierd** (**P. S. H. v.**, **Ordspr. I. 209**, **Nyerup** i sin **Udg. af Ræmpev. II. S. 95. 98. 354**, har antaget denne **Skrivemaade**), og siden til **Beengierd**. Hun er bleven navnkundig ved sin **Skiønhed** ("virgo insigni venustate & nitore," **S. R. D. I, 285.** "valde pudica & morata": **Herm. Corner**; jvf. **Suhm IX. 239**) og ved det onde **Rygte** for **Haardhed**, hun har faaet ved den ovenfor anf. **Folkevise**. **Hvorledes Valdemar** er kommen til dette Giftermaal, kan intet **Spor** oplyse; hvis ikke en **Anledning** mueligen kunde søges deri, at hendes **Broder Ferdinand** (**Søn af R. Sancho I.**) ved Giftermaal med **Grevinde Johanna** af **Flandern**, **Datter af Grev Balduin** (der faldt **1205** i **Constantinopel**), **1211** kom til **Flandern**, og derfra maaskee i en eller anden **Berøring** med **Danmark**. — **Mærkeligt** er, at **ældre portugisiske Krøniker** og **Historieskrivere** ere ganske **uvidende** om hendes **Ægteskab**, og lade **Sanchos 5te Datter Berenguella** (**Berengaria**) **døe** **ugift** i sin **Ungdom** og **begraves** i **Klostret S. Cruz** i **Coimbra** hos **Faderen**. **Saaledes Duarte Nunez** (**Censuræ in libellum de reg. Portug. orig. &c.**) **Olisipp. 1684. 4:** "*Berengaria, quam a pueritia regina Tarsasia soror in monasterio Lorvaniensi educavit, cælebs vixit & in coenobio St. Crucis sepulta jacet*". **De vera reg. Portug. geneal. fol. 7. b.**) **Ligesaa** i denne **Forsf.s "Chronica dos Reys de Portug. reformada"**, **Fol. Lisb. 1600. f. 58;** og i "**Quarta parte da Monarchia Lusitana**"; **por Ant. Brandão. Fol. Lisb. 1632. f. 33. b.** — I "**Hist. general da casa Real Portugueza**", af **Ant. Caetan. de Sousa: Lisb. 1735 fol. T. I. p. 125—130**, **beretter Forsf. det samme** efter de **ældre portugisiske Historikere**; men **optager** efter **Kranz, Pontanus, Reusner's Op. genealog., Hübnér** og andre **Kilder** (hvoriblandt **Chron. Erici**), **Beretningen om Berengarias Giftermaal med Valdemar, m. m.**

¹¹⁾ S. R. D. II. 625. not. l. Gruber Orig. Livon. p. 148 Suhm IX. 382.

¹²⁾ Annales Esrom. S. R. D. I. 244. S. R. D. I. 166. II. 167. Suhm IX. 381, hvor de øvrige anføres, som have A. 1220. (II. 172 har 1222.) Dagen findes angiven i Lib. dat. Lund. S. R. D. III. 500, og paa den Ringstedste Tavle. IV. 280. At hun blev dræbt ved et Pilestød (Hamsfort S. R. D. I. 285), er en Fabel, der skriver sig fra en Folkevise.

¹³⁾ Ann. Esrom., S. R. D. I. 243, give ham Tilnavnet den Gode (W. bonus). "Homo bonus & mansuctus" ib. II., 634. Hans Mildhed og Venlighed mod Alle roser den samtidige Lib. dat. Lund. III, 572. Endeel Annalister og Krøniker kalde ham, som udvalgt og kronet Konge, den Tredie; Isl. Nærboer derimod den Unge, og hans Fader den Gamle. (Waldemarus junior. Siæll. Krøn. S. R. D. II. 629.) Næsten alle Krøniker have 1209 som hans Fødselsaar; Hvitfeldt derimod 1210. (Jvf. Suhm IX. 151.)

¹⁴⁾ Roderici Archiep. Toletani de reb. Hispan. (1243.) Lib. VII. c. 5. ("mortua sine prole".) vid. Hispania illustrata. 1603. Fol. II. p. 115. De Sousa Hist. geneal. da Casa R. de Port. I. p. 143—151. — S. R. D. I. 122. 166. II. 173. 260. 386. 629. III. 310. Suhm IX. 581—83. Biskop Gunnar af Viborg sendtes til Portugal for at begiere hende. (S. R. D. V. 578.) Hun døde d. 13. Mai 1231 i Barselseng ("cito post eum in partu". II. 173); Suhm tilføjer, IX. 606, "med en Søn, som ogsaa døde"; og hun blev begravet i Ringsted Kirke paa høire Side af sin Mand.

¹⁵⁾ S. R. D. I. 40. 287. II. 261. "Casu percussus in pede". Chron. Siæll. II. 634. IV. 280. (Tab. Ringstad. "per militem de balista casu percussus in pede".) Ved balista menes her vel ikke andet, end en Arbørst eller Laasbue.

¹⁶⁾ Efter Suhms Hypothese (jvf. IX. 607. X. 17. 579) skulde Valdemar med Eleonore have havt en Datter, Sophie, f. 1230, som da maatte være den Sophie, som Nogle udgive for Erik Plogpenning's Datter, og som ægtede den meklen-

borgste Hertug Henrik Burwin III. af Rostock (omtr. 1251. Westphalen Mon. III. 1511). Dette strider i det mindste med den gamle og samtidige Erkebisk. Roderichs Ord: at hun døde barnløs. (s. ovenf. Not. 14). Jvf. P. W. Becker diss. de *Sophia*, Henrici Burwini III. domini Rostochiensis, uxore. Hafn. 1830. Forf. antager Suhms Gisning; ligesom ogsaa Werlauff. Hist. Tidskr. III. S. 17.

17) S. R. D. III. 264. s. nedenfor.

18) Suhm X. 106. jvf. Buchholz Brandenburg. Gesch. II. 180. 81.

19) Paa en Reise, for at stifte Forlig imellem sine Brødre, Erik og Abel. Suhm X. 106.

20) Da Klostret 1579 blev nedbrudt, lod Frederik II. hendes Lig, med Sønnens, optage og begrave i St. Nicolai Kirke i Flensborg for Alteret (D. Atl. VII. 369. Suhm X. 106.) Om denne Sophies Børn (4 Sønner og 2 Døttre), s. Suhm X. 587.

21) "*Dominus Falstræ ac Lalandiæ*". Dipl. af 1245. Regesta Dipl. I. No. 855. Ligeledes i den Nests. Gavebog. S. R. D. IV. 384. "*Domicellus*" hos P. Dlai, ib.V. 498. "Greve" (Comes) i Alberici Chron. ed. Leibnitz. p. 577.

22) Suhm IX. 272—74. (Jvf. S. R. D. I. 165. II. 172. 285. III. 264; den sidste er samtidig og har 1218). — Efter Suhms Hypothese kan Moderen maastee have været en Søster til Grev Niels, der 1214 gjorde en Pilgrimsreise til Jerusalem (IX. 246. 273).

23) S. R. Dan: III. 264. Jvf. Suhm IX. 308. Werlauff i Hist. Tidskr. III. 16. Nogle (s. Gr. Petr. Dlai, S. R. D. II. 258) have Aaret 1217. — En Søn af Grev Niels og Ida var Niels II., Greve af Halland, s. 1219, † 1251. (s. Suhm XI. 691.) Denne havde igjen to Sønner, Niels († 1271) og Jacob af Halland († 1309), der var en af Erik Glippings Mordere. Grev Jacob havde endelig to Sønner, Niels og Valdemar, som, i Følge islandste Annaler, henrettedes 1314. (Suhm XI. 743.)

²⁴) Suhm IX. 343.

²⁵) I Følge Petr. Olai (S. R. D. I. 181) skal Knud være f. 1211. Om hans Moder og Herkomst, s. Suhm IX. 193—195. X. 137. Molbechs Crif Plogpennings Hist. S. 85. (Helena blev begr. i Wreta Kloster i Sverrige.)

²⁶) Christoffer tog nemlig Bleking fra ham. (Hvitfeldt I. 242.)

²⁷) Efter Suhm, X. 102. 248.

²⁸) S. R. D. I. 185. 290. Hvitfeldt I. 260.

²⁹) Suhm. X. 414. Knud efterlod sig to Sønner; 1) Swantopolk, f. omtr. 1230, død 1310 i Sverrige, henved 80 Aar gammel. (Suhm X. 248.) 2) Erik, som blev Droft 1283 (S. R. D. I. 372); Hertug i Sønder=Halland 1284 (Suhm X. 878.); døde 1304. (Hvitfeldt. I. S. 322. S. R. D. I. 189. VI. 222); begravet i Ringsted Kirke, ved Siden af sin Fader. (S. R. D. I. 185. IV. 280.)

XXI. Erik (Valdemarsen) Plogpenning¹,

en Søn af **Baldemar Seier**, født 1216²; udnævnt til Hertug af Sønder-Jylland 1218³; kronet og salvet til Konge i sit 16de Aar, Pintsedag d. 30. Mai 1232, i Lund af Erkeb. **Uffo**; Konge 1241; myrdet 34 Aar gammel, d. 10 Aug. (en Tirsdag, St. Laurentii Dag eller Ratten imellem d. 10de og 11te) 1250⁴; begr. i Ringsted Klosterkirke. Regierede i 9 Aar.⁵

Dronning.

Jutta eller **Judith**, en Datter af den saksiske Hertug **Albert I.** af det askaniske Huus og **Helena** (Datter af Hertug **Otto Puer** af Brunsvig, Enke efter Landgr. **Sermann** af Thüringen⁶); ægtede (omtrent i sit 16de Aar) den unge Kong **Erik** d. 17. Nov. 1239.⁷

Börn.

- 1) **Christoffer** og
- 2) **Knud** døde i deres Barndom.⁸
- 3) **Sophie**, gift 1260⁹ med Kong **Valdemar Birgersen** i Sverrige. Død d. 17. Oct. 1286¹⁰ (omtr. 46 eller 47 Aar gammel.)
- 4) **Jungeborg**, gift¹¹ d. 11. Septbr. 1261¹² med den norske K. **Magnus Hagensen**, Moder til Kongerne **Erik Præstehader** og **Hagen V.** — Død 1287.¹³
- 5) **Jutta**, født 1246, klostergav sig i Roeskilde¹⁴; forlod Klostret 1272; drog til Sverrige og fik

en nægte Søn (Erik) med sin Svoger Valde-
mar.¹⁵ Døde 1284.¹⁶

- 6) **Agnes**, født 1249, gif i sit 14de Aar (1263)
i Kloster, som Nonne af Augustinerordenen i
Roeskilde¹⁷, hvor hun selv stiftede et Kloster
1264. Forlod det (tilligemed Søsteren Jutta)
1272.¹⁸

Sophie eller **Margrethe**¹⁹, gift med den mek-
lenborgske Hertug, **Henrik Burvin III.** af No-
stof.

¹⁾ Tilnavnet blev mueligen alt i Kongens Levetid tillagt ham; maaskee paa Grund af den Skat, han paa Herredagen i Roeskilde (om Foraaret 1249) paalagde hele Riget af hver Plov. "Aratraleff". Ann. Esrom. I. 245, (Molbech, Erik Plogpenn. Hist. S. 61. Not. 93). I Krønikerne benævnes han *Sanctus*, "Sancte Erik", "Eirikr hin helgi" (S. R. D. I. 34. 254. III. 89. 98. 103. V. 422.) — Hamsfort og Petr. Olai (S. R. D. I. 123. 288) kalde ham den Siette.

²⁾ Efter alle gamle Annalers overensstemmende Angivelse. S. bl. a. Ann. Isl. Reg. Scr. Rer. Dan. III. 80. og de her af Langebek ansførte Steder. Ligeledes den samtidige Krøn. III. 264. jvf. Suhm. IX. 272.

³⁾ S. R. D. III. 264. Suhm IX, 307. Molbech, Erik Plogp. S. 8. Chron. Erics (S. R. D. I. 391; jvf. V. 528) og Hvitfeldt have 1216.

⁴⁾ Alle vore gamle Krøniker have (ligesom Hvitfeldt I. 224: "St. Laurentii Aften, 5. Id. Aug.") "in nocte St. Laurentii", eller "vigilia St. Laurentii" o: d. 9. August. (s. Molbech, Erik Plogp. S. 93. XIV.) Mordet kan være skeet tidligt paa Morgensstunden; skjøndt det ogsaa hedder i den gamle Gravskrift, S. R. D. V. 421: "sub saeræ tempore noctis." Kongens Mord skeete ved Halskugning, som dog ikke ganske filte Hovedet fra Kroppen (jvf. Suhm. X. 148. Molbech, Erik

Blogp. S. 74) og Elget blev, med Hielmen bunden til den høire Arm og Lænker om Benene, nedsænket i Elien. Dog blev det Dagen efter (S. R. D. I. 24; "efter nogle Uger", II. 631) draget op ved Fiskere i deres Garn, og først jordet af Dominicanerne i deres Kirke udenfor Slesvig. Efter Nogle (f. Gr. *Albertus Stad.* p. 221. S. R. D. I. 209. II. 631. Chron. Dan. 1214—52 V. 499) lod Abel det herfra bringe til Nonnernes nye Kirke sammesteds, hvorefter Biskoppen igien lod det flytte til St. Peders Kirke; (S. R. D. I. 24, en udsørlig og næsten samtids Beretning om K. Eriks Mord; jvf. S. R. D. V. 499, ligeledes samtids). Sny Nar derefter lod Christoffer I. det med Magt borttage, og førte det til Ringsted (S. R. D. I, 290. IV. 281. VII, 223. jvf. *Su h m.* X. 328), hvor det (efter Bartholin, paa St. Wgidii Dag, d. 1. Septbr.) 1257 med kongelig Pragt blev jordet i Klosterkirkens Chor. Biskop Lave Urne lod endelig Kong Eriks Been paa ny optage (1520) og indmure i en Pille i Ringsted Kirkes Chor, *Su h m.* X. 150. (Molbech *Erk Blogp.* S. 77.) Et af Kongens Armbeen, tilligemed hans Lænker, blev tilbage i Slesvig, og fremvistes der længe som Reliquier (*Su h m.* X. 149 og 150. D. Atl. VII. 595). Om Kongens Mordere, jvf. *Su h m.* X. 143. 147.

5) Om hans Udvoortes (Eftighed og Mildhed tillægges ham) f. bl. a. S. R. D. II. 634. "Homo pulcherrimus & mitissimus miles, omnibus supra modum amabilis."

6) Saaledes i *N. B. Michaelis og Hamburger Gesch.* der Chur- und Fürstl. Häuser in Teutschl. 4. III, S. 503.

7) St. Dionysii Dag (Albert af Stade ad a. 1239; jvf. *Su h m.* IX. 695. X. 423.) De vare beslagtede i fjerde Led og fik derfor pavelig Dispensativn. (Slægtregistret hos *Su h m.* IX. 695.) Tutta giftede sig efter Eriks Død med en tydsk Borggreve af Rosenberg og Magdeburg, Burchard VIII., og blev ved ham Moder til Sophia, der ægtede Hertug Erik af Langeland, en Sønnesøn af Abel (f. Stamtablen nedenf. under K. Abel.) *Gram in Meurs.* p. 469. a. Orig. Guelph. III. præf. p. 87. *Su h m.* X. 153.

8) *Hvitfeldt*, I. 225.

9) Efter den svenske Krøn. i S. R. D. IV. 594. *Su h m.* X. 412. 453, vil antage A. 1262, efter S. R. D. V. 530; men

Stedet kan ligejaa vel forstaaes om 1260. Sophia og Valdemar vare beslagtede i 3die Led; men fik pavelig Dispensation. Brylluppet stod i Jönköping. S. R. D. IV. 594. Not. c. (Jvf. Valdemar II. Not. 12.) 1260 kom hun til Danmark og besøgte sin Faders Grav i Ringsted. (Ann. Esrom. I. 247.)

¹⁰⁾ Chron. Siælland, S. R. D. II. 635.

¹¹⁾ Gistermaalet blev først bestemt, da R. Sagen og Christoffer I. sluttede Forliget i Kiøbenhavn 1257. (Hvitfeldt, I. 247; jvf. Suhm X, 412.)

¹²⁾ Brylluppet holdtes med stor Pragt i Bergen. Suhm, X. 435—77.

¹³⁾ S. R. D. II. 196.

¹⁴⁾ I St. Agnetes Kloster, 1256, efter Petr. Olai (S. R. D. I, 186), men rettere 1265 (Hvitfeldt, I. 265) eller 1266. S. R. D. IV. 25. 1265 var hun 19 Aar, og saaledes f. 1246. (Jvf. Suhm X. 294. 543.)

¹⁵⁾ Sv. St. Rimchrön. Scr. Rer. Suec. I. 2. S. 11. 12. Lagerbring Sv. N. Hist. II. 525. 526. Hun blev sat i Band 1273. (Jvf. Suhm, X. 690. 691.)

¹⁶⁾ Chron. Siäll. S. R. D. II. 634. ("Domicella Jutta".) Suhm, X. 886. Hvitfeldt, I. 282, henfører urigtigt hendes Dødsaar til 1280.

¹⁷⁾ Indvielsen fete i Dominicanernes Kirke, Suhm, X. 469. 515. 516. S. R. D. IV, 25 (har A. 1264). — 1265 blev hun Priorinde i det af hende stiftede St. Agnetes Kloster. (Suhm X. 543.)

¹⁸⁾ Suhm X. 671. 672. I Sorø Kl. Gavebog hedder det "fordi Nonnerne vare alt for strenge imod hende". S. R. D. IV. 508.

¹⁹⁾ Krantzii Vandalia l. VII. c. 3. Andre (deriblandt hendes egen Søn, Hertug Valdemar, i et Diplom af 1268. Westphalen. Mon. III. 1511) tillægge hende Navnet Sophie. Det er tvivlsomt, om hun var ægtefødt og Datter af Dronningen (Suhm. X. 142).

XXII. Abel,

en Søn af **Baldemar II.**, født 1218 (maaſſee d. 2. Jan.¹⁾ 1232 Hertug i Sønder-Jylland; Konge 1250; kronet, tilligemed ſin Dronning, d. 1ſte Novbr. (Alle Helgens Dag) ſ. A. i Roeskilde af Erkebiskop **Uſſo**²; omkom, 32 Aar gammel, paa et Tog mod Strandſriſerne d. 30. Jun. 1252³; begravet i St. Petri Domkirke i Slesvig.⁴ Regierede i to Aar, mindre end to Maaneder.

Dronning.

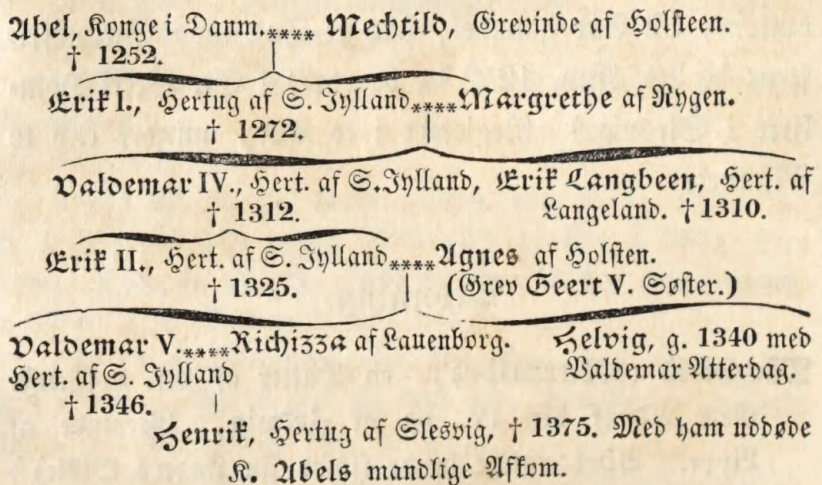
Mechtild (Mathilde), en Datter af den holſtenſke Grev **Adolf den IV.** og af **Hedvig**, Grevinde af Lippe. Abel ægtede hende (imod ſin Faders Villie)⁵ d. 25. April 1237.⁶ Ni Aar efter hans Død ægtede hun (1261) **Birger Jarl** af Sverrige; og døde 1288.⁷⁾

Børn.

- 1) **Baldemar**, født omtr. 1238; beſtemt til Abels Eſterfølger paa Rigsdagen i Rendsborg 1251 (i Midfaſten, 18. til 24. Febr.)⁸; Hertug i Sønder-Jylland 1254⁹; død 1257.¹⁰
- 2) **Sophie**, født 1240 eller 1241. Ægtede 1258 **Bernhard I.**, Fyrſte af Anhalt-Bernburg¹¹.
- 3) **Grif I.**, Hertug i Sønder-Jylland 1260¹²; gift 1261¹³ med **Margrethe**¹⁴, Datter af **Jaromar II.**, Fyrſte af Rhgen; død d. 27. Mai (11. April) 1272.¹⁵

- 4) **Abel**, der fødtes efter Faderens Død 1252; fød d. 2. April (Paasfedag) 1279 i Svineborg (o: Svendsborg); og begravet i Minoriterkirken sammeft.¹⁶

Følgende Stamtable giver Udsigt over Kong Abels Efterkommere :

1) Suhm IX. 313. (Dagen formoder Suhm deraf, at den i Calendaren har Helgennavnet Abel; og man ikke let kan tænke sig anden Grund til, at Valdemar gav sin Søn et saa usædvanligt Navn.)

2) Albert. Stad. ad a. 1250. S. R. D. I. 245. (Ann. Esrom.) II. 173. (S Roeskilde: Hvitfeldt I. 226.)

3) Dagen i Følge de Lundste Gavebøger (S. R. D. III. 530. IV, 48.) — Hvitfeldt I. 232. Suhm X. 209 flg. En Hiulmand, Wesfel Summer fra Pelvorn, fløvede Kongens Hoved med en Stridsøre, paa Milverdam ved Stapelholm. (Jvf. Michelsens Nordfriesland, S. 74—81. Han følger Chron. Eiderstad. vulgare. Dahlmann I. 408. Hvitfeldt I. 232 falder Manden Zenner.)

4) Abels Legeme laae længe ubegravet, inden det førtes til Domkirken i Slesvig. (Petr. Olai. S. R. D. II, 263. Hvitfeldt I. 233). Om Sagnet, at hans Lig, for Spøgeries Skyld

blev optaget af Graven, og nedsænket i en Sump (eller begravet i en Skov), jvf. Mencken. Script. p. 597; Pontoppidan Ann. I. 547. D. Atl. VII. 672, og fl. A. Suhm X. 211. 212.

⁵⁾ "Quod pater moleste tulit, timens per hoc futurum schisma inter fratres, quod & evenit." Chron. Er. S. R. D. I. 167. (jvf. I. 287. III. 310.)

⁶⁾ Efter Alb. Stadensis. Andre have d. 26. Mai (Suhm IX. 671.) og nogle Krøniker Maret 1236. (S. R. D. II. 173. 437); hvilket, efter Suhm, er urigtigt. Brylluppet stod enten i Holsten (Meibom, Scr. Rer. Germ. I. 512) eller i Byen Slesvig (Hvitfeldt. I. 200.) Efter Abels Død gav hun sig i Kloster i Odense, hvor hun lovede at ville leve i Enkestand; men forlod det, efter Overtalelse af Erkeb. Jacob Erlandsen, 1261. S. R. D. III. 103. V, 610. Hvitfeldt. I. 242. 254. Suhm X. 430.

⁷⁾ Efter den 18. Aug., da hun levede i Gismar Kloster. (Lagerbring Gy. N. Hist. II. 878.) Hendes Død har Chron. Erici, S. R. D. I. 170.

⁸⁾ Petr. Mai, S. R. D. II. 263. Hvitfeldt, I. 229.

⁹⁾ Forlehnet dermed i Colbing, St. Hans Dag 1254 (Suhm X. 257. Hvitfeldt, I. 241—242. S. R. D. I. 124. 168. II. 174. 388. III. 312.

¹⁰⁾ Efter den 8. Julius. Suhm X. 328.

¹¹⁾ Brylluppet stod i Henneberg paa St. Blasii Dag, d. 3. Febr. — Hun levede endnu 1284.

¹²⁾ S. R. D. I. 168. 290. III. 312. V. 614. Hvitf. I. 260; men ifølge S. R. D. I. 211 (Annal. Albiani) 1259.

¹³⁾ Carstens. Vid. Selsk. Sfr. VI. 232.

¹⁴⁾ Danse Vid. Selsk. Sfr. VI, 217—232. — Hun døde ligeledes 1272 i Barselseng. Chron. Er. S. R. D. I, 169. Hvitfeldt, I. 274.

¹⁵⁾ I det prægtige Pfalterium i det Kgl. Bibl. (Cod. Thott. Fol. Nr. 143), som det er sandsynligt, at Hertuginde Mechtild har eiet, findes i Calendariet ved VI. Kal. Jun. o: 27. Mai, med samtidig Haand: Anno dni M. cc. lxxii. Obiit illustris Dux jucie *Ericus* filius Abel regis. Denne Angivelse synes fuldkommen paalidelig; og herefter

fulde det saaledes ikke være denne Hertug Erik, der, efter de Lundske Necrologier, er død den 11. April (Maret ikke angivet) som Munk eller Lægbroder i St. Knuds Kloster i Odense. ("III. Idus Aprilis obiit Dompnus *Ericus* Dux Slesvicensis, Monachus & conversus Sancti Kanuti in Othense." Necrol. Lund. S. R. D. III. 442 (og Langebeks not. h, hvor han dog anfører Omstændigheder, som kunde tale for, at det var denne Hertug Erik I., som her er meent.) Lib. Dat. Lund. ib. p. 505. Maret 1272, som Hertug Eriks Dødsaar, har S. R. D. I. 169. 187. 255. II. 527. — Hertuginde Margrethe døde ligeledes 1272. Deres Sønner: 1) Valdemar, gift med en Datter (hendes Navn ubekendt) af Hertug Johan af Saren, 1287: S. R. D. I. 170; III. 314; og anden Gang (1306) med Anastasia, Datter af Nicolaus d. I., Greve af Wittenberg, (S u h m XI, 523); Hertug i Sønderjylland 1283; død i Marts 1312. 2) Erik Langbeen, Hertug af Langeland 1295 (S u h m XI, 204); gift 1295 med Sophia ("matertera regis Norvegiæ." S. R. D. II, 175. III. 121. Hvitf. I. 305. Torfæi Hist. Norv. IV. 390.); død d. 13. Mai 1310. At derimod denne Sophia (saaledes forverlet med Erik Plogpenning's Datter af samme Navn) var en Datter af denne Konges Enke Jutta med hendes anden Ægtefælle, Markgreve Burchard (s. under Erik), har N. Hoyer med næsten fuldkommen Sikkerhed bevist. (Disquisitio de Sophia Langelandica; efter hans Udg. af Anon. Contin. Ann Alberti Stadensis. 1720. 4. p. 107.) jvf. S u h m XI. 199. 228.

¹⁶⁾ S. R. D. I, 170. 247. II, 265. 632. IV, 229. Hvitf. I. 281. Han efterlod en Datter Margrethe, som døde 1281 i det meklenborgske Kloster Barrenthien (S u h m X, 825. Hvitf. I. 236. 307.)

XXIII. Christoffer Den Første,

Baldemar Seiers tredie Søn, f. omtrent 1219¹; Herre (Greve) til Lolland og Falster 1232; Konge 1252; kronet, tilligemed sin Dronning, d. 25. Dec f. A. af den slesvigiske Biskop **Esild**² i St. Laurentii Kirke i Lund; død, efter et meget udbredt Rygte, af Gift, omtrent 40 Aar gammel, d. 29. Mai 1259³ i Ribe; begravet sammesteds i St. Marie Kirke⁴; regierede paa syvende Aar.

Dronning.

Margrethe (Sambiria)⁵, en Datter af den pommeriske Hertug Sambir. Hun holdt Bryllup med K. Christoffer paa Femern 1248⁶; blev 1259, efter Kongens Død, Regentinde og Formynderiske for sin Søn Erik; fangen tilligemed denne efter Slaget paa Lohede, 28. Jul. 1261; frigibet 1262; gjorde en Reise til Rom (hvorfra hun kom hjem 1270);⁷ døde i Rostock 1282⁸; og blev begravet i Klosterkirken i Dobberan.⁹

Børn.¹⁰

- 1) **Erik (Slipping)**, født i Lolland (1247—1249); udløst som Faderens Efterfølger 1253; Konge 1259; myrdet 1286.
- 2) **Baldemar**, som ikke længe overlevede Faderen, og døde d. 21. Decbr. (men Aaret er uvis); begravet i Ringsted.¹¹

- 3) **Mechtilb (Mathilde)**, der 1271 ægtede Markgreve Albrecht III. af Brandenburg (som døde 1300).¹²
- 4) **Niels**, som døde i sin Barndom og før Faderen; blev begravet i Ringsted.

[Agnes.¹³]

[Ingeborg.¹⁴]

1) Jvf. Suhm D. Hist. X. 379.

2) Petr. Olai. Hvitfeldt, I. 235. Suhm. X. 223. (Jvf. isvrigt den samtidsige Annalist. S. R. D. I. 25.)

3) Efter Necrologium Ripense (som det troeligste, da Kongen døde i Ribe) S. R. Dan. V. 550. Hamsfort, i S. R. D. I. 290. — Efter Hvitfeldt, I. 257, indtraf Dødsfaldet ved et Gæstebud. Som den, der havde iværksat Mordet, nævnedes Arnfast, Abbed i Ry Kloster, der siden (1260) blev valgt til Biskop i Aarhus, men kunde ei komme i Besiddelse af Bispestolen. (Jvf. S. R. D. V. 272. 611. G. G. Winther Diss. de Arnfasto, regis Christophori interfectore. Hafn. 1776. 8. Suhm X. 405. — Om Kongens Død ved Gift, s. S. R. D. I. 25. "Aunt eum veneno vitam finisse." II. 631 (Chron. Siælland.), "Ripis peremptus est." IV. 229, "Veneno interit." V. 457. 611. m. fl. fildigere. Andre nævne kun, at Kongen døde i Ribe. II. 174. 264. (P. Olai.) II. 388 (Th. Gheysmer.) II. 438. 526. (Jvf. Gram, Not. in Meurs. 432. not. e. J. Kierulffs Program "om Christoffer I. Dødsmaade", overs. med Anm. af G. L. Baden, Minerva. 1802. II. S. 326—334.)

4) Midt i Choret under en hvid Steen, som alt i Hvitfeldts Tid var afflidt. (Hvitf. I. 257. Terpager, Ripæ Cimbr. 205. 324. Danske Atlas, V. 626. Suhm. X. 382).

5) Af Almuen kaldet: "Sorte Grethe", fordi hun var mørkladen af Ansigt; og "Sprenghest", fordi hun godt kunde

tumle en Hest. (S. R. D. I, 25. II, 644. Hvitf. I. 235.) Hun var født omtr. 1230 (Suhm X, 455). Hun nævnes undertiden *Mæretha* (en i Middeldalderen, især i Sverrige, ikke ualmindelig blødere Form eller Forfortning af *Margrethe*.)

6) S. R. D. I. 25. II. 634. Hvitfeldt. I. 235. Brylluppet holdtes efterat *Erik Plogpenning* havde frataget Holstenerne *Femern*, som han gav sin Broder *Christoffer* til Lehn (Suhm. X. 104).

7) Om denne Dronningens Rejse, hvis Tid og Omstændigheder ere meget uvisse, men Rejsen selv bekræftet ved et originalt Diplom, s. bl. a. *Franks Mecklenburg*. B. V. S. 44. Suhm X. S. 651. Schrøder Papist. Mecklenb. S. 720—723.

8) Den 22. Jul. var hun endnu i Nyfjebing paa Falster, hvor hun, som Enke, meget opholdt sig. (Suhm, X. 846.) Hendes Dødsaar 1282 have de allerfleste Annaler (S. R. D. I. 188. 293. 372. II. 632. III. 314. IV. 229. VII. 224) og Hvitfeldt. I. 284. *Ribes Necrolog*. (V. 544) har hendes Død ved den 26de Marts, som altsaa vel maatte være 1283. Jvf. Suhm, X. 847, og de Islandske Annaler, S. R. D. II. 195 (hvor maaskee dog menes en anden *Margrethe*).

9) *Crantzii Vandalia*. L. VII. c. 36. *Kirchberg*, i *Westphalens Monum.* T. IV, col. 837.

10) En gammel Annalist har udtryffelig bemærket, at Kong *Christoffer* allene har holdt sig til sin Dronning. Deres Børn opregner Suhm X. 383. 384.

11) Efter den Ringstedste Tavle (S. R. D. IV. 280) ved Fødderne af Hertug *Knud* (*Valdemar II Slegfredsøn*) og dennes Søn *Erik* (*Langbeen*), Hertug i Sønder-Halland. Den sidste i det mindste († 1304) levede længe efter *K. Christoffer I*.

12) Suhm antager, at *Mechtild* (opkaldt efter *Abels* Dronning) kan være født omtrent 1251. (D. Hist. X. 627.) Hun blev trolovet med *Albrecht* 1269 (S. R. D. II. 634. Hvitfeldt, I. 273); men Brylluppet holdtes først 1271 (P. Dlai. S. R. D. I. 187, som Hvitfeldt følger. Jvf. *Buchholz* Gesch. der Mark Brandenburg. II. 252. Suhm X. 660.) Den flællandske *Krønikes* Fortsættelse har ved Aaret 1369: "duxit

Mechtildam" (S. R. D. II, 634); og synes her at mene Brylluppet. Om deres Børn s. Suhm. X. 660.

¹³⁾ En Datter af dette Navn, der skal have været gift med Grev Johan II. af Holsten (Kiel) tillægges Christoffer I. (Suhm. X. 864.) Det er en usikker Gising, der ikke grunder sig paa andet end et Diplom af Erik Glipping 1283 (Lambeckii orig. Hamb. L. II. 231), hvor han kalder Greven *generum dilectum* og hans Gemalinde *sororem nostram dilectissimam* — Talemaader, som man ikke altid kan bygge paa. Johan II. Gemalinde siges at have været en Grevinde af Wunstorp. At hun kaldes Agnes synes kun at være grundet paa en Feiltagelse af Cyprius. (Christiani Schlesw. Holst. Gesch. III. 113 not. e.)

¹⁴⁾ Hvitfeldt nævner, I. 292, "Froken Ingeborg, Kong Erik Glippings Søster", og at der 1286 var berømmet Giftermaal imellem hende og Hertug Erik Magnusson i Norge, "naar hun kom til hendes myndige Aar." Suhm har forbigaaet Ingeborg i Dypregnelsen af Christoffers Børn (X. 384); og viser paa et andet Sted (X. 930), at en saadan Prindsesse neppe har været til.

XXIV. Erik Glipping¹,

Søn af **Christoffer d. 1ste**, født 1248 eller 1249; hyltet som Thronfølger ved Danehoffet i Nyborg i April 1253; Konge 1259; kronet første Juledag i Viborg s. A.²; myrdet St. Cæcilie Nat d. 22. Novbr. (Fredag) 1286 i en Lade i Landsbyen **Finderup**³, paa hvilket Sted der siden opførtes et Capel; begravet i Viborg Domkirke (som han havde skienket Den Læs-see) ovenover Krafstkirken bag Alteret⁴.

Dronning.

Agnes, en Datter af den brandenburgske Markgreve **Johan d. 1ste** og **Sedevig** (den pommerke Hert. **Bar-nim den Førstes** Datter), født 1258. Hun ægtede Kong **Erik d. 11.** Novbr. 1273;⁵ giftede sig anden Gang med Grev **Gerhard II.** af Holsten 1293;⁶ døde d. 29. Sept. 1304; og blev begravet i Ringsted.⁷

Børn.

- 1) **Erik**, født 1274; Konge 1286; død 1319.
- 2) **Christoffer**, født 1276; Konge 1320; død 1333.
- 3) **Baldemar**; død i Rostock 1304⁸ (maaſkee i **Marts Maaned**⁹); begravet, efter sin Bestemmelse, i Sorø Kirkes Chor.
- 4) **Mira (Nigite)**, Stammaoder for det Oldenburgske Kongehuus, forlovet i sit fjerde Aar med **Nicolai (Nycles)**, Herre af Werle; opdra-

get i Klosteret Dobberan; gift 1293.¹⁰ Hun skal være død for d. 27. Octbr. 1308.¹¹

- 5) **Margrethe**, der ægtede den svenske Kong Birger 1298¹² i Stokholm. Døde d. 2. Marts 1341¹³ i Danmark (hvor hun var optagen som Søster i St. Peders Kloster i Næstved)¹⁴ og blev begravet i Ringsted hos sin Mand.¹⁵
- 6) **Catharine** og
- 7) **Elisabeth** døde begge i en ung Alder, for Faderen, og bleve begravne 1283 i Choret i Minoriterenes Klosterkirke i Odense.¹⁶

¹⁾ I nogle Lov-Codices (R o f. Ancher's Lovhist. II. 486) og hos Petr. Olai (S. R. D. I. 124) kaldes han Erik Mærethson (efter sin Moder.) Oprindelsen til Navnet Glipping (Glepping) er uvis; efter den almindelige Forklaring, fordi han glippede med Dinene, eller (Klipning) fordi han klippede Mynten; efter hans Sindelag (glepsker, A. S. Wedel); efter Hvitfeldt (I. 258), fordi han glippede o: ikke holdt hvad han lovede. (Jvf. Suhm, X. 941. I sildigere Kilder: Ericus sextus. (f. Gr. i Hist. ord. frat. Minor. in Dania, 1232—1535. S. R. Dan. V. 515.)

²⁾ Maafee af Biskop Niels (Suhm X, 397). Carstens i Vidensk. S. Skr. VI. p. 225, Not. 15. Terpager, Ripæ Cimbr. p. 205.

³⁾ Findetorp i Nørreslyngherred. (Findorp. S. R. D. II. 174. "villa Findetorp — in horreo quodam." S. R. D. I. 392. En nyere Annal.) De fleste Eldre [f. Gr. Chron. Erici, I. 170; Chron. ad A. 1317: S. R. D. II. 174. Ann. Esrom. I. 248; Chron. S. R. D. V. 531] have: "occisus est in lecto suo." (Jvf. II. 635.) Efter Ann. Visb. S. R. D. I. 256, var Palle Litle, Marsk Stigs Svigerfader, den, som først lagde Haand paa Kongen. Om Antallet af hans Saar (56) f. S. R. D. I. 125, 170, 294. II. 174. 265; (eller 70;) S. R. D. I. 188.

392. En af de ældste Annaler, som netop slutter ved 1286, har: "56 dødelige Saar, hvoraf kun eet nedensfor Brystet." V. 615. Derfor ogsaa: "truculentissime jugulatus — in sempiternum opprobrium Danorum," V. 531. Hans Mordere, eller en Deel af dem, vare hans egne Hofmænd. "A Suis, quos maxime dilexerat, occisus est." Chron. Er. I. 170. "Turpissime a suis occisus est." II. 438; jvf. p. 527. "A familiaribus suis & amicis." Strahl. Ann. III. 314. Morderne nævnes (9 i Tallet med deres Medskyldige) i Erik Menveds Klageskrift (S. R. D. VI. 315); men her er Palle Litle ikke nævnt. Jvf. V. 531. Tolv Sammensvorne opgiver Suhm som de fornemste. X. 933—36.

4) I en hvælvet, en Allen over Jorden ophøiet Grav, hvor han var lagt i en Egeliste, med sit Sværd og Høstien i en Sølvæske. (C. Erichsens Viborgs Bestr. S. 13.) Graven blev aabnet 10 Mai 1708, da man endnu i Kongens Hiernesfal saae stirkantede Huller efter Stridshamre (Testrups Krigsarmatur, S. 56. Pontoppidan Ann. I. 550); og den blev ganske ødelagt ved Kirkens Brand 1726. (Danse Atlas IV, 614—15. Kr og Gferr. om Viborg By, S. 202). Der holdtes i Kraftfirken "Vaadefang" (Vigilier; Vaagesang?) over Erik Clipping, endog længe efter Reformationen, og lige til 1630. (Pontopp. Annal. I. 757.)

5) 1264 bestemtes Giftermaalet som Vilkaar for Eriks Frigivelse af Fangensskabet efter Slaget paa Lohede. Suhm, X. 519. S. R. D. II. 388 (Lh. Gheysmer, som her kalder hende "Virginem pulcherrimam".— Brylluppet stod i Slesvig (S. R. D. I. 255. 371. II. 264. 527. 632. IV. 229. V. 531. Hvitfeldt, I. 275. Suhm, X, 685.)

6) S. R. Dan. I. 189 (Petr. Dlai.) II. 175. Paa et andet Sted derimod, I. 125, lader P. Dlai hende urigtigen ægte Grev Johan af Wagrien; hvori Hvitfeldt, I. 304, har fulgt ham. Jvf. Christiani Gesch. v. Schleswig und Holstein. III. p. 66. 69—71.

7) S. R. D. IV. 281. Næsten alle Annaler stemme overens om Aaret 1304. Ufælte Nyere (f. Gr. Hamsfort og Hvitfeldt) have 1300 og 1303. Suhm XI. 464.

8) S. R. D. II. 175. IV. 505. 529.

⁹⁾ Suhm, XI. 460; fordi der siges, at han bøde "existens in Parlamento Rostocensi." (S. R. D. IV. 542. I øvrigt findes paa dette Sted den Feil, at denne Valdemar siges til en Søn af Christoffer II., hvilket ikke er bemærket.)

¹⁰⁾ Jvf. Kirchberg hos Westphal. T. IV. col. 827, cap. 171. Nicolai af Werle fik med hende betydeligt Gods i Danmark, som det synes Falster og Møen. (Werlauff om Dron. Sophie af Mecklenborg. Histor. Tidsskr. II. 18.) I sit Sigill førte hun de danske tre Løver, og kaldte sig: "Domina Slaviae & filia regis Daciae". (Suhm XI. 446.) Deres Datter Sophie blev (omtr. 1315) gift med Grev Geert den Store, af hvis Sønneson, Grev Geert VI., Kong Christian I. var en Datterføn. (Beviset for dette Ægteskab er ført i en Afhandl. af A. G. Carstens; s. Vidensk. S. Skr. VIII. 317—28. Heinze: Histor. Abh. V. 131—134. Jvf. Suhm, XI. 523.) Hun var først bleven trolovet, ved Fredsslutningen til Helsingborg, 17. Jul. 1310 med Hertug Erik af Sverrige, der Aaret efter hævede Forlovelsen, og derover maatte forpligte sig til at betale 6000 Mark Søllnisk til den danske Konge (1313). Hvitfeldt, I. 364. 365. Suhm XI. 651. 697.

¹¹⁾ Rudolfs Mecklenburgs Gesch. II. 629.

¹²⁾ Dette Giftermaal bestemtes allerede 1284. (Lagerbring Sv. N. Hist. II. 613 fg. 623. Suhm, X. 767. 860. 896.) 1288 kom hun til Sverrige for at opdrages. (Suhm, XI. 32. 36. Ericus Olai, I. 3. p. 144.)

¹³⁾ Tab. Ringstad. (VI. Non. Mart.) S. R. D. IV. 281.

¹⁴⁾ "Margaretha Regina Sueciae, quæ fuit soror nostra." Cal. Nestved. S. R. D. IV. 297.

¹⁵⁾ Begge Sønnden for Erik Menveds Dronning Ingeborg. (Suhm XIII. 42.)

¹⁶⁾ Dette Kloster havde Kongen selv stiftet eller begavet, og havde der udvalgt sit Gravsted foran Høialteret; "ubi iam pridem filias suas domicellas Katherinam & Elsabe defunctas A. D. 1283 tradi fecerat sepulturæ." S. R. D. V. 516. Suhm, X. 873. (Om to Døttre, Sophie og Ingeborg, som urigtigen tillægges Erik Glipping, j. Carstens, i Vid. S. Skr. VIII. S. 335, og Stamtavlen til S. 366.)

XXV. Erik Menved¹,

Søn af **Erik Slipping**, født (Mikkelsdag) den 29 Septbr. 1274²); fik Kongenavn og blev hyllet paa Danehof i Nyborg 1276³; Konge ved Faderens Død 1286; kronet d. 25. Decbr. 1287 i Lund af Erkebiskop Johan Dros⁴; regierede 33 Aar; døde, 45 Aar gammel, d. 13. Novbr. 1319 i Roeskilde; blev begravet i Ringsted Klosterkirke, ved Fodderne af **Erik Plogpenning**. Den opmurede Grav, med en Mindetavle af Metal, og Indskrift over ham og hans Dronning, findes her endnu⁵.

Dronning.

Ingeborg,⁶ en Datter af den svenske Konge Magnus Ladelaas (f. omtr. 1279), ægtede Kong Erik i Begyndelsen af Jun. Maaned 1296⁷; døde (som det synes i St. Clara Kloster i Roeskilde) omtrent 40 Aar gammel, efter 23 Aars Ægteskab, 3 Maaneder før Kongen, den 15. August 1319;⁸ begravet i Ringsted Klosterkirke (s. ovenfor).

Börn.

Alle de Børn, Dronningen bragte til Verden, døde i deres tidlige Barndom, eller vare ikke fuldbaarne. En Søn, **Valdemar**, døde 1302.² Den sidste Søn, f. 1318, brød, fire Maaneder gammel, sin Hals ved at falde af Vognen (Hvitf.), eller ved at denne væltede; da Dronningen, paa en Reise fra **Abrahamstrup** (Jægerspris) til **Holbek**, havde

Barnet hos sig Denne for Riget ulykkelige Hændelse tilskrives (s. Petr. Olai), at Kongen enten i Fortørnelse indsatte Dronning Ingeborg i St. Clara Kloster i Roskilde¹⁰, eller, hvad rimeligere er, at hun "satte sig selv den Poenitentse, at indgaae i Klofret." (Hvitfeldt. I. 410.) Dronningen skal i Alt have født 14 Sønnen, hvoraf de to første vare Tvillinger; og af hvilke de 11 ikke kom fuldbaarne eller levende til Verden; og tre bortreves ved hastig og tidlig Død.¹¹ Tvillingerne, som vare døbte Erik og Magnus, begravnes i Esrom Kloster. (Suhm. XI. 339.)

¹⁾ Om Tilnavnet *Menved*, s. Joh. Ihre's Afhandl. "Om danska konungen, Eric Ericsons Tilnamn *Menved*." Sv. Vitterhets Ac. Handl. III. 1780, S. 129-41. Suhm D. Hist. XI. S. 3 og 849. Det skrives i gamle Kilder ogsaa *Menuet*, *Mænwet*, *Menwid*, *Menewet*, (S. R. Dan. I. 170) *Mennewet*, *Menweta*, o. s. v. og uledes enten deraf, at Kongen brugte at sværge "ved (hellige) Mænd" (Hvitf. I. 298. Gram ad Meurs. p. 449, not. a; Ihre l. c. ligesom man endnu siger: hille Mænd! ja saa Mænd!); eller det betyder "Mænds Bid", og har Hensyn til hans Klogskab. (Langebek.) Allerede i den gamle Lundske Gavebog (altsaa samtidigen) nævnes han "Ericus Erixi, dictus *Menuet*." S. R. D. III. 569; ogsaa i den nyere: "dictus *Mennewet*." S. R. D. IV. 61. (jvf. Langebeks Not. t) Petrus Olai giver ham det usædvanlige Tilnavn: *Ericus pius* (S. R. Dan. I. p. 125).

²⁾ S. R. D. II. 264. 527. 635. V. 531. Hvitfeldt I. 275.

³⁾ Ann. Esrom. S. R. Dan. I. 247. Hvitfeldt I. 278: ("Paa St. Dionysii Dag" o: enten d. 8. April, eller den 9. December.) Der tilspies: at kun Marck Stig ikke vilde hylde den spæde Kongesøn.

4) S. R. D. I. 170 (jvf. *Hamsfort*. I. 294.) III. 315. Nogle have Aaret 1288; men *Suhm* (XI. 20) har vist den større Rimelighed af 1287, hvilket ogsaa *Hamsfort* antager.

5) S. R. D. I. 125. 127 (*P. Olai*). II. 391 (*Eh. Gheyssner*). IV. 281. (Tab. Ringstad.). *Hvitfeldt*. I. 410. *Suhm*, XI. 847. *Reiersen* om St. Bendts Kirke i Ringsted, S. 52—54. *Verlauffs Beskr.* over Gravmindet (med et Kobberstik af *S. Abildgaards* Tegning.) *Antiquar. Ann.* III. S. 1—18. — De ældre Historier, som berømme *Erik Menved*, opregner *Suhm*, XI. 847 og flg. (Jvf. især *Hvitfeldt*. I. 410.)

6) *Contin. Alb. Stadensis*, p. 23. S. R. D. I. 249. 295 (*Hamsfort*). 372. III. 315. IV. 230. 595. V. 626. *Bryllupet* holdtes i *Helsingborg*, II. 175. *Ingeborg* var allerede bleven trolovet 1288, paa samme Tid som *Erik Clippings* Datter *Margrethe* kom til *Sverrige* for at opdrages. *Lagerbr.* II. 625. *Stor Berømmelse* over hende læses hos *Ericus Olai*, lib. III. p. 79, (Ed. 1654) og i den svenske *Rimkrøn.* (*Hadorphs* Udg. 8°. I. 53, hvor hun kaldes "Drotning och *Danabot*": "Hon bättrade hwart thet maal hon hörde . . . Hon styrkethe gärna rätt och skäl.") Hendes gode Navn og Rygte er ogsaa gaaet over i en dansk Folkevise. (*S. P. Sivs* Udg. af *R. W.* II. 37.)

7) *Suhm*, XI. 222, efter *Messeni* *Scandia*, II. 71. Aaret 1296 findes hos alle Ældre (f. Ex. S. R. D. I. 249. 295. 372. 635. II. 175. III. 315. IV. 230. V. 626. og fl.) Kun *Contin. Alb. Stad.* p. 23 har 1297.

8) "In die assumptionis b. Mariæ Virginis": efter *Gravskriften* paa Monumentet (f. ovenfor). *Hvitfeldt*. I. S. 409. 410. Den Ringstedste Tavle (S. R. D. IV. 281) har derimod den 5. April. (Jvf. *Suhm*. XI. 839.)

9) S. R. D. I. 189. II. 175. VI. 222. *Suhm*, XI. 774.

10) *Petr. Olai*. S. R. D. I. 128; jvf. *Contin. Alb. Stad.* p. 85, hvor en anden Aarsag angives. — *P. Olai* har

en vidtloftig Fortælling om Dronningens Indmuring eller Indslutning i Klostret ("fecit illam includi in quodam muro in monasterio S. Claræ"), og at hun skulde have forudsagt, at baade hun selv, Kongen og Biskop Oluf i Roskilde skulde døe inden et Aar var omme; hvilket indtraf. (Svf. S. u. h. m. X. 828.)

11) Lunds Bispekrønike af Erkebisk. Nicolaus, S. R. D. VI. 627, og Hvitfeldt. l. c. Efter P. Olaf (S. R. D. VI. 128) havde Dronningen kun født 8 Søner. Rimeligere er det i ethvert Tilfælde, at nogle af hendes Børn have været Døttre.

XVI. Christoffer II,

Erif Glippings Søn, født d. 29. Sept. 1276;¹ Hertug af Ehstland, (1303)² siden (1307) af Sønder-Halland og Samsø³; blev Forræder mod sin Broder **Erif Menved**, og mod Riget⁴, og maatte længe leve landflygtig og i Usfelhed i Tydskland og Sverrige⁵; Konge efter Broderen, efterat have udstedt den første Haandsfæstning 1320, St. Paulsdag (d. 25. Jan.); kronet 1324, tilligemed sin Søn **Erif** i Bordingborg af Erkebiskop **Esger**⁶; assat ved et Adelsparti⁷, som valgte Hertug **Baldemar** af Slesvig til Konge d. 7. Jun. 1326. — **Christoffer**, som (i Slutn. af Jun.) flygtede til Mecklenborg, vendte tilbage i Jul. eller Aug. 1329⁸, og var Konge til sin Død, d. 15. Jul. 1333 (eller 1332)⁹, paa Nykiøbing Slot paa Falster. Han blev 57 Aar gammel; regierede paa 14de (13de) Aar; blev begravet i Sorø Klosterkirke (d. 7. Aug. 10)

Dronning.

Euphemia, Datter af Hertug Bugislaw IV. af Pommern og Margrethe, som var den Kygenste Dyrste, **Wiglaw** d. **Tredies** Datter¹¹. **Euphemia** var allerede 1307, maaskee tidligere¹², gift med **Christoffer**; døde d. 26. Jul. 1330¹³, og er begravet i Sorø Klosterkirke tilligemed **K. Christoffer**.

Børn.

- 1) **Erif**, valgt til Faderens Eftersfølger 1321¹⁴, og kronet 1324; fangen paa Taarnborg Slot

ved Korsør, 1326, og ført til Haderslev, (S. R. D. VI. 522); ægteede Elisabeth af Holsteen, Grev Geerts Søster 1330¹⁵, som han allerede forskød 1331, efter den paa ny udbrudte Uenighed med Holsteen. Erik døde 1332 i Kiel¹⁶ (maaskee i Januar); hans Liig førtes først til Holland, hvor det hensattes i Halsted Kirke, og derfra til Sorøe.

- 2) **Otto**, blev fangen i Slaget paa Tap-Hede den 7. Oct. 1334, og holdtes derefter fængslet paa Segeberg Slot af de holsteenske Grever Henrik og Claus indtil April 1341¹⁷; skøndt hans Frigivelse allerede var betinget 1340. Indtraadte i den tydske Orden 1347, og frasagde sig al Arveret til det danske Rige.¹⁸
- 3) **Baldemar**, født 1320 (1316?); Konge 1340; død 1375.
- 4) **Margrethe**, trolovet eller gift 1324 med (den 13aarige) Markgreve Ludvig af Brandenburg, en Søn af Keiser Ludvig af Baiern. Brylluppet holdtes i Bordingborg. (Hvitfeldt. I. 425.) Margrethe levede endnu d. 20. Mai 1341; og menes at være død i dette Aar¹⁹. Hende tillægges som Datter Beatrix, der 1356 blev gift eller trolovet med (den otteaarige) Prinds Erik Magnusen af Sverrige.²⁰
- 5) **Selvig**, begravet i Sorøe Klosterkirke.
- 6) **Agnes**, død i en stor Pest 1312; ligeledes begravet i Sorøe Kirke²¹.

Modkonge.

Baldemar, Hertug af Sønderjylland, Søn af Hertug Erik († d. 12. Marts 1325.) Han var født omtr. 1315; kom under den holsteenske Gr. Geerts Bærgemaal, og forbandt sig 1326 med et oprørsk Adelsparti i Danmark, som indkaldte Grev Geert, og d. 7. Jun. s. A. hylkede Baldemar i Viborg. Han maatte frajge sig Riget og Kongedømmet i Februar 1330; døde 1364²².

¹) Ann. Esrom. S. R. D. I. 247. Chron. ab a. 1020—1323: S. R. D. II. 527. (Suhm X. 730.)

²) S. R. D. II. 175. (I. 189. 296. P. Mai og Hamsøfjort.) Jvf. Suhm XI. 442 og 525.

³) Forlehningen (som var arvelig) skeete i Foraaret 1307; men Lehnsbrevet og Gienbrevet ere begge uden Datum. (Suhm XI. 551—554.) Jvf. Christoffers Brev af 31. Mai 1307; og et af Carstens afstrykt Diplom af 1315. (Vid. Selsk. Skr. VII. 176. 177).

⁴) Strid imellem Kongen og hans Broder allerede 1297 (jvf. Suhm. XI. 263). Christoffer, nylig forlehnet med Halland, sluttede 6. Mai 1307 et hemmeligt Oprørsforbund imod Erik Menved med de svenske Hertuger Erik og Valdemar; mistede 1308 Halland, som Forræder mod Kongen og Riget, og flyede til Sverrige; var 1310 forliget med sin Broder, og nævnes atter som Hertug i Halland (jvf. Suhm, XI. 650. 651. 661); blev 1311 staaet til Ridder af K. Erik; men faldt 1316 paa ny fra Kongen, og gav sig i Forbund med dennes Fiende, Markgreve Valdemar af Brandenburg; overfaldt Hjen og indtog Svendborg 1316, men maatte opgive det og flye til Stralsund, s. A. (jvf. Suhm XI. 777); blev 1317, i Freden med Brandenburg, taget til Naade, men vilde ikke forlige sig med Kong Erik; sluttede 1318 nyt Forbund imod K. Birger og Erik

Menved med de svenske Hertuger, og deeltog i deres Indfald i Skaane 1318. Efter Forliget imellem Danmark og Sverrige, begav han sig igien til Pommern (hvor Hertug Wratislaw i Wolgast var hans Svoger). Ved Erik Menveds Død var Christoffer i Stralsund, hvor han i et Diplom af 16. Dec. 1319 kalder sig "*Danorum dux.*" (Sartorius Gesch. des Hanseat. Bundes von Lappenberg. II. 301).

5) "Ab eodem fratre, pro sua perfidia & malitia, diu expulsus a regno, in Slavia apud *socerum eius* (=: suum) *Wartzlaum Ducem* & apud alios principes *in magna mendicitate degebat.*" Cont. Alb. Stad. a. 1319. p. 85. 86. (Jvf. Nicolai Chron. Episc. Lund. S. R. D. 627. 28. "Dux vero quater ejectus est de regno, & octo pueri regum (deriblandt Hertugen og hans tre Sønner) *cum eo mendicabant.*")

6) Krøniken, som slutter med 1325, S. R. D. IV. 285, har d. 15. Aug. 1324; den samtidige Contin. Chron. Alberti Stad. p. 95. og den gode Krønike, der slutter m. 1357, S. R. D. VI. 522, have ligeledes dette Aar. Yngre Krøniker (jvf. Suhm, XII. 57.) og Hvitfeldt, I. 418, derimod 1322 (Pintsebad, d. 3. Jun.) Suhm foretrækker med Grund 1324 (XII. 57. 84. 85).

7) Hovedmændene for dette: Drosten Laurig Jonson, Marsken Ludvig Albrechtsen, Greve af Gleichen; og Knud Porse, Hertug af Halland. Disse op sagde R. Christoffer Trofskab (i Foraaret 1326; jvf. Suhm XII. 117. 118. Hvitfeldt I. 429) og tilligemed flere Adelige og endeel Almue, valgte den 12aarige Hertug Valdemar, under Grev Geerts Formhuderstab, til Konge i Viborg.

8) Suhm. XII. 180. (Den 21. Septbr. var Christoffer med sit Raad i Kjøbenhavn. Suhm. XII. 182. 83. Hans Forlig med Grev Johan af Holsten sluttedes d. 12. Nov. 1329.)

9) Om Christoffers Dødsaar hersker Uoverensstemmelse og Uvisshed. Suhm antager 1333, efter "alle gamle Krøniker, som herom ere enige," XII. 238. Jvf. S. R. D. VI. p. 253. 524 (Cont. Chron. Siæll.) Hermann. Corner. Chron. i Eccard Corp. Hist. med. ævi. II. p. 1041. A. Krantz. Dan. I. VII.

c 31. *Hvitfeldt I. 455.* (Diplomet, aftrykt hos Gram, *Bid. S. Sfr. IV. 201* synes ogsaa at bestyrke dette Aar; ligesom nogle af Prinds Otto d. 6te Oct. 1333 udstedte Diplomer. *Regesta Dan. I. 2099—2101.*) Efter den gamle Lybeckse Kren. (i Ms. paa det Kgl. Bibl.), som derimod har 1332, søger Jahn at forsvare dette Aars Rigtighed (*Skand. Lit. S. Sfr. XXII. S. 418—425*). Er Kongens Fængsling i Særligbing, fort før hans Død, virkelig foregaaet 1332 (*S. R. D. VI. 532*), og har hans Regjering kun varet 12 Aar (*A. Kraug; Westphalen, Mon. I. 1806. Hvitfeldt I. 459*), da maatte vel A. 1332 snarest antages som det rette Dødsaar. Den danske Rimmkrøn. har urigtigen 1331 (*Molbechs Udg. S. 228*). Den er fulgt af P. Dlai, *S. R. D. I. 130*, og en anden lat. *Annalist. VI. 225.* — Heller ikke Christoffers Dødsdag er fuldkommen vis. *Hvitfeldt* har den 15de, *Hamsfort* den 14. Jul. (*S. R. D. I. 302*). P. Dlai angiver hans Begravelse i Sorø til St. Donati Dag, den 7. Aug. *J. Necrolog. Lund. (S. R. D. III. 539. IV. 52.)* er hans Martid eller anniversarium ansat til d. 2. Aug. Var maaskee dette hans Dødsdag? Men da kunde han neppe aller. de være begravet i Sorø d. 7. Aug.

¹⁰⁾ Om Levningerne af hans Monument, ("som hans Søn Valdemar lod gjøre" *Suhm. XII. 206*) med en Afbildning. s. *Carstens* i *Bid. Selsk. Sfr. VII. 171—74.* (1758.) Efter den Tid ere de anbragte paa en ny Sarkophag af Sandsteen, opsat bag Alteret i Sorø Kirkes Chor.

¹¹⁾ Dette hendes Slægtstam er først bragt for Lyset og beviist af A. G. *Carstens*, *Bid. S. Sfr. VII. 169—184*, jvf. *Suhm. XI. 558.* (De tidligere urigtige og uoverensstemmende Angivelser meddeler han *S. 169—171.*) Dronningen var opkaldt efter sin Møster Euphemia, gift med den norske K. Sagen; og en tredje Euphemia var den danske Dronnings Søskendebarn (Datter af den Rügenste Fyrst *Wizlaw IV.*), der var trolovet til *Magnus Birgersen* i Sverrige.

¹²⁾ Sønerne i det mindste vare uden Tvivl alle fødte inden *Christoffer* blev Konge; formentlig ogsaa Døtrene. (Jvf. det ovenf. Nr. 5 anførte Sted. *S. R. D. VI. 627.*) Om deres

Følge i Alder, f. Gram i Vid. S. Skr. IV. S. 4. 5. (Valdemar, den yngste. P. Lai. S. R. D. I. 133.)

¹³⁾ Hamsfort. S. R. D. I. 301. Hvitfeldt. I. 452 (Jvf. Suhm. XII. 206).

¹⁴⁾ S. R. D. II. 528. (Jvf. det af Suhm, XII. 44 anførte Diplom af 16. Aug. 1321.)

¹⁵⁾ Jvf. N. G. Carstens' hyperlige kritiske Oplysning om Elisabeth. Vid. S. Skr. VII. 527—553. Hun kan være født omtr. A. 1300, og havde først været gift m. Hertug Johan II af Lauenborg (til Mølln). Efter Christoffers og Eriks Brev, Ribe d. 25. Febr. 1330, havde hun allerede paa den Tid ægtet Erik. (Hvitfeldt, I. 451. 52. Christiani, Gesch. Schlesw. Holst. II. 410.) Anledningen til hendes Giftermaal med Erik Christoffersen, og de historiske Kilder, som berette det, f. Carstens, S. 547—551.

¹⁶⁾ "Af Følgerne af det haarde Fald, som han havde giort paa Flugten efter Slaget paa Lo-Hede, 30. Nov. 1331." Carstens. l. c. S. 553. Suhm. XII. 227. (Jvf. Kirchberg, hos Westphalen, IV. 824.) At Erik ikke kan være død 1331, som det siges i Forts. af Siæll. Kron. S. R. D. VI. 523, i Tab. Sorana. IV. 542, o. fl. St.) sees af Fredsslutningen i Kiel 10. Jan. 1332. (Carstens l. c. S. 553.)

¹⁷⁾ Gram, i Vid. S. Skr. IV. S. 13. Suhm. XIII. 28. (Jvf. om Dagen og Stedet, hvor han blev fangen: Heinze, Valdemar III. p. 5.)

¹⁸⁾ Hamsfort, i S. R. D. 306. Suhm. XIII. 172. 173. Det var tildeels ved den Anledning, at K. Valdemar endelig afstod Gfthland til den tydske Orden for 19,000 Mark Sølv (24. Jun. 1347). Jvf. Suhm. XIII. 105. 106. 160. 176.

¹⁹⁾ Suhm. XIII. S. 30. Jvf. Buchholz, Brandenburg. Gesch. II. 403, hvor han henseerer hendes Død til Aarene 1339—1341 (Suhm, XII. 300, lader hende urigtigt døde 1337). Markgr. Ludvig blev 1342 anden Gang gift med Margrethe ("Maultasche") af Tyrol (Buchholz, Brand. Gesch. II. 405.)

²⁰⁾ Gram i Vid. S. Sfr. IV. 55. Lagerbrings Sv. Hist. III. 377. 378. (Svf. Westphalen, Mon. I. 1396.) Suhm XIII. 323. Efter tydffe Historikere (s. Buchholz, Brandenb. Gesch. II. 456) skulde Markgreve Ludvig ingen Børn have havt med Margrethe af Danmark, hvilket Suhm selv gientager, XII. 240. (Beatricx døde 1359. Suhm XIII. 384—87.) Suhm tillægger iøvrigt urigtigen (XIII. 30) Margrethe en Datter Elisabeth, gift med Hertug Rudolph af Østerrige, rimeligvis ved en Misforstaaelse af Buchholz's Formodning l. c. II. 456 fg.

²¹⁾ Petr. Olai og Hamsfort i S. R. D. I. 190. 297. Sfr. S. R. D. IV. 542.

²²⁾ Christiani, II. 445. Suhm, XII. 202. 203.

XXVII. Valdemar (III¹) Christoffer- sen, med Tilnavn Atterdag,²

Christoffer den Andens tredje Søn, født før 1320 (efter Grams Mening 1316);³ blev oplært ved Keiser **Ludvig** af Baierns Hof (fra 1328 eller 1335)⁴; erkiendt i Tydskland for Konge allerede 1338; indfaldt til Danmark 1340, kom i Mai til Lübeck, ved Pindsetid (d. 4. Jun.) til Slesvig, og blev hylbet i Viborg d. 24. Jun.; reiste (1345) til Ghistland, og siden til det hellige Land,⁵ hvor han d. 22. Jul. (St. Mariæ Magdal. Dag) ved Christi Grav blev slaaet til Ridder af Hertug Erik af Saren-Lauenborg; reiste atter 1363 (i October) og 1364⁶ til Pommern, videre til Polen, Böhmen, Tydskland og Frankrige; forlod Danmark, efterat have betroet Regieringen til Marsken **Henning Bodebusk** og Raadet, d. 6. April 1368⁷; kom tilbage 1372⁸; død paa Gurre Slot (i Nordstæland) d. 24. Octbr. 1375⁹, efter 35 Aars Regiering; begravet i Sorve Kirke.¹⁰

Dronning.

Helvig (**Heilveg**, **Hedevig**¹¹), Datter af Hertug Erik af Slesvig, Søster til Hertug Valdemar; forlobet d. 28. Mai 1340 med Kong Valdemar; holdt Bryllup med ham paa Sønderborg Slot i Junii Maaned (imellem d. 4. og 23. Jun.); levede i god Forstaaelse og frugtbart Ægtekab med Valdemar i 13 Aar; men, som det synes, efter 1353, og indtil

hendes Død, thye Aar derefter, i Unaade hos Kongen, og i frivillig eller tvungen Afsondring¹². Hendes Dødstid er uvis. Hun døde før Baldemar, formodentlig 1374, og enten paa Seborg Slot, eller i Esrom Kloster, hvor hun som Løgsøster var indtraadt, og uden Tvivl blev begravet¹³.

Børn.

- 1) **Christoffer**, født 1344¹⁴ (eller 1343), Hertug af Lolland, og erklæret for ret Arving til de Danes og Vendernes ("Slavernes") Rige, 1359¹⁵; farligt saaret i Hovedet ved et Steenskuud¹⁶, da han anførte den danske Flaade mod Hansestædernes, i Søslaget for Kiøbenhavn 1362, d. 8. Jul., hvoraf han faldt af og til i Raseri; døde af Saarets Følger, d. 11. Jun. 1363,¹⁷ og blev begravet med stor Pragt i Roeskilde Domkirke, henimod Chorsdøren.¹⁸
- 2) **Margrethe**, (født 1345 eller fildigere) trolovet i sin spæde Alder, d. 8. Mai 1350,¹⁹ ved Underhandling af Hertug Erik d. Ungre (af Saxe-Lauenborg), med Hertug Henrik af Meklenborg; men døde samme Aar.²⁰
- 3) **Ingeborg**, født d. 1. April (eller 30. Marts) 1347²¹; trolovet 1350 (i den tidligere, afdøde Søsters Sted) med Henrik af Meklenborg,²² og sendt til dette Land for at opdrages; hentet tilbage 1354, uden at dog Forbindelsen blev ophævet; gift, som det synes, 1362,²³ med Hertug Henrik († 1383.) Ingeborg døde d. 16de Jun. 1370.²⁴
- 4) **Cathrine**, født 1349.²⁵
- 5) **Baldemar**, født 1350.²⁶

6) **Margrethe**, født 1353; gift med **R. Sakon VI.** i Norge 1363; regierende Dronning i Danmark 1387; i Norge 1388; død 1412.

¹⁾ Om han skulde nævnes den Fjerde eller den Tredie, har man altid været i Uvisshed. Det sidste er i ethvert Tilfælde det sikkerste, da man kun har tre kronede og med fuld Ret regierende danske Konger af dette Navn. Vil man, med **Hvitfeldt** og **Flere**, regne **Valdemar den Andens** kronede, men aldrig regierende Søn med i Tallet, da kunde man ogsaa bringe den slesvigsk Hertug **Valdemar**, der virkelig af et Parti blev paatvunget Landet som Konge og hylbet, med i Tallet; og **Valdemar Atterdag** maatte da blive den Femte. (Jvf. **Gram**, i **Bid. S. Sfr. IV. S. 1. 2. Anm. a**) At han i nogle gamle Kilder findes nævnt den Fjerde (**S. R. D. III. 272. 564. IV. 542. 551**) beviser mindre, end at han (efter **Suhm**, **XIII. 761. 762**) paa et Segl til Dombreve kaldes **Waldemarus IV. Rex**. Men hverken paa hans store Rigssegel, eller paa alle hans øvrige Segl, som haves, finder man denne Benævnelse, saa lidt som i noget fuldstændigt Diplom. Det af **Suhm** (**XIII. 438**) anførte, er kun et nyere Udtog paa **Evensk. Gram I c. vil**, for at undgaae Uvisheden, kalde ham **Valdemar Christoffersen**; og heri følger **Heinze** ham. (s. dennes "Diplomat. Gesch. **Waldemar des Dritten**," **S. 25. Not. 44.**) **Langebek** (**S. R. D. III. 564, a**) vil kalde ham den 4de, efter **Valdemar den Andens** Søn, som den Tredie. Som oftest udmærkes han nu ved sit Tilnavn.

²⁾ Dette Tilnavn har man i nyere Tider (ligesom ved flere ældre Konger) paa forskiellig Maade søgt at forklare. Den sædvanlige Mening er, at det er opkommet af et Mundheld, som tillægges **Valdemar Christoffersen: Atter Dag!** (**Hvitfeldt I. 546. Jvf. Gram. Bid. S. Sfr. I. 302**), hvilket Nogle vilde udfylde til: **Morgen er atter Dag.** **Shre** (**Vitterh. Acad. Handl III. p. 139 sq.**) antager **Atterdag** at være **Ottardag** (af *öttaz*, rædes, frygte, *öttar*, rædsom, frygtelig) Rædselsdag o: Dommedag; ligesom den fr. Konge **Carl VIII.** svor: *par le Jour Dieu!* — I øvrigt veed man (efter gammel Tradition) at **Valdemar** ogsaa havde faaet Tilnavnet: **den Onde.** (**Hvitf. I. 554.** "Saa som man og her almindelig kaldte ham Kong

Woldemar den Onde." Jvf. Gram Vid. Selsk. Skr. IV. p. 196.) Forf. af "Historia Dan. Regum ab incerto auctore", udg. af Lindenbrog 1595. 4. p. 42, har oversat det ved "Waldemarum cognomento *Reprobum*."

³⁾ Suhm. XII. 246. Jvf. Grams Forbedr. Vid. S. Skr. IV. S. 4 og fig. S. 185.

⁴⁾ Suhm omtaler det ved begge disse Aar. (XII. 165. 260.)

⁵⁾ Tiden for hans Reise til Palæstina er uvis. Contin. Chron. Siæll. S. R. D. VI. 525, beretter Reisen under Aaret 1347: "Rex transivit in Jutiam & post in *Alemanniam*", &c. og det er denne Kilde, som Hvitfeldt har fulgt. Efter Hvitfeldt I. 494 drog han 1346 med sin Broder Otto til Preussen; (rettere Esthland) og den Sybekte Krønike (s. Gram, Vid. S. Skr. IV. S. 21) sætter ligeledes denne Reise i 1346. Gram har derimod vist, at Kongen ved Paaskestid (27. Mart.) 1345 var i Jylland, og derefter d. 25. Apr. i Reval, hvor han endnu var d. 25. Jun. og ligeledes den 12. Nov. s. A. I denne temmelig korte Mellemtid antager Gram S. 21, at han (over Land) er reist til Palæstina; ligesom den samtidige Erkeb. Nicolaus i Lund (Chron. Episc. Lund. S. R. D. VI. 630) ogsaa henlægger Valdemars Reise til den hellige Grav til Aaret 1345. (Jvf. Suhm. XIII. S. 118. 147—48. Fremdeles viser Gram (l. c. S. 24. 25) af Diplomer, at Valdemar (som d. 16. Apr. 1346 var i Kiøbenhavn) d. 28. Apr. og 13. Mai s. A. atter var i Reval, og igjen har været tilbage i Siælland inden d. 25. Mai. 1347 antager Gram (S. 26), at Valdemar gjorde den hos Hvitf. I. 495 (efter Cont. Chron. Siæll.) omtalte Reise; men til sin Svoger, Markgr. Ludvig af Brandenburg, ikke til Jerusalem.

⁶⁾ Suhm, XIII. S. 506. Kongen var den 1. Novbr. 1363 i "Gripeswold". Sidst i December 1363 reiste han fra Krakau med Keiser Carl IV. til Prag, Suhm. l. c. S. 511, (jvf. Gram, l. c. S. 125.) 1364, i Januar, fra Prag til Coln, og herfra til Blandern. D. 26. Febr. 1364 kom han til Paven i Avignon, og fik af ham den gyldne Rose. (Suhm, l. c. S. 524); herfra, paa Siemveien, anden Gang til Coln; (Suhm. l. c. S. 536; beviist af Gram, S. 138; men kun Aaret, uden

nærmere Dag eller Tid.) Derimod antager han som afgjort, at han d. 29. Aug. 1364 var hjemme, i Vordingborg. Hans Nærværelse nævnes dog ikke ved det paa denne Dag her udstedte Brev. (Gram. S. 221, Bilag Nr. 22). Om Uvishederne ved Kongens Rejse, især Hjemreisen, handler Gram selv S. 135—144.) Om Kongens store Rejselyst (han vilde ogsaa have besøgt K. Edward III. i England, og den fangne K. Johan af Frankrige, som imidlertid døde 7. Febr. 1364). Suhm, 512. 524. Petrarcha nævner ham, og klager over, at han ikke tog Korset. Suhm, S. 525. jvf. Gram. S. 142.

⁷⁾ (Dagen var Skiærtorsdag.) Jvf. Chron. Archiep. Nicolai. S. R. D. VI. 631. Grams Forbedringer. S. 165. Han opholdt sig først i Mark Brandenburg (i Prenzlau); hvor Markgreve Otto bemægtigede sig endeel Kongen tilhørende Penge og Gods: s. Gram S. 178); siden i Særen og Meissen; var 1369 i Baiern (Gram. S. 171.) 3 Jul. 1369 var han hos Keiser Carl i Prag (s. det af Keiseren den 21. Jul. udstedte Brev, Hvitf. I. 548. Gram, l. c. S. 175). Hvor han siden opholdt sig (før og efter Fredstractaten imellem Danmark og Hansestæderne af 27. Oct. 1371), er hidtil ikke oplyst.

⁸⁾ "Efter visse Annalers Sigende," Gram, l. c. S. 179; "men hvad Tid i Aaret er endnu uvist." Den 22. Sept. 1372 var han paa Slottet i Skanør, Suhm, XIII. S. 707.

⁹⁾ S. R. D. I. 41. 135. 192. 313. III. 259. VI. 224. 533. Om hans Alder og Regjeringstid s. Suhm, XIII. 751. Om Gurre, hvor han døde: Suhm sft. Histor. Tidsskr. I. S. 467-487.

¹⁰⁾ Om hans Grav i Sørge, som den blev undersøgt og aftegnet 1756: Suhm. XIII. 755.

¹¹⁾ Hendes Navn findes i ældre Kilder skrevet snart *Zeilvig* ("Domina *Heylevigis*": i Diplomet af 1374. Gram. l. c. S. 240. jvf. Suhm. XIII. S. 28, fra Aaret 1341.) S. R. D. III. 273. (1371.); snart *Zelvig* (*Helvigis*. S. R. D. VI. 525), som ogsaa Hvitfeldt overalt skriver Navnet.

¹²⁾ Hendes Navn forekommer neppe i Breve efter A. 1350; men efter den Tid (1353) fødte hun endnu sin Datter Margrethe. Om hendes Forheld til K. Valdemar i sine sidste Aar

(hvorum det hos *Hvitfeldt I. S. 554* hedder: "at hun levede mangen ond Dag med ham") Hayes kun "gammel Tradition", hvilken selv *Gram* dog ei ganske vil forkaſte. (*S. 186.*) Sagnet om *Tovelille* er ligesaa uhiemlet, som meget andet, der er fortalt om *Valdemar Atterdag*; og Navnet kunde maaskee, ved feilagtig Tradition, være overført til denne Konges Tid, fordi *Valdemar I.* havde en Frille, der hed *Tove*. At man har gjort *Hr. Erik Sicellandsfar* (gift med *Fru Margrethe Jacobsdatter af Dreby i Lolland*) til en Søn af *K. Valdemar og Tovelille*, er ganske uhiſtorisk. (Jvf. *Rasmussen i Hiſtor. Tidſkr. I. S. 472.*)

¹³⁾ "*Famula nostra*" kaldes hun i det af *Abbeden Peder* og hans *Convent i Esrom, d. 28. Oct. 1374*, udſtredte Diplom om *Dronningens Martid* ("anniversarium cum missis & vigiliis"), som ſkulde holdes den ſette Dag i Faſten: (der regnes fra *Aſte-Onsdag*) "in proxima sexta feria post carnis privium"; foruden en daglig *Sællemesse* ("in quolibet die unam missam pro fidelibus defunctis".) Hun er ſaaledes, om ikke død i *Kloſtret*, dog uden Tvivl der begravet; efter al *Nimelighed 1374*, (*Diplomet hos Gram. Vid. S. Skr. IV. 240*) ſom det *Mar*, hvori bemeldte Forſkrivning af *Esrom Kloſter* er givet; maaskee om *Joraaret*, ſiden hendes anniversarium er anſat ved *Faſtetidens Begyndelse*. (Den her angivne Dag var i øvrigt i *M. 1374*, den *20. Febr.*, i næſte *Mar, 1375, d. 12. Marts.*) Efter en meddeelt Formening af *Hr. Dr. og Profeſſor C. Engelſtoft*, mangler det ikke *Nimelighed*: "at naar et *Anniversarium* er ſtiftet paa en angivet Dag i *Faſten*, har dette været *Bedkommendes Dødsdag i Dødsaaaret*, og er neppe nogen Følge af en vilkaarlig Beſtemmelse; i det mindſte kender man ingen kirkelig Sædvane, hvorefter en ſaadan "*Martid*" undertiden henlægdes i *Faſtetiden*, uden Hensyn til den almindelig fulgte Regel, at *Anniversariet* holdtes paa *Dødsdagen*. Vel har man i hiint Tilfælde fraveget Regelen, ved at gjøre *Dagen for Anniversariet* bevægelig; men dertil kan have været ſæregne Grunde, hvis Anvendelse ikke blev ſaa mærkelig, fordi *Faſtetiden*, ſkjøndt bevægelig, var baade i kirkelig og borgerlig Henseende ſaa fortrinligen udmærket i *Årets Løb*."

¹⁴⁾ Hvitfeldt I. 490, som Suhm følger, XIII. 109. Gram har paa eet Sted 1343 (Bid. S. Sfr. IV. S. 15); paa et andet 1344. (sst. S. 188.)

¹⁵⁾ Gram. l. c. S. 108 (diplomatiſt beviſt). Hvitfeldt, I. S. 530, har urigtigen 1360. (Jvf. Hertug Chriſtoffers mærkelige Beſtiærmelſesbrev og Privilegier for Geiſtlig-heden i Lolland, 5. Jan. 1360; paa Latin hos Hvitfeldt. I. 544. 545.)

¹⁶⁾ "Chriſtoferus, *ictus bombardæ*, quod bellicum tormentum tunc nuper inventum erat, graviter vulneratur." P. Dlai, S. R. D. I. 134. (Men dette er, ſom man ſeer af et Sted fort tilførn, formodentlig ſkrevet allerede under Dronn. Margrethe; da P. Dlai blot var en Samler.) Jvf. Crantz. Vandalia. l. VIII. c. 37. Andre (bl. a. Herm. Corner, i Eccards Corp. Hist. Med. Aev. p. 1103) nævne udtryffeligt, at Hertug Chriſtoffer blev ſtødt ved en Steen; og Gram vil antage, at dette er ſteet af et Slags Kanon, ved Hielp af Krud. (Bid. S. Sfr. I. 253.) Jvf. Not. in Meurs. p. 523. Man ſiød viſt nok endnu over 150 Aar derefter med Steenfugler af alle Slags Kanoner; men Suhms Tvivl (XIII. 464) mod Kruddet er neppe ugrundet. — Det var dette den tappre Anførers Uheld, ſom forvoldte, at de danſke Skibe trak ſig tilbage og at Hanſteæderne kunde med deres Flaade uhindret ſeile til Helsingborg, hvor K. Valdemar fort efter hævnedes den lidte Skade.

¹⁷⁾ Efter nogle Ugers Sygdom, hvori han ikke havde Forſtandens Brug. ("Han laae nogen Uger forbiſtret." Hvitfeldt I. 530.)

¹⁸⁾ Beviſet for hans Dødsdag (11. Jun. 1363) haves i den paalideligſte Kilde: Liber daticus Roskildensis, S. R. D. III. 272. Andre have d. 13. Jun. og d. 20. Aug. Suhm. XIII. 495. — Stedet i St. Lucii Kirke, hvor han blev jordet, angiver Hvitfeldt. I den Roeskildſke Gavebog ſiges det ikke udtryffeligt; men der nævnes: at Capellanen ved den hell. Treſoldigheds Alter, "quod est juxta summum altare in choro", ſkal holde hans Martid. Iøvrigt benævnes han i denne Kilde "Lalandie & Hallandie dux"; viſt nok en hiſtoriſt Feiltagelſe,

som uden nogen Bemærkning ved en anden Leilighed er indkommen i *Suhms Hist.* XIII. 495.

¹⁹⁾ Ved Tractaten af denne Dag blev indgaaet: at denne Brindsesse *Margrethe*, "naar hun var ti Aar gammel", skulde giftes med og vies til Hertug *Henrik* (siden med Tilnavn Suspensor; en ældre Broder af den svenske Kong *Albrecht*) og hende følge en Medgift af 6000 Irdige Mark Sølv, Gølnst Bægt o. s. v. ("Desse kindere scole wij tusame gheuen unde truhen, de alrede tusamene loued sint, *wen de Juncvrowe teyn jarolt wert.*" s. den platt. Original hos *Gram.* Vid. S. *Sfr.* IV. 211. (I Oversættelsen hos *Hvitfeldt*, I. S. 502, er *Ingeborgs* Navn indsat, i Stedet for *Margrethes*.)

²⁰⁾ *Gram.* I. c. S. 77 (hvor hyperlige kritiske og historiske Oplysninger om alle politiske Forhold ved Trolovelses-Tractaterne forekomme.) Jvf. ogsaa *Werlauff*, i *Histor. Tidsskr.* II. S. 19.

²¹⁾ *S. R. D.* VI. 525. (jvf. *Suhm* XIII. 176.) Hendes Fødselstid er af Bigtighed, til Chronologisk Beviis for, at Kongen den 22. Jul. 1346 ikke har været i Jerusalem.

²²⁾ *Heinze*, *Waldemar* III. S. 123. *Suhm*. XIII. 229. 233. (Diplomet hos *Gram*, I. c. S. 213—214.)

²³⁾ Han udstedte i det mindste (tilligemed sin Fader og sine Brødre) i Bordingborg d. 4. Jun. 1362 Quitting for 1125 Mark Lüb., som han havde faaet ved *Ingeborg* (hele Medgiften?) (*Suhm*. XIII. 462.)

²⁴⁾ *Suhm*. XIV. 128. *Ingeborgs* og *Henriks* Søn *Albert* var 1371 bleven bestemt til *Valdemars* Eftermand. Han døde 1387 eller 1388. *Suhm*. XIV. 202. Hendes Datter *Marie* blev gift m. Hertug *Wartislaw* VII. og var Moder til *Eric* af *Pommern*, og til *Catharina*, *Christoffer* af *Baierns* Moder.

²⁵⁾ *Gram.* S. 183.

²⁶⁾ *Gram.* S. 188.

XXVIII. Oluf Hagensen,

Søn af Norges Konge **Sakon** og Dronning **Margrethe**, født i Oslo 1370¹; af Tyderne og Skaaningerne antaget til Konge i Beg. af Marts 1376; valgt og hyltet paa Danehof i Slagelse d. 3. Mai s. A.,² hvor **R. Sakon** og **Margrethe** lovede, paa **Olufs** Begne, at han skulde holde Haandfæstningen, der forelagdes ham; Konge i Norge, efter Faderens Død (1. Mai 1380³), og blev der kronet (1380 eller 1381⁴); døde pludseligt, i sit 17de Aar, paa Falsterbo Slot, i Jul. eller August 1387⁵, efter at have været Konge i Danmark paa 12te Aar; begravet i Sorø Kirkes Chor⁶.

[Femten Aar efter hans Død, i A. 1402, fremstod i Preussen "den falske Oluf", der i Sept. s. A. af den tydske Ordensmester blev ugleveret i Calmar til Dronning Margrethe, og brændt d. 28. Septbr. imellem Skanør og Falsterbo⁷.]

¹) Suhm D. Hist. XIII 679. Islandiske Aarbøger, og et Par latinske Annaler (S. R. Dan. I. 396 og V. 533) henseer hans Fødsel til 1371. Hvitfeldt, I. 557, lader ham fødes 1365, og være paa 11te Aar, da han valgtes til Konge. (I Fortalen til denne Deel, 3die Part af hans Krønike, lader han ham endelig regiere i 15 Aar.)

²) Paa denne Dag blev Haandfæstningen givet. (Hvitf. I. 557. Suhm. XIV. 496—500, hvor den latinske Original er aftrykt.) Jvf. (Petr. Mai) S. R. D. I. 135. (Hamsfort.) I. 313. VI. 229.

³) Hvitfeldt, I. 565. (Jvf. S. R. D. I. 260.) Suhm XIV. 82. 83.

4) Om Uvissheden af Kroningsaaret (Oluf var i Norge med sin Moder 1380, og blev der næste Aar over) s. Suhm. D. Hist. XIV. 83. 84.

5) Om Aaret ere Alle eenstemmige; Maanedsdagen er mere uvis. Annalerne, der slutte med 1523, (S. R. D. VI. 229) og P. Lai (I. 135) have den 3die August. ("die inventionis Stephani.") Den sidste tilføjer: "In quo defecit sanguis regius Danorum & progenies regalis St. Kanuti Ducis, que a Valdemaro Primo ad hæc tempora Sceptra Danie tenuerat." Den samtidige Krønike, der slutter med 1389 (VI. 534) beretter derimod: at hans Lig d. 4. August (Sønd. før St. Laurent. Dag) blev ført til Sorø; men nævner ikke hans Dødsdag. I dette Tilfælde maatte vel hans Død være indtruffet tidligere, end d. 3. Aug. (Alle opkomne og senere opfundne Sagn og Fabler om Olufs Død anfører Suhm, XIV. 181—83. Gram, Not. in Meurs. 539—42, har allerede affærdiget dem efter Fortieneste.)

6) "For ved Skriftestolen," hedder det i en gammel Fortegnelse (efter Suhm, fra 1524) over navnkundige Personer, som ere begravne i Sorø Kirke. Om Liigstenen, med det norske Baaben, som endnu er tilovers, men ikke heel, og ligger i Chorsgulvet, og dens Indskrift, s. Suhm, XIV. 184. Et i Stykker flaaet Billede i hvidt Marmor af en ung Mand i Harnisk, der efter Sagnet skal være K. Oluf, og formodentlig var bestemt til et Gravminde over ham, af samme Art som hans Moders, glemmes endnu i Roeskilde Domkirke. (Suhm. anf. Sted.)

7) Den falske Oluf var, efter egen Tilstaaelse, født i Gger i Bøhmen, og hans egentlige Navn var Wolff. Hans Moder skal enten have været Kong Olufs Amme, eller i hans Barndom have tient i Dronningens Gaard. Jvf. Gralath, Gesch. Danzig. I. 102. Kotzebue, Preuss. Gesch. III. 47. 48. Detmars Lübeck. Chronik, von Grautoff. II. 463. Voigt Gesch. Preussens VI. 228—30 (hvor flere Skrifter anføres.) Jahns Unionshist. S. 39. 40.

XXIX. Margrethe Valdemars- Datter¹,

født 1353² paa Søborghuus³; Formynderesse for Kong Oluf fra 1376 til hans Død 1387; af de skaanske og andre danske Stænder (med Forbigaaelse af Valdemars ældre Datters Son, Albert af Mecklenborg) valgt og hyllet, d. 10. Aug. 1387, paa Landstinget ved Lund og i Domkirken til regierende Dronning ("fuldmægtig Frue og Husbonde og ganske Danmarks Formynder")⁴, d. 21. Aug. paa Siellandsfars Landsting i Ringsted⁵, og senere paa Aaret i Fyen⁶ og Jylland; den 2. Febr. 1388 i Oslo valgt af det norske Rigsraad, som Kong Hakons Hustru og Olufs Moder, til Norges Dronning⁷; vandt Sverrige i Slaget ved Falkøping d. 24. Febr. 1389; bragte otte Aar derefter (1397) en Forening i Stand imellem Nordens tre Riger; styrede dem tilligemed hendes ældre Søsters Datterson, Hertug Erik af Pommern, som Formynderesse og Medregentinde, i Norge (fra 1389), i Danmark (fra 1396), i Sverrige (fra 1397).

Margrethe blev 1359 trolovet, og 1363 gift⁸ med Hakon VI, Norges Konge († i Oslo den 1. Mai 1380⁹). Hun døde d. 28. Oct. 1412 paa et Skib i Havnen ved Flensborg¹⁰; hendes Liig førtes til Sorøe Klosterkirke, hvorfra Erkebiskoppen (Peder Kruse), efter en Herredag i Julii Maaned 1413¹¹, lod det bortføre uden Abbedens og Conventets Minde, og begrave i

Roeskilde Domkirkes Hvidkor; hvor K. **Erif** 1423 lod sin Fostermoder sætte et Gravminde¹², som er bevaret til vore Dage.

Margrethe regierede, fra Valdemar Atterdags Død at regne i 37, fra Kong Olufs Død i 25 Aar; og bragte sin Alder til 59 Aar. Hun var Nordens første og eneste, af Folket hylde, herskende Dronning.

1) "*Waldemars Danæ konings Dotter*" kalder hun sig selv i de aabne Breve til Indbyggerne i Danmarks Landskaber, 1396. (Udv. D. Dipl. ved Mølbach og Petersen. I. 55.) For Jylland: 24 Jan. 1396. Suhm XIV. 361—67.

2) S. R. Dan. VI. 527. Suhm, XIII. 282 og flg. Biskop Henrik af Roskilde døbte hende. (Vf. Hvitfeldt. I. 506.)

3) Herfor haves intet historisk Beviis, men en sandsynlig Formodning, grundet paa den gamle Tradition: at hendes Moder i endeel af sine sidste Aar, enten i Unaade, eller endog under Bevogtning, maaskee Indspærring, i det mindste usfrivillig Indfrænkning til dette Opholdssted, levede paa Søborghus i Sjælland. Endog den strenge Gram finder det ikke utroligt: "at de (Kongen og Dronningen) udi de sidste tyve Aars Tid have levet fra hinanden, og hun bestandigen er bleven sidende" (o: har opholdt sig, eller maattet opholde sig) "paa Søborghus." (V. Selsk. Skr. IV. 186.) Historisk rimelige Anledninger dertil angiver han sammesteds (s. ovenfor S. 92. Anm. 12) under Selvig.) "En fabelagtig, eventyrlig Historie," som man vil gjøre giældende om Valdemar Atterdag og hans Forhold til Dronningen, bliver her, som overalt, en logisk Modsigelse, og kan ingen Forening indgaae med den historiske Sandheds Element. (Vf. ovenfor S. 92, 93, om Valdemar Atterdag

og Tovelille.) Følkesagn og Eventyr om Margrethes Undfangelse ved at stufte Kongen, om "Anna af Sylland," som Kongen holdt paa Søborg, m. m. have maastee deres ældste skriftlige Kilder i Rasmus Glads (*Erasmi Læti*) Res Danicæ, Francof. 1573. 4to. Lib. IV. p. 180, og i Bartholin's (utrykte) *Annales Eccles. Dan.* (A. 1353), som det synes af en anden Kilde, end Rasm. Glads Bog. (Jvf. Suhm. XIII. 283). Ikke allene Holberg (*Danm. Hist.* 1. Deel, 2. Udg. S. 465) og Müncheberg, de *unione Calmar.* p. 32 forfaste dette Eventyr; men endog Hvitfeldt nævner det ikke engang. Den skarpe, giennemtrængende, klarsynede Gram behandler det ligesom som "lumpen Sladder," og kalder en ældre Forfatter, der fortæller det i *Historien*, en "Fabelhans". (l. c. S. 187).

4) Hvitfeldt, I. 573. Suhm, XIV. 189. 190.

5) Suhm. XIV. 190. 191. (I Hyltingsbrevet nævnes som deeltagende "Bønder og Bofarle, Rigsstedmænd og Menigheden af Siælland, Møen, Lolland og flere Danmarks Lande.") Jvf. Paludan-Müller *Obs. crit. de foedere Calmar.* p. 7. not. **)

6) Den 26. Oct. 1387 i St. Knuds Kirke og paa Landstinget i Odense. ("Bønder, Rigsstedmænd og Menighed af Fyen, Langeland og Thosland.")

7) Suhm, XIV. S. 199. 200. (Jvf. S. 201, 202.)

8) Om Trolovelsen i Kiøbenhavn 1359, da Hakon, med sin Fader K. Magnus og Moderen Blanca, aflagde Besøg hos Baldemar Atterdag, Suhm, XIII. 376. — Brylluppet holdtes i Kiøbenhavn d. 9. April 1363; men Margrethe er først kommen til Norge i det tidligste 1366 (Suhm, XIII. 485. 573), til hvilket Aar islandske Annaler henseer hendes Bryllup. Hun var da ikke 16 (Suhm. l. c.), men kun 13 Aar gammel.

9) S. R. D. I. 260. II. 557. Hvitfeldt, I. S. 565. Suhm. XIV. 82.

10) "In vigilia Simonis & Iude." *P. Olai*, S. R. Dan. I. 139. *Hvitfeldt*, I. 643. Efter *Hamsfort* (S. R. Dan. I. 321.) døde hun af Pest.

11) Den 7. Jul. (Non. Jul.), *Hvitfeldt*, I. 660. *Petr. Olai*. S. R. Dan. I. 139.

12) Efter den latinske Indskrift: d. 17. Marts 1423. (Vsf. *Hvitfeldt*, I. 695. *Behrmanns* Beskr. over *Koeskilde* 1832. S. 78.) Monumentet og Dronningens hvilende Billede af hvidt Marmor er nu restaureret.

XXX. Erik, af Pommern¹,

Søn af Hertug **Wartislaw VII.** og **Marie**, en Datter af **Jugeborg** af Danmark (s. S. 89 og 95, Anm. 24) og Hertug **Henrik** af Mecklenborg; saaledes en Søsterdatters Søn af Dronn. **Margrethe**. **Erik** var født 1382²; kom i A. 1389 (eller 1393) til Danmark for at opfores³, efterat de Norske (1389) havde antaget ham til Konge, under **Margrethes** Formynderskab⁴. 1396 blev han antaget og hyldet til Konge i Danmark⁵; samme Aar, d. 11. Jun. i Skara valgt til Sverriges Konge, og siden (d. 23. Jul.) hyldet ved **Mora=Steen**⁶; kronet til Konge over de tre nordiske Riger ved Erkebisperne **Jacob** af Lund og **Henrik** af Upsal, paa Rigsdagen i Calmar, d. 17. Jun. 1397⁷; regierede allene, efter **Margrethes** Død 1412; gjorde 1423 og 1424 en Reise til Keiser **Sigismunds** Hof, til Polen, og over Venedig til den hellige Grav⁸; begav sig i Foraaret 1437 fra Danmark til Gotland, hvorfra han ikke mere kom tilbage. Det danske Rigsraad opsigde ham Trofskab og Lydighed, d. 24. Jun. 1439; det svenske Raad ligeledes d. 29. Sept. **Erik** (der regierede som Konge i 42 Aar, regnet fra hans Kroning 1397) forlod Gotland 1449, drog til Rygenwalde i Pommern, hvor han regierede over sine Arvelande, døde (77 Aar gammel) i Foraaret 1459, og blev begravet i Rygenwaldes Sognekirke⁹.

Dronning.

Philippa af Lancaster, en Datter af Kong Henrik IV. i England og Maria de Bohun († 1394, Datter af Humphrey, Greve af Hereford, Essex og Northampton¹⁰). Hun blev trolovet til K. Erik 1402, holdt Bryllup d. 25. Oct. 1406 i Lund¹¹; døde d. 6. Jan. 1430, paa et Besøg i Badstena Kloster¹², hvor hun blev begravet i det af hende selv stiftede St. Annæ Capel.

¹⁾ Sædvanligen benævnes han saaledes i sildigere Historier, for at adskille ham fra de ældre danske Konger af dette Navn; uden at dette kan betragtes som noget egentligt Tilnavn, hvilket ingen Konge siden Valdemar Atterdag har faaet. I Eversrige nævner han Erik den Trettende. Mogle have troet, at han, efter Morfaderen, var døbt Henrik; men at man i Danmark har forandret dette Navn til det her mere bekendte Erik. (S u h m. XIV. 317.)

²⁾ Gram (Not. in Meurs. 543. not. b.) 1382; dog nævner han ingen Kilde. Efter Diar. Wadsten. (s. nedenfor Nr. 6) var han 1396, da han blev valgt i Skara, 14 Aar; hvilket ligeledes sætter hans Fødsel i 1382. Hermed overensstemmer den samtidige Kronike, der slutter m. 1415: "Adhuc puer XIV annorum, electus est in regem Sveciæ" (S. R. Dan. I. 397) En yngre Annual (af Munkén Erik Johansen i Badstena), der slutter med 1453, tillægger ham 15 Aar, hvorefter han skulde være f. 1381. (S. R. D. II. 553). Hermed stemmer Barthold overens, som lader ham blive 78 Aar gammel. (Gesch. Pommerns, IV. 1. S. 247.) En endnu yngre Kronike, som slutter med 1523, tillægger Erik 12 Aar, da han af Margrethe blev antaget i Søns Sted; hvilket kunde henføres til 1393, naar han var født 1381 (S. R. D. VI. 232).

³⁾ Hvitfeldt, I. S. 587. (1389.) Efter P. Dai Annales, S. R. Dan. I. 192, skal han først være kommen til

Danmark 1393. Det synes dog rimeligere, at Margrethe har taget ham til sig strax, efterat han var bleven hylbet i Norge.

⁴⁾ Hyltingsbrevet af 1389 (men uden Datum) hos Hvitfeldt, I. 587.

⁵⁾ Jvf. Dr. Margrethes Brev til Syberne af 24. Jan. 1396 (Suhm. XIV. 360—67).

⁶⁾ Balget i Skara beretter det nøiagtige Diarium Wadstenense (Script. Rer. Suec. I. 109), og tillægger ham da en Alder af 14 Aar. (Jvf. Suhm. XIV. 374; og ovenf. Anm. 2.)

⁷⁾ Hvitfeldt, I. S. 610. Suhm, XIV. 406—409.

⁸⁾ Den 10. Aug. 1423 (S. R. D. VI. 232. Diar. Wadsten. har 4. Aug. 1423) forlod han Danmark, og seilede til Pommern; sendte sit danske Følge tilbage, og reiste d. 28. Sept. fra Stargard til Keiserhoffet; herfra til Venedig, hvorfra han ukendt og forklædt (Hvitfeldt, I. 712.) gjorde Reisen til Jerusalem; kom d. 3. Febr. 1324 tilbage til Venedig; og var allerede d. 12. Febr. i Krakau med Keiser Sigismund til Dronning Sophias Bryllup. Siden begav han sig til Keiseren i Dfen (i Anledning af Stridighederne om Slesvig), hvor ogsaa de holsteenske Grever Henrik og Adolf mødte; og hvor Keiserens Dom affagdes d. 28. Jun. Tiden og Reisens Gang findes, saaledes som ovenfor angivet, hos Barthold. Gesch. Pommerns. IV. 1. S. 63. Jvf. Detmars Chron. v. Grautoff, II. S. 36, og Kanzow, Pomm. Chron. II. S. 13. Hvitfeldt, I. 697, 712, stemmer ikke overeens hermed, og lader Erik først 1424 drage til Pommern, herfra til Polen, til Keiseren; og siden fra Ungarn til Jerusalem.

⁹⁾ Erik arvede, foruden sin egen Deel af Bagpommern, hvilken han som Konge havde beholdt, ved hans Fætter, Bogislaw IX. Død (hvem han vilde havt til sin Efterfølger i Danmark), 1447, ogsaa dennes Land. (J. J. Sell, Gesch. des Herzogth. Pommerns II. 1819. S. 154. 55. J. W. Barthold, Gesch. von Pommern u. Rügen. IV. 1. Bd. 1843. S. 138.) Han boede fra 1449 til sin Død paa det gamle Slot i Rügenwalde; og var der, endnu

i sin høie Alder, hverken rolig (endnu 1450 søgte han hos den tydske Adels Hielp imod Sverrige og Lybek; Voigt Preuss. Gesch. VIII. 215.) eller uden Uheld, Uenighed og Familiestrid. Hans Ælig blev først bisat i Klosteret Buckow, siden begravet i Stadskirken i Rügenwalde, i Choret, foran Alteret. (Dähnert Pomm. Biblioth. III. S. 259. Delrichs gepries. Andenken der pomm. Herzoge S. 8. 19. C. F. Wütstrack Beschr. des Herzogth. Pommerns. 1793. S. 94. 655. 674). Hans Gravhvalving styrtede sammen 1724; man fandt R. Eriks Kiste med en latinsk Indskrift, og hans Been viste, at han havde været af anseelig Høide. 1749 lagdes de i en ny Kiste, og Gravens Sted vides endnu (Barthold l. c. IV. 1. S. 247). Om den Skat, han efter Sagnet skal have efterladt, og hvorpaa Christian I. gjorde Paastand efter R. Eriks Død, s. Kantzow pomm. Chronik. II. S. 54. Jvf. Hvitfeldt. II. 895. 96.

¹⁰⁾ Jvf. Sandford general. Hist. of the Kings and Queens of England. New Ed. by Sam. Stebbing. Lond. 1707. F. p. 266; (p. 276 har han urigtig King John, i Stedet for Erik). F. de Keden Tabl. geneal. & hist. de l'Empire Britannique. Hann. 1830. F. tab. VII. Hun var den yngre af Henrik af Lancasters to Døttre; Forlovelsen sluttedes 1402 (Rymer, Foedera. Vol. VIII. p. 259. 425.) Men for hendes Ungdoms Skyld blev hun først sendt til Danmark i Aug. 1406. (Rymer Foed. VIII. p. 443. 447. Proceedings and ordinances of the privy Council of Engl. ed. by H. Nicolas. 1834. I. p. 222. cf. p. 294.) Blandt Følget, der var stort og glimrende, var Richard af York, siden Greve af Cambridge, Søn af Edmund, Hertug af York. For at føre Dronningen til Danmark, udrustede man "decem Naves & quatuor Balingeras.")

¹¹⁾ Hvitfeldt I. 629. "In curia Lundensi" (Lundegaard.) Chron. anon. Ludewig Rel. mss. No. V. Bryllupsdagen angives her at have været den 26. Oct. ("in crastino Crispini.") Ericus Olai har "circa festum omnium sanctorum." (Jvf. Gram in Meurs. col. 553. not. a.)

¹²⁾ Hun afreiste ved Juletid 1429 til Sverrige. (Script. Rer. Suec. I. Sect. 2. p. 64.) Allerede 1415 havde hun ladet sig optage som Klostersøster i Vadstena. (Diar. Vadsten. ibid. I. Pars. 1. p. 134.) Det Ugrundede i Beskyldningen mod K. Eric om den Philippa 1429 tilføiede Mishandling (jvf. Hvitfeldt. I. 644), og at hun, som Følge heraf, gif i Vadstena Kloster, har Ja h n tilstræffelig viist. Unionshist. S. 478—80. (Jvf. Dahlmanns Gesch. von Dänem. III. 137.)

¹³⁾ "Sepulta in Choro S. Anne, quam ipsa fundavit & construi fecit". (Diar. Vazstenense, Scr. Rer. Svec. I Sect. I. p. 149.) Gram in Meurs. col. 577. not. c.

XXXI. Christoffer III., af Baiern,

en Søn af Pfalzgreven, Hertug **Johan** i Dvre-Pfalz¹, og **Catharina** af Pommern, Kong **Eriks** Søster.² **Christoffer** var rimeligvis født 1414 eller 1415;³ indkaldtes til Danmark ved Rigsraadet (28 Oct. 1438) og blev Rigsforstander; Konge i Danmark, ifølge hans Morbroders Affættelse, efterat han paa Viborg Ting havde givet en edelig Forsikkring og derpaa var bleven hyldet (9. Apr. 1440);⁴ Konge i Sverrige 1441;⁵ hyldet ved Mora-Steen d. 13de, og kronet i Upsala d. 14. Sept. 1441;⁶ i Norge valgtes han først 1442;⁷ i Danmark blev han kronet i Ribe, Nxt-aarsdag 1443 af Erkebispens i Lund, Hans Larmand;⁸ døde hastigt, efter kort Sygdom, paa sin Reise til Jönköping, i Helsingborg⁹ d. 6. Jan. 1448,¹⁰ i sit 33te eller 34te Aar, efter 8 Aars Regiering; begravet i Roeskilde Domkirke.

Dronning.

Dorothea af Brandenburg, Datter af Markgreven, **Johan** (Alchymista)¹¹ født 1431¹²; holdt Bryllup med K. **Christoffer** i Kiøbenhavn d. 29 Aug. 1445;¹³ Enke 1448, i sit 17de Aar.

1) Han var en Sønneson af den romerske Konge Ruprecht af Pfalz-Baiern, og døde 1443, fra hvilken Tid **Christoffer** var regierende Hertug og Pfalzgreve i sit Arveland. (Joh. Zottmayer Geneal. des Königl. Hauses Bayern. 1834. 4. p. 24.)

2) Hun blev gift i Ribe d. 15. Aug. 1410 (Hvitfeldt. I. 635.); døde den 4. Marts 1426 (Chron. Andr. Ratisbonensis. Eccard. Scr. Rer. Germ. I. p. 2154).

³⁾ Dette har *Jahn* søgt at bevise. *Unionshist.* S. 483. 84.

⁴⁾ *Hvitfeldt*. I. 824. Før den Tid skrev han sig "Danmarks Riges Forstander."

⁵⁾ *R. Christoffers* Forsikkringsbrev til *Sverriges Stænder* er af 26. Apr. 1441 (*Hadorph*. II. 145). D. 11. Jun. var han i *Lødese*, og indsatte en *Rigeshjælp*, da han ikke kunde blive længere i *Sverige* (*Hadorph*. II. 151). I *Begyndelsen* af *Septbr.* blev han (efter *Jahn*, S. 200) modtaget af *Rigets Store* udenfor *Calmar*, og ledsaget til *Stockholm*.

⁶⁾ *Lagerbring*, *Sv. R. Hist.* IV. 358. 359.

⁷⁾ *Raadets* og *Adelens* *Hyldegebrev* fattes; men *Bøndernes* *Brev*, hvori de samtykke i *Valget*, dat. *Lødese*, d. 1. Jun. 1442, haves: (*Trykt* hos *Jahn*. S. 522.) *Jahn* tilføjer, uden at anføre uogen *Kilde*, at *Christoffer* blev kronet i *Dslo*.

⁸⁾ *S. R. Dan.* I. 142. (*P. Olai*). *Hvitfeldt*. I. 830.

⁹⁾ Han udstedte her endnu et *Diplom* d. 4. *Januar* (*Jahn*. S. 201).

¹⁰⁾ *Formodentlig* er han død *Matten* imellem d. 5. og 6. *Jan.*, da nogle gamle *Kilder* have den førstnævnte *Dag*, andre d. 6. *Jan.* (*Lagerbring*. IV. 399.)

¹¹⁾ *Jvf. Buchholz*, *Geschichte Brandenburgs* III. 76.

¹²⁾ *Rosenhane* *Svearikes* *Konunga-Längd*. 1787. S. 35. (*Jvf. Königsfeldts* *Geneal. Tabeller* over den *Oldensborgske* *Stamme*. *Tab.* 2. not. 12.)

¹³⁾ *Søndagen* efter *Bartholomei* *Dag*. (Saaledes efter et *Bryllupsbrev* af *Kongen* selv; hos *Hvitfeldt*, I. 837. Efter et sammest. anført *latinsk* *Vers* derimed d. 12 *Sept.* *P. Olai* og *Hamsfort* (*S. R. D.* I. 143. 333. VII. 235) have den 26de *Sept.* som *Kongens* *Bryllupsdag*; hvilken den sidste meget bestemt angiver.

XXXII. Christian D. Første,

en Søn af Grev **Diderik** den Lykkelige af Oldenburg¹ og af **Selvig** (Hedevig) Datter af **Gerhard VI.** Greve af Holsten og Hertug i Slesvig; født 1426²; Greve af Oldenburg og Delmenhorst ved Faderens Død 1440; valgt til Konge i Danmark 1448 (gav sin Haandfæstning i Haderslev d. 1. Sept. 1448)³; opdraget hos sin Morbroder Hertug **Adolf** i Slesvig; kronet d. 28. Octbr. 1449 i Kiøbenhavn af Erkebiskop **Thue**⁴; antaget til Konge i Norge d. 2. Jul. 1449 i Marstrand (hvor han gav sin Haandfæstning)⁵; kronet i Trondhiem (formodentlig af **Marcellus**, Biskop i Skalholt og Kongens Cantsler), St. Dufs Dag d. 29. Jul. 1450⁶; overlod sin Broder **Gerhard** sin Deel af Oldenburg og Delmenhorst 1454; Konge i Sverrige 1457; hylbet d. 24. Jun. i Stockholm, og kronet i Upsala d. 29. Jun. ⁷; valgt efter sin Morbroder Hertug **Adolfs** Død til Hertug af Slesvig og Greve af Holsteen, i Ribe 1460⁸; gjorde en Andagtsreise til Rom 1474, og blev paa denne Reise Hertug af Holsteen ved Keiser **Frederik III.** Lehnsbrev af 14. Febr. 1474⁹; døde 55 Aar gammel, efter 33 Aars Regiering, d. 22. Mai 1481¹⁰ i Kiøbenhavn. Begravet i det af ham selv stiftede Hell. tre Kongers Capel i Roskilde Domkirke¹¹.

Dronning.

Dorothea, Enke efter **Christoffer** af Baiern; født 1431; holdt Bryllup med Kong **Christian** (d. 28.

Oct.) 1449 i Kiøbenhavn¹²; døde St. Cathrine Dag (d. 25. Novbr.) 1495 paa Kallundborg Slot¹³. Begravet ved Siden af Christian I. i Roeskilde Domkirke.

Børn.

- 1) **Oluf**, født (medens Kongen var i Norge) 1450¹⁴; døde i sit første Aar 1451; begravet i Roeskilde Domkirke.
- 2) **Knud**, født 1451; døde s. A.¹⁵.
- 3) **Hans** født 1455; Konge i Danmark 1481, i Norge 1483, i Sverrige 1497, død 1513.
- 4) **Margrethe**, født 1456¹⁶; gift med Jacob III. af Skotland¹⁷ (Brylluppet holdtes d. 10. Julius 1469 i Edinburg¹⁸). Margrethe (fra hvem de følgende skotske og engelske Konger af det stuartiske Huus stammede) døde 1487¹⁹.
- 5) **Frederik** (den 1ste) født 1473. Hertug af Slesvig og Holsteen 1482. Konge 1523. død 1533.

¹⁾ Christians Forfædre, de Oldenborgske Grever, har man ladet nedstamme fra Savernes navnkundige Hertug Wittekind (d. 808) giennem Rixa (Richizza, Richenza), Datter af Grev Dodo af Ditmarsken og af Ida, der i 10, deels mandlige, deels qvindelige Led stammede fra Wittekind. Jvf. G. A. v. Halem Gesch. des Herzogth. Oldenburg, I. S. 155. Königsfeldts Gen. Tabeller. Anmærkn. 1. til Tab. I. Rixa var gift med Grev Elimar I., som levede i Slutningen af 11. og Beg. af 12. Aarh., og fra hvem Huset Oldenburg nedstammer i lige mandlig Linie. Dennes Søn var Grev Elimar II., hvis Søn, den tappre og stridbare Grev Christian I., der var en tro Tilhænger af Henrik Love, befæstede og udvidede den gamle Borg (Oldenburg) til Værn mod Friserne, og tog først af denne sit Navn. (Comes Christianus de Aldenburc, i et Dipl. af 1155. cf. Orig. Guelph.

III. p. 457. Helmol d. II. c. 4.) En Søn af Grev Christian I. var **Moritz I.**, som levede endnu 1211, og regierede nogen Tid over Grevskabet i Forening med sin Broder **Christian II.**, der fulgte Keiser Frederik I. paa hans Korstog, og blev myrdet efter sin Hiemkomst 1192, (1196?) ikke uden Mistanke mod Broderen. Efter Mordet regierede hans Sønner **Otto II.** (der siden kom i Besiddelse af **Delmenhorst**, hvis stærke Borg han opførte 1247) og **Christian III.**, i hvis Tid de frie Stedinger bleve undertryngne af **Oldenburg** i Forbund med Erkebiskestet **Bremen** (1234). **Christian III.** døde 1251; hans Søn var **Johan X.** (d. før 1272), fra hvem de tidligere **Oldenburgske** Linier stammede. **Otto III.**, **Johan d. Tiendes Søn**, døde 1301. Hans Sønner, **Johan XI.** (som regierede i **Oldenburg**) og **Christian IV.**, (i **Delmenhorst**) stiftede to nye Linier. Af Grev **Johans** sex Sønner var den ældste **Conrad I.**, som tilligemed sin Søn **Gerhard**, sin Broder **Moritz** og flere **Oldenburgske** Grever, faldt i Slaget ved **Bleren** mod **Friserne** i **Rustringen** 1368. **Conrad** den Førstes tredje Søn, **Christian VI.** var Fader til Grev **Diderik den Lykkelige** († 1440), som først var gift med **Adelheid** af **Delmenhorst**, med hvem han fik dette Grevskab; anden Gang med den **holsteenske** **Prindsesse Hedevig**, og havde med hende tre Sønner: **Christian**, **Moritz** (død 1464) og **Gerhard**, (d. 1499) fra hvilken den siden regierende grevelige **oldenburgske** Linie (der uddøde 1667 med Grev **Anton Günter**) nedstammede. — Dette er, i den meget talrige og i flere Linier udbredte Afkom af **Otto III.** og **Conrad I.**, den nærmeste Slægtfølge i det grevelige **Oldenburgske** Huus, som i 11 Uetled fører fra Grev **Elimar I.** til Grev **Christian** (som regierende Greve i **Oldenburg**, den **Ottende**), der opsteg paa de tre nordiske Throner. (Om **Christian I** Nedstammelse i 5te Led fra **Erik Glippings** Datter **Richirza**, s. **Carstens** Afhandl. "Om K. **Christian I.** sande og nærmeste Nedstammelse af de forrige danske Kongers Blod;" i **Vid. Selsk. Skr.** VIII. 329—404. **Rigizes** Datter **Sophie** var gift med **Gr. Geert** (den Store) af **Holsten**; dennes Sønnesøns, **Gr. Geert VI.** Datter **Hedvig**, var **Christian I.** Moder. **Jvf. Berlauff**, i **Hist. Tidsskr.** III. S. 21. 22.)

2) Hamelmann Oldenb. Chron. p. 198. Schlegel. Gesch. d. Könige v. Dänemark aus d. Oldenb. Stamm., I. 21. Christiani, Slesv. Holst. unter d. Old. Hæuse, I. S. 20. Nogle have A. 1425. (s. Königsfeldt. Not. 1 til Tab. 2.)

3) Hvitfeldt, II. 844. (St. Vigibii Dag). Schlegel, Gesch. der Oldenb. R. I. S. 22.

4) Hvitfeldt, II. S. 848.

5) Hvitfeldt, II. 845. Schlegel, I. 24.

6) Hvitfeldt, II. 853. (Jvf. Werlauff i Skand. Lit. Selsk. Skr. 1818. S. 24.)

7) Hvitfeldt, II. 867. 868.

8) Schlegel, I. 35.

9) Ved Besøget hos Keiseren i Rothenburg ved Tauber. Jvf. Hvitfeldt, II. 941. Lachmann, Einl. zur Schlesv. Holst. Gesch. I. p. 73. Schlegel, I. 43. Den 8. Jan. havde Christian tiltraadt Reisen fra Segeberg. Den 13. Jan. var han endnu i Lauenburg. D. 8. Febr. kom han til Rothenburg; d. 24. til Innsbruck; d. 11. Marts til Brescia; d. 13. til Milano; d. 6. April holdt han sit Indtog i Rom, som han igien forlod d. 27de. Den 3. Jun. kom han paa Tilbagereisen til Keiseren i Augsburg; d. 24. Aug. var Kongen tilbage i Holsteen; hvorfra han atter d. 29. Oct. reiste til Rhinen, for at handle med Hertug Carl af Burgund.

10) Petri Olai Chron. S. R. D. I. 146. Hvitfeldt, II. 960-961. See Königsfeldt Not. 11. til Tab. 2, hvor Kilder anføres, der have d. 21de Mai. Christiani Slesvig-Holsteens Hist. V. 83. not. 71 vil have 1482.

11) Hvitfeldt, II. S. 960. Schlegel I. 48. Behrmanns Grundribs af Moeskilde S. 96. Man har længe været uvis om Stedet i Capellet, hvor Kongens Grav befinder sig (endfskjøndt denne efter R. Frederik II. Befaling blev aabnet 1584;) s. Hist. Tidssk. IV. S. 669, hvor der S. 22 skal læses 1584). I A. 1844 er Christian I. Gravhvalving, ved Siden af en anden og kortere, funden under Capellet's Gulv, ligesom man ogsaa fandt det i R. Frederik II. Brev af 26. Mai 1584 omtalte Sværd paa Kisten, hvilken endnu ei er undersøgt eller aabnet.

¹²⁾ Paa samme Tid som R. Christians Krøning (d. 28. Oct. 1449) stod hans Bryllup med Dorothea. Hvitfeldt, II. S. 848. Hun var da 18 Aar, eller i det 19de. Schlegel, I. 25.

¹³⁾ Hvitfeldt, II. S. 1011. Kallundberg Lehn, tilligemed Samsøe, havde hun ved sit Giftermaal med Christian I. faaet til Livgedinge (Schlegel. I. S. 62).

¹⁴⁾ Hamelmann, p. 199, har Søndagen før Michaelis (d. 27. Sept.). 17 Dage efter Prindsens Fødsel kom Kongen til Kiøbenhavn. (Jvf. Indledningen til Mich. Beheim's "Buch von den Wienern" Wien 1843. p. XLI.)

¹⁵⁾ Schlegel, I. 25. Königsfeldt, Not. 15. til Tab. II.

¹⁶⁾ Laßmann, Einleit. I. 96. Hvitfeldt, II. 876, har derimod d. 23. Jun. 1457. Efter Pinkerton, Hist. of Scotl. I. p. 267, var hun 1469, da hun blev gift, kun 13 Aar.

¹⁷⁾ Anledningen til dette Giftermaal var Kong Christians (allerede 1457-60 begyndte) Fordringer paa den tilbagestaaende betydelige Sum af Skatten for Hebriderne. Underhandlingerne om Giftermaalet begyndte ved et prægtigt Gesandtskab fra Kongen af Skotland til Danmark 1468 (28 Jul.) Hvitfeldt, II. 913. (Jvf. Torfæi Orcades, p. 184-86.) Men Sagen havde været længe tilforn indledet ved fransk Underhandling paa et Møde i Bourges, og en Forening derom afsluttet (8. Oct. 1460. s. Hvitfeldt. II. 889-91). Ægteskabsabstractaten med Skotland sluttedes i Kiøbenhavn, 8. Sept. 1468 (I. Pinkerton Hist. of Scotland 1797. 4. I. p. 265). Jvf. P. Fraser Tytlers History of Scotland. Vol. IV. (1841.) p. 184-189. Om den store Yndest, Dronning Margrethe ved sin Skønhed og sine ypperlige Egenskaber vandt i Skotland, sst. p. 267. 324. (Jvf. Buchanan Hist. Scotiæ, I. XII. §55; og hendes Charakteristik af Patrick Abercromby (Martial Achievements of the Scots Nation. II. 407; anf. af Gram Vid. S. Sfr. V. S. 37.) Om Lord Boyd, Greve af Arran, Kongens Svoger, som var Formand for det Gesandtskab, der 1469 afsentede Dronningen, og hans uheldige Skiebne, der nødte ham til at flygte til Danmark med sin Hustru, saasnart Margrethe var landet i Skotland, s. Buchanan, l. c. XII. §. 30. Pinkerton. l. c. p. 268. Tytler l. c. p. 191.

¹⁸⁾ Laßmann, l. c. Jul. Maaned 1469. Pinkerton,

¹⁹⁾ Jvf. Beviserne hos Pinkerton, l. c. I. 324.

XXXIII. Hans,

Christian den Førstes Søn, født (i Aalborg?) den 5. Jun. 1455¹, valgt til Faderens Efterfølger af det Danske Rigsraad 1456, af de Svenske og Norske i Jan. 1458 i Skara²; Konge i Danmark 1481 (hyltet ved Herredagen i Kallundborg d. 5. Mai 1482³); hyltet, for sig og sin umyndige Broder **Frederik**, som Hertug af Slesvig og Holsteen, 12. Decbr. 1482⁴; antaget til Norges Konge 1483 d. 13de Januar, i Halmstad⁵, hvor han udstedte sin Haandfæstning for Danmark og Norge (dat. d. 2. Febr. 1483); valgt og antaget til Sverriges Konge af Rigsraadets Fuldmægtige i Calmar, 8 Sept. 1483⁶; kronet i Kiøbenhavn ved Erkebiskop Jens Brostrup, d. 18. Mai⁷, og i Trondhiem af Erkebiskop Gaute⁸ d. 20. Jul. 1483; betvang Sverrige med Vaabenmagt 1497, og blev hyltet og kronet i Stockholm d. 26. Nov. s. A.⁹; døde i Aalborg d. 20. Febr. 1513,¹⁰ i sit 58de Aar, efter 32 Aars Regiering; begravet foran Alteret i Graabrødre Klosterkirke i Odense¹¹, i hvis nordre Chorbæg hans Liigsteen (nu i St. Knuds Kirke) forhen var indmuret¹².

Dronning.

Christine, Datter af Churfyrst Ernst af Saxen og Elisabeth af Baiern; født d. 24. Dec. 1461 i Torgau¹³; trolovet med Hertug Hans 1477¹⁴; holdt Bryllup i Kiøbenhavn 6. Sept. 1478,¹⁵ og blev kronet tilligemed ham i Kiøbenhavn 1483; i Upsala

d. 4. Febr. 1499¹⁶; i A. 1500 var hun to Gange i Sverrige, og er enten bleven der (fra Oct.), eller har fulgt Kongen dertil paa hans Reise til Stockholm i Jan. 1501¹⁷, hvorefter hun blev paa Stockholms Slot, og udholdt en haard Beleiring fra Oct. 1501 til d. 6. Mai 1502, da hun, tvungen ved Hungersnød, maatte overgive det. Dronning **Christine** blev paa en æreløs Maade holdt tilbage af **Sten Sture**, og sad i Fangenskab i Vadstena indtil Oct. 1503,¹⁸ da hun vendte tilbage til Danmark; hun gjorde, i Anledning af hendes Befrielse, en Reise til Wilsnack i Mark Brandenburg 1504¹⁹; døde d. 8 Nov. 1521 (uden Tvivl i Ddense) i sit 60de Aar²⁰; og blev begravet, ved Siden af K. Hans, i Graabrødre Kirke i Ddense.

Børn.

- 1) **Christian**, f. 1481. Konge i Danmark 1513; i Sverrige 1520; død 1559.
- 2) **Ernst** og
- 3) **Hans**, døde begge unge²¹.
- 4) **Elisabeth**, f. 1485²²; ægtede Churfyrsten af Brandenburg **Joachim I.** i Stendal, d. 10. Apr. 1502²³; efterat have, fordi hun gik over til Luthers Lære, maattet leve en Tid, adskilt fra Churfyrsten, i Saxon, kom hun efter hans Død 1535, tilbage til Brandenburg, og døde i Spandau d. 11. Jun. 1555²⁴.
- 5) **Frants**, f. d. 15. Jul. 1497 i Kiøbenhavn²⁵, d. sammesteds 1. Apr. 1511²⁶; begravet imellem sine Forældre i Graabrødre Kirke i Ddense. (s. ovenfor.)

¹⁾ Hvitfeldt. II. 860. (Torsdagen før Barnabæ Dag.) Hans Fødested er (efter Resen, Tillægget t. Christ. II. Love) uvist. Efter Chron. Skib. S. R. Dan. II. 564, var han født i samme By, hvor han døde: Aalborg. (Jvf. Werlauff, Monum. over K. Hans og Dronn. Christine. 1827. p. 3) Schlegel, I. S. 51 har: den 8. Jun. Han blev opkaldt efter sin Morfader Johannes (Alchymista); [Hvitf. har urigtigen "efter Margreth Hans, Dronning Dorotheas Moderfader"] men kaldtes fra Ungdommen af "Junker Hans", og skrev sig som Konge altid Hans. Kun de Svenske benævne ham Johan II.

²⁾ Lagerbring. Sv. R. Hist. (Fragm. af V. D. S. 21.) J. a. h. n. s. Unionshist. S. 268.

³⁾ Hvitfeldt. II. 962. ("Der tog han atter Hyltingsseid af menige Rigens Stænder.")

⁴⁾ Christiani, Gesch. Schl. u. Holst. unter d. Oldenb. Kön. I. 130. Hvitfeldt III. 963.

⁵⁾ Hvitfeldt. II. 965. "Den 20de Dag Jule" (o: i Julen, eller efter Juledag, o: den 13de Januar) 1483." Haandfæstningen (S. 973) er dateret: "Halmstad, in festo purificationis glor. Virg. Mariæ" o: 2. Febr.

⁶⁾ Efter Hvitfeldt. II. 976-979. jvf. S. 973. (Schlegel, I. S. 57 har den 7de Sept.)

⁷⁾ Hvitfeldt, II. 974. Lachmann, l. c. I. 113. 117.

⁸⁾ Hvitfeldt, II. 976. (jvf. om Dagen: Werlauff om de Norske Kongers Salving og Kroning. S. 38. Anm.)

⁹⁾ Hvitfeldt, II. 1019.

¹⁰⁾ Petri. Olai, S. R. Dan. I. p. 148. Hvitf. II. 1099. Meursius. col. 729. Derimod har Hvitf. II. 1090: "Den 21. Febr. St. Peders Aften." Efter et Brev af Christian II., givet St. Peders Dag, to Dage efter Faderens Død: "Dominica Reminiscere ath Aften"; som var d. 20de Febr. (Behrmann Christ. II. Hist. II. S. 35) — Efter Beretningen hos Hvitfeldt (II. S. 1099) var Kongen styrtet med Hesten i Vandet, da han paa Reisen fra Ribe vilde ride over et Vadested i Skiern Na ("Farum Kær"), og befandt sig ilde efter Følgerne af dette Fald. Dog kom han til Aalborg, d. 24. Jan., men blev syg og sengeliggende otte Dage derefter. Det gamle Steenhuus paa

Lorvet i Alsborg, hvori han døde, er endnu til. (f. D. Atlas. V. 174. *M o l b e c h* i *Nord. Tidskrift* f. *Hist.* III. 114.) Dagen for Kongens Begravelse er ikke bekendt; men *Hvitfeldt* beretter, at "hans Søn ilede flux med hans Begravelse." S. 1099.

¹¹⁾ Om *K. Hanses* Grav i Graabrødre Kirke, f. "Monument over *K. Hans* og Dronning *Christina*, i *St. Knuds Kirke* i *Dense*, beskrevet af *G. C. Werlauff*." *Abh.* 1827. 4. Om Gravens Aabning 1805 (efter en maadelig og mangelfuld Indberetning og Beskrivelse) S. 5—7. Om Kongens Hierneskål, og de tre Skrammer eller Huller, som fandtes i samme, S. 8. Allerede 1623 vidste man af denne Omstændighed. (Jvf. *Suhms Saml.* I. 1. S. 85.) Graven har altsaa tidligere været aabnet; og man har engang i det 17de Aarh. her villet begaae Gravran. (f. *Bircherod* i *Dän. Bibl.* IV. 414.)

¹²⁾ Ved Graabrødre Kirkes Nedbrydelse 1805, bleve Levningerne af de her jorbede Konge-Liig optagne og nedlagte i en Blyfiste med 4 Afdelinger: (Jvf. derimod *M o l b e c h*: *Fragmenter* af en *Dagb.* paa en *Reise* i *Dann.* 1813. S. 135); 12 Aar derefter i 4 særstilte Kister, som d. 11. Sept. 1817 nedsattes i en muret Hvælving i *St. Knuds Kirke*, under *K. Hanses* hidflyttede Mindesteen. (Jvf. *M o l b e c h* s *Nord. Tidskr.* 1827. I. S. 637-639.)

¹³⁾ At dette var hendes Fødselsaar (som ogsaa *P. Dlai* har, *S. R. D. I.* p. 195) er beviist af *Lingen*, *kleine teutsche Schr.* I. 202, og *Müllmann*; hvorimod en samtidig Forf. (*G. Spalatinus*) lader hende fødes 1462. (*Werlauff.* l. c. S. 4.) *Königsfeldt*, *Tab.* 2. not. 28. Ligeledes: *Annales Torgau.* "1462, in vigilia S. Michaelis." *Mencken Scr. Rer. Germ.* II. 582.

¹⁴⁾ *Hvitfeldt.* II. 955. Inden denne Trolovelse, havde der 1472 været handlet om Giftermaal for Hertug *Hans* med *Ludvig XI.* Datter *Johanne* (*Hvitfeldt*, II. 937. 38); og efter *Rosenhane* (*Svea-Rikes Konunga-Längd.* p. 38) 1476 med *Maria*, *K. Edward IV.* og *Elisabeth Woodwille's* Datter, som døde inden Egteskabet kunde blive afsluttet. Om dette sidste forekommer intet hos *Hvitfeldt*.

¹⁵⁾ *Hvitfeldt.* II. 956. Hun afhentedes i *Warnemünde* af Erkebisk. *Jens Brostrup* (som forrettede *Bielsen*) og *Rigs-*

marfken Claus Rønnow; til Kiøbenhavn blev hun ledsaget af hendes Farbroder Hert. Albrecht af Sachsen, Biskop i Merseburg, med 800 Heste og 42 Vogne. K. Christian I. red hende i Møde med 500, og Hertug Hans med 700 Heste. (Hvitfeldt l. c. Schlegel. I. 51. 53.)

¹⁶⁾ Hvitfeldt. II. S. 1024.

¹⁷⁾ Jvf. Molbech's histor. Esterr. om Dronn. Christina. Nord. Tidsskr. I. S. 433 og fig.

¹⁸⁾ Molbech. l. c. S. 436. 437.

¹⁹⁾ Om denne Dronningens Reise til Wilsnaek, samlest. S. 438. Jvf. S. 562.

²⁰⁾ Hvitfeldt. II. 1174. (Jvf. p. 1099 og Verlauff. l. c. p. 4. not. q.)

²¹⁾ Grams Not. til Meursius. col. 731 (efter tydske Kilder). Jvf. Lachmann, I. 207. Hamelmann, Oldenb. Chron. p. 218 (hvor den ene Søn kaldes Jakob).

²²⁾ Jvf. det i Molbech's Nord. Tidsskrift I. 431 aftrykte Brev af K. Hans. (Maret stemmer overeens med den Alder af 70 Aar, som tillægges hende i N. Leuthingeri Comm. de March. Brandenburg. L. IX. § 8.) Hvitfeldt. II. 979, har 1483.

²³⁾ Christiani (l. c. I. 217), som ogsaa Rønigsfeldt følger, antager dette Aar, efter Hvitfeldt, I. 1240. Dagen har Cypræus, Søndagen Misericordia, som 1502 var den 10de April (1501: den 25de Apr.) Derimod har Hvitfeldt paa to andre Steder, S. 1029 og 1040, og det i K. Hanses Historie, hvor han egentlig beretter om Elisabeths Giftermaal: 1501 ('om Høsten'). Elisabeth blev fulgt til Brandenburg af af sin Farbroder, Hertug Frederik, der selv ægtede Churfyrste Joachims Datter. Jvf. om Churfyrstinde Elisabeth, hendes Giftermaal, Levnet, m. m. Buchholz, Gesch. Brandenb. III. 301—4. 331. 32.

²⁴⁾ Hvitf. II. 1092. "Af Alder og Skrøbelighed." (Hun var 70 Aar gammel.) Jvf. Molbech om Dr. Christina, Nord. Tidsskr. I. S. 431, og de her om Elisabeths Dvergang til Luthers Lære m. m. anf. Skrifter. Allen de rebus Christ. II. exsulis. p. 28.

²⁵⁾ Hvitfeldt. II. 1019. (Jvf. Nord. Tidsskr. I. S. 432.)

²⁶⁾ Ser. R. D VII. 239. Hvitfeldt. II. 1081.

XXXIV. Christian II.,

Søn af Kong Hans og Christina af Særen, født d. 2. Jul. 1481 paa Nyborg Slot¹; antaget af det Danske Rigsraad 1487, d. 22. Sept. (St. Mauritz-Dag) af det norske, 25. Jul. 1489; hyltet af de danske Stænder 1497, og erkjendt af de Svenske 1499 som Thronfølger²; sendt 1502 af Faderen til Norge, hvor han blev som Rigsforstander til 1510³; Konge i Danmark og Norge og Hertug til Slesvig og Holsten 1513⁴; kronet i Kiøbenhavn d. 11. Jun. 1514, og samme Sommer i Oslo⁵; erobrede Sverrige 1520; blev hyltet og gav sin Forsikkring d. 1. Nov. s. A. i Stockholm⁶; kronet i Storkirken af Erkebiskop Gust. Trolle d. 4. Nov.; forlod Danmark med Dronning og Børn d. 13. Apr. 1523⁷, og landede d. 1ste Mai ved Vere paa Zeeland; levede landflygtig i Nederlandene og Tydskland indtil Nov. 1531, da han gjorde et Indfald i Norge⁸; seilede fra Oslo med given Leide, d. 9. Jul. 1532, til Kiøbenhavn⁹, og ankom paa Rheden d. 25. Jul., hvorfra han som Fange førtes til Sønderborg Slot paa Als¹⁰, og sad der indmuret i haardt Fængsel til 1546;¹² i mildere Fængsel med større Frihed indtil Begyndelsen af A. 1550, da han førtes til Kallundborg Slot¹², hvor han døde, 77 Aar, 6 Maaneder og 23 Dage gammel, d. 25. Jan. 1559,¹³ og blev begravet hos hans Forældre i Graabrødre Kirke i Odense. Regierede i Danmark og Norge 10 Aar; var landflygtig, uden Rige, i 9 Aar; levede i Fangenskab 27 Aar.

Dronning.

Isabella, (Elisabeth), Datter af Erkehertug Philip den Smukke af Østerrige (Konge af Castilien) og Johanna af Castilien; Søster til Keiser Carl den Femte; født i Brüssel d. 18. Jul. 1501;¹⁴ opdraget af hendes Fæder Erkehertuginde Margrethe;¹⁵ trolovet til den danske Konge 1514 (Ægteskabstractaten sluttedes d. 29. Apr. i Linz);¹⁶ viet ved Procuration i Brüssel d. 11. Jun. 1514; afhentet ved den trondhiemske Erkebiskop Erik Valkendorf og Henrik Gise, ankom hun til Helsingør omtrent d. 5. Aug 1515;¹⁷ holdt sit Indtog d. 10de, blev kronet og holdt Bryllup i Kiøbenhavn d. 12te Aug.;¹⁸ fulgte Kongen paa hans Flugt af Landet 1523; døde paa Slottet Bwynarde ved Gent d. 19. Jan. 1526, i sit 25de Aar;¹⁹ begravet d. 5. Febr. i St. Petri Kirke i Gent.²⁰

Børn.

- 1) **Hans**, født d. 21. Febr. 1518 i Kiøbenhavn;²¹ fulgte med Faderen i hans Landflygtighed, og døde i Regensburg 1532.²²
- 2) **Maximilian** og **Philip**: Tvillingbrødre, fødte 1519 (d. 4. Jul), døde i en spæd Alder, formodentlig samme Aar; jordede i Graabødrenes Kirke i Kiøbenhavn.²³
- 3) **Dorothea**, født d. 10. Nov. 1520;²⁴ ægtede 1534²⁵ Churfyrsten af Pfalz, Frederik II. (f. 1483, død barnløs d. 26. Febr. 1556); hun døde den 20. Sept. 1580.²⁶
- 4) **Christine**, født 1521; gift 1) med Franz II. Sforza, Hertug af Mailand, (f. 1493; død d.

24. Oct. 1535); 2) i Brüssel d. 10. Jul. 1541 med Hertug Franz af Lothringen (f. 1517; død d. 12 Jun. 1545). — Christine af Danmark (undertiden kaldet "af Lothringen"), fra hvem det Lothringst-østerrigiske Huus nedstammer, levede siden 45 Aar i Enkestand, berømt for sin Skønhed og udmærkede Gvner; hun drog 1578 fra Lothringen til Italien, og levede siden mest i sit Enkesæde i Tortona, hvor hun døde d. 10. Dec. 1590²⁷.

¹) Petr. Olai. S. R. Dan. I. 148. Hvitfeldt. II. 1093. Hamelmann, Oldenb. Chron. fol. 218. Gram Not. in Meurs. col. 660 (som meddeler Beviset for den rigtige Fødselsdag.) Schlegels Gesch. I. 84.

²) Hvitfeldt, II. S. 992. 999. 1014. 1094. Hadorphs Udg. af Sv. Rimmfrøn. II. 367.

³) Hvitfeldt, II. 1045. 1095. Behrmann, Christ. II. Historie. 1815. I. S. 71.

⁴) Hvitfeldt. II. S. 1100. Schlegel. I. S. 88. Behrmann I. S. 91. (Hans Haandfæstning udstedtes den 22. Jul. 1513. Aftrykt efter Orig. hos Behrmann. II. S. 37—53.)

⁵) Hvitfeldt. II. 1102. Lachmann, Schlesw. Holst. Gesch. I. 219. Behrmann. I. S. 93. (Hos Svaning, Hist. Christ. II. p. 75 urigtigen d. 29. Mai.) Kroningen i Norge (formodentlig i Julius) beretter Hvitfeldt. S. 1103.

⁶) Hvitfeldt. II. S. 1154. (Jvf. Hadorph. Sv. Rimmfr. II. 444—450. Rosenhane Sv. Kon. Längd. p. 45. Schlegel, Old. R. Hist. I. 101. Christiani. I. 299.)

⁷) Den jydskke Adels Dpfigelsesbrev af 20. Jan. 1523 medtog Kongen i Beile faa Dage derefter, ved Mogens Munk. Fra Beile reiste han tilbage til Golding, og herfra til Fyen. I de første Dage af Febr. var han i Middelfart, og begav sig fra Odense til Ringsted og Kjøbenhavn. (Hvitfeldt. II. 1206.) Om hans Afseiling fra Kjøbenhavn og Dagen, den 13de April,

f. Ekdahl, *Christ. II. Arkiv. I. S. 393.* *Reimer Kochs Krønike* (Haandstr.) og videre *Beviis hos Allen: De rebus Christiani II. exsulis commentatio. Pars I. Hafn. 1844. p. 7. 8.* *Rønigsfeldt, Tab. 11. not. 39,* har efter de sædvanlige *Kilder d. 14. April.*)

⁸⁾ Den 26. Oct. løb Kongen ud fra Memmelink i Holland med 25 Skibe, hvoraf 10 forgik ved Storm; og kom med de øvrige i Havn ved Hæsnes den 5. Novbr. (*Hvitfeldt II. 1351.*) Den 24. Novbr. udstedte han fra Dslo sit første Brev til Frederik I., trykt i *Behrmanns Christian II. Fængselshist. S. 93—96.*

⁹⁾ *Behrmann, anf. St. S. 11.* Den 21. Jul. var Kong Christian endnu i Marstrand, hvorfra han skrev sit 4de Brev til Frederik I.

¹⁰⁾ "Syvende Dag efter Ankomsten paa Rheden." *Behrmann l. c. S. 17.*

¹¹⁾ 1546 den 14. Jul. udstedtes paa Sønderborg Slot Brevene om Forlig imellem Christian II. og den regierende Konge Christian III. (*Sj. Behrmann. l. c. S. 68 og 152.*) Siden blev han paa Sønderborg Slot indtil 1550.

¹²⁾ *Hvitfeldt II. 1544* og efter ham *Andre (Schlegel, Gesch. der Ddenb. Könige, I. 132. Rønigsfeldt, Tab. II, not. 41.)* lade ham d. 17. Febr. 1549 bryde op fra Sønderborg. Men at Christian II. endnu d. 31. Dec. 1549 var paa Sønderborg, viser hans Brev, aftrykt hos *Behrmann. l. c. S. 180. Sj. S. 85,* hvor han dog ikke angiver nogen bestemt Dag for Christians Sammenkomst med Christian III. og dennes Broder Hertug Johan paa Hagenskov Slot, eller for hans Ankomst til Kallundberg.

¹³⁾ Dødsdagen d. 25. Januar antager *Werlauff, anf. St. S. 4. Not. 5* (efter *Magn. Mathiæ Series. Gram Not. in Meurs. col. 788. Krags Christian III. Hist. I. S. 406.*) Ligeledes *Rønigsfeldt, Tab. II. not. 42.* (*Andre have d. 20, 22, 24 Jul.,* hvilken sidste Dag, "St. Povels Aften", efter *Hvitfeldt II. 1544,* i Almindelighed ansøres; f. *Gr. hos Behrmann, Chr. II. Fængselshist. S. 89.*)

¹⁴⁾ Schlegel: ("Urkunden von der Vermählung R. Christian II. mit Elisabeth von Oestreich und Burgund") Samml. zur Dän. Gesch. II. 4. S. 60, 68.

¹⁵⁾ Blandt hendes Lærere var Adrian fra Utrecht, siden, som Pave, Hadrian VI.; maaskee ogsaa Lud. Vives. Jvf. G. H. Kalkar: ("Isabella von Oestreich, eine histor. Skizze, mit Urkunden") Schlesw. Holst. Lauenburg. Archiv f. Staats- und Kirchensch. V. 1843. S. 447, 48.

¹⁶⁾ Christian II. vilde først have begieret til Ægte Isabellas tre Aar ældre, ved Skønhed udmærkede Søster Leonore; men hun var allerede lovet til Kong Johan III. i Portugal. (s. *Altmeyer* Isabelle d'Autriche & Christiern II. Brux. 1842. p. 6.)

¹⁷⁾ Paa denne Dag (Søndagen efter St. Olufs Dag, d. 29. Jul., som 1515 indfaldt en Søndag) er Erik Valkendorfs Beretning om Ankomsten skrevet. (D. Mag II. S. 27—30.) Samme Dag kom Prindsessen i Land, svag af Søslyge, "Længsel og Sorg" Valkendorfs Brev, af 6. Aug. sammest. S. 30, 31. Følgende Fredag, d. 10. Aug. seete Indtoget; Kroningen d. 12te. Jvf. Beretningen af et Dienvidne, aftrykt hos Werlauff "om danske Kongers Kroning og Salving." *Molbech's Nord. Tidfr.* IV. 180—182.)

¹⁸⁾ Petr. Olai, Scr. R. Dan. I. p. 196. Hvitfeldt. II. 1107. Schlegel, Gesch. der Oldenb. Kön. I. 91.

¹⁹⁾ Der tvistedes, om hun døde i den catholske eller lutherske Tro. Jvf. Gram i Vid. S. Skr. V. S. 4—6. Kalkar, anf. St. S. 486. (Notarial-Beretningen af Præsten Thomas Blankaert, ved Sognkirken Bwynarde, om Dronningens Død og Begravelse: i *Willems* Belgisch Museum II, 2. p. 224—30. (Eftertrykt hos Kalkar, l. c. p. 509—19.) Christian II. Brev til Luther om hendes Død, af 28. Jan. (aftrykt efter *Mencken*, Scr. Rer. Germ. II. 652, hos Kalkar. S. 509—12.) Efter alle rimelige Grunde har Isabella, siden hun (i Elutn. af Marts 1524) i Nürnberg skiftede for Ad. Østander og ngd Nadverens Sacramente under den dobbelte Form, holdt fast ved

Luthers Lære. Jvf. Allen, l. c. pag. 52. 53. Hun var i Tydskland fra Marts til Mai, da hun, efter Kongens Anmodning, vendte tilbage til Nederlandene. Siden var hun igjen i Novbr. 1524 i Berlin; i Beg. af 1525 reiste hun syg med Kongen tilbage til Brabant; begge toge fra den 2. Febr. deres faste Ophold i Eier, en liden Stad ikke langt fra Mecheln, hvor Isabellas Svaghed bestandig tiltog, og hvor man d. 2. Mai skilte hende fra hendes Børn. Den 5. Dec. kom hun, allerede dødsdyg, med Christian til Zwynarde, hvor hun døde.

²⁰⁾ Om hendes Monument i denne Kirke og dets Skiebne, s. *Willems*, l. c. p. 235. *Kalkar. S.* 488. 89. *Altmeyer*, anf. St. p. 35.

²¹⁾ Petr. Olai S. R. Dan. I. p. 196. Andre (s. *Er. Svaning*: Christ. II. p. 164, og *Hvitfeldt*, II. 1132) have d. 22. Febr. *Lackmann*, I. 337 antager Maret 1517. Jvf. *Rønigfeldt*. Tab. II. not. 47.

²²⁾ *Hamelmann*, *Oldenb. Chron.* S. 233. *Hvitfeldt*. II. 1392.

²³⁾ Petr. Olai, S. Rer. Dan. I. p. 196 beretter deres Tvillingfødsel, og efter ham *Hvitfeldt*. II. 1140. Efter *Svaning*, p. 97 var derimod *Maximilian* s. 1519 og *Philip* 1520, hvilket dog *Dorotheas* Fødselsaar gjør mindre rimeligt.

²⁴⁾ *Svaning* p. 98. *Lackmann*. I. S. 337.

²⁵⁾ *Hvitfeldt*. II. 1428. Jvf. *Gram*, i *Vid. S. Sfr.* V. S. 18 (hvor *Hvitfeldts* og *Andres Feil* rettes). *Rønigfeldt*. Tab. II. Not. 54.

²⁶⁾ *Lackmann*. I. S. 337. 508.

²⁷⁾ *Gram* "om *Christine* af Danmark, K. *Christian* II. Datter, Hertuginde af Mailand og af Lothringen." *Vid. S. Sfr.* V. S. 120. (I denne Afhandling er med Fors. sædvanlige Lærdom og Kritik Alt, hvad til den Tid var bekendt om denne mærkværdige Fyrstinde, benyttet. Af udenlandske Gfsterretninger om *Christine* fortienes bl. a. *Brantomes*, der i høi Grad bergømmer hende, *Opmærksomhed*.)

XXXV. **Frederik Den Første,**

Søn af **Christian I.** og **Dorothea** af Brandenburg, født d. 3. Sept. 1471;¹ efter sin Faders Død, (1482) tilligemed **K. Hans**, Hertug i Slesvig og Holsteen under sin Moders Formynderskab, og blev opdraget hos hende i Kallundborg; sendtes 1483 til Cöln for at studere, og erholdt et Canonicat i dette Stift, men forlod Cöln og kom tilbage 1485;² den ham tilfaldne Deel af Hertugdømmerne tog han i Besiddelse d. 5. Jan. 1490;³ valgt til Konge af en Deel af den danske Adel i Januar 1523;⁴ hyldet, imod at give en Haandfæstning, i Viborg d. 26. Marts;⁵ kronet i Kiøbenhavn, af den svenske Erkebiskop **Gustav Trolle**, d. 7. Aug. 1524;⁶ døde, 62 Aar gammel, Sfiærtorsdag d. 10. Apr. 1533 paa Gottorp Slot;⁷ begravet i Slesvigs Domkirke;⁸ regierede som Konge i 10 Aar.

Ægtefæller.

- 1) Hertuginde **Anna**, Datter af Churfyrste **Johan** af Brandenburg og **Margrethe** af Særen, født d. 27 Aug. 1487;⁹ ægtede i sit 15de Aar Hertug **Frederik**, d. 10. April 1502 i Stendal¹⁰, og blev Stammoder for det efterfølgende Oldenburgske Kongehuus; død i sit 27de Aar d. 3. Mai 1514;¹¹ begravet i Bordesøholms Klosterkirke.
- 2) Dronning **Sophia**, Datter af Hertug **Bogislav X.** af Pommern og **Anna** af Polen, født 1498,¹² ægtede i sit 20de Aar Kong **Frederik I.** i Kiel d. 9 Oct. 1518;¹³ kronet d. 13. Aug. 1525 i Kiøbenhavn

(under Rigsdagen)¹⁴; død i sit 70de Aar d. 13. Mai 1568 i Kiel,¹⁵ og bisat i hendes Egteherres Grav i Slesvig.

Börn.

A. Med Hertuginde Anna:

- 1) **Christian** (III.), født 1503; Hertug af Slesvig og Holsten 1533; Konge 1534; død 1559.
- 2) **Dorothea**, født 1504;¹⁶ forlovet 1525, gift 1526, med Markgreve **Ulbrecht** af Brandenburg, den første Hertug af Preussen (f. 1490; d. 1568)¹⁷; hun døde d. 13. Apr. 1547.¹⁸

B) Med Dronning Sophia.

- 3) **Hans**, (**Johan** den Ældre) født 1521;¹⁹ Hertug af Slesvig og Holsten efter Landenes Deling 1544; fik en Deel af Ditmarsken ved Erobringen 1559; døde ugift i Haderslev, hans sædvanlige Opholdssted, d. 2. Oct. 1580;²⁰ begravet i Slesvigs Domkirke, d. 14 Febr. 1581.
- 4) **Elisabeth**, født. d. 14. Oct. 1524;²¹ opdraget i sin Ungdom ved Halsbroderen **Christian** III. og hans Dronnings Hof;²² gift 1) med Hertug **Magnus** af Mecklenborg, Biskop af Schwerin²³ (født 1509; død 1550) i Kiel d. 26 Aug. 1543. 2) Med Hertug **Ulrich** af Mecklenborg, Biskop af Schwerin, en Fætter til Hertug **Magnus** (f. 1528; d. 1603.) Brylluppet holdtes i Kiøbenhavn d. 16. Febr. 1556²⁴. Hertuginde **Elisabeth** døde paa hendes Fødselsdag 14. Oct. 1586 paa Giedsør Gaard paa Falster;²⁵ begravet i Güstrows Domkirke.

- 5) **Aldolph**, født d. 25. Jan. 1526 i Flensborg²⁶; Hertug af Slesvig og Holsten (1544), og Stamfader til de Holsten-gottorpske Linier; Biskop i Slesvig 1546; gift i Dec. 1564 paa Gottorp, med **Christina**, Datter af Landgreve Philip den Heimodige af Hessen²⁷; død d. 1. Oct. 1586 paa Gottorp Slot; begravet i Slesvigs Domkirke.
- 6) **Anna**, (f. 1527?) døde ganske ung af Pest, i Flensborg, 1535; begravet i Slesvigs Domkirke.
- 7) **Dorothea**, født 1528²⁸; gift 1573 i sit 45de Aar med Hertug Christoffer af Mecklenborg, Biskop af Rügenburg (f. 1537, d. 1592.)²⁹ Dorothea døde allerede d. 11. Nov. 1575; begravet d. 8. Dec. i Güstrow, hvor hendes Søster Elisabeth lod opreise et Monument over hende.³⁰
- 8) **Frederik**, født 1529³¹; Biskop i Slesvig og i Hildesheim 1551³²; død d. 27. Oct. 1556 i Kiel³³; begravet i Slesvigs Domkirke.

¹⁾ (Tirsdag før Vor Frues Fødselsdag.) Hvitfeldt. II. 1237. Christiani, I. S. 119. Lachmann S. 105 nævner de forskellige, meer eller mindre urigtige Angivelser af Frederik I. Fødselsaar. Jvf. Christiani, II. 48. Anm. 81; og Königsfeldt, Tab. 2, not. 74. Han blev opkaldt efter sin Moders Farsfader, Churfyrsten Frederik I. af Brandenburg.

²⁾ Hvitfeldt. I. 979. 1239. Schlegels Gesch. der Ddenb. Kön. I. 134.

³⁾ Paa denne Dag udstedtes et Brev om Delingen, saaledes som den i Hertug Frederiks umyndige Alder var afgjort imellem K. Hans og hans Moder; en Forening og et Forbund imellem begge Brødre sluttedes 11. Aug. 1490. (Hvitfeldt. I. 1239. Schlegel. I. S. 135.)

4) Den 29. Jan. 1523 bragte Nogens Munk ham i Husum den jydste Abels Tilbud om Kronen. (Schlegel, I. 141. 145.) D. 5. Aug. 1523 tilbød det Norske Raad i Bergen ham Kronen. (Hvitf. II. 1267.)

5) Hvitfeldt. II. 1251. 1252.

6) Hvitfeldt. II. 1268. (Om Marsagerne til den Synsderlighed, at Frederik I. lod sig krone af den fordrevne svenske Erkebiskop, som endog var en ivrig Tilhænger af Christian II., s. Werlauff, Nord. Lidsfr. IV. S. 203.) I Norge blev han ikke kronet, skøndt det flere Gange var bestemt, og kom aldrig til dette Rige; kaldte sig ogsaa altid kun: "udvalgt Konge til Norge." Jvf. Schlegel. I. 153.

7) Om Dødsdagen s. Christiani. II. S. 48. not. 81. Skærtorsdag, som Hvitfeldt, der ellers S. 1393, har d. 3. Apr., nævner, indfalder derimod d. 10de.) Jvf. Pontoppidan, Marm. Dan. II. p. 2. Gram, Meurs. col. 806. S. R. D. I. 41. (Königsfeldt. t. 2 not. 77.)

8) Hans Monument af italiensk Marmor (som skal være af Caprara i Milano) beskrives i J. Schrøders Gesch. und Besch. der Stadt Schlesw. 1827 S. 83.

9) Hübners geneal. Tab. Tab. 177. Voigtel Tab. 123.

10) Jvf. Königsfeldt. Tab. II. not. 79. Brylluppet holdtes med stor Pragt; Medgiften var 15,000 rh. Gylden. Frederik I. var den sidste danske Konge, der fik pavelig Dispensation til sit Egteskab, da han var besværgtet med Anna i tredje Led. (Pontoppidan Ann. II. 717.)

11) Hvitfeldt. II. S. 1103. 1393. Lachmann. I. S. 219. Et Gravmonument af Metal over denne Dronning, med hendes og Kongens Billeder i Legemsstørrelse, findes i Bordesholms Kirke. (Christiani. I. 267. II. 49.)

12) Königsfeldt. Tab. 2. not 81, efter Hübner Tab. 199.

13) Chytræi Saxoniam. a. 1518. Lachmann I. 233. Christiani. I. 292.

¹⁴⁾ Chron. Skibyense. S. R. D. II. 580. Grams Meurs., col. 800. (Jvf. Werlauff, i Mølbechs nord. Lidskr. IV. 205.)

¹⁵⁾ Laßmann, I. S. 585. 593. Clearii holfst. Chronik. Stamt. ved S. 14. Hun rostes for hendes ualmindelige Skønhed og store Fromhed. (Schlegel I, S. 138. "Regis venustissima conjux." Chron. Skib. l. c.)

¹⁶⁾ Hvitfeldt, II. 1393. Cypriæ Ann. Episc. Slesvic. p. 427.

¹⁷⁾ Hvitfeldt, II. 1290. (Jvf. S. 1287. Brudestatten var, ligesom Dr. Annas, 15,000 rh. Gylden. Hertug Albrecht, der 1533 havde rustet sig til Hielp for Christian II., gjorde nu Afkald paa al Arveret.)

¹⁸⁾ Buchholz, Gesch. Brandenburgs. III. S. 218. 19.

¹⁹⁾ Laßmann, I. 346. Christiani, II. S. 50.

²⁰⁾ Han havde 1559 villet ægte hans f. A. afdøde Broders, R. Christian III. Gifte Dorothea; men opgav det, da Melandron (20. Aug. 1559) og andre Theologer yttrede sig derimod. Laßmann, I. S. 660. Om Begravelsen S. 661.

²¹⁾ Christiani II. §50.

²²⁾ Jvf. Joh. Caselius de laudibus Elizabethæ Cimbricae. Rostock. 1586. 4. Werlauff, i Histor. Lidskr. III. p. 25—27.

²³⁾ Han var den første Biskop i dette Stift, som giftede sig. (Beehr Rer. Meklenburg. lib. V. p. 743.) Ogsaa denne Prindsesses Medgift var 15,000 Guldgylde.

²⁴⁾ Hvitfeldt, II. 1552. Krag's Christ. III. Hist. I. 385. (Jvf. Ryge P. Dres Levnet. p. 94. 96.)

²⁵⁾ Paa Hiemreisen fra et Besøg i Danmark hos hendes Datter Dronning Sophia, som, tilligemed R. Frederik II., fulgte Elisabeth og Hertug Ulrik til Gedser, hvor Hertuginde blev syg og døde efter 14 Dages Forløb. Hendes Liig blev fort efter overført til Güstrow, og blev begravet d. 23. Nov. i

Domkirken, hvor et Monument over hende findes. (f. Werlauff, i Histor. Tidsskr. III. S. 28. 29.)

²⁶⁾ Lachmann, I. S. 346. 347. not. 9, hvor Aret og Fødselsdagen bevises.

²⁷⁾ K. Erik XIV. af Sverrige havde ogsaa friet til hende. Bryllupsdagen (i Decbr.) angives forskielligt. (Christiani. I. S. 402. not. 99.) Hun døde d. 13. Mai 1604. (Lachmann. II. S. 213 og 219.)

²⁸⁾ Lachmann. I. 339.

²⁹⁾ Jvf. Werlauff, histor. Tidsskr. III. 25. Anm. 2. Hendes Medgift var 18,000 Guldgylde, foruden 9,000 Daler i Udstyr.

³⁰⁾ Samelmann, Oldenb. Chron. S. 421. Lachmann, I. 339. (Hvitfeldt II. S. 1349 har d. 2. Nov.) Pontopydan, Gesta & vest. Dan. III. 273.

³¹⁾ Hvitfeldt, II. 1393. Lachmann, I. 346.

³²⁾ Jvf. Rønigfeldt, Tab. 2. not. 115.

³³⁾ Hvitfeldts Bispekrønike S. 14. Rønigfeldt, not. 114 til Tab. 2.

XXXVI. Christian Den Tredie¹,

en Søn af Frederik I. og Anna af Brandenburg, født paa Gottorp d. 12. Aug. 1503²; Hertug af Slesvig og Holsten, og hyldeet i Kiel, d. 8. Jun. 1533³; valgt af den jydskke Adels til Konge, i Byen Rye, i Tyrsting Herred, d. 4. Jul. 1534; af den slyenske Adels i Hellestø Kirke ved Odense d. 9. Jul.⁴; kom i Besiddelse af hele Riget efter Kiøbenhavn's Overgivelse den 29. Jul. 1536; indførte den lutheriske Reformation paa Rigsdagen i Kiøbenhavn 30. Oct. s. A.; kronet paa sin Fødselsdag d. 12. Aug. 1537 i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn af den pommerke Dr. Joh. Bugenhagen, Professor i Wittenberg⁵; deelte Hertugdømmerne med sine Halvbrødre Hans og Adolf 1544; død i sit 56de Aar efter 24½ Aars Regiering, paa Koldinghuus d. 1. Jan. 1559⁶; bisat d. 3. Februar i St. Knuds Kirke i Odense⁷; 1579 flyttedes Liget til Roeskilde⁸, hvor Frederik II. reiste ham et Gravminde i Christian I. Capel⁹.

Dronning.

Dorothea, en Datter af Hertug Magnus af Saxe-Lauenborg og Catharina af Brunsvig, født 1511¹⁰; ægtede 1525 i sit 15de Aar i Lauenburg Hertug Christian¹¹; kronet med Kongen d. 12. Aug. 1537; død paa Sønderborg Slot d. 7. Oct. 1571¹²; begravet i Roeskilde Domkirke.

Børn.

- 1) **Anna**, født d. 22. Nov. 1532¹³, ægtede i Torgau d. 7. Oct. 1548¹⁴ Hertug August, siden

- Churfyrste af Saren, (f. 1526, død d. 11. Febr. 1586) og blev ved ham Moder til 15 Børn; døde 1. Oct. 1585; begravet i Freiberg.
- 2) **Frederik**, født 1534; Konge 1559; død 1588.
- 3) **Magnus**, født i Kiøbenhavn 1540¹⁵; Biskop af Dsel, Gurland og Reval 1560¹⁶; udnævnt til Konge i Liefland af Czaren Iwan Wasiljewicz, 1570; gift d. 12. Apr. 1573 i Novograd med Maria, en Sonnensons Datter af Czaren Iwan I.¹⁷; af Czaren berøbet sine Bestdøllser i Liefland 1577 i Sept., og levede siden kummerligt i Pilten i Gurland, hvor han døde d. 12. Marts 1583¹⁸; hans Liig blev ført til Danmark, og begravet i Roskilde Domkirke.
- 4) **Hans** (Johan den Ungre), født d. 25. Marts 1545 paa Koldinghuus¹⁹; Hertug til Slesvig og Holsten og Stamfader til de sønderborgske Linier; fik ved Arbedelingen 27. Jan. 1564 Slottene Sønderborg, Nørborg og Bløen, samt Klosteret Arensböck med Lilliggende, hvor til endnu kom Glücksborg m. m. 1582 (efter Hert. Johan den Eldres Død); gift: a) d. 19. Sept. 1568 paa Koldinghuus med Elisabeth, Datter af Hertug Ernst af Brunsvig-Grubenhagen; † d. 11. (eller 12.) Febr. 1556. b) d. 14. Febr. 1588 paa Sønderborg, med Agnes Hedvig, Datter af Joachim Ernst af Anhalt, Enke efter Churfyrst August af Saren. — Hertug Hans døde 9. Oct. 1622 paa Glücksborg²⁰; begravet i Sønderborg Slotskirke.
- 5) **Dorothea**, født 29. Jun. 1546²¹ paa Koldinghuus; gift d. 12. Oct. 1561 i Celle, med

Vilhelm, Hertug af Brunsvig-Lüneburg (f. 1535, † 1592); død d. 6. Jan. 1617²².

1) Schlegel, Oldenb. Køn. I. 229, har bemærket, at han var den første danske Konge, der søiede Tallet til sit Navn; formodentlig fordi Christian II. endnu levede ved hans Regierings-tiltrædelse.

2) Hvitfeldt, I. 1495 (efter Angivelsen af hans Alder, da han 1537 blev kronet); Lachmann I. S. 343, som Schlegel og Christiani følge. Hamelmann, Oldenb. Chronik S. 238, 343, og flere efter ham, have den 13. Aug. Gebhardi gjør ham et heelt Aar yngre. (f. Kønigsfeldt, tab. 2. n. 85.)

3) Lachmann, I. 348.

4) Jvf. Hvitfeldt, I. 1424. Schlegel, I. 194. (Kongen modtog dog først de jydse Stænders Hylдинг i Horsens d. 18. Aug. Christiani. II. 96.)

5) Hvitfeldt, I. S. 1495. Krag, Christian III. Hist. ved Sandvig. S. 172. (Histor. Beretning om Christian III. Kroning af Werlauff, i de af Münter udg. "Actstykker om Christ. III. og Dr. Dorotheas Kroning." Kbh. 1831. Fol. p. XXIII—XXXII.)

6) Hvitfeldt, I. S. 1554. Schlegel, I. 227. Efter en i nogen Tid tiltagende Svaghed, blev han d. 23. Dec. sengeliggende af en Byld, som med stor Smerte var brudt op i det høire Been. Jvf. Krag og Stephan. Hist. af K. Christian III. ved Sandvig. S. 397—400. (Det her anførte Haandskrift tillægger Kongen 12 Aars Sygelighed, efter Hvitfeldt, II. 1555, særdeles af den gyldne Aare.)

7) Krag og Stephanus ved Sandvig. S. 400.

8) Krag l. c. Resens Frederik II. Køn. S. 315 har derimod 1578, som det Aar, da Ligets Flytning "uden stor verdslig Pragt" foregik. Christian III. havde selv begieret at hvile i dette Capel (sst. S. 4.).

⁹⁾ Det var allerede bestilt i Nederlandene 1569, og skulde koste omtrent 3000 Daler. (Histor. Tidsskr. IV. 669; jvf. Ny D. Mag. IV. 669.)

¹⁰⁾ Hübners Tab. 153. (Königsfeldt.)

¹¹⁾ Hun tillægges udmærket Skønhed (Schlegel I. 181); og Billedet, man har af denne Dronning i ældre Aar, er ikke uden Spor deraf. Dog var Giftermaalet imod Frederik I. Villie. (Hvitfeldt, II. 1287. Christiani, II. 18.)

¹²⁾ Lademann, I. 601. Schlegel, I. 230. (S. 265 urigtigt: i Kolding.) Dorotheas Livgedinge var fra 1548: Koldinghuus, Randers-Gaard med Thorup, Østrup m. m., Aæfker Gaard, og Stæderne Randers og Kolding (Hvitfeldt II. 1542).

¹³⁾ Lademann, I. 494, Anm. Christiani, II. 290. Not. 318. (Andre, f. Ex. Gebhardi og Hübner: den 25. Nov.)

¹⁴⁾ Efter Ny D. Mag. I. 365. (Hvitfeldt, II. 1542, Christiani, II. 290, og Andre have den 12. Oct. jvf. Königsfeldt, Tab. II. not. 118.) Dronning Dorothea, Christian III. Søster, Frøken Dorothea, og Brudens Farbroder, Hertug Hans, fulgte hende til Saren. Følget brugte 513 Heste, foruden 138 Heste for 23 Rustvogne.

¹⁵⁾ Fødselsdagen er uvis. Krag (ved Sandvig, S. 224) har d. 7. Sept. Andre have den 14., 23., 26. August. Jvf. Königsfeldt, Tab. II. not. 129.

¹⁶⁾ Han fik de to første Bispedømmer ved Afstaaelse af Joh. von Münchhausen; og var allerede i Forgaaret 1559 paa Øsel for at beseje Landet; (Resen, Fred. II. S. 5.) tog siden sin Residents i Arensburg; men kom allerede 1561 tilbage til Danmark (jvf. Christiani II. 372. Schlegel I. 240.)

¹⁷⁾ Königsfeldt, Tab. II. Hun deelte Magnus' Skiebne, og levede med ham i Pilten til hans Død 1583; lod sig da overtale af Czaren Boris Godunow til at vende tilbage til Rusland, og blev der indsat i Kloster. En Datter, Maria, som hun havde med Magnus, var født 1580; † 1588.

18) Efter G. F. Müller, Samml. zur Russ. Gesch. V. 1. 1760. S. 34. Schlegel S. 279. (Nesen, Fred. II. Kron. S. 337, har 18. Mai 1583.)

19) Hvitfeldt, II. 1538. Marm. Danica. II. 26. Laekmann, I. 500.

20) Laekmann, II. S. 549. Marm. Dan. II. p. 26. (Mogle angive d. 9. Nov. som hans Dødsdag.) Jvf. om Hertug Hans og hans Giftermaal m. m., Königsfeldt, Tab. IV. not. 3—10.

21) Hvitfeldt, II. 1540. (Ham følger Königsfeldt, Tab. II. not. 138.) Helvader og Laekmann, I. S. 494, have d. 9. Jun.

22) Königsfeldt, Tab. II. not. 140; (efter Hübner. Tab. 191.)

XXXVII. Frederik Den Anden,

en Søn af **Christian III.** og **Dorothea** af Lauenzburg, født d. 1. Jul. 1534¹ i Haderslev; hyltet som Thronfølger i Viborg, Odense, Ringsted og Lund 1542², i Oslo 1548; tilbragte, efter Faderens Villie, Aarene 1554 til 1559 paa Malmohuus³; var 1557, og til Foraaret 1558 i Tydskland, hos sin Svoger Churfyrst August af Saren og fl. St.⁴; kom d. 7. Jan., 1559, nogle Dage efter **Christian III.** Død, til Kolding, og tiltraadte i sit 25de Aar Regieringen over Danmark, Norge og Hertugdømmene; bekrigede og indtog i Jun. Maaned s. A., i Forening med sine Farbrødre, Landet Ditmarsken (fra Underkastelsen, d. 15. Jun. 1559, en Deel af Holsten); underskrev sin Haandsæstning d. 12. Aug., og blev kronet i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn af Biskoppen i Lund, *Nic. Palladius*, d. 20. Aug. s. A.⁵; døde efter nogle Maaneders Svagelighed⁶, i sit 54de Aar paa Antvorskov Slot, Skiærtorsdag den 4. April 1588, efter 29 Aars Regiering; høitideligt begravet den 5. Aug. i Roskilde Domkirke i **Christian I.** Capel, hvor et Monument over denne Konge, liigt **Christian den Tredies**, blev opreist efter **Christian IV.** Befaling^{6 b}.

Dronning.

Sophia, en Datter af Hertug **Ulrik** af Mecklenborg og **K. Frederik I.** Datter **Elisabeth**, (S. 126) født i Wismar d. 4. Sept. 1557⁷; troslovet med **Frederik II.** (som da var i sit 37te Aar, Bruden i sit 15de)

i Sommeren 1571; holdt Bryllup paa Kiøbenhavn's Slot, d. 20. Jul. 1572⁸; kronet i Vor Frue Kirke d. 21. Jul. af Siøllands Biskop Dr. Poul Madsen; levede efter Kongens Død i 43 Aar paa Nykøbning Slot paa Falster, hvor hun døde d. 4. Oct. 1631, i sit 75de Aar⁹; begravet i Roskilde Domkirke.

Børn.

- 1) **Elisabeth**, født d. 25. Aug. 1573 paa Koldinghuus¹⁰; gift d. 19. Apr. 1590 paa Kronborg med Hertug Henrik Julius af Brunsvig-Wolfenbüttel (f. 1564; † 20. Jul. 1613); døde i Brunsvig d. 29. Jul. 1626¹¹.
- 2) **Anna**, født d. 12. Decbr. 1574¹² paa Skanderborg; ægtede Jacob VI. Konge af Skotland (siden efter Rigernes Forening: Jacob I.)¹³ den 24. Nov. 1589, paa Aggershuus Slot, hvor Wielsen skeete ved Jacobs Hofcapellan, Dav. Lyndsay¹⁴; Dronning i Storbritanien og Irland 1603, døde d. 2. Marts 1619 i Hampton-Court¹⁵; begravet i Westminster (13. Mai 1619.)
- 3) **Christian**, født 1577 paa Frederiksborg; Konge 1588 (under Formynderskab fra 1588—1596); død d. 28. Febr. 1648.
- 4) **Ulrik**, født d. 30. Decbr. 1578 paa Koldinghuus; Biskop af Eslebig 1602¹⁶, og af Schwesrin 1603¹⁷; døde ugift i Būgow d. 27 Marts 1624¹⁸; begravet i Roskilde Domkirke. (1642.)
- 5) **Augusta**, født d. 8 Apr. 1580 paa Koldinghuus¹⁹; gift i Kiøbenhavn d. 30. Aug. 1596 med Johan Adolph af Holsten Gottorp (f. 1575;

- † 1616)²⁰; døde paa Husum Slot d. 5. Febr. 1639.
- 7) **Hedvig**, født d. 5. Aug. 1581 paa Frederiksborg²¹; gift d. 10. Sept. 1602²² i Dresden med Churfyrsten Christian II. af Særen (f. 1583; † 1611); levede 30 Aar som Enke, og døde 26. Nov. 1641 paa Lichtenburg²³; begravet i Freiberg (Jun. 1642).
- 7) **Hans**, født d. 26. Jul 1583 i Haderslev²⁵; reiste til Rusland og blev forlovet med Arinia, Datter af Czaren Boris Gudenow, 1601²⁶; døde i Moskwa d. 28. Det. 1602; hans Liig blev, efterat være d. 24. Nov. 1602 begravet i den tydske Kirke i en Forstad ved Moskwa, 1637 ført til Danmark²⁷, og bisat i Roskilde Domkirke.

¹⁾ Resen, Fred. II. Krønike, i Fort. Schlegel, I. 232. Formodentlig Natten imellem 30. Jun. og 1. Jul., da snart den ene, snart den anden af disse Dage anføres. Cypriæus, Hamelmann og Laßmann f. Cr. have 30. Jun. (Jvf. Rønigsfeldt, tab. 1. not. 120.) Hans Fødsel indtraf netop da den jydskke Adel tilbød hans Fader Thronen, efter Frederik I. Død, og dens Sendebud vare Faddere ved Prindsens Daab. (Krag ved Sandvig, I. S. 70). Allerede i den Kiøbenhavnste Reces af 30. Oct. 1536 blev han erklæret for Thronfølger. (Krag, I. 159.)

²⁾ Hvitfeldt, II. 1526. Schlegel, I. 232.

³⁾ Krag, I. S. 373. Ikke efter Prindsens Dødske, og uden Tvivl efter Raad af Cantsleren Joh. Friis. (Jvf. Histor. Tidsskr. V. 424.) Prindsen havde havt to Lærere, begge danske, Christoffer Michelsen, der blev Kannik i Roskilde, og Historikeren Joh. Svaning, der var hos ham i 13 Aar indtil 1553. Dog lærte han kun lidet (som han selv i ældre Aar ofte klagede over), skrev helst, men med Nøie og slet Dansk; læste

Bibelen flere Gange paa Tydsk, og lod trykke to Samlinger af tydske Bibelsprog. Om hans Opdragelse s. bl. a. hans tydske Hofpræst C. Knopfs Liigpræd. (1588) Fol. B. 2.

4) Resens Fred. II. Kron. Fort. fol. d.

5) Den siællandske Biskop, P. Palladius, blev ved Sygelighed hindret fra at forrette Kroningen. (Resens Fred. II. S. 29.) R. Keravii Fred. II. Kronings og Bryllupshist. Kbh. 1568.

6) Kongens egentlige Sygdom begyndte d. 12. Febr., Dagen efterat han fra Haderslev var kommen til sin Broder Hertug Hans paa Sønderborg, som den 14. Febr. holdt Bryllup med Enke-Churfyrstinden af Saren, Agnes Hedvig; men "han havde et Aar tilforn ikke været ved sin rette og fulde Helbred og Styrke." Resen. S. 353. Da han sølte sig syg, paaskyndte han, saameget han kunde, sin Hiemreise fra Haderslev til Siælland, kom d. 3. Marts til Odense, gif den 6. Marts fra Nyborg over til Korsør, og kom om Aftenen til Antvorskov, hvor Sygdommen, "en idelig og hidsig Febris og tør Hoste" tiltog, saa at "ham omfæder forgif al Lyst og Begierlighed til Mad og D." Endnu paa sin Dødsdag (han døde Kl. halv fem om Efterm.) lod han holde Gudstjeneste for sig i Salen, og sang "med høi og klar Stemme med de Andre for og efter Prædiken." (Resen. S. 355.) Om hans Charakter og Levemaade, sst. S. 356. 57. "Han brugte undertiden ikke allene Nødtørstighedens, men ogsaa Glædens Bæger" — hedder det her; men ogsaa S. 356: "ikke som nogen usorkaamet og usandsfærdig haver skrevet, det han ved Drif og anden Overflodighed skulde selv have foraarsaget sin Sygdom." Dette har tydeligt Hensyn til A. S. Bedels Liigpræd. (fol. C. 4) og til den tydske Hofpræst G. h. Knopfs Reichpredigt (fol. E. 4). Jvf. Histor. Tidsskr. III. S. 72-74. Om Kongens Sygdum og Død sst. S. 75-78.

6) Resens Fred. II. Kron. 363 fgg.

7) Rudlof, Mecklenb. Gesch. II. 91. Hun var opfaldt efter sin Mormoder, Frederik I. Dronning Sophia, der selv holdt hende over Daaben.

8) Hendes Medgift var 30,000 Daler, foruden Udskytet. (s. Ny D. Mag. IV. 270-76). Hendes Indkomster som Dronning til Haandpenge vare først 1000 gode Dalere af Helsingørs Told;

1575 forhøiedes de til 2000, og 1584 til 3000 Dalere. Om Indkomsterne af hendes saakaldte Livgedinge (Krongodsset i Volland og Falster) som beregnedes til 18,500 Rdl. aarlig, foruden 4—5000 Rdl. i uvis Indtægt, s. P. Dros Levnet ved Ryge. S. 262.

⁹⁾ Hun blev anseet for den i privat Formue rigeste Dronning i sin Tid; og ved hendes Død vurderedes hendes Efterladenskab til 2,825,000 Specie Rdl.; af forarbejdet Guld allene efterlod hun 288 Pund, og 1936 Pd. Sølv, foruden en betydelig Deel, som forlobs var bestemt for to af hendes Døttre; i Juveler for 134,000 Rdl. og i rede Penge 128,000 Rdlr. Om Dronning Sophia, hendes Levnet, Charakter, Huusholdning og Formue, s. bl. a. J. H. Schlegel, i Samml. zur dän. Gesch. II. 4. S. 131—172. C. C. Werlauff, Sophia af Mecklenborg, Dronn. til Danm. og Norge o. s. v. Hist. Tidsskr. III. S. 30—80.

¹⁰⁾ Resen, Frederik II. S. 272. (Hun blev først døbt to Maaneder tidligere, d. 25. Oct. Hist. Tidsskr. III. S. 49.)

¹¹⁾ Resen, Fort. fol. D. 2. Schlegel, II. S. 124. (Jvf. Königsfeldt, Tab. II. not. 143, efter den ved Hertuginde Elisabeths Død prægede Medaille. Hübner har urigtigt: 1625.)

¹²⁾ Hamelmann Oldenb. Chron. S. 414. Cypræus, Paetzmann, A. Vedels Chronologie, efter hans Livpræd. over Frederik II. og fl. (Königsfeldt, not. 146.) Resen, S. 278.

¹³⁾ Hun blev først begieret til Kongens Brud ved Sendebud fra Skotland (Grev Vilh. Stuart) 1588. Jvf. Holberg. D. Hist. II. 88.) Et nyt Gesandtskab affendtes 1589, og d. 20. Aug. skeete Wielsen til Lord Keith, i Kong Jacobs Sted. Den 1ste Sept. affeilede Dronning Anna til Skotland, med en Flaade paa 14 Skibe; Storm og Uveir nødte dem til at søge ind i Norge, hvor Dronningen steg i Land i Oslo. (Chr. IV. Hist. v. Slange og Schlegel. I. 100.) K. Jacob tog meget hemmeligt den Beslutning at møde sin Brud i Norge, affeilede fra Keith, (ledsaget af hans Gantsler Maitland, og Hof-Capellanen Dav. Lyndsay, bekiendt som Digter) og steg i Land ved Oslo den 19. Nov. Slange, I. S. 29. (Jvf. I. H. Jesse Mem. of the Court of Engl. I. p. 20—24.) Fra Kiøbenhavn, hvortil Kongen og Dronningen i Beg. af næste A. begave sig, seilede de i Mai til Skotland (hvor Ankomsten var d. 20. Mai. sst. S. 24: men efter Tytler Hist. of Scotl. IX. p. 33, den 1. Mai)

¹⁴⁾ *Tytler*, Hist. of Scotl. Vol. IX. (1843) p. 32—334. Han har d. 23. Nov. som Bryllupsdagen; (og i Stedet for Dølo har han Upsal.) Om Kong Jacobs Giftermaal haves en egen Samling: "Papers relative to the Mariage of James VI." published for the Bannatyne-Club, by Mr. *Gibson-Craig*. 4.

¹⁵⁾ Efter den almindelige Beretning af Vattersot. Hun havde lidt af langvarig Svagthed. I et Brev fra Jacob I. til Christian IV. (skrevet paa Dødsdagen) hedder det: "In ipsa morte ea eluxit sanctimonia, ea pietas, quæ nobis aliquod mortis solamen attulit. Nempe in *longa hac tabe*, quæ vires eius penitus attriuit, divina bonitas animum iam paraverat ad meliorem vitam acri judicio ac sensibus vegetis ad extremum usque halitum a Deo donata." Hendes Ægteskab med K. Jacob var i øvrigt ikke af de heldigste. I sin Charakter var hun det modsatte af Kongen: "udmærket ved alle de mandlige Egenheder, som han reent manglede." Hun tillægges *Er-gierrighed*, *Driftighed*, *Lyst til Intriger* og til at deeltage i Tidens politiske og religiøse Bevægelser i Skotland; men mere *Snildhed*, end fortrinlig *Mandsevne*. "Despising her timorous and pedantic husband, and yet vainly endeavouring to govern him and his councils, she failed in her objects from want of capacity." (*Jesse*, l. c. pag. 127.) I øvrigt gieldt dette kun om Dr. Anna i Skotland; efterat hun var bleven Dronning i de forenede Riger, kunde hun mindre end før vinde nogen Indflydelse over Kongen, som hun oversaae, og mod hvem hendes Forhold ikke sjelden skal have været meer end koldt og ligegyldigt; stundom neppe anstændigt. Nogle ville beskylde hende for, at hun bibragte sin ældste Søn, den rigt begavede og meget lovende Prinds *Henrik af Wales*, den ringe Agtelse, han viste Faderen. (*Carte Hist. of Engl.* II. 748.) Efterat Jacob I. havde bestegit Englands Throne, skal han, paa Hofbesøg og Hoffester nær, have levet meget fjernet fra Dronningen. Efterretningerne om Forholdet mellem K. Jacob og Dr. Anna ere dog ikke altid paalidelige. (Vf. *Tytler*. l. c. IX. p. 326. 327.) Man har i England (formodentlig dog uden Grund) antaget, at Anna, i det mindste for en Tid, var hengiven til Catholicismen og til det pavelige og spanske Parti. (*Birchs Life of Prince Henry*. p. 45. *Hor. Walpole*,

Roy. and Noble Authors. Works, III. 273.) Jvf. ogsaa Werlauff i Hist. Tidsskr. III. S. 60—61, og der anf. Skrifter.

¹⁶ ¹⁷) Schlegel Gesch. II. 25. Bispedømmet Schwerin var allerede bestemt ham 1590; ved Hiely af sin Morfader, Hertug Ulrik kom han 1603 i Besiddelse deraf. Han opholdt sig afværende i Schwerin og i Slesvig, og fik ikke det sidste Bispedømme paa Livstid før 1618. (Lackmann II. 186.) Han rostes for sit gode Hoved, Sprogfærdighed, m. m. og blev omhyggeligt opdraget, i nogen Tid tilligemed sin Broder Christian. D. 28. Decbr. 1584 fik han Mester Povel Pedersen til egen Lærer; 1587 sendtes han til Straßburg. (Jvf. Ny D. Mag. IV. 162. flg. Werlauff i Hist. Tidsskr. III. 59.)

¹⁸) Slange, Christian IV. Hist. S. 504.

¹⁹) Resen, Frederik II. S. 319.

²⁰) Slange, Christ. IV. Hist. S. 100. Lackmann, II. 120. Hendes Bryllup holdtes Dagen efter Broderens Kroning. Hun skal have udmærket sig ved stor Simpelhed i Klæder, ved Reiselyst og en endnu strengere Deconomie, end den, hvorfor hendes Moder var bekendt. (Jvf. de af Werlauff. l. c. S. 60, Anm. 2 anførte Skrifter.)

²¹) Resen, Frederik II. S. 330. Lackmann, I. 698.

²²) Cypræus, p. 432. Lackmann, I. 699. Forskiellige Dage hos Andre anfører Königsfeldt, Tab. II. Anm. 175.

²³) Slange, S. 1100. Hübner Tab. 86, og 157. Lackmann, I. 699 derimod anfører d. 5. Nov.

²⁴) Resen, S. 339. Hamelmann, Dlb. Chron. S. 414.

²⁵ ²⁶) En Egteskabscontract blev opfat d. 20. Decbr. 1601. (Arinia havde først været bestemt for den svenske Prinds Gustav, Erik XIV. Son.) D. 1. Aug. 1602 affeilede Hertug Hans fra Danmark til Marwa, og holdt d. 10. Sept. sit Indtog i Moskwa; d. 28. Sept. foregik Trolovelsen; d. 15. Oct. faldt han i en hidfig Feber, hvoraf han døde d. 28de s. M. Slange, Christ. IV. ved Schlegel, I. S. 302. 312—315, og de af Schlegel, Anm. 223 anf. Skrifter.) Schlegel, Dlb. Gesch. II. S. 23—25.

²⁷) Slange, Chr. IV. S. 861. Schlegel, Dlb. Gesch. II. 23. (Efter Marm. Dan. I. p. 6 bragtes Liget 1642 til Moskilde.)

XXXVIII. Christian den Fierde,

en Søn af Frederik den Anden og Sophia af Mecklenborg, født den 12. Apr. 1577 paa Frederiksborg Slot¹; opfostret i sin første Barndom (1577—1579) hos sin Morfader²; siden omhyggeligt opdraget, for en Deel i Sorø, og paa Skanderborg Slot³; antaget som Thronfølger i Danmark paa Herredagen i Odense, 24. Apr. 1580, og for Norge i Oslo, 25. Jan. 1582; hylbet paa de sædvanlige Steder i Danmark i Jun. og Jul. Maaned 1584; Konge, og Hertug til Slesvig og Holsten (under Formynderskab) fra 4. Apr. 1588; tiltraadte selv Regjeringen i Hertugdømmene 1593, i Danmark i Begyndelsen af A. 1596⁴; underskrev sin Haandfæstning d. 7. Aug. ⁵, og kronedes af Biskoppen i Siælland, Dr. P. Winstrup, i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn, d. 29 Aug. 1596⁶; seilede med sin Flaade til Bardøhuus, omkring Nordcap og til den Laplandske Grændse i Apr.—Jul. 1599⁷, og to Gange til England i Aarene 1606 og 1614; valgtes til Kredsoborst i den nedersariske Kreds og deeltog i Trediveaarskrigen 1625—1629; førtes sidste Gang fra Frederiksborg Slot til Rosenborg den 21. Febr. og døde d. 28. Febr. 1648 om Efterm. Kl. 5⁸, i sit 71de Aar, efter 60 Aars Regjering; begravet den 18. Nov. 1648 i Roskilde Domkirke.⁹

Dronning.

Anna Catharina, Datter af Churfyrsten Joachim Fredrik af Brandenburg og Cathrina, Markgreve Johans Datter i Cüstrin¹⁰, født d. 26. Jun. 1575 i Wol-

merstads ved Magdeburg ¹¹; holdt Bryllup med **K. Christian IV.** paa Haderslev Slot d. 27. Nov. 1597 ¹²; kronet d. 11. Jun. 1598; døde paa Kiøbenhavns Slot efter 16 Dages Sygdom, ¹³ d. 29. Marts 1612; begravet, efter høitidelig Liigfærd i Vor Frue Kirke d. 15. Apr. f. A., i Roskilde Domkirke.

Børn.

- 1) **Frederik**, født 15. Aug. 1599 paa Frederiksborg Slot, død d. 9. Sept. f. A.; begravet i Roskilde Domkirke ¹⁴.
- 2) **Christian**, ("den udvalgte Prinds," skrev sig som Thronfølger, **den 5te**) født d. 10. Apr. 1603 paa Kiøbenhavns Slot ¹⁵; udvalgt til Thronfølger d. 25. Mai 1608, og hyldet i Kiøbenhavn 14. Marts, i Oslo 15. Jul. 1610 ¹⁶; fulgte sin Fader, 1622, da denne med en Flaade seilede op til Bergen; blev 1625, da **Christian IV.** begav sig til den tydske Krig, sat til, med tre Raadgivere at forestaae Regieringen ¹⁷; holdt Bryllup i Kiøbenhavn d. 5. Oct. 1634 ¹⁸ med **Magdalena Sibylla**, Datter af Churfyrsten **Johan Georg I.** af Saren og **Magdalena Sibylla** af Brandenburg ¹⁹; levede siden meest paa Nykiøbing Slot paa Falster; døde, paa en Reise til de bøhmiske Bæde, paa Slottet Korbitz ved Dresden, d. 2. Jun. 1647 ²⁰; hans Liig blev samme Aar bragt til Danmark, og efter høitidelig Liigfærd i Vor Frue Kirke d. 8. Nov. 1644, begravet i Roskilde Domkirke.
- 3) **Sophia**, født d. 4. Jan. 1605, død d. 7. Sept. samme Aar. ²¹

- 4) **Elisabeth**, født d. 16. Marts 1606 paa Kiøbenhavn's Slot; død d. 24. Oct. 1608 paa Skanderborg, og begravet sammesteds d. 1. Dec. f. A.²²
- 5) **Frederik**, (III.) født 1609; Konge 1648; død 1670.
- 6) **Ulrik**, født d. 2. Febr. 1611 paa Kiøbenhavn's Slot; gif 1633 i den saxiske Churfyrstes, Johan Georgs Tieneffe; skudt ved Snigmorder-Haand ved Schweidnitz i Schlesien, d. 11. Aug. 1633²³; hans Liigbegængelse holdtes med stor Pragt i Dresden d. 18. Marts 1634; Liget fortes siden til Danmark og bisattes i Roskilde Domkirke.

Med Fru **Kirsten** (Christine) **Munk**, [Datter af Ludvig Munk, til Nørlund og Lundegaard, og Ellen Marsvin] f. paa Nørlund i Jylland d. 6. Jul. 1598, indgif Christian IV. 1615 et morganatisk Ægteskab, og tillagde hende (1629) Titel af "Grevinde til Slesvig og Holsten"; men forviiste hende 1630 til Boller i Jylland; hvor hun døde d. 19. Apr. 1658, og blev begravet d. 23. Jul. i St. Knuds Kirke i Odense. Med hende havde Kongen følgende Børn:

- 1) **Anna Catharine**, født 10. Aug. 1618 paa Frederiksborg²⁴; forlovet med Rigshofmesteren Franz Ranzau, som druknede i Graven ved Rosenborg d. 5. Novbr. 1631²⁵; død d. 20. Aug. 1633 paa Frederiksborg²⁶; begravet i Roskilde Domkirke.
- 2) **Sophia Elisabeth**, f. d. 20. Sept. 1619,²⁷ paa Skanderborg Slot; gift d. 10. Oct. 1634²⁸ med Grev Christian Peng, Amtmand i Slensborg; Enke 1652; blev derefter forlovet med Solger

- Wind til Harrested, som forlod hende ved Corfig Ulfeldts Fald; død 1658²⁹; begravet med Moderen i St. Knuds Kirke i Odense d. 23. Jul. s. A.
- 3) **Eleonore Christine**, født 8 Jul. 1621 paa Frederiksborg,³⁰ gift d. 9. Oct. 1636 med Corfig Ulfeldt, Rigshofmester, siden tydsk Rigs greve og svensk Greve af Solvitsborg (f. 10. Jul. 1606; † 20. Febr. 1664); fængslet d. 9. Jul. 1663 i Dover, og ført til Kiøbenhavns Slot, hvor hun (d. 8. Aug.) indsatte i "det blaa Laarn;" lovgivet af Christian V. (efter Dr. Sophia Amalias Død), strax efter Kongens Afreise til Jylland og Norge, d. 19. Mai 1685;^{30. b)} og anbiist Døholdssted i Maribo, hvor hun døde 16. Martz 1698; begravet i Maribo Klosterkirke 6. Apr. s. A.³¹
- 4) **Baldemar Christian**, født 26. Jul. 1622 paa Frederiksborg Slot³²; forlod Riget efter Ulfeldts Fald, og gik siden i svensk Tjeneste under K. Carl Gustav; faldt i Slaget mod Polakkerne ved Lublin 1656.
- 5) **Elisabeth Augusta**, født 28. Decbr. 1623 paa Kronborg³³; gift d. 27. Oct. 1639 med Hans Lindenov til Ivernæs (Wedelsborg) († i Kiøbenhavns Besleiring 1659); hun levede endnu 1674.
- 6) **Frederik Christian**, født paa Frederiksborg, d. 26. August 1625; død 17. Jul. 1627 paa Dalum Kloster i Thyen; begravet i Roskilde Domkirke.
- 7) **Christiane**, født paa Haderslev Slot d. 15. Jul. 1626³⁴; gift d. 6. Nov. 1642 med Hannibal Sehested (f. 1609, Rigsstatmester, Statholder i Norge, siden Ambassadeur i Frankrige, af Lud-

vig XIV. ophøiet til fransk Grebe, m. m.) blev Enke d. 13. Sept. 1666; døde 1670.

- 8) **Sedevig**, Tvillingesøster med Christiane; gift d. 6. Nov. 1642³⁵ med **Ebbe Ulfeldt**, (f. 23 Dec. 1616) Befalingsmand paa Djel og Bornholm; gif efter Corf. Ulfeldts Fald i svensk Tjeneste som General-Lieutenant, og fegtede i Krigen under **Christian V.** mod sit Fædreland; † 30. Jan 1682); **Sedevig** døde i Christianstad 1679.³⁶
- 9) **Maria Catharine**, f. paa Kiøbenhavn's Slot d. 29. Mai 1628; død d. 1. Septbr. f. A. begravet i Roskilde Domkirke.
- 10) **Dorothea Elisabeth**, født d. 1ste Septbr. 1629³⁷; blev opdraget fra 1637 i Hamborg; 1645 sendt til Colln, hvor hun gif over til den catholiske Religion, og skal være død som Nonne i et Carmeliter-Kloster d. 18. Marts 1687.³⁸

1) Resen Frederik II. p. 305. Slange, ved Schlegel I. S. 57—59. Werlauff om Dr. Sophia. Hist. Tidskr. III. S. 44—49. (Det utrykte Haandskrift af *Er. Latus* "de nato baptizatoque primo Friderici II. filio Christiano," i det Kgl. Bibl. ældre Saml. Nr. 2589. 4to.)

2) Resen l. c. p. 308. Werlauff. l. c. S. 51. Ny Danske Mag. IV. 276—79.

3) Hans egenlige Lærer, **Mester Hans Mikkelsen**, som først var Rector paa Herlufsholm, siden Slotspræst ved Frederiksborg, blev af Frederik II antaget til Brindsens "Tugtemester" d. 15. Nov. 1582, i hans stette Nar. Tilligemed **Christians Broder Ulrik**, bleve nogle Adelsmænds Sønnen opdragne med Brindserne i flere Nar; og en Hielpælærer for disse, **Ludvig Ludvigsen**, antaget 24. Nov. 1583. Til Sorø kom **Christian** i August 1584. (Instrux for **Johan Svave**, Embedsmand paa Sorø 1. Aug.

1584.) Hans "Hofmester" (Gouverneur) var Henrik Kamel; og synes det, at Christian og Ulrik begge vare komne til Skanderborg i Nov. 1586 (Ny D. Mag. IV 166.) Om Hans Mikkelsen, der synes at være bleven hos Christian indtil hans Myndighedsaar (eller til 1593) s. Schlegels Overs. af Slange. I. 62. 63. Verlauff l. c. S. 57. 58. Han døde som Forstander for Sorø Skole 1601.

¹⁾ Schlegels Overs. af Slange I. S. 161. 62.

²⁾ Schlegel Gesch. der Oldenburg. Kön. II. S. 14. Overs. af Slange I. 205.

³⁾ Aug. Erich ausführl. u. wahrhaft. Besch. von Christ. IV. Krönung zu Kopenh. ib. 1597. 4 (m. fl. Skrifter, som Schlegel opregner. Slange I. 214.)

⁷⁾ Jvf. Anm. til "K. Christ. IV. egenhændige Breve, o. s. v. udg. af C. Molbech." I. S. 2; og de her anførte Beskrivelser.

⁸⁾ Om Kongens Sygdom og Død, s. bl. a. Hofpræsten Dr. Laur. Jacobsens Dagbog (Kbh. 1779) S. 23—29. Sammes Liigpræd. over K. Christ. IV. Kbh. 1649. fol. F. 4. G.

⁹⁾ Dr. Laur. Jacobsens Dagbog S. 35. Under det af Christian IV. opførte nye Gravcavel (jvf. Marm. Dan. I. p. 7. Thuras Vitruv. Dan. II. p. 138. Tab. 83.) bestemt til at Sarkophager og Monumenter der kunde opreises, ere Kongens og Dronningens Liig bisatte i den mellemste Gravhvalving. (Behrmanns Beskr. af Roeskilde. S. 86. 87.) Capellet, som nu (1845) prydes med Fresco-Malerier, skal derefter modtage denne Konges og Frederik III. tilligemed deres Dronningers Levninger, og et Monument (af Thorvaldsen) over Christian IV.

¹⁰⁾ Jvf. Hübners Tab. 178. Buchholz Brandenburg. Geschichte. III. 535.

¹¹⁾ Liigpræd. over Dr. Anna Cathrina. af H. P. Resen. Kbh. 1612. 4. fol. E. (Hendes Kroningsdag ansætter han til d. 12. Jun. 1598. Slange, S. 136, har d. 11. Jun.) Efter Resens Beretning, fulgte hun Christian IV. to Gange til Norge.

¹²⁾ S. den over Brylluppet prægede Medaille. (Danste Myntværk. Christian IV. Tab. III. Nr. 1. 2.) Lackmann II. S. 131. Nogle have urigtigt: d. 20. Novbr.

¹³) D. 13. Marts blev hun angrebet af "en farlig Kolbesyge." (Resens Liigpr.)

¹⁴) I. A. *Cypræus* Ann. Ep. Slesv. p. 431. (Jvf. *Slange Chr.* IV. S. 151. *Marm. Dan.* I. pag. 8.)

¹⁵) Laur. *Jacobsens* Liigpræd. over den udy. Pr. *Christian V* Kbh. (1649.) *Slange.* S. 187. (Jvf. *Schlegels* *Overs.* I. 333.) *Marm. Dan.* I. p. 9. (*Cypræus* har derimod d. 16. April.)

¹⁶) Om *Prindsens* Ungdomslærere og Opdragelse, s. bl. a. Laur. *Jacobsens* Liigprædiken. *Nyerup* Charakterist. af *R. Christian IV.* Kbh. 1816. S. 82. Hans egentlige Lærer og Opdrager ("Lugtemester") var Mag. *Niels Jørgensen*, som allerede er kommen til ham inden hans Udvalgelse til *Thronfølger* 1608, og i *Begyndelsen* opholdt sig med ham paa "Hørsholm." (L. *Jacobsens* Liigpr.) *N. Jørgensen* kalder *Casp. Cr. Brochmand* i sin Liigtale "Regiæ Scholæ Soranæ plusculos annos Rector;" og siger at *Prindsen*, begavet med hyperligt *Memme* og "utrolig *Hufommelse*" under hans *Veiledning* i faa Aar lærte det *tydske*, *franske* og *latinske* Sprog, samt *Mathematik* og *Historie*; ligesom han til andre *Timer* blev øvet i *Tegning*, *Dands*, *Fegtning* og *Ridekonst*. Han nævner derimod intet udtryffeligt om, at *Prindsen* skulde have orholdt sig med denne sin Lærer ved *Sorøe Skole*. (*C. E. Brochmand* *Orat.* in ob. princ. *Christiani V.* Hafn. 1649. 4.) *N. Jørgensen* blev hos *Prindsen* til 1617, da han fik et *Canonicat* i *Lund*. Derpaa var den anførte *Prof.* (siden *Biskop*) *Jesper Brochmand* *Prindsens* Lærer indtil 1620. (Jvf. *R. Christian IV.* egenh. *Breve* I. S. 37. 66.)

¹⁷) *Nyerup* anf. *Et.* S. 82. 83.

¹⁸) Om dette navnfundige, med her forhen useet *Pragt* fejrede *Bryllup*, s. bl. a. *Slange*, S. 778—786. *Nyerup*, l. c. S. 83—111; af andre *Kilder* især: *G. Holst* *Triumphus nuptialis Danicus*, ic. *Kopenh.* 1635. 4. og *C. Ogier*: *Ephemerides s. Iter Danicum*, &c. *Paris.* 1656. 8. p. 78—93.

¹⁹) Hun blev senere (1652) anden Gang gift med Hertug *Fredrik Vilhelm* af *Saxen-Altenburg*, og døde d. 6. Jan. 1668.

²⁰⁾ Jacobsens Eligbr. over Prinds Christian V. Slange. S. 1445. Winkelmann. S. 365. Indskriften paa Kisten har derimod d. 7. Jun. (Marm. Dan. I. p. 9.) Prindsen var endeel Aar sygelig, og for meget hengiven til stærk Drif. (s. de hos Myerup. S. 144, 145 anførte Skrifter.)

²¹⁾ Marm. Dan. I. p. 54. Slange. S. 217. (Jvf. Rø-nigsfeldt. Tab II. not 189.)

²²⁾ Christian IV. egen Optegnelse. Skrivcal. 1608. d. 24. Oct. Schlegels Samml. II. 3 S. 80. jvf. S. 88.

²³⁾ Marm. Dan. I. p. 8. Slange. S. 276. 770. (Jvf. Lachmann. IV. 327. 330.) Danske Mag. 3. Række. II. S. 277—81.

²⁴⁾ Christian IV. Skrivcalender. 1618.

²⁵⁾ Jvf. Worms Lex. III. S. 319. (Hans Død var forudsagt af Nic. Selvadernus.)

²⁶⁾ Marm. Dan. I. p. 9. D. Mag. IV. 130.

²⁷⁾ Christian IV. Skrivcalender, 1619.

²⁸⁾ Slange Christ. IV. S. 785. Schlegel Samml. II. 2 St. S. 40

²⁹⁾ Holberg (Danm. Hist. II. S. 885) har urigtigen Begravelsesdagen som hendes Fødselsdag.

³⁰⁾ Christian IV. Skrivcal. 1621. (Schlegel Samml. II. 1. S. 61)

^{30 b)} Maanedlige Relationer, for Mai. 1685. Jvf. Udv. af Bircherods Dagb. S. 234.

³¹⁾ Slange, S. 838. Holberg, D. Hist. III. 592. Hoffmann. II. 336.

³²⁾ Kongens egen Optegnelse (Skrivcal. for A. 1635.)

³³⁾ Efter en Optegnelse foran i Christian IV. Skrivcal. 1635.

³⁴⁾ Efter samme Optegnelse. (Hos Schlegel, Old. Kön. II. S. 52. kaldes hun urigtigt Sophia.)

³⁵⁾ Paa een Dag med sin Tvilling søster. Hoffmann. III. S. 58. Slange S. 1140.

³⁶⁾ Slange. S. 1140.

³⁷⁾ Efter Kongens egen Optegnelse. (Jvf. Hoffmann. II. S. 322).

³⁸⁾ Holberg. II. 886. (hvor han ogsaa har hendes Dødsdag) Hoffmann, II. 322. Kongen vilde, nogen Tid efterat hun var født, ikke erkende hende; og blev dette en Hovedsarsag til Christine Munks Separation og Forviisning. Datteren blev i sin tidligste Barndom opfostret hos Mormoderen Ellen Marsvin.

XXXIX. Frederik Den Tredie,

en Søn af **Christian IV.** og **Anne Catharine** af Brandenburg, født d. 18. Marts 1609 paa Haderslev Huus; ¹ blev Coadjutor til Erkestiftet Bremen (1621) og Bispedømmet Berden (1622), og succederede i disse Stifter, 1623 i Berden, 1634 i Bremen; ² oplært (fra 1622 til 1629 af Hans Burchardt ³) i Skanderborg og paa Sorø Academie; reiste udenlands ⁴ med sin Broder Hertug Ulrik 1629—30; valgt efter sin Faders Død 1648 til Konge af Danmark og Norge og Hertug af Slesvig og Holsten; ⁵ kronet i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn d. 23. Nov. s. A. af Biskop Jesper Brochmand; ⁶ hyltet som Arvefonge d. 18. October 1660 paa Kiøbenhavns Slotsplads; fik Gnevoldsmagten overdraget af Stænderne d. 10. Januar 1661; ⁷ udstedte og underskrev Kongeloven, d. 14. Nov. 1665; ⁸ arvede, efter Grev Anton Günthers Død 1667 Grevskaberne Oldenburg og Delmenhorst, i Forening med Hertug Chr. Albrecht af Gottorp; ⁹ døde efter kort Sygdom, 61 Aar gammel, og efter 22 Aars Regiering, i Kiøbenhavn, d. 9. (19.) Febr. 1670; ¹⁰ begravet i Roskilde Domkirke d. 4. Mai s. A. ¹¹

Dronning.

Sophia Amalia, en Datter af Georg, Hertug af Brunsvig-Lüneborg, (K. Christian III. Dattersøn) og af Anna Eleonora af Hessen-Darmstadt; født d. 24. Marts 1628; ¹² ægtede K. Frederik III. d. 18. Oct. 1643

i Glückstadt ¹³; kronet d. 24. Nov. 1648; død d. 20. Febr. 1685 (paa Nykiøbing Slot) ¹⁴; begravet i Roskilde Domkirke d. 27. Marts s. Aar ¹⁵.

Børn.

- 1) **Christian**, født 1646; Konge d. 9. (19.) Febr. 1670; død 1699.
- 2) **Anne Sophie**, født d. 1. Sept. 1647: ¹⁶ ægtede Churprinds, siden Churfyrste Johan Georg III. af Sachsen (f. 1647) i Kiøbenhavn d. 9. Oct. 1666; ¹⁷ blev Enke d. 12. Sept. 1691; døde paa Slottet Richtenburg i Sachsen d. 1. Jul 1717. ¹⁸
- 3) **Frederike Amalie**, f. d. 11. Apr. 1649 ¹⁹; ægtede Hertug Christian Albrecht af Holsten-Gottorp, (f. 1641) i Glückstadt d. 24. Oct. 1667; ²⁰ Enke d. 27. Decbr. 1694; død i Kiel d. 30. Oct. 1704; ²¹ begravet i Slesvigs Domkirke.
- 4) **Wilhelmine Ernestine**, f. d. 20. Jun. 1650; gift d. 20. Sept. 1671 i Heidelberg med Carl, Churprinds (siden Churfyrste) af Pfalz (f. 1651) ²²; døde d. 23. Apr. 1706 hos hendes Søster paa Richtenburg i Sachsen. ²³
- 5) **Frederik**, f. d. 11. Oct. 1651 i Kiøbenhavn; død 14. Marts 1652; begravet i Roskilde Domkirke.
- 6) **Jørgen (Georg)**, født d. 21. Apr. 1655; ²⁴ reiste udenlands med sin Lærer og Consecrionarius ²⁵ i A. 1669 og 1670; var i Jul. Maaned 1669 ved det engelske Hof; ²⁶ ankom til London 19. Jul. 1683, ²⁷ og holdt Bryllup med Prindsesse (siden Dronning) Anna i St. James Pallads den 28.

Jul. s. A. ; efter **K. Vilhelms** og **Maries** Thronbestigelse (for hvis Skyld han havde opgivet sin Svigerfaders Sag,) blev han (Marts 1689) Hertug af Cumberland, med Rang over alle engelske Pairs²⁸; efter Dronning Annas Thronbestigelse 1702 Stor-Admiral af England, og fik Titel af Generalissimus over al Dronningens Krigsmagt til Lands og Vands; 1687 besøgte han sin Broder i Danmark²⁹; efter flere Aars tiltagende Svagelighed døde han i sit 55. Aar, efter 26 Aars fiarligt Ægtefælskab³⁰, d. 28. Oct. (8. Nov.) 1708, i Kenfington; begravet i Westminster Abbedie. Af de 19 tildeels dødsfødte Børn, som Dronning Anna ved ham blev Moder til, opnaaede kun een Søn, **William**, Hertug af Gloucester (f. 24. Jul. 1689; død 28. Jul. 1700) en Alder af 11 Aar.

- 7) **Ulrike Eleonore**, født d. 11. Sept. 1656³¹; trolovet eller tilsagt Kong Carl XI. af Sverrige (ved dennes Ambass. Gr. V. Brahe) d. 7. Jun. 1675;³² men Forbindelsen blev forhalet ved den paa følgende Krig, indtil den 1680 sluttede Ægtefæls-tractat d. 13. Apr. s. A. blev udverlet i Kiøbenhavn,³³ og Prindsessen d. 4. Mai 1680 overført fra Cronborg til Helsingborg, og d. 6. Mai afhentet af Carl XI. selv til Herregaarden Skottet rup ved Halmstad, hvor Wielsen (ved Hofpræsten **J. Spiegel**) foregik.³⁴ Ulrike Eleonore døde, elsket og savnet af Kongen³⁵ og Folket, paa Carlberg Slot d. 26. Jul. 1696, og blev begravet i Ridderholmens Kirke, den 28. (eller 30.) Novbr.
- 8) **Dorothea Juliane**, født 1657; død 15. Mai 1658; begravet i Roskilde Domkirke.

1) Danske Med. og Mynter. Fred. IV. Tab. XXIV. Nr. 4. Marm. Dan. I. p. 10. Slange Christ. IV. Hist. S. 252.

2) Schlegels Overs. af Slange II. S. 178—180. Christian IV. egenhændige Breve. I. S. 98. 115. Hertug Frederiks Besiddelse af disse Stifter var altid urolig, og giordes ham under Trediveaarskrigen stridig af Sverrige, til hvem begge maatte afstaaes i den westphalske Fred 1648.

3) Worms Lex. I. 198. Han var født i Kiøbenh. 1597; blev her Sognepræst til Vor Frue Kirke 1629; Biskop i Ribe 1634; d. 1643.

4) Ledsaaget af en tydsk Hofmester, Georg Schult, en Adelsmand fra Bremen. (Nyerup om Fred. III. S. 2.)

5) Om Valget og Valgforhandlingerne s. Historisk Tidsskr. III. S. 382—85. (efter Archivdocumenter.) Valgacten udstedtes d. 4. Mai; og Kongen underskrev sin Haandfæstning d. 8. Mai. (Jvf. Dr. Laur. Jacobsens Dagbog. udg. 1779 S. 31.) At Haandfæstningen ikke kan være underskrevet d. 8. Marts, som Holberg har III. S. 30, (og efter ham Rønigsfeldt) er tydeligt nok, da Adelsens Conferentse med Raadet først begyndte d. 18. Apr.

6) J. Brochmann Beskriv. over K. Friderich III. Krøning. Kbh. 1650. 4.

7) Nye Saml. t. den danske Hist. I. 253. o. flg., hvor Acten (med den hele geistlige Stands Underskrifter er aftrykt. Spittler Gesch. der dän. Revolution 1660. S. 238—46. 252. 53. Jvf. Fortalen til Udg. af Kongeloven 1709.) Haandfæstningens Casation var allerede ved et Udvalg af de samlede Stænder besluttet og foreslaet, den 14. Oct. 1660. (Nye Saml. I. S. 248.)

8) Spittler, l. c. p. 265. (Jvf. Nye Saml. I. 274.)

9) Winkelmann Oldenb. Chron. S. 547.

10) Om Aftenen Kl. 11. (Udv. af Bisk. J. Bircherods Dagbøger. S. 127.) D. 6. Febr. om Aftenen begyndte han først at føle sig syg. (sfr. Th. Bartholin Acta Med. I. p. 70.)

11) Bircherods Dagb. S. 130.

12) Marm. Dan. I. p. 11.

13) Slange Chr. IV. Hist. S. 1158. Holberg III. S. 24.

14) Efter Begrav. Medaillerne (s. Chr. V. Lageregister, S. 181. Efter Maanedl. Relationer, Febr. 1676: d. 19. Febr. "af langvarig Trangbrystigheds Lidelse," i Kongens Nærværelse, paa Nykøbing Slot. (Sjv. ogsaa Niegels Smaa histor. Skr. I. 328.) Andre: d. 20. Febr. Marm. Dan. p. 11. "om Gfterm. Kl. 4 paa sit Slot Amalienborg i Kiøbenhavn." (Bircherods Dagb. S. 232.)

15) Sørgehaistiden holdtes (ligesom ved Frederik III., og som Skiffen efter den Tid altid har været) Dagen tilforn, d. 26. Marts (5. April) "i Slotskirken paa Amalienborg", og Liget udførtes af Staden Kl. 11 om Aftenen. (Bircherod anf. St.)

16) D. Med. og Mynter. Fred. IV. Tab. 35. No. 2.

17) Winkelmann, l. c. p. 538. Hübners Tab. 157. 168. Brylluppet holdtes "uden nogen Pomp og i stor Stilhed." Bircherod. S. 108.

18) Böttiger Gesch. Sachsens. II. p. 179. 260. Høier Friedrich des IV. Leben. Gedr. 1829. I. S. 354: "Eine Fürstin von ungemaine Tugend, und eine rechte Mutter des Landes."

19) Marm. Dan. II. p. 11.

20) Lachmann Schlesw. Holst. Gesch. VI. p. 534. Christiani, IV. S. 199. Bircherods Dagb. S. 115: "Foruden nogen hynderlig Pomp."

21) Høiers Friedrich IV. I. S. 89.

22) Forlovelsen stætte paa Amalienborg d. 24. Jun. (4. Jul.) 1671; "dog i al Stilhed" (Bircherod. S. 134.) D. 25. Aug. tog Prindsessen Afsted fra hendes Moder og Søster, som fulgte hende til Altona. (Sf. p. 136.) Om Brylluppet s. Christian V. Lageregister S. 61.

23) Høier, Friedr. IV. I. S. 130. Hübner. Tab. 139. (s. Rønigfeldt, Tab. II. hvor Stedet nævnes.)

24) Efter Medaillerne, staaede i England og Danmark over Prindsens Død; (D. Med. og Mynt. Fred. III. Tab. 12.) og flere engelske Kilder. Andre have urigtigen 1653. (s. Rønigfeldt, Tab. II. not. 248.)

25) Mag. Christen Lødberg fra Thye (reiste udenlands 1652-57, og siden atter med Jens Rosenkrantz; blev 1663 Prof. Historiar. v. Sørge Academic; fra 1665 Prinds Jørgens

Lærer. Man har i Haandskr. en Journal over Prindsens Rejse. (Jvf. Lærde Gferr. 1767. Nr. 38.)

²⁶⁾ Han kom over til London fra Paris, og blev d. 21 Jul. modtaget af Carl II. og hans Dronning. *Kennel's complete History of Engl.* III. p. 296. D 4. Apr. kom han tilbage til Kiøbenhavn. (Bircherod I. c. S. 129.)

²⁷⁾ Evelyn saae ham anden Gang d. 25. "He had the Danish countenance, blonde, of few words, spake French but ill; seemed somewhat heavy, but reported to be valiant." *Evelyns Diary.* Vol. I. p. 524. I et andet engelsk Skrift fra senere Aar hedder det om Prindsen: (*Memoirs of Spring Macky*) "He is very fat, loves news, his bottle and his wife"; og hos Jesse: "The prince was not only fond of wine, but was also a *dram-drinker*." Ja, Rygtet gif endog, at det skulde være efter ham, at Dr. Anna havde optaget den fordærvelige Bane.

²⁸⁾ I øvrigt viste K. Vilhelm ved enhver Leilighed fornærmelig Kulde og Tilfidsættelse imod Prinds Jørgen, og vilde, under Krigen i Irland 1690, hvor Prindsen fegtede med i Slaget ved Boyne, ikke tilstede ham at fiøre med i Kongens Vogn. (*Conduct of the Duchess of Marlborough.* Lond. 1742.)

²⁹⁾ Han kom d. 22. Jun. (2. Jul.) til Glückstadt; d. 28. Jun. til Frederiksborg; tog Afsted med Kongen d. 3. Aug. og reiste over Holsteen tilbage til London, hvor han ankom d. 15. Aug. (Bircherod I. c. S. 212. 213.)

³⁰⁾ Dronning Anna har stor Kierlighed til sin Egtesfælle, og pleiede ham i hans Svaghed og Sygdom med den ømmeste Omhu. Burnet, som beretter dette, tilføier om Prindsen: "His temper was mild and gentle; he was free from all vice; he meddled little in business, even after the Queens accession to the throne."

³¹⁾ Rosenhane, Sv. Rikes Konungal. p. 74.

³²⁾ J. Bircherods Dagb. S. 160. Christ. V. Tageregister p. 71.

³³⁾ Christ. V. Tage-Register S. 143. 144.

³⁴⁾ Carl XI. Dagbok. (Lønbooms Hist. Uppl. II. p. 85.) utg. af C. G. Nordin. (Hernösand. 1808.) p. 64.

³⁵⁾ S. Kongens egne Ord, i hans Dagbog. Nordins Udg. p. 291. (Lønbooms hist. Uppl. II. p. 101 tilføies: "Hennes Maj. var hasvandhe når hun afleedh.")

XL. Christian Den Femte,

en Søn af **Frederik III.** og **Sophia Amalia** af Brunsvig-Lüneborg, født d. 15. April 1646 i Flensborg; ¹ hyltet som Thronfølger paa Kiøbenhavns Slotsplads, d. 12. Jul. 1655, og i Norge d. 21. Jul. 1656; ² reiste udenlands som Kronprinds i sit 16. og 17. Aar (d. 20 Mai) 1662, og kom tilbage til Kiøbenhavn d. 16. Aug. 1663; ³ blev Konge ved Faderens Død d. 9. Febr. 1670; kronet og salvet i Frederiksborg Slotskirke d. 7. Jun. 1671 af Biskop **S. Wandal**; ⁴ kom i Besiddelse af hele Landet Oldenborg og Delmenhorst, ved Forlig med Hert. af Holsteen-Pløen 1671; ^{4b} døde efter langvarig Svaghed, ⁵ d. 25. Aug. 1699, i sit 54de Aar, efter 29 Aars Regiering, paa Kiøbenhavns Slot ⁶; begravet i Roskilde Domkirke den 3. Novbr. s. A.

Dronning.

Charlotte Amalia, Datter af Landgreve **Vilhelm VI.** af Hessen-Cassel, og **Hedvig Sophie** af Brandenburg; født d. 27. Apr. 1650; ⁷ ægtede Kronprinds **Christian** d. 25. Jun. 1667 paa Nykiøbing Slot; ⁸ død paa Charlottenborg Slot (hvor hun som Enkedronning mest boede) d. 27. Marts 1714; ⁹ begravet i Roskilde Domkirke.

Børn.

- 1) **Frederik**, født 1671; Konge 1699; død 1730.
- 2) **Christian Vilhelm**, født 21 Nov. 1672; død 15 Jan. 1673; begravet i Roskilde Domkirke ¹⁰.

- 3) **Christian**, født d. 25. Marts 1675;¹¹ reiste udenlands d. 20. Mai 1695;¹² døde, paa Veien til Italien, af Smaakopper i Ulm, d. 27. Jun. 1695¹³; begravet i Roskilde Domkirke d. 11. Sept. s. A.
- 4) **Sophia Hedvig**, født d. 28. Aug. 1677;¹⁴ død ugift paa Charlottenborg Slot d. 13. Marts 1735;¹⁵ begravet i Roskilde Domkirke.
- 5) **Christiane Charlotte**, født d. 18. Jan. 1679; død d. 14. Aug. 1689; begravet i Roskilde Domkirke.¹⁶
- 6) **Carl**, født d. 26. Oct. 1680;¹⁷ reiste udenlands i sit 16de Aar (1695—99)¹⁸ med Grev Carl Ahlefeldt som Hofmester; valgt til Coadjutor i Stiftet Lübek 1701, og til Biskop 1705, men kom ikke i Besiddelse af Stiftet; døde ugift paa Bømmetofte, hvor han tilbragte endeel af sine sidste Leveaar i langvarig Svagelighed, d. 8. Jul. 1729;¹⁹ begravet i Roskilde Domkirke d. 28. Jul.
- 7) **Wilhelm**, født d. 21. Febr. 1687; død af Meslinger d. 23. Nov. 1705, paa Kiøbenhavn's Slot;²⁰ begravet i Roskilde Domkirke.

¹⁾ Christian V. Tager-Register. (1701.) p. 1. Danske Med. og Mynter, Christian V. Tab. 57. Nr. 1. (Winkelman, Oldenb. Chron. S. 386, og Flere, have urigtigen d. 18. April.)

²⁾ Christian V. Tagerregister p. 3. 4. (D. 15. Aug. 1661 modtog han, paa sin Faders Begne, Arvehyldingen i Christiania. sammeft. p. 9.)

³⁾ Christ. V. Tagerereg. S. 9. 41. Hans Hofmester og Led-sager paa Reisen var Christoffer Parsberg, (Jvf. Riegels Christ. V. Historie S. 11—15.) af hvem en Journal over

Reisen høves i Manuffr. Tidligere var Ove Skade hans Hofmester (Tagereregister. p. 1. 2); Mag. Hieron. Weile og Livmedicus Dr. Poul Noth nævnes som hans Lærere. Kiegeles S. 6. (Svf. S. 20. Anm.)

4) Kong Christian V. Salvingsact (paa Latin og Dansk), udg. af Biskop H. Wandal. Kbh. 1671.

4^b) Halem's Gesch. Oldenburgs. III. S. 21—26.

5) Den begyndte egentlig i Januar 1695 med Podagra, som holdt ved i flere Maaneder. Fra Januar 1698 blev Kongen betydeligt svagere i Gang og Bevægelse. Han havde en Tid lang ikke mere kunnet taale at ride; og blev nu baaret i Portechaise, naar han forlod Slottet, og i Haven kiørt i en Rullestol. Dog vedblev han til sin sidste Levetid at kiøre til sine Parforce-Jagter, som han ikke vilde undvære. (Svf. Kiegeles, S. 507. 511. 512.) 1698, d. 19. Oct. blev han i Dyrehaven ved Jægersborg (Tagereregist. S. 358) omkasket og to Gange slaact over Hosten og Venet af en til Døde jaget Hiort, som Kongen selv vilde give det sidste Stød, efter hvilken Tid han næsten ikke mere kunde gaae; hans Affældighed tiltog betydeligt, uden at han dog syn-derligt forandrede sin sædvanlige Levestil. 1699 d. 15de August kiørte han sidste Gang fra Jægersborg til Kiøbenhavns Slot; var d. 18de sidste Gang i Statsraadet, og havde d. 19de August endnu nogle af sine Ministre hos sig. Om Aftenen begyndte Kongens sidste Svaghed med en vedvarende Diarrhoe, der medførte de sidste Livskrafters Udtømmelse. (Beretningen hos Kiegeles p. 517—519, at Christian V. døde af et apoplectisk Anfald med "Følesløshed og Soveshye" er urigtig. Kongen havde sin Bevidsthed og Talens Brug næsten til det yderste. Hans jævnlige Søvn i de sidste Døgn, han levede, var en Følge af Afkræftelsen.) Sv. "Christian V. Sygdoms- og Døds-Historie" ved C. Mølbach. Nyt hist. Tidsskr. II. S. 622—644.

6) Nye Tidender (Kiøbenhavns Mercurius.) 1699. August.

7) Winkelmann. Oldenb. Chron. S. 538. Hübner.

8) Christ. V. Tage-Register S. 42. 43. ("I Forældrenes Nærværelse; uden mindste Pomp." Kiegeles, S. 18.)

⁹⁾ Danske Med. og Mynter: Frederik IV. Tab. 20. Nr. 2, (Jvf. Riøbenh. Posttrytter, Marts 1714, som har d. **28. Marts** Kl. 6 $\frac{3}{4}$ om Aftenen.)

¹⁰⁾ Extraord. maanedlige Relationer. Nov. 1672. Jan. 1673. p. 9. Marm. Dan. I. p. 12.

¹¹⁾ Extraord. maanedl. Relat. Marts 1675. p. 258.

¹²⁾ Christ. V. Tage-Register. S. 320.

¹³⁾ Tageregister. S. 320. Maanedl. Relationer. Jul. 1695. Danske Mag. III. S. 313.

¹⁴⁾ Maanedl. Relationer. Aug. 1677. p. 580, Christian V. Tageregister S. 115.

¹⁵⁾ Extraordinaire Relationer. Marts. 1735. Danske Med. og Mynter Christian VI. Tab. 3. Nr. 4.

¹⁶⁾ Extraord. maanedlige Relationer. Jan. 1679. Aug. 1689. D. Med. og Mynter: Christian V. Tab. 26. Nr. 4.

¹⁷⁾ Extraord. Relationer. Jan. 1679. p. 773. Oct. 1680. p. 85.

¹⁸⁾ Joh. Ge. Solstein blev 1793 Prinds Carls Hofmester, og reiste med ham fra 7. Aug. 1694 til 8. Jun. 1695, da Gr. Ahlesfeldt kom til ham i Aachen. Jvf. Møller: das Geschlecht von Ahlesfelt, 1771. Fol. p. 441. 479. Riegels, S. 509. Bircherods Dagbøger. S. 307.

¹⁹⁾ Extraord. Relationer. Jul. 1729. Høier, Friedr. IV. Leben. II. S. 232.

²⁰⁾ Maanedl. Relationer. Februar 1687. Riøbenhavns Posttrytter. Nov. 1705. Høier I. S. 130.

XLI. Frederik Den Fjerde,

en Søn af K. Christian V. og Charlotte Amalia af Hessen, født d. 11. Oct. paa Kiøbenhavns Slot, og samme Dag døbt af Hofpræsten Mag. S. Leth¹; reiste udenlands i Italien (indtil Rom) som Kronprinds (8. Jan. 1692—14. Apr. 1693)²; Konge ved Faderens Død d. 25. Aug. 1699; kronet og salvet af Biskep Bornemann paa Frederiksborg d. 25. April 1700, reiste anden Gang til Italien (indtil Florenz) 1708 og 1709³; erobrede den med Sverrige forbundne Hertug af Holsten-Gottorps Andeel af Hertugdømmet Slesvig 1713, og fik efter Freden med Sverrige 1720 Frankriges og Englands Guarantie for den souveraine Bestielse af hele Hertugdømmet⁴; døde, efter nogle Aars Svagelighed, paa Hiemreisen fra Gottorp, d. 12. Oct. 1730, paa Odense Slot⁵, 59 Aar gammel, efter 31 Aars Regiering; begravet i Roskilde Domkirke d. 16. Decbr. s. A.⁶.

Dronninger.

- 1) **Lovise**, en Datter af Hertug Gustav Adolf af Mecklenborg-Güstrow og Magdalene Sibylle af Holsten-Gottorp; født d. 28. August 1667⁷; ægtede Kronprinds Frederik d. 5. Decbr. 1695 i Kiøbenhavn⁸; kronet med Kongen d. 15. Apr. 1700; død d. 15. Marts 1721⁹; begravet i Roskilde Domkirke, d. 2. Apr. (ikke d. 30. Marts.)
- 2) **Anna Sophia**, Datter af Storcantseren Greg Conrad Reventlau, og Sophia Amalia v. Sahn;

født d. 16. Apr. 1693; blev d. 26. Jul. 1712 til-
lagt Titel af Fyrstinde af Slesvig, og samme Aften
hjemmelig viet til **Frederik IV.**,¹⁰ hvis Dronning levede
9 Aar derefter; d. 4. Apr. 1721 (to Dage efter
Dronning Lovises Begravelse) blev hun offentlig viet
til **K. Frederik IV.** af Hofpræsten **Th. Clausen**
paa Kiøbenhavns Slot; af Kongen erklæret for Dronning
og kronet paa Frederiksberg Slot i Ministrenes Nærværelse
d. 30. Mai s. A. ¹¹; forbiist af **Christian VI.** d. 11. Nov.
1730 til Clausholm ¹²; hvor hun døde d. 7. Jan.
1743; begravet i Roskilde Domkirke hos hendes Bern.¹³

Börn.

a) Med Dronning Lovise:

- 1) **Christian**, født d. 28. Jun. 1697; død 1. Oct.
1698 ¹⁴ begravet i Roskilde Domkirke.
- 2) **Christian**, (VI.), født 1699; Konge 1730;
død 1746.
- 3) **Frederik Carl**, født 23. Oct. 1701; død 7.
Jan. 1702; begravet i Roskilde. ¹⁵
- 4) **Georg**, født 6. Jan. 1704; død 4. Marts 1704;
begravet i Roskilde. ¹⁶
- 5) **Charlotte Amalia**, født 6. Oct. 1706 ¹⁷;
død 28. Oct. 1782; begravet i Roskilde Dom-
kirke den 18. Novbr. s. A. ¹⁸

b) Med Dronning Anna Sophia:

- 1) **Christiane Amalia**, født 23. Oct. 1723;
død 7 Jan. 1724. ¹⁹
- 2) **Frederik Christian**, født 1. Jun. 1726 paa
Frederiksberg; død 15. Mai 1727. ²⁰

- 3) **Carl**, født 16. Febr. 1728; død 10. Dec. 1729²¹; begravet, tilligemed hans to Brødre, i det gamle St. Sigfrids Capel i Roskilde Domkirke.²²

1) *Bircherods Dagb. S. 137. Danske Med. og Mynter Frederik IV. Tab. 34. Nr. 2.* (I den Anledning udnævnte Christian V. d. 12. Oct. de første 19 Riddere af Dannebrog.), Hans Overhofmester fra det 7de Aar var Rigsmarskal v. Korbitz, en Særer; hans Hofmester Just. Raad (siden Geheimeraad) Mich. Wibe (jvf. *Høier*, I. S. 4, *Kiegels*, S. 7. 13—15); hans Lærer, fra 1684, *Christ. Cassius*, en Holstener (fra 1668 Prof. i Veltalenhed ved Lunds Universitet og 1671 svensk General-Auditeur; men gik over til Christian V. under Krigen. *Høier* kalder ham "ein geschickter junger Mensch").

2) *Høier*, I. S. 6. Hans Følge bestod af 15 Personer, (næsten alle tydske), hvoriblandt Over-Kammerer *Hans v. Ahlefeldt*, som fra 1690, da *Wibe* døde, var Kronprindsens Overhofmester. (*Kiegels*, S. 15.)

3) Hans Følge paa denne Rejse bestod af 28 Personer, foruden disses Tienerstab, 36 Personer, og Kongens 4 Pæger og 8 Laquaier (76), samt Staldfolk til 9 Rideheste og 2 Spænd Kioreheste. *Kiegels* I. S. 135. 136. *Frederik IV.* reiste fra Kiøbenh. 30 Oct. 1708; kom tilbage til Oldeslohe d. 19. Aug. 1709, og d. 27. til Frederiksborg. (*Bussæus*, *Fred. IV. Dagregister* S. 82. *Høier* I. S. 160—164.)

4) 3. Jun. og 26. Jul. 1720. *Dumont*, *Corps Diplom.* IV. P. II. p. 32. 33.

5) Hans Svagelighed begyndte efter 1728 og var Anledning til at Kongen 1729 reiste med *Anna Sophia* til Badene i Aachen, men uden Nytte. Om hans sidste Svaghed, som endte med *Watter-sot*, og forøgedes ved to uheldige Fald i A. 1729, s. *Høier*, II. S. 234—38.

6) *Danske Med. og Mynt. Fred. IV. Tab. 3. Nr. 4.*

7) *Extraordinair Relationer*, *Marts 1721.* p. 36.

⁹⁾ Danske Mag. III. S. 313. Til Kronprindsens Brud var først udseet den brandenburgske Prindsesse Elisabeth Sophia, som ikke, efter Christian V. Forlangende, vilde gaae over fra den reformerte Tro til den lutheriske; og siden den svenske Prindsesse Hedvig Sophia. (Høier, I. S. 7.) Prindsen valgte selv paa en Reise Lovise af Mecklenberg. Udrustningen af den Flaade, som afhentede Bruden i Mecklenberg, (hun steg i Land ved Gylde-
lund, d. 1. Dec. og holdt sit Indtog fra Jagersborg d. 5. Dec.) og Brylluppet, som feiredes med største Pragt, kostede 400,000 Rdlr. (Udv. af Bircherods Dagb. S. 311. Høier, I. S. 8.)

⁹⁾ Høier II. S. 41. Extraord. Rel. 1721. Marts. p. 36. Liigprocessionen i Byen varede fra Kl. II til I om Aftenen.)

¹⁰⁾ Af den i Hast til Hofpræst udnævnte Convector i Flens-
berg Th. Clausen. Kongen bortførte Anna Sophia fra
Møderen paa Clausholm d. 26. Jun. efter Tasselet. Niegels,
II. S. 59. o. flg. Lorm's Antegnelser. Suhms Nye Saml.
II. S. 12.) J. Møller, "Dronn. Anna Sophias Liv og
Levnet." Skand. Lit. S. Skr. 23. Bd. S. 98—103.

¹¹⁾ Kongen paasatte hende selv Kroneu; hun førte indtil
den Tid kun Titel af Hertuginde. (Høier, II. S. 42.) Extraord.
Relat. 1721. April p. 51, og om Kroningen Mai, S. 73; hvor
der tydeligt staaer **Frederiksberg**, skiondt Hoffet d. 1. Mai
flyttede til Frederiksberg.) Danske Med. og Mynt. tab. 24.
Nr. 3. D. 16. Jul. holdt hun med sædvanlig Pragt sit Indtog
i Kjøbenhavn.

¹²⁾ Jvf. J. Møller i Skand. Lit. S. Skr. 23. Bd. S.
150—175. Hun fik en aarlig Pension af 25,000 Rdlr. og 100,000
Rdlr. engang før alle; hvorefter alle hendes øvrige Midler og
Eiendomme bleve inddragne.

¹³⁾ J. Møller, anf. Et. S. 191—194.

¹⁴⁾ Extraord. Relat. 1721. Marts. p. 38. Høier, Friedr. IV
I. S. 9.

¹⁵⁻¹⁶⁾ Extraord. Relat. anf. Sted. Nye Tidende (Kjøben-
benh. Mercurius.) Oct. 1701. Kjøbenh. Posttrykker. Jan. 1702.
Jan. 1704. Marts 1704. Høier, I. S. 77.

17) Nye Tidender, Oct. 1706. Danske Med. og Mynt. Christ.
VI. Tab. 15. Nr. 1.

18) Berlings Tidende. 1782. Nr. 86. Om hendes Begravel-
se, sft. Nr. 91.

19. 20. 21) Efter Extraord. Relationer for A. 1723. 24.
26. 27. 28. og 29.

22) Capellet var siden blevet Trolle = Familiens Gravsted,
men hiemsaldt til Domkirken 1742; og blev af Christian VI.
kjøbt 1743 for 500 Rdlr. til Gravcapel for Dronn. Anna Sophia
og hendes Børn. (Behrman, Beskr. over Roskilde. 1832.
S. 95.)

XLII. Christian Den Siette,

en Søn af **K. Frederik IV.** og **Lovise** af Mecklenborg, født d. 30. Nov. 1699¹; Konge ved Faderens Død d. 12. Oct. 1730; kronet og salvet af Biskop **C. W. Worm** paa Frederiksborg d. 6. Jun. 1731²; døde efter nogen Tids tiltagende Svaghed paa Hirschholm (Horsholm) Slot, d. 6. Aug. 1746,³ i sit 47de Aar, efter 16 Aars Regiering; begravet i Roskilde Domkirke d. 4. Oct. s. A.

Dronning.

Sophie Magdalene, en Datter af Markgreven **Christian Henrik** af Brandenburg-Culmbach (d. 1708) og **Sophie Christiane**, Grevinde af Wolfstein; født d. 28. Nov. 1700⁴; ægtede Kronprinds **Christian** d. 7. Aug. 1721 paa Slottet ved Pretsch i Sachsen⁵; kronet med Kongen d. 6. Jun. 1731; død d. 27. Mai 1770; begravet i Roskilde Domkirke 14. Jun. s. A.⁶

Børn.

- 1) **Frederik**, født 1723; Konge 1746; død 1766.
 - 2) **Lovise**, født d. 19. Jun. 1724; død d. 20 Dec. s. A. begravet i Roskilde.
 - 3) **Lovise**, født d. 19. Oct. 1726⁷; gift d. 1. Oct. 1749⁸ med **Ernst Frederik Carl**, Hertug af Sachsen-Gildburghausen (f. 1727, † 1780); død d. 8. Aug. 1756.⁹
-

¹⁾ Danske Med. og Mynt. Christian VI. Tab. 1. Nr. 1. D. Mag. III. S. 315. Hans Overhofmester fra 1706 var Statsministeren Joh. Ge. Solstein; (fra 1714 Geh. Raad Walter) hans Lærer J. V. Schröder. (jvf. Niegels Christ. VI. S. 13—15.) 1719 var han med sin Fader i Norge.

²⁾ K. Christian VI. og Dronn. Sophia Magdalenas Salvingsact, udg. af Biskop C. Worm. Kbh. 1732. Fol.

³⁾ Han led af Asthma, og tilfældt af Brystvattersot. (Niegels Smaa hist. Skr. III. S. 317.) D. 3. Jul. var han endnu tilstede ved den nysødte Prindsesse Sophia Magdalenes Daab: og arbejdede i Regjeringsfager i sit Cabinet indtil saa Dage før sin Død, der var saa hastig og uventet, at Kronprindsen, som man om Natten i stor Hast sendte Bud til, og den gamle Hofpræst Bluhme, som Kongen selv forlangte hentet, og flere Gange paa sit Øverste spurgte efter, begge kom før sildigt til Hirschholm. (Langfeldt Anecd. til Fred. V. Hist. Suhms nye Saml. III. S. 15. Zwerg's Siell. Clereffe. 1. S. 806.)

⁴⁾ Niegels Christian VI. S. 30. Anm.

⁵⁾ Extraord. Relat. 1721. Kronprindsen reiste d. 3. Jun. 1721 fra Kiøbenh.; og kom d. 16. Jul. til Bretsch (et par Mil fra Torgau), hvor Sophia Magdalene opholdt sig hos hendes Slægtning, Dronningen af Polen, som fra 1718 havde ovsostret hende. (Om Prindsens Ophold i Saren, og Brylluppet m. m. s. Niegels S. 30—35.)

⁶⁾ Kiøbenhavnse (Berlings) Tidender. Nr. 43. 48.

⁷⁾ Extraord. Relat. 1726. Oct. p. 79. 80.

⁸⁾ Nye Stats-Tidender. 1749. October. Kiøbenh. Post-Tidender. Nr. 79.

⁹⁾ Suppl. Taf. zu Hübners Tab. II. Sief. Tab. 26.

XLIII. Frederik Den Femte,

en Søn af **K. Christian den Siette** og **Sophia Magdalene** af Culmbach, født d. 31. Marts 1723,¹ Konge ved Faderens Død d. 6. Aug. 1746; kronet og salvet paa Frederiksborg d. 4. Sept. 1747 af Biskop **P. Hørsleb**,² død paa Christiansborg d. 14. Jan. 1766 om Morgenen Kl. halv 10; i sit 43de Aar, efter 20 Aars Regiering³; begravet i Roskilde Domkirke d. 19. Marts s. A.

Dronninger.

Lovise, en Datter af **Georg II.**, Konge af Storbrittanien og Irland, Churfyrste i Hannover, og **Caroline**, af Brandenburg-Anspach; født i London, d. 18 Decbr. 1724; ægtede Kronprinds **Frederik** d. 11. Decbr. 1743⁴; kronet med Kongen d. 4. Sept. 1747. Død almindelig elsket d. 19. Dec. 1751, paa Christiansborg⁵; om Morg. Kl. 4 efterat have fyldt sit 27de Aar; begravet i Roskilde Domkirke d. 26. Jan. 1752.

2) **Juliane Marie**, en Datter af Hertug **Ferdinand Albert** af Brunsvig-Wolfenbüttel, og **Antonette** af Blankenburg; født d. 4. Sept. 1729; ægtede **K. Frederik** d. 8. Jul. 1752⁶ paa Frederiksborg Slot, hvor hendes Kroning skeete samme Dag; død d. 10. Oct. 1796 paa Fredensborg; begravet i Roskilde 12. Nov. s. A.⁷

Børn.

a) Med Dronning **Lovise**:

1) **Christian**, født d. 7. Jul. 1745; død paa Frederiksborg, d. 3. Jun. 1747⁸; begravet i Roskilde 7. Jun.

- 2) **Sophie Magdalene**, født d. 3. Jul. 1746⁹ ægtede K. Gustav III. af Sverrige, (f. d. 24. Jan. 1746) i Stockholm d. 4. Novbr. 1766¹⁰; Enke d. 29. Marts 1792; døde d. 21. Aug. 1813.
 - 3) **Bilhelmine Caroline**, født d. 10. Jul. 1747¹¹; ægtede Vilhelm I., Landgreve og siden Churfyrste af Hessen-Cassel, d. 1. Sept. 1764¹²; døde d. 20. Jan. 1820.
 - 4) **Christian**, født 1749; Ronge 1766; død 1808.
 - 5) **Lovise**, født d. 30. Jan. 1750¹³; ægtede d. 30. Aug. 1766 Landgreven Carl af Hessen-Cassel (siden dansk General-Feltmarskal og Stattholder i Hertugdømmerne f. 19. Dec. 1744; † 17. Aug. 1836); død paa Gottorp Slot d. 12. Jan. 1831¹⁴; begravet i Slesvigs Domkirke.
- b) Med **Juliane Marie**:
- Frederik**, Arveprinds til Danmark og Norge, født d. 11. Oct. 1753¹⁵; Coadjuter til Stiftet Lybek, 1756, hvorpaa han resignerede 1773; erholdt Forsæde i det d. 13. Febr. 1772 oprettede Statsraad, og deeltog i Statsagerne¹⁶; ægtede d. 21. Oct. 1774 Sophie Frederike,¹⁷ Datter af Prinds Ludvig af Mecklenborg-Schwerin (f. 24. Aug. 1758); Enkemand d. 29. Oct. 1794; død d. 7. Dec. 1805 paa Amalienborg,¹⁸ begravet i Roskilde Domkirke d. 4. Jan. 1806.

¹⁾ Extraord. Relationer. 1723. Marts. (Han siges dog at være f. om Morgenen d. 1. April, hvilket man forandrede i Angivelsen.)

²⁾ K. Frederik V. Salvings-Act, af P. Hersleb. Kbh. 1749.

³⁾ Han havde i et Aars Tid frantet meget, og især været svag siden han paa Jagten brækkede et Been. Dog reiste han endnu i Efteraaret 1765 sidste Gang til Bregentved (G. L. Baden,

Frederik V. Aarvog S. 315), som han hvert Aar, siden han blev Konge, havde besøgt.

⁴⁾ Om hendes Reise giennem Tydskland til Danmark (hun kom allerede d. 17. Nov. til Altona, hvor Kronprindsen modtog hende, og hvor hun sendte hele sit engelske Følge tilbage, uden en eneste Undtagelse), hendes udvortes Skikkelse og Charakter, s. Langfeldts Optegnelser: Nye Saml. III. S. 29.

⁵⁾ Kbh. danske Posttid. 1751. Nr. 102. Hun døde i Fødsels-smerter (eller, som der siges, usorlet) ved en dødsfødt Søn. (Vf. G. Treskows "Sørge-Tanker." 1. Saml. af Sørge-Bers m. m. i Anledning af Dr. Lovises Død. Kbh. 1752. S. 16. 17. Denne Bog udgjør 4 Afdelinger: det største Antal af lignende Bers og Gravskrifter over nogen Person af Kongehuset, eller Andre, som i Danmark er udkommet i Trykken.)

⁶⁾ Allerede i Begyndelsen af Aaret taltes der om det nye Giftermaal. Baron Dehn i Conseilet var den, som sendtes til Brunsvig, for at underhandle derom. Wielsen ved Procuration skeete i Salz Dahl d. 26. Jun. D. 6. Jul. ankom den nye Dronning til Jægerspris, hvor Frederik V. første Gang saa hende d. 7de. Copulations-Acten d. 8. Jul. forrettede den gamle Bluhme, som d. 26. Jan. havde holdt Liigtalen over Dronning Lovise. "Ved alle disse Ceremonier var megen Magnificence og kongelig Pragt; men iblandt menig Mand var det stille; thi det kom dem saa hastigt efter Sorgen for Dronning Lovise." Langfeldt (1752.) anf. St. S. 34. Danske Posttidende 1752. Nr. 55. 56. 61.

⁷⁾ Berlingske Tidende 1796. Nr. 83. 89. Adresse Cont. Esterr. 1796. Nr. 281. 294.

⁸⁾ Extraord. Relationer. 1745. Jul. p. 55. 56. 1747. p. 43.

⁹⁾ Extraord. Relationer. 1746. Jul. p. 52.

¹⁰⁾ Trolovelsen var allerede skeet 1751 (Nosenhane Sveriges Konunga-Längd. p. 82); men blev først declareret d. 3. Apr. 1766. (Adr. Cont. Esterr. 1756 Nr. 50.) Wielsen ved Procuration foregik paa Christiansborg d. 1. Oct. 1766. Nr. Cont. Esterr. 1766. Nr. 148.)

¹¹⁾ Extraord. Relat. 1747. Jul. p. 54.

¹²⁾ Kiøbenhavnske Tidender. 1764. Nr. 71. 72.

¹³⁾ Extraord. Relationer. 1750. Jan. Kiøbenh. Tidender. 1766. Nr. 70.

¹⁴⁾ Danske Statstid. 1831. Nr. 10.

¹⁵⁾ Kiøbenh. Danske Posttid. 1753. Nr. 82.

¹⁶⁾ Vf. Høst Gesch. Christian VII. I. 151.

¹⁷⁾ Hun kom paa Orlogsskibet Danebrog til Kiøbenh. Rhed, om Aftenen d. 20. Oct. 1774; Indtoget til Vands skeete d. 21., om Esterr. og Wielsen foregik samme Dag. Adr. Cont. Esterr. 1774. Nr. 166. 167. 168.

¹⁸⁾ Berlingske Tidender 1805. Nr. 98. 1806. Nr. 2.

XLIV. Christian den Syvende,

en Søn af K. Frederik V. og Lovise af England; født i Kjøbenhavn d. 29. Jan. 1749,¹ Konge ved Faderens Død d. 14. Jan. 1766; kronet og salvet i Christiansborg Slotskirke, d. 1. Mai 1767 af Biskop L. Harboe; reiste giennem Tydsskland til Frankrige og England 1768², afftod Grevsfaberne Oldenborg og Delmenhorst til Storfyrsten Paul Petrowicz imod den Gortorppe Deel af Hertugdømmet Holsten d. 1. Jun. 1773; overgav Kronprinds Frederik umiddelbar Deel i Regieringen i Apr. 1784; døde i Rendsborg d. 13. Marts 1808,³ og blev der bisat; Liget overført til Siælland og bisat i Roskilde Domkirke d. 16. Jul. 1814.⁴

Dronning.

Caroline Mathilde, Datter af Prindsen af Wales, Georg II. Søn, Frederik Ludvig (f. 1707; † 1751) og Augusta af Saren Gotha; født efter Faderens Død d. 22. Jul. 1751⁵; kom til Danmark, og steg i Land d. 18. Oct. 1766 i Altona⁶; ægtede K. Christian VII. d. 8. Nov. 1766⁷ paa Christiansborg Slot; kronet med Kongen d. 1. Mai 1767; ført til Kronborg Slot med hendes Datter, Matten imellem d. 17. og 18. Jan. 1772⁸, og der holdt i Forvaring; separeret fra Kongen ved en Commissiøns Dom d. 6. Apr. f. A.⁹; døde paa Slottet i Celle efter otte Dages Sygdom, i sit 24de Aar, om Matten d. 10. Mai 1775,¹⁰ og blev d. 13. Mai begravet i Stadskirken.

Börn.

- 1) **Frederik**, født 1768; Konge 1808; død 1839.
- 2) **Lovise Augusta**, født d. 7. Jul. 1771 paa Hirschholms Slot¹¹; ægtede d. 27. Mai 1786¹² **Frederik Christian**, Hertug af Slesvig-Holsten-Sonderborg-Augustenburg (f. 28. Sept. 1765¹³; † 14. Jun. 1814); døde paa Augustenburg d. 13. Jan. 1843.

1) Nye Statstidender 1749. Jan. p. 3.

2) Jvf. Stats-Journal. Kbh. 1700. S. 81—100. J. H. Schlegels Samml. zur dän. Gesch. I. 1. S. 1—22. (D. 6. Mai 1768 forlod han Kiøbenh. og holdt der, efter Hjemkomsten sit Indtog 14. Jan. 1769, med Dronningen som ventede ham i Korsør.)

3) Ahr. Cont. Esterr. 1808 Nr. 108.

4) Statstidende. 1814. Nr. 61.

5) Supplem. Taf. zu Hübners II. Bief. Tab. 26. Reden Tabl. gen. & hist. de l'Emp. Brit. Tab. XI. har d. 21. Jul.

6) Ahr. Cont. Esterr. 1766 Nr. 159. 160. 161. (D. 3. Nov. blev hun af Kongen modtaget i Roskilde, og ledsaget til Frederiksberg. Sammest. Nr. 164.)

7) Bielsen forrettede Biskop Harboe. (Ahr. Cont. Esterr. 1766. Nr. 167, hvor Ceremonierne og Indtoget fra Frederiksberg udførligt beskrives.)

8) "Med Middag behagede det Kongen, med sin Broder Arveprindsen, at fiere igiennem Staden, næsten baaren paa sine Underfaatters Skuldre. Samme Dag reiste Dronning Caroline Matilde med Brindsesse Lovise Augusta til Kronborg Slot." Ahr. Cont. Esterr. 1772. Nr. 14. og Berlings Tid. Nr. 8.

9) J. R. Høst Struense u. sein Ministerium. II. S. 271.

10) Dronningen gif d. 30. Mai 1772 ombord paa en engelsk Eskadre, som førte hende fra Cronborg til Stade. Hun opholdt sig først paa Jagt-Slottet Gørde, og fra d. 20. Oct. paa Slottet i Celle.

11) Ahr. Cont. Esterr. 1771. Nr. 109.

12) Paa Christiansborg Slot. Ahr. Cont. Esterr. 1786. Nr. 112. Berlingske Tidende 1786. Nr. 44.

13) Supplem. Taf. zu Hübners gen. Taf. II. Bief. Tab. 32. Kiøbenh. (Berlings) Tidende, 1765. Nr. 79, har d. 22. Sept.

XLV. Frederik Den Siette,

en Søn af **K. Christian VII.** og **Caroline Mathilde** af England, født paa Christiansborg d. 28. Jan. 1768¹; deeltog i Rigets Styrelse fra 14. Apr. 1784,² da det Kgl. Cabinet ophævedes; Konge ved sin Faders Død d. 13. Marts 1808; afstod Kongeriget Norge til Kongen af Sverrige Carl XIII. ved Freden i Kiel d. 14. Jan. 1814; afreiste til Congressen i Wien d. 5. Septb. 1814; kom tilbage og holdt sit Indtog i Kiøbenhavn. d. 1. Jun. 1815; erholdt Hertugdømmet Lauenborg 1815, ved Bytte for den i Kieler Freden til Danmark afstaaede svenske Deel af Pommern; kronet og salvet af Biskop Münter paa Frederiksborg d. 31. Jul. 1815³; død paa Amalienborg d. 3. Dec. 1839, om Morg. Kl. 8½,⁴ i sit 71de Aar; efter 31 Aars Regiering (55 Aar fra 1784); begravet i Roskilde 16. Jan. 1840.^{4. b}

Dronning.

Marie Sophie Frederike, Datter af Landgreve Carl af Hessen-Cassel og Lovise, Prindsesse af Danmark og Norge; født d. 28. Oct. 1767⁵; ægtede Kronprinds Frederik paa Gottorp Slot d. 31. Jul. 1790⁶; kronet med **K. Frederik VI.** d. 31. Jul. 1815; Enke 1839.

Børn.

- 1) **Christian**, født 22. Sept. 1791; død følgende Dag; begravet, ligesom de øvrige **K. Frederik VI.** bortdøde Børn, i Roskilde Domkirke.
- 2) **Marie Lovise**, født 19. Nov. 1792; død 12. Oct. 1793.
- 3) **Caroline**, født d. 28. Oct. 1793⁷; ægteviet d. 1. Aug. 1829⁸ paa Frederiksberg Slot til Prinds

Frederik Ferdinand af Danmark, en Sunnesen af Kong Frederik V. (f. 22. Nov. 1792.)

- 4) **Lovise**, født 21. Aug. 1795; død d. 7. Decbr. s. A.
- 5) **Christian**, født d. 1. Sept. 1797; død d. 7. Sept. s. A.
- 6) **Lovise Juliane**, født d. 12. Febr. 1802; død d. 23. Febr. s. A.
- 7) **Frederike Marie**, født d. 3. Jun. 1805; død d. 14. Jul. s. A.
- 8) **Bilhelmine Marie**, født d. 17. Jan. 1808 i Kiel ⁹; ægtebe: 1) Frederik Carl Christian, Prinds af Danmark, paa Christiansborg, d. 1. Novbr. 1828 ¹⁰; Ægteskabet ophævet ved Separation i Septbr. 1834. 2) Carl, Hertug af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg (født 30. Sept. 1813) paa Amalienborg, d. 17. Mai 1838 ¹¹.

¹⁾ Om Aftenen Kl. 10½. Ahr. Cont. Esterr. 1768. Nr. 9. (Enkedronning Juliane Marie holdt ham over Daaben, d. 29. Jan.)

²⁾ (Indskriften paa Blygspladen.) Jvf. F o g t m a n n s Reser. Saml. VI. 2. Bd. S. 744. Eggerss Denkwürdigf. N. P. Bernstorfs. S. 162.

³⁾ Danske Statstidende. 1815. Nr. 62.

⁴⁾ Berlingske Tidende 1839 Nr. 287. Ahr. Cont. Esterr. 1839. Nr. 285. (Kongen var d. 2. Dec. endnu, skiondt næsten halv døende, i Uniform ved Parolen, og lod om Natten læse for sig af sin Kammertiener.)

^{4. b)} Berlingske Tidende. 1840. Nr. 13.

⁵⁾ Supplem. Taf. til Hübners Gen. Taf. II. Lief. Tab. 26.

⁶⁾ Ahr. Cont. Esterr. Nr. 180. og fig. Indtoget i Kiebenh. holdtes d. 14. Sept. s. A. og varede fra Kl. 2¼ til Kl. 6. (Ahr. Cont. Esterr. 1790. Nr. 213.)

⁷⁾ Berlingske Tidende. 1793. Nr. 86.

⁸⁾ D. Statstidende. Nr. 122.

⁹⁾ Dagen 1808 Nr. 14.

¹⁰⁾ Ahr. Cont. Esterr. 1828. Nr. 259. Statstidenden 1828. Nr. 132.

¹¹⁾ Ahr. Cont. Esterr. 1838. Nr. 118. Dagen 1838. Nr. 118.

XLVI. Christian den Ottende,

en Søn af Arveprinds **Frederik**, **K. Frederik den Femtes** Søn, og **Sophia Frederike** af Mecklenborg; født d. 18. Septbr. 1786 paa Christiansborg¹; ægtede d. 21. Jun. 1806² i Schwerin **Charlotte Frederike**, en Datter af Storhertug **Frederik Frank** af Mecklenborg-Schwerin [født 4. Dec. 1784; separeret 1809; død i Rom d. 13. Jul. 1840]; begav sig i Mai 1813 til Norge, for at forestaae dette Riges Styrelse; valgtes af Nor-mændene til deres Konge d. 17. Mai 1814; nedlagde Norges Krone ved en Declaration af 10. Oct. 1814;³ reiste fra Mai til October 1818 med sin Gemalinde i Tydskland og Schweiz; og atter (fra 21. Mai) 1819 giennem Tydskland til Italien (hvor ogsaa Neapel og Sicilien længe besøgtes); herfra i Jun. 1821 til Schweiz og Frankrige; fra Paris (4. Nov. 1821—8. Mai 1822) til England (15. Aug. 1822)⁴; modtog Præstidium i det Kgl. Konst-Academie d. 20. Apr. 1809; i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab (efter Valg) d. 9. Marts 1838; Konge i Danmark og Hertug i Slesvig, Holsten og Lauenborg, ved **K. Frederik den Siettes** Død den 3. Decbr. 1839; kronet og salvet af Biskop Mynster, i Frederiksborg Slotskirke, d. 28. Jun. 1840.

Dronning.

Caroline Amalia, Datter af Hertug **Frederik Christian** af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg, og **Lovise Augusta** af Danmark; født paa Augustenburg d. 28. Jun. 1796; ægtede Prinds **Christian Frederik**,

den 22. Mai 1815⁵; fronet med Kongen d. 28. Jun. 1840.

Børn.

(Med Prindsesse Charlotte Frederike.)

1) **Christian Frederik**, født d. 8. Apr. 1807 paa Bløens Slot; død kort efter Fødselen⁶.

2) **Frederik Carl Christian**, Kronprinds af Danmark, født paa Amalienborg, d. 6. Oct. 1808⁷; reiste (fra 6. Jun. 1826 til 24. Oct. 1828) til Tydskland, Schweiz, (hvor Opholdet i Genf varede noget over et Aar), Italien og det sydlige Frankrige⁸; bereiste Island i Sommeren 1834; Gouverneur over Thens Stift fra 9. Dec. 1839; seilede til Skotland, bereiste dette Land, og besøgte Færøerne 1844; ægtede d. 1. Nov. 1828 Prindsesse Vilhelmine Marie af Danmark (s. ovenf. S. 174); d. 10 Jun. 1841 Prindsesse Caroline Charlotte Mariane af Mecklenburg-Strelitz, født d. 10. Jan. 1821.

1) Ahr. Cont. Gfterr. 1786. Nr. 192. Berlings Tidende 1786. Nr. 75. 77.

2) Berlingske Tid. 1806. Nr. 50.

3) Kongeriget Norges overordentl. Storthings Forhandlinger 1814. S. 14.

4) Antkomsten til Odense, "efter en meer end treaarig Fraværelse," var Fredag Aften d. 6. Sept. 1822. ("Dagen" 1822 Nr. 220.)

5) Paa Augustenborg, hvor Bielsen udførtes i Slotskapellet af Hofpræst Germar. (Statstid. 1815. Nr. 42.)

6) Berlings Tidende. 1807. Nr. 31. Dagen 1807. Nr. 61. Supplement-Tafelen zu Hü bner, Tab. 26, har derimod d. 13. Apr.

7) Adresse Cont. Gfterr. 1808. Nr. 386.

8) Prindsens ledsagere og Veiledere paa denne Reise vare Kammerherre Grev Conrad Ranzau til Breitenburg, og Major af Generalstaben C. Ewald.

2.

Conspectus

Scriptorum Rerum Danicarum,

Opere a *Jacobo Langebek* condito

comprehensorum.

1. **H**istoria Daniae generalis. p. 179.
 2. Series, Catalogi & genealogiæ Regum Daniae. p. 179.
 3. Chronica & Annales danici vetustiores. [Secundum annos exitus cujusque Chronici.] p. 181.
 4. Annales Islandici, & ab auctoribus recentioribus collecti, c. aliis collectaneis. p. 184.
 5. Historia Regni Regumque Daniae certi temporis, usque ad Christianum III. p. 185.
 6. Gesta Danorum & Normannorum extra patriam; eorumque peregrinationes in terram sanctam, cet. p. 188.
 7. Historia ecclesiastica.
 - a) Vitæ Sanctorum & fundatorum Ecclesiae in Septentrione. p. 190.
 - b) Historia Ordinum religiosorum; Monasteria; Convivia; Calendæ; Universitas Hafniensis, cet. p. 191.
 - c) Historia Episcopatum & Ecclesiarum, earumque *Necrologia* & *Libri Datici*, cet. p. 194.
 - d) Vitae Episcoporum & Præsulum aliquot insignium. p. 197.
 8. Geographica; libri censuales Regni & Episcopatum. p. 198.
 9. Res inprimis ecclesiasticæ Norvegiae & Islandiae. p. 199.
 10. Ecclesia Hamburgensis & Bremensis, Holsatica, Esthonica, cet. p. 200.
-

1. Historia Daniae generalis.

11. *Svenopis*, 'Aggonis filii, compendiosa Regum Daniae Historia, a *Skioldo* ad *Canutum* VI. I. 42—64.

59. *Thomae Gheysmeri* compendium historiae Daniae [conscriptum A. 1431: Epitome & continuatio Historiæ Saxonis Grammatici, ab initio ad *Valdemarum* IV.] II. 286—400.

14. *Petri Olai*, Minoritæ Roskildensis, Chronica Regum Danorum, a *Dano* ad obitum *Johannis* Regis. I. 68—148.

16. *Petri Olai*, Minoritæ Roskildensis, Annales rerum Danicarum a Cimbrorum exitu ad Ann. Chr. 1541. I. 171—197.

20. Chronologia rerum Danicarum secunda, auctore *Cornelio Hamsfort*, Cimbro, ab Ann. 687 ad Ann. 1448. I. 266—334.

2. Series, Catalogi & genealogiæ Regum Daniae.

1. Vetustissima Regum Septentrionis series, *Langfedgatal* dicta, a *Japheto* ad *Haraldum Harfager* Norvegiæ & *Hordaknutum* Daniae Reges. I. 1—6.

2. *Genealogia Regum Anglo-Saxonum*, ab Odino eiusque Majoribus deducta. I. 6—9.

8. *Series runica Regum Daniae prima*. I. 26—30.

9. *Series runica Regum Daniae altera*. I. 31—34.

29. *Nomina regum Daniae ab Ann. 827 usque ad Ann. 1771*. I. 424—426.

13. *Series Regum Daniae ab Haraldo Klak ad Waldemarum II*. I. 66—68.

12. *Catalogus Regum Daniae brevior*. I. 64—66.

3. *Series triplex Regum Septentrionis, a Ragnaro Lodbrok ad Haquinum Magni filium Norvegiae, Ericum Menved Daniae, & Birgerum Sueciae reges*. I. 10—13.

10. *Cornelii Hamsfortii Series Regum Daniae, a Dano ad Fridericum II*. I. 34—42.

7. *Incerti auctoris genealogia regum Daniae, a Dan & Angul ad Christophorum Imum*. I. 20—25.

6. *Nomina regum Daniae, a Dan ad Ericum Glipping*. I. 19.

4. *Catalogus Regum Daniae a Dan ad Waldemarum II*dum. I. 13. 14.

5. *Series ac brevior historia Regum Daniae, a Dan & Lothar ad Waldemarum II*dum. I. 15—18.

51. *S. Vilhelmi Abbatis genealogia Regum Daniae*. II. 154—163.

52. *Genealogia Regum & Principum christianorum in Dania*. II. 164. 165.

3. Chronica & Annales danici vetustiores. [Secundum annos exitus cujusque Chronici.]

26. *Anonymi Roskildensis* Chronicon danicum ab anno 826 ad A. 1157. [Scriptor inprimis notabilis, "Saxoni & Svenoni Aggonis non modo coævus, sed ætate superior." L.] I. 373—387. [cf. Lappenberg. Archiv f. Schl. Holfst. Gesch. II. p. 194—198.]

95. Breve chronicon danicum ab anno 1095 ad a. 1194. III. 627—631.

21. Annales danici *Bartholiniani*, ab Ann. 777 ad ann. 1200. I. 334—342.

80. Chronicon danicum ab Anno 1070 usque ad ann. 1219. [Auct. coætaneo temp. Valdemari II.] III. 259—265.

145. Chronicon Danicum ab anno 1214 ad ann. 1252. V. 497—500. [Ludewig Reliq. Mss. IX. p. 208—212. cf. Lappenberg l. c. p. 213.]

53. Chronologia rerum Danicarum & Suecicarum vetus, ab anno 916 ad ann. 1263. II. 166—168.

17. Annales, ab Anonymo circa Albiam, ad annum circa 1265, conscripti [res Holsaticas, & quæ circa Albiam gesta sunt, præcipue tractantes.] *Lindembrog* Script. 251—261. I. 197—212.

152. Breve Chronicon danicum annor. 1246—1265. V. 570.

158. Anonymi Chronicon danicum annor. 1260—1286. [Ludewig Reliqu. Mss. IX. p. 90—92.] V. 614—615.

63. Chronicon danicum ab Anno 980 ad ann. 1286. II. 433—438. [Ludewig. l. c. IX. p. 90—92.]

15. Regum & gentis Danorum historia, a Dano usque ad ann. 1288, vulgo dicta "*Chronicon Erici Regis*:" [primum ed. *E. Lindenbrog.* 1603. 4to.] I. 148—170. [cf. *Berz Archiv.* VI. p. 364. sq.]

153. Breve Chronicon danicum, ab ann. 1249 ad a. 1290. V. 571.

25. *Anonymi Nestvedensis* Chronologia danica ab Ann. 821 ad ann. 1300. I. 368—372. [cf. *Lappenberg Archiv* II. p. 191.]

106. Anonymi Chronicon Danicum, ab Ao. 1130 usque ad A. 1300. IV. 225—230. [*Ludewig.* IX. p. 150—158.]

72. Incerti auctoris Chronica Danorum, & prae-cipue *Sialandiæ*, ad Ao. 1028 ad ann. 1282; continuata usque ad a. 1307. [Vulgo: *Chronicon Siælandicum*, primum ab *Arn. Magnæo* ed. Lips. 1695. 8.] II. 602—606. [vid. infra p. 183 no. 178.]

18. Annales rerum Danicarum *Esromenses*, a N. Chr. ad annum 1307. I. 212—250. [*Ludewig* Rel. Mss. IX. p. 1—39.]

99. Annales Danici ab Anno 1101, usque ad A. 1313. IV. 22—26.

54. Incerti Auctoris Chronicon Danorum ab an. 936 ad ann. 1317. ["Auctor de historia nostra optime meritus." L.] II. 169—176.

124. Incerti scriptoris Sueci Chronicon annor. 1160—1320. IV. 588—596.

68. Chronologia rerum memorabilium ab Ao. 1020 usque ad ann. 1323. II. 520—529.

111. Annales Danici ab anno 1131 ad ann. 1325. IV. 281—285.

169. Chronicon breve danicum. 1275—1347. VI. 253. 254.

142. *Annales Danici Sorani*. a. 1202—1347. [Codicis Historiar. Philipp. *Justini*, Monasterio Sor. ab *Absalone* donato, inscripti.] V. 456—458.

178. *Continuatio Chronici Danorum & præcipue Sialandiae* ab anno 1308 ad ann. 1357. VI. 519—531. [Contin. ad. a. 1363 vid. *Archiv f. Schl. Holst. Lauenb. Gesch.* II. p. 214—226. cf. p. 204—208.]

179. *Annales Danici* ab anno 1316 ad ann. 1389. VI. 531—535.

79. *Fragmentum Annalium danicorum* ab Anno 1073 ad ann. 1409. III. 258—259.

150. *Chronicon Danicum annor. 1241—1410*. V. 528—534. [*Ludewig Rel.* IX. p. 79—90.]

27. *Anonymi veteris rerum Danicarum & Suecicarum chronologia* ab ann. 826 ab ann. 1415. I. 387—398.

144. *Chronicon rerum maxime Suecicarum, annor. 1208—1440*. V. 495—497.

70. *Erici Johannis, Monachi Vastenensis, Chronologia brevis* ab ao. 1040 ad ann. 1450. II. 552—553.

162. *Anonymi Chronicon Danicum annorum 1274—1497*. [*Ludewig Reliq. Mss.* IX. no. 7.] V. 624—628.

167. *Incerti auctoris Chronicon Danicum* ab anno 1268 ad ann. 1523. [*Ludewig Rel. Mss.* IX. no. 5.] VI. 219—247.

19. *Annales Fratrum Minorum Visbyenses, ab Anno 67 ad Ann. 1525*. I. 251—266. [*Ludewig. l. c.* p. 175—197.]

71. *Chronicon Skibyense restitutum, sive Annales rerum danicarum* ab ao. 1046 usque ad ann. 1534; continuatum ad ann. 1555. II. 554—602. [*Ludewig. p.* 39—79.]

148. *Annales Slesvico-Holsatenses, ann. 1227—1546*. V. 505—511.

4. **Annales Islandici, & ab auctoribus recentioribus collecti, c. aliis collectaneis.**

55. *Annales Islandorum vetustissimi usque ad Ann. 1317.* II. 177—199.

73. *Annales Islandorum Regii, a Christo nato ad ann. 1341 ex codice membran.* III. 1—139.

36. *Breve Chronicon Danicum ab Ann. 841 ad a. 1006.* [Plurima ex Ad. Bremensi aliisque vet. auct. excerpta.] II. 17—18.

57. *Petri Olai Excerpta ex historicis Danorum, a Svenone Tiugskæg ad Ericum Menved.* II. 203—265.

161. *Excerpta ex Annalibus danicis. 1305—1332.* [e *Collectaneis P. Olai.*] V. 624.

85. *Laurentii Stralii Annales Danici ab anno 1084 ad ann. 1314.* [Auctor ævi incerti, qui tamen sec. 16 vixisse, & annales vetustiores exscripsisse videtur.] III. 302—316.

43. *Frustillum Annalium Danicorum ab Ao. 873 ad ann. 940;* [ex schedulis *Corn. Hamsfortii.*] II. 56. 57.

31. *Chronologia rerum septentrionalium ævi Ansgeriani.* [a *Jac. Langebek* elaborata.] I. 496—561.

128. *Chronologia rerum septentrionalium, a morte Anscharii usque ad finem Sec. IX.* [e *Scriptoribus vetustis, opere Langebeckii concinnata.*] V. 1—231.

126. *Annotata chronologica ex variis codicibus in Archivis Suecicis;* [exscripta a *Jac. Langebeckio* in tinere Suecico 1754.] IV. 618—623.

83. *Cornelius Hamsfort* de Familia *Sprakalegum* in Dania; [acc. Auctoris epilogus *de moribus & vivendi consuetudine Danorum* Sec. XVIto.] III. 278—286.

5. Historia Regni Regumque Daniæ certi temporis, usque ad Christianum III.

58. Fragmentum islandicum vetus de regibus Dano-Norvegicis, ab *Ivaro Vidfadme* ad *Haraldum Blaatand*. II. 266—286.

62. Fragmenta duo Islandica de regibus Danorum ad seculum usque XIIIium. II. 422—433.

39. Fragmentum vetus Islandicum historico-geographicum de rebus Dano-Norvegicis. [Hist. Danicæ Seculi IX. & X. particulas quasdam continet.] II. 25—37.

28. *Ermoldi Nigelli* narratio metrica de baptismo *Haraldi* [Klak] Danorum regis Ao. 826. I. 388—424.

50. Fragmentum Islandicum historiæ regum Daniæ *Haraldi Cærulidentis & Svenonis furcatæ barbæ*. II. 146—153.

74. *Svenonis Aggonis* Historia legum castrensi-um *Regis Canuti Magni*. III. 139—164.

66. Encomium *Emmae* Reginae Daniæ & Angliæ. II. 472—502.

82. Progenies Regis *Svenonis Estrithii* in Svecia. [ex libro *Collectaneor. Petri Olai*.] III. 275—277.

86. Elogium *Sancti Canuti*, regis & martyris, auctore anonymo cœvo. III. 317—322.

88. *Aelnothi Monachi historia ortus, vitæ & passionis S. Canuti regis Daniæ.* III. 325—390.

87. *Historia martyrizationis Sancti Canuti regis, auctore anonymo cœvo.* III. 322—325.

89. *Legendæ aliquot de Sancto Canuto, Danorum rege & protomartyre.* III. 390—422.

96. *Infelix Svenonis Danici expeditio adversus Turcos, anno 1097.* III. 631—635.

101. *Anonymus de passione S. Caroli Dani, Comitis Flandriæ [filii Canutis Sancti.]* IV. 68—77.

102. *Vita S. Caroli, Comitis & Martyris, auctore Gualtero Tarvanensi Canonico.* IV. 77—110.

103. *Historia vitæ & passionis S. Caroli, Comitis Flandriæ, auctore Galberto, Notario.* IV. 110—192.

104. *Mantissa ex variis auctoribus ad acta S. Caroli Dani, Flandriæ Comitis.* IV. 193—216.

108. *Vita S. Canuti Ducis, auctore Roberto, Elgensi episcopo.* IV. 256—261.

107. *Historia Sancti Canuti, Ducis & Martyris; auctore anonymo.* IV. 230—256.

109. *Legendæ aliquot de S. Canuto Duce.* IV. 261—267.

140. *Epitaphia Waldemari I., Canuti VI. & Erici Sancti, ex charta quadam vetusta.* V. 420—422.

165. *Diplomata ad Historiam Ingeburgæ reginæ.* VI. 80—132.

157. *Processus litis inter Christophorum I. & Archiepiscopum Jacobum Erlandi.* V. 582—614.

180. *Actio Regis Erici Menved in Esgerum, Archiepiscopum Lundensem, coram Pontifice Romano instituta a. 1317.* VI. 535—545.

174. Actiones adversariæ *Erici* Regis Daniæ & *Johannis Grand*, archiepiscopi Lundensis, coram curia & sede Romana institutæ 1296. VI. 273—372.

181. Processus inter Regem *Christophorum* II. & Episcopum Burglanensem *Tuchonem*. VI. 545—551.

182. Planctus de statu regni Daniae sub rege *Christophori* II. [versibus leoninis compositus.] VI. 551—557.

205. Acta processus inter *Ericum* regem Dacie ab una, & ducem Slesvicensem ac Comites Holsatiae ab altera parte, de *Ducatu Slesvicensi*. 1424. [ex Autographo in Arch. Reg.] VII. 263—399.

206. Attestationes testium in causa *Erici* Regis Daniæ & Ducis Slesvic. &c. productorum a. 1424. [Ex autographo.] VII. 399—426.

207. Processus in curia Romana, in causa arbitraris sententiæ ab *Sigismundo*, regi Romanorum, super Ducatu Slesvicensi Regi adjudicato latæ, quam Comites ad Papam appellaverant. VII. 426—452.

208. Copiæ literarum Papæ *Martini* V. pro concordia [in eadem causa]. VII. 452—455.

229. Epistolæ Regis *Christiani Primi*, vel ad eum scriptæ. VIII. 360—446.

224. *Augustini Dathi* orationes binæ, quibus Rex Daniæ *Christianus* I., Senatus Senensis nomine, exceptus est. VIII. 332. 333.

233. Poema, quod inscribitur *Pauper Olavus*. [1448]. VIII. 465—474.

237. *M. Gableri* epistola metrica in laudem Regis *Christiani* Ildi. VIII. 493—502.

238. Diploma *Christierni IIdi* ad Joh. Ventelanth, Dantiscorum consulem. 1525. [cf. Hvitsfeld. II. p. 1288.] IV. 480—493.

235. Ditlevi Smitheri oratio ad Reginam *Isabellam*. A. 1515. VIII. 479—482.

236. Oratio, qua Episcopus *Lago Urne* Reginam *Isabellam* exceptit A. 1515. VIII. 483.

239. Duodecim excellentiæ regni Daciæ. [Annis obitum Friderici I. proxime insequentibus scriptum.] VIII. 493—502.

242. Seditio Daniae liber [primus] 1537. VIII. 515—535.

240. De coronatione *Christiani IIIIi* 1537 narratio. VIII. 502—505.

241. De coronatione *Christiani IIIIi* carmen, auct. *Lud. Priggio*. A. 1539. VIII. 505—514.

6. Gesta Danorum & Normannorum extra patriam; eorumque peregrina- tiones in terram sanctam, cet.

41. *Odonis* Abbatis de Danorum in Galliam irruptionibus, & de Turonensi urbe ab eis obsessa. II. 49—52.

37. De *Nortmannorum* gente & principibus, qui etiam obtinent partem Galliae. II. 18. 19.

35. *Petri Olai* Excerpta Normannica & Danica ab Anno 841 ad ann. 1050. II. 10—17.

46. Epinikion Teutonicum, victoriae Ludovici de *Normannis* Ann. 832 acclamatum. II. 61—75.

47. *Abbonis*, monachi S. Germani, de obsessa a Normannis Lutetia Parisiorum libri duo. II. 75—106.

38. Narratio de *Normannorum* gestis circa Parisiacam urbem, tempore *Caroli Calvi* Regis Francorum. II. 20—25.

34. Chronicon de gestis *Normannorum* in Francia, ab A. Chr. 833 usque ad An. 896. II. 1—9.

56. *Gaufridi* Comitis Andegavensis gesta adversus *Danos*, Galliam infestantes. [circa A. 960—980.] II. 199—203.

42. Vastatio monasterii *Medeshamstede* in Anglia per *Danos* Anno 870. II. 52—56.

61. Carmen anglosaxonicum de prælio *Brunanburgensi* inter *Danos* & *Anglos* Ao. 937 commisso. II. 412—422.

65. Sermo *Lupi* ad *Anglos*, quo miserrimum huius nationis statum tempore invasionis *Danorum* exponit. II. 463—471.

84. Origo & gesta *Sivardi Dani*, Ducis *Northumbriae*, eiusque filii, *Waldevi* Comitis. III. 287—302.

76. Chronicon regum insulæ *Mannix* 1066—1266; cum continuatione. III. 209—244.

117. Iter Hierosolymitanum *Svenonis*, Episcopi *Viburgensis*, & fratris eius *Eskilli*. 1150. IV. 421—424.

133. Anonymus de profectione *Danorum* in terram sanctam. V. 341—362.

7. Historia ecclesiastica.

a) Vitæ Sanctorum & fundatorum Ecclesiæ
in Septentrione.

22. Vita *S. Willehadi*, a *S. Ansgario* conscripta. I. 342—360.

23. Legenda de *Sancto Willehado*, lingua Saxonica inferiori conscripta. I. 360—365.

30. Vita *S. Ansgarii*, Archiepiscopi Hamburgensis, a *S. Remberto* conscripta. I. 427—495.

32. *Gualdonis* Poema de vita *Sancti Ansgarii* Archiepiscopi Hamburgensis. I. 561—621.

33. Legendæ veteres de *Sancto Ansgario*. I. 621—642.

44. Legenda de Sanctis Martyribus, a Danis & Slavis interfectis, in *Hamburgh* & in *Ebbekestorp* reconditis, circa ann. 880. II. 57—68.

45. Fragmentum ex Martyrum in *Ebbekestorp* quiescentium passione. II. 68—71.

49. Vita *S. Remberti*, Archiepiscopi Hamburgensis: II. 123—145.

40. *Meginhardi* Historia de translatione *S. Alexandri* Wildeshusam. II. 38—49.

60. Vita *S. Odonis*, Dani, Archiepiscopi Cantuariensis. [941—961.] II. 401—411.

64. Vita & translatio *S. Elphegi* a Danis A. 1012 interemti. II. 439—463.

94. De *Sancto Lucio*, Roskildensium olim patrono. III. 607—627.

130. Relatio de translatione *S. Margaretæ* Roskildensis. V. 302.

131. De vita beati *Nicolai Arusiensis*. V. 303—311.

118. Vita & miracula *S. Ketilli*, ab anonymo cœvo descripta. IV. 425—442.

119. Vita *S. Vicelini*, præpositi Novimonasterii, postea Episcopi Aldenburgensis. IV. 443—457.

92. Acta Sancti *Ansveri*, Abbatis Ratzeburgensis. III. 580—601.

97. Legendæ de quibusdam Sanctis nostris, *S. Olavo*, *S. Canuto*, *S. Anschario*, ante omissæ. III. 636—645.

69. Legendæ aliquot veteres de *Sancto Olavo*, rege Norvegiæ. II. 529—552.

93. Fragmenta de *Sancto Halvardo*, Martyre, Opsloensium patrono. III. 601—607.

98. Historia Sanctorum in Selia, insula Norvegiæ. [*Sælve*, *Bergens Stift.*] IV. 1—22.

125. De Sancto *Erico*, rege Sueciæ. IV. 596—618.

7. b) Historia Ordinum religiosorum; Monasteria; Convivia; Calendæ; Universitas Hafniensis, cet.

146. Historia ordinis prædicatorum, s. *Dominicorum*, in Dania. 1216—1246. V. 500—502.

163. Regula b. Augustini, cum statutis ordinis *S. Augustini* in Dania 1275—1357. V. 628—644.

149. *Historia de inchoatione & propagatione ordinis Fratrum Minorum in Dania & regionibus septentrional.* 1232—1535. V. 511—528.

170. *Fragmentum Diarii sive Chronici cujusdam Ripensis Fratrum Minorum.* [a. 1279. 1280.] VI. 254. 255.

219. *Custodiæ ordinis Minorum provinciæ Daciae.* VIII. 815. 316.

183. *Necrologium Gotlandiæ Fratrum Minorum in Visby.* VI. 557—573. [Ludewig. l. c. p. 197—208.]

220. *Registrum conventuum Præmonstratensis ordinis, Livoniæ, Daniæ, Norvegiæ & Slaviae.* IV. 316. 317.

218. *Taxus prioratum ordinis S. Johannis Hierosolymitani.* VIII. 315.

232. *Varia de monasterio Dalbyensi.* VIII. 464.

121. *Liber Donationum Monasterii Sorensis.* [”Egregium ex omni parte antiquitatis nostræ monumentum.” L. cf. Cod. Ms. Bibl. Reg. Collectio Reg. recent. Nr. 714. 4to.] IV. 463—531.

122. *Monumenta Sorana varia.* [Tria ex his Opusculis antiquis, ligneis tabulis quoudam agglutinatis, primum ed. Joach. Wielandt s. t. ”*Tabula Cisterciensium Sorana.* Hafn. 1712. 8.] IV. 531—575.

110. *Tabula Ringstadiensis, de regibus & principibus Ringstadii sepultis, ab Anno 1130 ad Ann. 1341.* IV. 278—281.

114. *Liber Donationum monasterii b. Petri Nestvediensis, & Skovkloster.* IV. 335—406.

113. Obituarium monasterii b. Petri *Nestvediensis*.
IV. 323—335.

112. Calendarium monasterii b. Petri *Nestvediensis*.
IV. 285—322.

166. Diplomata, ad ecclesiam & monasterium S. Thomae de Paraclito in *Eskilsöe* & coenobium SS. Thomæ & Wilhelmi in *Ebelholt* pertinentia. VI. 132—218.

120. Narratio de fundatione monasterii *Vitæ Scholæ* in *Jutia*. [*Wittföel Kloster.*] IV. 457—463.

129. Exordium Monasterii, quod dicitur *Cara Insula* [*Øm Kloster.*] ab anno 1165. [Primus Codicis Scriptor circa monasterii initia vixisse, e Cap. 20 concludere licet. Narratio libri, a pluribus continnata, ad *Erici Glippingii* tempora pertinet.] V. 231—302.

136. Narratio de monasterio S. *Michaelis* apud *Slesvicum*, & de fundatione monasterii *Auræ Insulæ*. (*Guldhölm.*) [Scriptum a Monacho quodam a. 1289.] V. 379—383.

211. Diplomata ad monasterium *Loci Dei* [*Lygum-Kloster*] pertinentia, ab an. 1173 ad ann. 1573. [cf. S. R. D. IV. 575 sq.] VIII. 1—258.

123. Necrologium monasterii *Loci Dei*. [*Lygum Kloster.*] IV. 575—587.

215. Catalogus reliquiarum conventuum *Fratrum minorum* *Roskildensium* & *Haffniensium*. VIII. 269—293.

216. Reliquiae conventus fratrum minorum *Roskildensium*. VIII. 293—312.

244. Statuta convivii S. *Johannis Baptistæ* de *Uggelöse*. VIII. 529—532.

245. Statuta Calendarum Sacerdotum in territorio *Ramsöensi* & *Bieverskoviensi*, una cum nominibus Congildarum defunctorum. VIII. 532—538.

225. Academiae Hafniensis leges, ab Archiepiscopo Lundensi *Joh. Brostorp* sancitæ, cum aliis nonnullis huc facientibus. VIII. 333—346.

228. Diploma *Johannis*, Archiepiscopi Lundensis, de *Universitate Hafniensi*. a. 1479. VIII. 359. 360.

226. Statuta facultatis utriusque juris, c. variis annotatis, ipsa *Universitatis Hafniensis* primordia concernentibus. VIII. 347—356.

227. Notata in fronte variorum librorum in bibliotheca deperdita *Ecclesie b. Virginis* Hafniæ. VIII. 357. 358.

172. Calendarium Magistri *Petri de Dacia*. [e Cod. membran. exarato circa a. 1290, qui fuit in possessione *Petri de Dacia*, a. 1326 in Univers. Parisiensis Rectorem electi.] VI. 260—265.

7. c) Historia Episcopatum & Ecclesiarum, earumque *Necrologia & Libri Datici*, cet.

187. Provincialis Daciae, sive designatio Episcopatum Daniae, Sueciæ & Norvegiæ circa 1270. VII. 610. 611.

188. Designatio Archiepiscopatum Septentrionis, c. suis Suffraganeis. VII. 611.

77. Nomina episcoporum Septentrionis circa & post medium Sec. XI. III. 244—251.

90. *Necrologium Lundense*, 1085—1392: ex codice membranaceo Lundensi. II. 422—473.

91. Liber daticus *Lundensis*, 1086—1391: ex codice membr. Lundensi. III. 474—579.

100. Liber Daticus *Lundensis* (recentior), ex Codice *Hafniensi*. IV. 26—68.
191. *Nicolai*, Archiep. *Lundensis*, Chronica Episcoporum *Lundensium*: [primum ed. a *Th. Bartholino*, Hafn. 1709. 8.] VII. 621—639.
192. Anacephalæosis, v. Catalogus præsulum & pontificum *Lundensium* in Scania. (1599.) VII. 639—652.
204. Tabularium ecclesie *Lundensis*. [s. "descriptions literarum veterum Capituli *Lundensis*, quæ in suis scriniis sec. ordinem alphabeti situatæ sunt." A. D. 1494.] VII. 247—263.
231. Excerpta ex regesto Tabularii Ecclesie *Lundensis*. A. 1425. VIII. 457—464.
230. Ordo in ostensione sanctarum reliquiarum in ecclesia *Lundensi*. VIII. 446—457.
203. Excerpta ex registro villae *Malmogiensis*, anno 1420 facto. [cura *J. Langebeckii*.] VII. 243—246.
135. Encænia templi *Gumlosani*, [*Gumløse*, i *Ståane*] anno Chr. 1191 celebrata. V. 377—379.
217. Designatio omnium *Gottlandiæ* ecclesiarum, & quo anno quælibet ædificata. VIII. 312—315.
81. Liber daticus *Roskildensis*. 1074—1512. III. 265—275.
185. Statuta Capituli *Roskildensis* & Necrologium *Roskildense*. VIII. 591—607.
194. Episcopi *Roskildenses*: [e collectaneis *P. Olai*.] VII. 152—155.
195. Catalogus Pontificum *Roskildensium*. [ex autographo *Corn. Hamsfortii*.] VII. 155—165.
171. Fragmentum libri judicialis Episcopi *Roskildensis*. 1291—1299. VI. 255—259.

222. Anniversaria & distributiones capituli *Roskildensis*, An. 1458 sqq. VIII. 321—330.

246. Obituarium ecclesiae *b. Virginis Hafniae*. [Ex autographo membran.] VIII. 538—549.

175. Calendarium, vel potius Obituarium Ecclesiae *beatæ Virginis Hafniensis*, ab anno 1299 ad a. 1414. VI. 372—375.

212. Transscriptum de bonis prebendarum canonicalium in Ecclesia *Hafnensi* [*b. Virginis*], factum A. D. 1436. VIII. 259. 260.

213. Reliquiae *Ecclesiae b. Mariæ Virginis Hafniæ*, intimandæ in festo reliquiarum. VIII. 260—267.

214. Reliquiaria *ecclesiae Hafnensis* sic ordinentur in festo reliquiarum. VIII. 267. 268.

223. Attestationes in causa decimarum *Slaulosien-sium*, A. 1466. VIII. 330.

202. *Corn. Hamsfortii* Series Episcoporum *Oththoniensium*, e diplomatibus & tabulis collecta: [antea edita in "Dänische Bibliothek." P. IX. pag. 375. sq.] IV. 216—243.

234. Summa processus in causa ecclesiae *Oththoniensis*, *b. Canuti ordinis S. Benedicti*. A. 1489. VIII. 475—478.

201. Series Episcoporum *Arhusiorum*, ex variis auctoribus, qui in catalogo nominantur. [ex autographo *Corn. Hamsfortii*.] VII. 210—216.

200. Nomina Episcoporum ecclesiae *Arhusiensis*. VII. 209.

199. Chronicon ecclesiae *Ripensis*, s. annales Episcoporum *Ripensium*, commentario *Corn. Hamsfortii* illustratum. VII. 182—209.

151. *Necrologium, vel Obituarium Ripense, s. Liber daticus Ripensis.* V. 534—570.

184. *Registrum capituli Slesvicensis.* VIII. 574—591.

197. *Corn. Hamsfortii Catalogus episcoporum Slesvicensium.* VII. 170—176.

196. *Episcoporum Slesvicensium Series.* [ex autographo *Corn. Hamsfortii.*] VII. 165—170.

198. *Hieron. Cypræi catalogus Episcoporum Slesvicensium.* VII. 176—181.

156. *Historia mirabilium, in ecclesia b. Petri Slesvici factorum.* 1252. V. 581—582.

7. d) Vitae Episcoporum & Præsulum aliquot insignium.

141. *Testamentum Absalonis Archiepiscopi Lunden- sis; [prius ed. ab Ott. Sperlingio. Hafn. 1696. 8.]* V. 422—456.

143. *Vilhelmi Abbatis vita, auctore eius Discipulo in Dania.* V. 458—495.

164. *Wilhelmi Abbatis Epistolæ. [libris II. comprehensæ.]* VI. 1—79.

155. *Vita Gunneri, Episcopi Viburgensis, qui obiit 1251. [auct. monacho monasterii Caræ Insulæ, discipulo Gunneri.]* V. 574—581.

173. *De Johanne Grand Archiepiscopo [metrica narratio; e. Scriptor. septentr. Lindenbrogii: Ed. Fabricii p. 103—109.]* VI. 266—273.

243. *Nonnulla de Johanne Andreæ, penultimo romanæ religionis episcopo Ottoniensi.* VIII. 525—528.

78. Lectiones de legatione *Helsini* Abbatis in Daniam circa ann. 1067. III. 252—258.

105. *Otonis*, Episcopi Bambergensis, legatio ex Pomerania in Daniam A. 1228. IV. 216—224.

8. Geographica; libri censuales Regni & Episcopatum.

48. *Otheri* Norvegi & *Wulfstani* Periplus, sive eorum narrationes de suis in Septentrionem & in mare Balthico navigationibus. II. 106—123.

160. Navigatio ex Dania, per mare occidentale, Orientem versus, circa 1270. [Enumerantur stationes navigantium.] V. 622—624.

159. Fragmenta enumerationis territoriorum Daniae; quot in singulis aratra; quot marcas & oras solvant, &c. V. 615—622.

210. Liber census Daniae, tempore Regum *Walde-mari* II. & *Christophori* I. confectus. [ex cod. membr. Holmensi coævo descriptus 1754, notisque a *J. Langebek* illustratus; postea ed. a *P. F. Suhm*, 1790.] VII. 507.

193. Registrum redituum, decimarum & exactionum ad Episcopum *Roskildensem* in Selandia, Meonia & Ruggia pertinentium, circa 1370. VII. 1—152.

177. Liber *Aarhusiensis*. [Diplomata, nec non *bona mensalia*, ad eccles. *Aarhusensem* spectantia; præmissa designatione.] VI. 376—519.

209. Liber censualis Episcopi *Slesvicensis*. 1436. VII. 456—507.

9. Res imprimis ecclesiasticæ Norvegiæ & Islandiæ.

132. *Theodorici* monachi (Nidrosiensis) *Historia de antiquitate regum Norvagensium*. [Prodiit primum, cura B. C. Kirchmanni, Amstelod. 1684. 8. Vixit & scripsit auctor circa ann. 1160 v. 1170.] V. 311—341.

168. *Testamentum Magni, Regis Norvegiæ, conscriptum* A. C. 1277. VI. 247—253.

190. *Series Episcoporum totius Norvegiæ, a religionis christ. initiis, usque ad ann. 1325; ut et Abbatum Islandiæ; item nomina provinciarum Norvegiæ, circiter a. 1313.* VII. 615.

67. *Necrologium Islandico-Norvegicum vetus*. [Sec. XI—XIV.] II. 502—519.

176. *Delineatio vetustæ tabulæ altaris, quæ olim, ut creditur, in capella quadam regis Norvegiæ fuit*. [Ex vet. Membr. inter Mss. Magnæan.] VI. 375. 376.

138. *Fragmenta tria necrologica Norvegiæ*. V. 384—386.

116. *Anonymi Commentariolus de coenobiis Norvegiæ*. IV. 409—421.

115. *Historia foundationis monasterii Lysensis in Norvegia*. [Lysse Kloster, Sundhordlehn, i Bergens Stift.] IV. 406—409.

247. *Fasti necrologici Islandici*. [Sec. XIII. & XIV.] c. præfat. *Joh. Finnæi*. VIII. 550—568.

127. *De Sancto Thorlaco, Episcopo Skalholtensi* [ab anno 1174 usque ad mortem 1193.] IV. 623—632.

10. Ecclesia Hamburgensis & Bremensis, Holsatica, Esthonica, cet.

186. Archiepiscopi *Hamburgenses* [ex collectan. *Petri Olai*; collatum c. Chron. Bremensi, ap. *Martene & Durand.* T. V.] VIII. 608—611.

189. Catalogus pontificum *Hamburgensium*, quibus ecclesiæ Danicæ & septentr. fuerunt subjectæ. [ex autogr. *Corn. Hamsfort.*] VII. 612—614.

139. *Necrologium Hamburgense*, sive liber memoriarum & donationum ecclesiæ *Hamburgensis*. V. 386—420.

24. De Ecclesia *Bremensi* vetus Scriptum. I. 366—367.

75. *Chronicon monasterii Rastedensis* in comitatu Oldenburgico, ab ann. 1059—1463. III. 164—209.

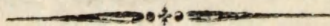
134. Excerpta quaedam e visionibus *Godeschalci Novimonasteriensis*. 1190. V. 362—377.

137. Excerpta ex *Necrologio veteri S. Michaelis* in *Luneburg.* V. 383. 384.

154. *Narratio de episcopatu Curoniensi*, eiusque origine danica circa 1250. V. 572—574.

147. Fines s. termini inter maritimas & *Hariam*, s. terram Regis [in Esthonia]. V. 502—505.

221. *Informatio in causa Revaliensis ecclesiæ* circa A. 1454. VIII. 317—320.

10. Ecclesia Hamburgensis & Bremensis, Holsatica, Esthonica, cet.

186. Archiepiscopi *Hamburgenses* [ex collectan. *Petri Olai*; collatum c. Chron. Bremensi, ap. *Martene & Durand. T. V.*] VIII. 608—611.

189. Catalogus pontificum *Hamburgensium*, quibus ecclesiæ Danicæ & septentr. fuerunt subjectæ. [ex autogr. *Corn. Hamsfort.*] VII. 612—614.

139. *Necrologium Hamburgense*, sive liber memoriarum & donationum ecclesiæ *Hamburgensis*. V. 386—420.

24. De Ecclesia *Bremensi* vetus Scriptum. I. 366—367.

75. *Chronicon monasterii Rastedensis* in comitatu Oldenburgico, ab ann. 1059—1463. III. 164—209.

134. Excerpta quaedam e visionibus *Godeschalci Novimonasteriensis*. 1190. V. 362—377.

137. Excerpta ex *Necrologio veteri S. Michaelis* in *Luneburg*. V. 383. 384.

154. *Narratio de episcopatu Curoniensi*, eiusque origine danica circa 1250. V. 572—574.

147. Fines s. termini inter maritimas & *Hariam*, s. terram Regis [in Esthonia]. V. 502—505.

221. *Informatio in causa Revaliensis ecclesiæ* circa A. 1454. VIII. 317—320.

